

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

110
11

Vital
 Sancto
 Witebergae
 1562

illu...
 1562
 u...
 on...
 he...
 ou...
 ou...
 si...
 si...

NACHI. 3. 53

TANQVAM
 ri operis ad exem- Vixit sub
 n sumamus Aegypti- Theodo-
 m solus satis superq; sto Impe-
 rator deuotas mentes ad ratore.
 & ad perfectionis ues
 n uidimus in Thebaidis
 liacet ciuitati Lyto, in
 i commanentem. Ascen-
 monasterij eius obstru-
 quadragesimo etatis sue
 um, quem tunc gerebat,
 sterium eius nullus intra-
 ro per fenestram se uiden-
 is uel uerbum Dei ad edis
 fuissent, consolationis rez
 erum tamen illuc nulla nec
 eius accessit, sed & uiri ras
 lam temporibus.
 italem extrinsecus fieri per-
 antes e longinquis regionibus
 erent, ipse uero intrinsecus so-
 ns, non diebus, non noctibus a
 oratione cessabat, diuinum il-
 r omnem mentem est, tota men-
 C tis pu

P RIMUM Igitur tanquam
 gere fundamentum nostri operis ad exem-
 plum bonorum omnium sumamus Aegypti-
 um Ioannem, qui uere etiam solus satis superq;
 uifficiat, religiosas & Deo deuotas mentes ad
 uirtutum culmen erigere, & ad perfectionis ue-
 stigia concitare. Hunc enim uidimus in Thebaidis
 partibus in heremo, quæ adiacet ciuitati Lyto, in
 rupe quadam montis ardui commanentem. Ascen-
 sus ad eum difficilis, aditus monasterij eius obstru-
 ctus & clausus, ita ut à quadragesimo etatis sue
 anno, usq; ad nonagesimum, quem tunc gerebat,
 cum eum uidimus, monasterium eius nullus intra-
 uerit. Aduenientibus uero per fenestram se uiden-
 dum prebebat, & inde eis uel uerbum Dei ad adiu-
 uationem, uel si qua fuissent, consolationis res-
 ponsi reddebat. Mulierum tamen illuc nulla nec
 a conspectu quidem eius accessit, sed & uiri raris
 & certis quibusdam temporibus.
 Illam sane hospitalem extrinsecus fieri per-
 missionem qua aduentantes è longinquis regionibus
 paululum requiescerent, ipse uero intrinsecus so-
 lus soli Deo uacans, non diebus, non noctibus à
 colloquijs Dei & oratione cessabat, diuinum illud
 quod super omnem mentem est, tota mens
 C
 tis puz

Vixit sub
 Theodosio
 Imperatore.

Meminit
 Augustinus
 de cura
 pro
 mortuis
 gerenda.

Handwritten notes in Cyrillic script:
 Sanctus
 N. Tebetz
 1562

VITA IOANNIS

2525 *a* tis puritate consecrans. Quanto enim *h* hu-
manis curis & colloquijs sequestrabat, tanto illi
uiciniior & propinquior Deus erat.

Ioannes
Aegypti-
us Pro-
pheta

In tanta deniq; mentis suae sinceritate profes-
cerat, ut non solum eorum quae erant, scientiam
consequeretur à Domino, uerum & eorum quae
futura erant, praescientiam mereretur. Euidenter
nanq; ei Dominus prophetiae gratiam contulit, ita
ut non tantum ciuibus & prouincialibus si-
siforte percunctarentur, futura prediceret. Sed
Imperatori Theodosio, uel quos belli exhibitus
Necpho: biturus esset, uel quibus modis uictoriam caperet
li: 12. ca: do Tyrannis, sed & quod irruptiones passurus
set gentium barbararum, saepe praedixerit.

Quodam etiam tempore cum gens Aethio-
pum Romanum militem circa Cyrenen, quae pi-
ma est ex Aethiopiae partibus, Thebaidis ciuitas
incursaret, & strages plurimas nostrorum ledis-
set, praedamq; duxisset, uenienti ad se Roman-
duci, & metuenti conflagere cum eis, eò quòd ex-
iguus ei erat militum numerus, & hostilis con-
tra se innumera multitudo, Ioannes statutum de-
signans diem, perge, inquit, securus, die enim qua
dixi, & hostem prosternes, & spolia capies, pre-
damq; reuocabis. Quod cum fuisset impleum,

eiam

MONACHI.

etiam apud Augustum, quia carus acceptusq; fu-
turus esset, praedixit. Haec apud illum Prophetiae
gratia habebatur, ut magis hoc illorum qui per-
cunctabantur, quam suis meritis ascriberet. Di-
cebat enim, non pro se haec, sed pro illis qui audi-
unt, à Domino praenunciari.

Aliud quoq; per eum mirum ualde Dominus
ostendit. Tribunus quidam ad agendum militem
pergens, uenit ad eum, & obsecrare eum coepit,
ut permitteret etiam coniugem suam uenire ad se.
Multa nanq; eam dicebat pertulisse pericula ob
hoc tantum, ut faciem eius uideret. Tunc ille ne-
gat sibi unquam moris fuisse uidendi mulieres, & Meminit
praecipue ex quo in illius rupis se monasterio con- Augusti-
clusisset. Tribunus persistit obsecrando & con- nus de cui-
firmando, quod nisi uideret eum, esset sine dubio ra pro
in multa tristitia peritura. Cūq; iterum ac sepi- mortuis
us eadem precaretur, & causam mortis eum suae gerenda,
coniugis confirmaret futurum, atq; inde interi-
tum, unde salutem sperauerat, accepturam, tunc
fidem & importunitatem eius aspiciens senior ua-
de, inquit, uidebit me coniunx tua hac nocte, non
tamen ueniet huc, sed in domo sua atq; in lecto suo
manebit. Post haec uerba abscedit uir ambigua-
tatem responsi in pectore suo uersans. Cūq; haec

ez

VITA IOANNIS

Ioannes etiam coniugi nunciasset, simili modo nihilominus
 apparet in etiam mulier sermonis incerto fatigabatur. Sed
 somnis ubi somni tempus aduenit, adest homo Dei per
 mulieri. » uisum, & adstans mulieri, fides (inquit) tua ma-
 » gna est o mulier, & ideo ueni desiderio tuo satis-
 » facere, te tamen moneo, non ut faciem corpora-
 » lem seruorum desideres Dei, sed ut gesta & actus
 » per spiritum contempleris. Spiritus enim est qui
 » uiuificat, nam caro non prodest quicquam. Ego
 » autem non quasi iustus aut Propheta, ut putas, sed
 » pro fide uestra intercessi pro uobis apud Deum, et
 » concessit tibi omnium morborum, quos in corpore
 » tuo pateris sanitatem. Eris ergo ex hoc sana, &
 » tu & uir tuus, & benedicetur domus uestra. Sed
 » & uos memores estote beneficij à Deo uobis col-
 » lati, & timete Dominum semper, nec amplius
 » quam stipendijs uestris debetur aliquid requiratis.
 » Sufficiat ergo tibi hoc quod uides me in somnis,
 » & amplius non requiras. Euigilans autem muli-
 » er indicauit uiro suo quæ uiderat quæq; audierat,
 » sed & habitum uiri & uultum atq; omnia signa
 » eius exposuit. Super quæ admiratus uir eius, re-
 » gressus ad hominem Dei gratias refert, & accepta
 » ab eo benedictione, perrexit in pace.

Alio quodam tempore Prepositus, quidam
 militum

MONACHI.

5

militum uenit ad eum, cuius uxor grauida ab eo
 relicta est in domo sua. At illa ipsa die, qua ille ad
 beatum Ioannem uenerat, partum edens pericli-
 tabatur. Tunc sanctus homo Dei, si scires inquit,
 donum Dei, & quia tibi hodie, natus est filius,
 gratias ageres domino. Sed scito matrem pueri
 periclitatam, aderit tamen dominus, & inueni-
 es eam sanam. Festina ergo & redi in domum tu-
 am, & inuenies puerum septem dierum, & uo-
 cabis nomen eius Ioannem, hic nutriatur in domo
 tua absq; ulla contaminatione gentili, septem an-
 nis, quibus peractis, trade eum Monachis erudi-
 endum, sanctis & cœlestibus disciplinis.

Multis præterea ad se uenientibus siue pro-
 uincialibus siue peregrinis, cum res poposcissent,
 occulta cordis eorum indicabat, & si quid forte
 peccati ab eis in occulto fuisset admissum, secretius
 corripiens arguebat, & ad emendationem ac pœ-
 nitentiam prouocabat.

Nili quoq; fluminis siue abundantia aquarum
 siue penuria futura esset, prædicebat, sed & si
 forte ex offensa hominum, plaga aliqua & cor-
 reptione à Domino immineret, similiter præmone-
 bat, & si quid cause esset, pro qua introducere-
 tur fames, aut castigatio, designabat.

C 3

Sanitates

VITA IOANNIS

Sanitates quoq; & curas corporum ita de-
 poscentibus conferebat, ut omnem ex hoc iactan-
 tiam fugeret. Non enim permittebat ad se in-
 commodantes deferri, sed benedicens oleum dabat,
 ex quo peruncti, sani fierent, à quacunq; infirmi-
 tate tenerentur.

Senatoris cuiusdam aliquando uxor ex cæcata
 est, hæc deprecabatur uirum suum, ut eam perdu-
 ceret ad hominem Dei. Cui cum responderet uir
 suus, non ei esse moris uidendi mulierem, rogat,
 ut indicare ei tantummodo imbecillitatis suæ cau-
 sam, & deprecaretur, ut orationem faceret pro
 se. Cumq; legationem pertulisset uir eius ad eum,
 orans et benedicens, oleum mittit ad illam. Ex quo
 per triduum contingens oculos suos uisum recepit,
 & Deo gratias egit.

Sed ut multa eius sunt gesta, quæ narrare
 satis longum est. Vnde omiſſis his interim quæ au-
 ditu comperimus, ad ea quæ oculis nostris con-
 speximus, ueniamus.

Septem fuimus simul fratres comitantes, qui
 ad eum uenimus. Cuiq; salutassimus eum, omniq;
 nos leticia suscepisset, & unumquemq; nostrum
 gratificè alloqueretur, rogatus à nobis oratio-
 nem simul ac benedictionem dare. (Hoc eni-
 nima

MONACHI.

6
 nim moris est apud Aegyptios Monachos, ut
 ubi aduenerint fratres, statim per orationem sibi
 inuicem foederentur. Interrogabat, si quis in no-
 bis esset clericus. Et ut omnes negauimus, respi-
 ciens ad singulos, intellexit esse inter nos quen-
 dam, qui huius erat ordinis, sed latere cupiebat.
 Erat enim Diaconus, & hoc præter unum solum,
 qui ei fidus erat, etiam ipsi itineris comites igno-
 rabant. Visurus enim tales ac tantos uiros humi-
 litatis gratia celare uoluit gradus sui honorem,
 ut inferior haberetur in ordine his, quibus se-
 longe inferiorem esse meritis iudicabat. San-
 ctus ergo Ioannes ut eum uidit, equidem cum es-
 set adolescentior cæteris, digito ostendens eum,
 hic, inquit, Diaconus est. Et cum adhuc negaret,
 apprehendens eum manu sua exosculatus est, &
 dicit, Noli fili negare gratiam Dei, ne incurras
 pro bono malum, pro humilitate mendacium. Ca-
 uendum nanq; est omni modo mendacium, siue pro
 malo, siue etiam pro bono proferri uideatur, ^{Menda-}
 Quia omne mendacium non est ex Deo, sed sicut ^{cium re-}
 saluator dicit à malo est. At ille his auditis quieuit, ^{prehendi-}
 blandam nanq; eius correptionem æquanimiter tu-
 lit, & cum orationem Domino obtulissimus, post
 finem eius ex fratribus nostris tertiano ^{πυγέρω,}
 id est,

id est, febrī grauissime uexabatur, & rogabat hominem DEI, ut ab eo curaretur. Qui ait ad eum, Rem tibi necessariam cupis abicere, ut enim corpora nitro uel alijs huiusmodi liniamentis à sordibus, ita animæ languoribus alijsq; huiusmodi castigationibus purificantur. Et postquam de his nobis multa per doctrinam mysticam disseruit, benedicens tamen oleum dedit ei. Quo perunctus æger, omnem continuo abundantiam fellis euomit, & sanus pedibus suis ad diuersorium redijt.

Post hæc iubet officia erga nos humanitatis atq; hospitalitatis expleri, et corporis curam geri. Ipse uero sui negligens, nostri sollicitus erat. Iam enim continuo usu & iugi consuetudine, nec recipere cibum nisi in uesperum poterat, & hunc exiguum. Erat autem attenuati & aridi corporis, præ abstinentia. Capilli eius & barba quasi ex languore nimio rara & tenuis, utpote quem nullus sufficiens cibus nutriret, nec letior aliquis humor infunderet. Observabat enim tunc, cum iam nonagenariam, ut supra diximus, ageret ætatem, ut nullum, ut paucis utar uerbis, per ignem paratum sumeret cibum. Igitur post hæc hospitalitatis officia regressos ad se sedere nos iubet, et tunc demum

25
Morbi
corporis
salutares
animæ.

demum quidem, unde uel cur aduenerimus inquirat, cum iam nos lætos & omni cum gaudio tanquam notos propios suscepisset. Cuiq; respondissemus, quod de Hierosolymis ad eum utilitatis & profectus animæ nostræ causa uenissemus, ut ea quæ olim ad auditum nostrum fama pertulerat, ipsi nunc oculis nostris cerneremus, quandoquidem tenacius solent inherere memoriæ, ea, quæ oculis uiderit, quam quæ auris audierit.

Tunc beatus Ioannes uultu placidissimo & quasi subridens ex abundantia lætitiæ, hoc modo respondit ad nos: Miror: inquit admodum dulcissimum pueri, laborem uos tanti itineris suscepisse, cum nihil ad hæc dignum in nobis uidere possitis. Homines enim sumus humiles & exigui, nihil habentes in nobis, quod uel expeti debeat uel mirari. Et tamen etiam si esset aliquid in nobis secundum opinionem uestram, nunquid tale quale legitis in Prophetis Dei & Apostolis? Qui utiq; ob hoc in omnibus Dei Ecclesijs recitantur, ut exempla uitæ hominibus, non de longinquis & peregrinis locis quærantur, sed domi unusquisq; & apud se habeat quod debeat imitari. Vnde plurimum miror intentionem uestri laboris ac studij, quod profectus animæ uestræ causa, tantas superare regiones, tan-

Egregia
& pia
concio ob
seruanda
contra pe
regrinati
ones.

Non suam
aut aliorū
Eremitarū
uitam,
sed sacrā
scripturā
proponit
sequendā.

nes, tantosq; labores adire uoluistis, cum nos eo usq; pigritia desidiaq; constringat, ut nec cel- lulas nostras pergredi audeamus. Veruntamen quoniam putatis esse in nobis aliquid ex quo proficere debeatis. Hoc primum uobis indicandum est, ut hoc ipsum quod uenistis ad nos, & tantum laborem uidendi nos suscepistis, ne iactantiam alta cuius habeatis prospectum, ut non tam proficere ad animi uirtutem, quam proferre se & iactare unusquisq; uestrum uelit, pro eo quod uiderit eos, qui apud alios ex auditu solo cogniti uideantur.

Contra
iactan-
tiam.

Graue est iactantie uitium & periculosum nimis, & quod de ipso etiam perfectionis fastigio deij- cit animas, & ideo hoc uos primo omnium caue- re uolo. Est autem species mali huius duplex qui- dem, Nonnullis enim accidit in ipsis statim ini- tijs conuersionis sue, cum parum aliquod uel ab- stinentia impenderint, uel pecunie in pauperes erogauerint, & cum de eis ita sentire debeant, quasi quod impediret abiecerint, ita agunt & ita sentiunt, quasi eminentiores sint illis, quibus ali- quid elargiti sunt.

Contra
confiden-
tiam ope-
rum
Matth. 6.

Alia uero est iactantie species, cum quis ad summam uirtutem perueniens, non totum Deo, sed suis laboribus ac studijs deputat, et dum ab ho- minibus,

minibus gloriam querit, perdit eam quæ à DEO est, propter quod, filioli mei fugiamus omni ge- nere iactantie uitium, ne forte incurranus cum lapsum, quem Diabolus incurrit. Tunc præterea cordi nostro & cogitationibus precipua adhiben- da est diligentia. Obseruandum nauq; est, ne qua cupiditas, ne qua uoluptas praua, ne quod desi- derium uanum, & quod non est secundum DE- um, radices in corde nostro defigat. Ex huius- modi enim radicibus continuo pullulant uagæ & inutiles cogitationes, & in tantum molestæ sunt, ut nec orantibus nobis cessent, nec in conspectu Dei consistentibus nobis, & precibus pro salute nostra offerentibus erubescant, sed rapiunt à no- bis captiuam mentem, & cum corpore stare ui- deamur in oratione, sensu & cogitatione euaga- mur & ducimur per diuersa.

Si quis ergo est, qui ipse putat renunciaſſe mundo & operibus Diaboli, non ſufficit in eo renunciaſſe, ut poſſeſſiones & predia cæteraq; ſæculi negocia reliquerit, niſi etiam proprijs uitijs renunciauerit, & inutiles ac uanas abiecerit uoluptates. Hæc enim ſunt de quibus Apoſtolus di- cit: Deſideria uana et nociua, quæ mergunt homi- nem in interitum. Hoc eſt ergo uerè renunciaſſe Diabolo

Quid
ſit re-
nuncti-
re mun-
do.

VITA IOANNIS

Vitia ex Diabolo, uirtutes ex Deo. Diabolo & operibus eius. Diabolus enim per alicuius uitij occasionem & prauæ uoluptatis aditum, irrepit in cor nostrum, quia uitia ex parte illius sunt, sicut uirtutes ex DEO sunt.

Si ergo sint uitia in corde nostro, cum uenerit princeps eorum Diabolus, quasi proprio auctori dant locum, & introducunt eum uelut ad possessionem suam. Et inde est quod nunquam huiusmodi corda pacem habere possunt, nunquam quietem, sed semper conturbantur, semper terrentur, & nunc uana leticia, nunc in utili tristitia deprimuntur. Habent enim intra se habitatorem pessimum, cui introeundi ad se locum per passionem suam & uitia fecerunt. E contra uero, mens que uere renunciauit mundo, hoc est, que abscidit & amputauit à se omne uitium, & nullum introeunti ad se Diabolo reliquit aditum, iracundiam cohibet, furorem reprimat, mendacium fugit, execratur inuidiam, & non solum non detrahere, sed ne malum quidem sentire aut suspicari de proximo suo patitur, que fratris gaudia, sua dicit, & tristitiam eius, suam tristitiam deputat.

Que hæc ergo & horum similia obseruat mens, Spiritui sancto aperit in se locum, qui cum ingressus fuerit & illuminauerit eam, semper ibi iam

MONACHI.

9.

iam gaudia, semper leticia, semper caritas, patientia, longanimitas, bonitas, & omnes qui sunt fructus Spiritus oriuntur. Et hoc erat quod dicebat Dominus in Euangelio, Non potest arbor bona, malos fructus facere, neque arbor mala fructus bonos facere, Ex fructibus enim probatur arbor & cognoscitur.

Sunt autem nonnulli qui uidentur seculo renunciaisse, & curam non adhibent ad mundiciam cordis, neque ut uitia & passionem rescent ex anima sua, moresque componant, sed hoc tantum student, ut uideant aliquos sanctorum patrum, & audiant ab eis aliqua uerba, que narrantes alijs, gloriantur se ab illo uel illo didicisse. Et sicubi forte uel audiendo uel legendo parum aliquid scientie adquisierint, continuo Doctores fieri uolunt & docere, non ea que egerint, sed que audierint & uiderint, despicientes ceteros. Affectant ipsi sacerdotium, atque immergere se conantur ad clericatum, nescientes quia minoris condemnationis est, si quis ipse uirtutibus polleat, & alios tamen docere non audeat, quam si ipse passionibus & uitij prematur, & alios de uirtutibus doceat. Sic ergo filioli mei, neque fugiendum omnimodo dicimus clericatum uel sacerdotium, neque rursus omnimodo

Qui non uere renunciant mundo.

Neophyti ambitiosi.

Ministerium Verbi neque fugiendum, neque expetendum.

VITA IOANNIS

nimodo expetendum, sed danda opera est, ut uitia
quidem à nobis depellantur, & uirtutes animi
conquirantur, DEI autem iudicio relinquendum
est, quem uelit, & si uelut assumere sibi ad mini-
sterium, uel ad Sacerdotium. Non enim qui seip-
sum ingesserit, sed quem Dominus assumpserit, il-
le probatus est.

Monachi
precipu-
um opus.

Monachi autem illud opus est præcipuum,
ut orationem puram offerat Deo, nihil habens in
conscientia reprehensibile, sicut Dominus dixit
in Euangelio, Cum steteritis ad orationem, re-
mittite fratribus uestris, si quod habetis contra
eos, ex cordibus uestris, nisi enim remiseritis
fratribus uestris, nec uobis remittet Pater uester
cælestis. Si autem remiseritis fratribus uestris, &
uobis remittet Pater uester qui in cælis est.

Si ergo mundo, ut supra diximus, corde asti-
terimus ante Deum, & liberi ab omnibus his ui-
tijs & passionibus, quæ supra diximus, poterimus
inquantum possibile est, etiam Deum uidere, &
orantes oculos cordis nostri in ipsum dirigere, &
uidere inuisibilem, mente non corpore, intelle-
ctu scientie, non carnis aspectu. Nemo enim se
putet posse ipsam, sicut est, diuinam substantiam
contueri, ita ut speciem sibi aliquam aut imaginem
fingat

MONACHI.

10

fingat in corde corpoream, alicuius imaginis si-
mulem. Nulla forma in Deo cogitetur, nulla cir-
cumscriptio, sed sensus & mens, quæ sentiri qui-
dem possit, & perstringere mentis affectum, non
tamen comprehendi, aut describi, aut enarrari, ua-
leat. Et ideo oportet cum omni reuerentia & me-
tu accedere ad eum, & ita in eum liberare mentis
intuitum, ut omne quicquid potest splendoris, cla-
ritatis, fulgoris, maiestatis, mens humana con-
spicere super omnia esse cum sentiat semper, et hoc
sicut diximus si pura mente fuerit, nec ullis pra-
uæ uoluptatis sordibus occupata. Et ideo in hoc
maxime oportet operam dare eos, qui renunctiare
seculo, et Deum sequi uidentur, sicut scriptum est,
Vacate & cognoscite, quoniam ego sum Deus.

Si ergo cognoueritis Deum, inquantum ho-
mini cognoscere possibile est, tunc demum etiam
reliquorum quæ sunt, scientiam capiet, & myste-
ria Dei agnoscet, & quanto purior in eo fuerit
mens, tanto plura ei reuelat Deus, & ostendit ei
secreta sua. Amicus enim iam efficitur Dei, sicut
illi, quibus in Euangelio dicebat saluator, iam non
dico uos seruos, sed amicos, & omne quicquid
petierit ab eo tanquam ab amico caro, præstat ei
Deus. Ipse quoque uirtutes angelicæ et cuncta myste-
rio di-

ria diuina, tanquam amicum DEI diligunt eum, & obsequuntur eius petitionibus. Et hic est quem a caritate Dei, quæ est in Christo Iesu, neq; mors separat, neq; uita, neq; Angeli, neq; principatus, neq; potestates, neq; alia creatura.

Et ideo carissimi, quandoquidem hoc elegistis, ut Deo placeatis, & ad caritatem eius perueniatis, date operam alieni effici ab omni iactantia, ab omni uitio animi, ab omnibus delitijs corporalibus. Delitias autem corporales, non solum illas putetis, quibus homines seculi fruuntur, sed abstinenti delitiæ credendæ sunt, quicquid pro cupiditate sumpserit, etiamsi uile illud sit, & quod in usu esse abstinentibus solet. Aqua deniq; ipsa uel panis, si cum cupiditate sumatur, id est, non ut necessitati corporis, sed ut animi desiderio satisfiat, hoc etiam abstinenti in deliciarum uitium ducitur. Oportet enim in omnibus consuescere, animam uitio carere. Ideo deniq; Dominus docere uolens, animam desiderijs & uoluntatibus suis resistere, dicebat, Intrate per angustam portam, quia lata est & spaciota uia, quæ ducit ad mortem, angusta autem & arcta uia, quæ ducit ad uitam. Lata est ergo uia anime, cum qualicunq; desiderio suo satisfecerit, angusta uero, est cum uoluptatibus suis repugnat.

Multum

Multum tamen prodest ad hæc obtinenda secretior habitatio, & conuersatio solitaria, quia interdum per occasionem aduentantium fratrum, & euntium ac redeuntium frequentiam, abstinentiæ & parsimonia frena laxantur, & per huiusmodi occasiones uenitur paulatim in consuetudinem & usum deliciarum, & sic interdum etiam perfecti iam uiri, capiuntur. Ideo deniq; & David dicebat, Ecce elongaui fugiens, & mansi in solitudine, expectabam eum, qui saluum me faceret à pusillo animo & tempestate.

Postquam autem multa nobis sanctus Ioannes de iactantiæ uitio alijsq; quamplurimis utiliter differuit, ad ultimum dixit, Retexam autem uobis, quid etiam nuper cuidam ex fratribus nostris acciderit, ut cautiore uos præcedentia exempla constituent.

ERat quidam apud nos Monachus in hac uicina heremo commanens, cui habitaculum spelunca erat, uir summæ abstinentiæ, quotidianum uictum labore manuum querens, in orationibus die noctuq; persistens, cunctisq; animi uirtutibus florens. Sed hic letis successibus elatus, confidere quasi in profectibus suis cœpit, & non Deo totum, sed sibimetipsi quod profecerat deputare.

D

Hanc

Cur solitaria uita expetenda.

Historia contra confidentiam operum ac propriæ sanctitatis.

Hanc autem eius intuens animi presumptionem tentator, continuo accedit, & laqueos parat. Quadam nanq; die ad uesperam, fingit speciem decore mulieris oberrantis per heremum, quæ uelut fessa post nimium laborem accedens ad ostium speluncæ Monachi, se lassabundam simulans ac fatigatam, intrinsecus semetipsam proiecit, atq; aduoluta genibus uiri, ut misereatur exorat. Nox enim me infœlicem inquit in heremo latitantem comprehendit, iube me requiescere in angulo cellulæ tuæ, ne forte efficiar nocturnis bestijs præda. At ille primo miserationis obtentu, recepit eam intra speluncam, requirens quæ ei causa errandi per heremum fuerit. Illa causam fingit satis accurate, & interim uenena blandimentorum atq; illecebræ uirus per omnem textum narrationis interserit, nunc se miserandam, nunc etiam defensione dignam ostendens, elegantia & suauitate sermonis inclinât animum hominis, & in affectum sui illecebroso amore deflectit. Hic iam inter blandiora colloquia iocus risusq; miscentur, manus etiam procax ad mentum barbamq; quasi uenerandi specie protendit, tum uero palpare ceruicem mollius, collumq; lenigare. Quid multa? Ad ultimum captiuum ducit militem Christi.

sti. Continuo enim perturbari intra semetipsum, & libidinis fluctibus æstuarè cepit, nequaquam laborum præteritorum, nequaquam professionis ac propositi sui memor. Paciscitur cum cordis sui concupiscentia, & intra archana cogitationum suarum, foedus cum falsa cupiditate componit. Inclinat stultus latera sua & efficitur sicut equus & mulus, quibus non est intellectus. Atq; ubi obscenos iam conabatur inire complexus, illa ululatum teterrimum diræ uocis emittens, umbra ut erat tenuis, per manus amplectentis elabitur, ipsum quoq; dedecorosis motibus inanes auras secantem, foedissima cum irrisione deseruit. Tunc præterea multitudo Demonum in aere ad hoc ipsum spectaculum congregata, clamore ingenti, cum cachinno exprobrationis eleuato, ô inquit, Monache, Monache, qui te usq; ad cælum extollebas, quomodo demersus es usq; in infernum? Disce ergo, quia qui se exaltat, humiliabitur. Tunc ille uelut amens effectus, & deceptionis suæ pudorem non ferens, grauius à semetipso decipitur, quam fuerat à Demonibus deceptus. Cum enim debuisset reparare semetipsum, & renouare certamen, ac satisfactione suis lachrymis & humilitatis fructibus, prioris elationis culpam dolere, hoc

non faciens, sed desperans semetipsum, sicut Apostolus dixit, tradidit omni impudicitiae & iniquitati. Regressus est enim ad uitam secularem, preda Demonum factus. Refugit namque conspectus omnium sanctorum, ne quis posset eum salutaribus monitis de precipitio reuocare. Si enim reddere semetipsum priori uite & abstinentiae uoluisset, recuperasset sine dubio, & locum & gratiam.

Exemplū
pœnitentiæ & uitæ in melius mutata.

DEnique audite quid & de alio uiro gestum sit, similiter quidem tentato, sed non simili exitu tentationis effuso. Fuit quidam uir in hac proxima ciuitate uitam turpissimam per omne facinus ducens, ita ut opinatissimus in flagitijs haberetur. Hic aliquando Dei miseratione compunctus ad pœnitentiam conuertitur, & intra sepulchrum se quoddam concludens, priorum scelerum pollutiones lachrymarum fontibus diluebat, diebus ac noctibus in faciem prostratus, & nec alluare quidem ausus oculos ad coelum, neque uocem emittere, & nomen DEI nominare, sed in solis gemitibus & fletibus perdurabat, & tanquam uiuens sepultus de inferno iam quodammodo mugitum cordis gemitumque reddebat.

Cumque in his posito co, septimana una transisset,

fisset, noctu ueniunt ad eum Demones in sepulchro clamantes, & dicentes, Quid est hoc quod agis o impurissime & flagitiosissime? Posteaquam omni spurcicia omni que impuritate satiatus es, nunc uis castus & religiosus procedere, & posteaquam consenuisti in sceleribus, nec iam sufficiunt uires ad facinora delenda, nunc Christianus uideri uis, & pudicus & pœnitens, quasi uero alius tibi iam ullus possit dari locus satiato in malis, nisi ille qui tibi nobiscum debetur. Vnus ex nobis es, alius iam esse non poteris. Redi ergo magis, redi ad nos, & quod superest tibi tempus, in perfructuanda uoluptate non perdas, preparamus abundantes delicias, preparamus scorta nobilissima & cuncta alia quae florem tibi possint reparare gratissime iuuentutis. Quid temetipsum uanis & inanis conficis cruciatibus? Quid temetipsum ante tempus supplicij tradis? Quid enim aliud eris passurus in inferno, nisi hoc quod nunc tibi ipsi concitas? Si te pœna delectat, expecta paululum & inuenies paratam, nunc interim fruiere muneribus nostris, quae dulcia semper & grata duxisti.

Hæc & huiusmodi plura exprobrantibus eis, ille iacebat immobilis, nec auditum quidem suum conuertens ad eos, nec ullum pœnitens sermo-

nem respondens. Cūq; illi sepius & eadem repe-
 terent & alia duriora, nec ille omnino moueretur,
 in furorē prolapsi Demones, ubi uiderunt uer-
 ba contemni, uerberibus eum aggressi sunt, mul-
 tisq; supplicijs excruciatum seminecem relique-
 runt. Nec tamen in tot, tantisq; cruciatibus mo-
 ueri saltem potuit à loco, in quo orationis causa
 iacuerat. Postera die quidam suorum requirentes
 eum humanitatis duntaxat gratia, inueniunt pœ-
 nis incredibilibus affectum, & causam percun-
 ctantes cum didicissent, rogabunt ut cur e gratia
 reportari se ad domum propriam patiretur. Ab-
 negat, & in eodem permanet loco. Tunc uero &
 sequenti nocte repetentes Demones, grauioribus
 eum uerberibus cruciebant. Sed nec si quidem mo-
 ueri uoluit à loco, melius esse dicens, mortem subi-
 re, quam ultra Demonibus obedire.

Nihilominus tertia nocte multitudo conue-
 nit Demonum, & absq; ulla misera tione irruen-
 tes in eum, omnibus pœnis cruciatibusq; confici-
 unt. Cūq; iam corpus defecisset in supplicijs, ex-
 tremus tamen spiritus obsistebat imperio De-
 monum. Quod ubi impij peruiderunt, exclā-
 mantes uoce magna, uicisti, inquit, uicisti, &
 mox

mox uelut uirtute quadam coelitus fugati, præcipi-
 tes abscedunt, nec ultra ei quicquam suæ artis aut
 sceleris intendunt. Ipse uero in tantum uirtutibus
 animi profecit, & ita ornatus moribus effectus
 est, ac totius diuinæ gratiæ gloria repletus, ut
 omnis hæc regio quasi è cælo eum lapsum uideret,
 & unum esse ex numero crederet Angelorum,
 omnes pene simul atq; uno ore dicentes, hæc est
 mutatio dexteræ excelsi. Quanto exemplo eius,
 qui iam semetipsos desperauerant, rursus per pœ-
 nitentiam ad spem salutis regressi sunt, & es-
 mendationem sui quam prius desperauerant, præ-
 sumpserunt, quanti admiratione eius de ipso iam
 inferno peccatorum retracti sunt, & ad uirtu-
 tis indolem reparati. Illo nanq; tanta immu-
 tatione conuerso, omnibus omnia uisa sunt pos-
 sibilia. Non solum autem emendatio morum flo-
 rebat in eo & assumptio uirtutum, uerum et gra-
 tia Dei plurima ei collata est. Signa enim & pro-
 digia, que ab eo facta sunt, quantum apud Domi-
 num haberet meritum, testabantur. Sic humili-
 tas & conuersio bonorum omnium materiam præ-
 bet, elatio uero & desperatio interitus & mortis
 est causa.

Ad effugiendum uero periculi lapsum &
 conqui-

conquirendam Dei gratiam, atq; ipsius diuinitatis euidentiorem noticiam capiendam, plurimum prodest secretior conuersatio, & hœremi interioris habitatio. Quod uos non tam uerbis, quam rebus ipsis & exemplis melius docere puto.

Alia historia con-
tra pre-
sumptio-
nem &
confiden-
tiam ope-
rum.

Fuit quidam Monachus qui in hœremo huc que præ ceteris interior est, habitabat. Hic cum plures annos in abstinentia perdurasset, & prouectus tempore prope iam ad senilem uenisset ætatem, omni uirtutum flore adornatus, ac totius continentie magnitudine sublimatus. Qui cum in orationibus & Hymnis sedule Deo deseruiret, tanquam emerito militi suo Dominus remunerationes parat, utpote qui in corpore adhuc positus, instar Angelorum incorporeæ uitæ officijs fungeretur, dignum iudicans annonam cœlestem præbere ei in deserto, qui cœlestem regem peruigiliis prestolabatur excubijs, ut digne frueretur cœlestibus alimonijs. Volens ergo Deus etiam in hoc seculo remunerare eius fidele propositum, ad prouidentie suæ sollicitudinem, quotidiani uictus eius reuocat curam. Vt enim cibi usum poposcisset nature nec essitas, ingrediens speluncam suam, inueniebat mensæ panem superpositum, miræ sua-

uitatis,

uitatis, miriq; candoris. Ex quo resectus, & gratias diuinæ prouidentie referens, rursus ad Hymnos & orationes conuertebatur. Ad quem multæ etiam reuelationes, multæq; de futuris rebus, à Deo præmonitiones fiebant. In his ergo talibus Obseruac tantis profectibus positus, quia gloriari, quasi quanta de meritis suis cœpit, & cœlestis beneficii munus, pestis sit uitæ suæ meritum duxit, Continuo subintrat eum securitas parua quedam desidia animi, tam parua, quam nec & remissio possset aduertere. Post hæc creuit maior negligensio animi, ita ut tardior iam fieret ad Hymnos, sed & ad orationem pigrius surgeret. Psalmi quoq; ipsi non ea, qua prius uigilantia ab ipso canerentur, sed ubi parum quid exhibitum fuisset soliti ministerij, anima eius quasi nimio labore fatigata, requiescere festinabat, quia sensus eius reprobus resectus, de sublimioribus ad inferiora corruerat, et cogitationes suæ per diuersa eum precipitia rapiiebant. Erat enim iam in corde eius clandestina quedam & turpis ac nefanda cogitatio, consuetudo tamen prior, uelut si decursus aquæ, etiam cessante remigio, adhuc priore impetu nauigium ferat ita & uetus institutio ad consueta hominem officia trahebat, ob quam causam & adhuc stare in suo statu uidebatur. Hic ergo cum post orationes

ones cibum solitum requisisset ad uesperam, ingressus locum, in quo refici consueuerat, inuenit solitum panem mensæ superpositum, ex quo refectus, nihil de eorum quæ in corde suo uersabant emendatione curauit, neq; immutationis suæ damna persensit, sed spernendo minima, paulatim se casurum non intellexit.

Interea cum graui iam libidinis incendio stimularetur, & inflammatus turpi concupiscentia, raperetur rursus ad seculum, illa interim die cohibuit se, & solita Hymnorum & orationum misteria ex more persoluit, atq; ingressus ut cibum sumeret, panem quidem inuenit, mensæ superpositum, sed aliquantulum sordidiorum. Admiratus est & tristis effectus, intellexit quod ipsum respiceret hoc genus monstri, tamen cibo sumpto refectus est. Post in diem tertium repletis urgeri stimulis cœpit, occupauerant enim eum cogitationes eius, quasi iam præsentis & secum posita, secumq; accumbentis imago Mulieris, quam & complecti sibi uidebatur, & ad turpes usus habere substratam. Processit tamen & sequenti die ad solita psallendi & orandi officia, sed stabat uagus oculis, & mente captiuus. Cũq; solito ingressus ad uesperam requireret cibum,

bum, panem quidem inuenit super mensam, sed sordidissimum ac aridissimum, & quasi muribus uel canibus undiq; corrosus. Tunc ille, ut hoc uidit ingemuit, & lachrymas fudit, sed non ita ex corde, nec ita uberes, quæ possent flammam tanti ignis extinguere. Veruntamen sumit cibum, sed neq; qualem consueuerat, neq; quantum solebat. Cum interim cogitatione, tanquam, cohors barbarica eum undiq; circumuallant, & omni ex parte in eum tela iaculantur, ac uinctum captiuumq; eum ad seculum trahunt. Exurgens ergo, cœpit iter agere noctu per hæremum, & tendere ad ciuitatem, sed ubi dies facta est, ciuitas quidem adhuc longe aberat. Ipse uero cum rapidissimo estu torqueretur & fatigaretur, in hæremo undequaq; uersus considerare oculis cœpit, & requirere, sicubi esse in uicino monasterium. Et cum respexisset fratrum quorundam cellulam, tendebat illuc, ut apud eos quiesceret. Quem ubi adesse sensere serui Dei, continuo præcurrunt ei obuiam, & uelut angelum DEI excipientes adorant, pedes lauant, ad orationem inuitant, mensam ponunt, atq; omnia secundum diuinum mandatum complent caritatis officia. Verum ubi refectus est, et paululum requieuit, ex more quasi ab eruditiss.

eruditissimo Patre cœperunt uerbum ædificationis
 expetere ac monita salutis inquirere. Interrogauit
 uere quoq; eum quomodo quis Diaboli laqueos
 possit effugere, aut si quando turpes iniecerit
 animo cogitationes, quomodo depelli possint &
 abijci. Tum ille ut compulsus est monita fratris
 dare, & salutis eos uiam docere, ac de insidijs
 Demonum, quas seruis DEI intendunt, facere ser-
 monem, illos quidem plane & sufficienter docuit,
 sibi uero ipsi stimulos compunctionis infixit,
 & in semetipsum regressus, ait, Quomodo ego
 alios moneo & ipse decipior? Aut quomodo alios
 corrigo, qui meipsum non emendo? Age ergo
 miser, facito ipse prior quæ facere alios doces.
 Cumq; huiusmodi increpationibus uteretur
 aduersus semetipsum, & intellexisset se miserabiliter
 supplantatum, Valedicens fratribus, continuo
 se cursu rapidissimo in heremum dedit, & ad
 speluncam de qua discesserat, redijt, prosternens
 se Domino in oratione dicens, Nisi Dominus adiu-
 uissem me, paulominus habitasset in inferno ani-
 ma mea. Et iterum, paulominus fui in omni malo,
 & paulominus consumauerunt me in terra. In
 hoc uero completum est quod ait scriptura. Frater
 fratrem adiuuans exaltabitur sicut ciuitas mu-
 nita

Exempla
 quantauis
 sit in tra-
 ctatione
 uerbi Dei.

Psal. 93.

Psal. 118.

Prou. 18.

nitia & fortis. Post hæc ergo permansit omni ui-
 ta sua in luctu & lachrymis, uidens diuinitus sibi
 concessum cœlestis mensæ beneficium perdidisse.
 Cœpit enim labore rursus & sudore uultus sui
 manducare panem suum. Conclussit autem se in-
 tra speluncam, atq; in cilicio & cinere iacens,
 tamdiu lugens, flensq; permansit in orationibus,
 donec assistens ei Angelus Domini diceret ad eum,
 Suscepit Dominus pœnitentiam tuam et repropiti-
 atus est tibi, sed caue ne ultro elatus decipiaris.
 Venient ad te autem fratres quos tu ipse docuisti
 deferentes tibi benedictiones, quas suscipere ne re-
 cuses, & sumens cum eis cibum age gratias DEO
 tuo.

Hæc autem locutus sum uobis filioli mei, ut
 sciretis, quanta sit in humilitate firmitas & in es-
 lacione ruina quam maxima. Ideo deniq; & sal-
 uator noster primam beatitudinem de humilitate
 docuit, dicens, Beati pauperes spiritu, quoniam
 ipsorum est regnum cœlorum, simul huiusmodi
 exemplo discetes, ut cautiore sitis, ne à Demo-
 nibus in cogitationum subtilitate seducamini, pro-
 pterea enim & forma huiusmodi inter Mona-
 chos obseruatur, ut si quis ad eos ueniat, siue uir
 ille, seu mulier sit, siue senex, siue iuuenis, siue igno-
 notus,

notus, siue notus, ante omnia & oratio fiat, & nomen Domini inuocetur, quia si fuerit aliqua transformatio Demonis, continuo oratione facta diffugiet. Si uero in cogitatione uestra suggererint ipsi Demones aliquid, unde laudari debeat & extolli, non acquiescatis eis, sed tunc magis uosmetipsos humiliare in conspectu Domini, & pro nihilo ducite, cum uobis illi aliquid de se etanda laude suggererint. Deniq; etiam me frequenter Demones noctibus seduxerunt, & neq; orare me neq; requiescere permisissent, fantasias quasdam per noctem totam sensibus meis & cogitationibus suggerentes. Mane uero uelut quasdam illusionem, prosternebant se ante me dicentes. Indulge nobis Abba, quia laborem tibi incussimus tota nocte. Ego autem respondi ad eos. Discedite a me omnes qui operamini iniquitatem, & non tentetis seruum Domini. Et uos ergo filioli quietem, silentiumq; diligite, & scientiae operam date, atq; exercete uosmetipsos, ut frequenti colatione mentem uestram puram exhibeatis Deo, ne orationes uestrae impediuntur apud DEVM. Quamuis etenim illi bonum opus agant, & sit in illis probabilis conscientia, qui inter seculares positi, exercentur in operibus bonis, & occupant semet-

semetipsos actibus religiosis & sanctis, uel hospitalitatem sectando, uel caritatis ministerijs obsequendo, uel misericordias ac uisitationes, aliaq; huiusmodi opera explendo, in quibus alijs quidem boni semper aliquid conferant, semetipsos tamen castos seruent. Sunt ergo & isti probabiles & ualde probabiles, qui in bonis actibus placent DEO, & sunt operarij inconfusibiles mandatorum Dei, sed tamen haec omnia terrenos habent actus & erga materias corruptibiles geruntur, Qui uero in exercitio mentis desudat, & spirituales intra semetipsum excolit sensus, longe illis superior iudicandus est. Locum nanq; intra semetipsum preparat ubi Spiritus sanctus habitet & obliuionem quodammodo capiens terrenorum, sollicitudinem gerit, de caelestibus & aeternis. Constituit enim semetipsum semper ante conspectum Dei, et omnes presentium rerum sollicitudines post tergum iacens, solo diuini desiderij colere constringitur, & ideo in laudibus Dei positus, & Hymnis et Psalmis die ac nocte non poterit satiari.

Hec & multa alia his similia beatus Ioannes per triduum continuo loquens ad nos, animas nostras refecit & innouauit. Ut autem coepimas uelle ab eo proficisci, datis nobis benedictionibus, pergite,

VITA IOANNIS

pergite, inquit, in pace, o filioli, hoc tamen scire
 nos uolo, quod hodierna die uictoria religiosi prin-
 cipis Theodosij, Alexandriae nunciatae sunt de E-
 vaticini genio tyranno. Neesse est autem et ipsum Theo-
 dosium non multo post, propria morte uitam
 nis Aegypto. Cumque profecti ab eo fuisset, haec ita ge-
 gyptij de sta esse ad fidem comperimus, ut ipse praedixerat
 uictoria Post dies autem paucos insecuti sunt nos quidam
 et morte fratres, annunciantes nobis quod ipse sanctus Do-
 Theodosij annes in pace quieuerit. Obitus autem ipsius talis
 impera- quidam fuerat. Per triduum inquit nullum ad-
 toris. De se introire permisit, et positus genibus in oratione
 quo uide ne reddidit spiritum, atque ita perrexit ad Domi-
 Nicepho: num, cui est honor, gloria, laus et imperium, in
 li: 12. Ca. secula seculorum, AMEN.

29, et
 60.

EXPLICIT VITA BEATI
 Ioannis Aegyptij.

VITA ET GESTA SAN-
 cti HOR Abbatis, cui diui-
 nitus collata est litera-
 rum scientia.

VIDIMVS ET ALIVM APVD
 Thebaidem uenerabilem uirum, Hor no-
 mine,

VITA ABBATIS HOR. 19

mine, hic multorum erat Monasteriorum pater,
 qui habitu ipso honoris uidebatur Angelici, nona-
 ginta iam agens etatis annos, barba prolixa, et
 claritatis canicie splendida, uultu et aspectu ita
 letus, ut plus aliquid habere quam in hominis na-
 tura est uisio ipsa uideretur. Hic prius in ultima
 heremo plurimis abstinentiae laboribus exercita-
 tus, postremo in uicino urbis loco monasterium
 instituebat. In adiacentibus autem habitationis
 suae locis, diuersi generis arborum siluas, ipse per
 se plantaria ponendo conseuit, in quibus ut nobis a
 plurimis sanctis patribus affirmatum est, ante illi-
 us aduentum nullum omnino uirgultum fuit. Ob
 hoc autem plantauit hanc siluam, ut fratres quos
 inibi congregare cupiebat, non haberent neces-
 sariam ligni gratia longius euagandi, habens curam
 et in his quae ministerio corporis necessaria sunt,
 sed praecipue salutis eorum ac fidei. Ipse tamen cum
 esset in heremo, herbis pascebatur, et radicibus
 quibusdam, et haec ei dulcia uidebantur. Aquam
 uero si quando inuenisset, bibebat, orationibus et
 Hymnis occupans omne diei tempus ac noctis. Ut
 autem ad maturam peruenit etatem, apparuit ei
 Angelus Dei in heremo per uisum dicens. Eris in
 gentem magnam, et multus tibi populus crede-
 tur, et

E

tur, et

29
tur, & erunt qui per te saluandi sunt, multa millia hominum. Quotoscunq; autem in hac uita peccatis conuerteris ad salutem, super tantos peccatorum accipies in futuro, & nihil uerearis, magis quam enim aliud tibi deerit eorum, quae ad usum corporum requiruntur, quotiens haec poposceris a Deo. Haec cum audisset, ad uiciniora loca accessit, & primo solus sub paruo tugurio, quod sibi ipse construxerat habitare coepit, oleribus composita uescens solis, interdum etiam post continuata ieiunia,

Literas primo ignorauit. Cum autem de heremo ad haec, quae supra diximus uiciniora habitaculis loca accessisset, data est ei diuinitus gratia, & cum a fratribus oblatus ei fuisset codex, quod olim iam sciens literas legere coepit. Collata est ei & aduersus Demones etiam uirtus, ita ut multi ex his quos urgebant Demones, etiam inuiti ad eum raperentur, protestantes summo cum clamore de meritis eius. Sed & alias quam plurimas sanitates, operabatur.

Congregabantur interim ad eum plurimae multitudines Monachorum, inter quos, cum etiam nos aduenissemus, uisis nobis letissimus redditur. Cumq; salutans nos orasset, more sibi solito, pedes hos

des hospitum proprijs manibus lauit, & docere nos ex scripturis, quae ad adificationem uitae ac fidei pertinent, coepit. Erat enim ei docendi gratia a DEO collata. Cum itaq; plurima nobis scripturarum capitula sapienter differuisset, rursus ad orationem conuertebatur. Consuetudo autem erat ei, non prius corporalem cibum sumere, quam spiritalem Christi communionem acciperet. Quae percepta, post gratiarum actionem adhortari nos etiam ad reficiendum coepit, ipse tamen sedens nobiscum nunquam cessabat aliquid de studijs spiritualibus commonere.

Narrabat ergo nobis tale aliquid, Scio in Non facta quit, hominem quendam in heremo per le credens tres continuos annos nullum sumpsisse terrenum dum ap- cibum, Angelus enim Domini tertia quaq; die es- paritionis cam deferebat ei caelestem. Et haec ei cibus erat & bus, potus. Et iterum scio huiusmodi hominem, ad quem uenerunt Demones in specie caelestis militiae, & habitu Angelorum, currus igneos agentes plurimo apparatu, tanquam magnum aliquem Regem deducentes, isq; qui ceteris, ut rex haberi uidebatur, dicebat ad eum. Implesti omnia o homo, superest tibi ut adores me, & transferam te sicut Heliam. Sed Monachus haec audiens, dicebat

VITA ABBATIS

in corde suo. Quid est hoc? Quotidie ego salu-
torem, qui est rex meus adoro, hic si esset ille,
quomodo à me hoc posceret, quod in desinenter me
facere sciret? Et post hæc respondit ad ipsum. Ego
habeo meum regem quem quotidie sine intermissi-
one adoro, tu autem non es rex meus. Et conti-
nuo inimicus ad hæc uerba nunquam comparuit.
Verum hæc ille quasi de alio nobis narrans, sua
gesta sub alterius persona memorabat. Patres ta-
men qui aderant, ipsi nobis affirmabant, quod ipse
se esset qui hæc uidisset & audisset. Erat enim hic
magnificus pater, qui inter cetera bona etiam hoc
prestabat aduenientibus fratribus, & cum ipso
habitare uolentibus, quod faciebat conuocari frat-
res, qui secum erant, & in una die aduenient
fratri cellulam edificabant, Et erat in hoc opere
magna alacritas fratrum, unoquoq; eorum festi-
nante, lateres conuehere, aut lutum porrigere aut
aquam infundere, aut ligna deferre. Vbi uero
perfecta fuisset, ipse eam omnibus utensilibus, uel
necessarijs instructam tradebat fratri, Hic ali-
quando cum falsus quidam frater ad se uenisset, &
ut uideretur nudus uestimenta sua occultasset, ar-
guit eum coram omnibus, & in medium quæ oc-
cultauerat protulit, & ita pertimere omnes ut de
reliquo nemo auderet coram ipso fallere. Tans

HOR.

21

Tanta in eo erat uirtus animi, & tanta di-
uine gratie magnitudo, quam abstinentie labore
& fidei puritate quesierat. Multitudines autem
fratrum cum ipso positæ, tanta gratia erant reple-
tæ, ut cum ad Ecclesiam conuenirent, chori eorum
uestibus ac mentibus resplendentes, ad imitatio-
nem uirtutum cœlestium, in hymnis & laudibus
DEI peruigiles uiderentur.

VITA THEONIS.

VIDIMVS ET ALIUM NON
longe ab urbe ad eam partem quæ mittit ad
heremum, nomine Theonem uirum sanctum intra
cellulam suam clausum & solitarium, qui perhi-
bebatur triginta annis silentij habuisse continen-
tiam, quiq; tam multas uirtutes faciebat, ut Prophe-
ta apud illos haberetur. Conueniebat namq; ad eum
per dies singulos infirmorum plurima multitudo,
ad quos ille per fenestram manum proferens, &
uniuscuiusq; capiti superponens, ac benedicens eos,
sanos ab omni ægritudine remittebat. Hic etiam
ipso uisu tam uenerabilis erat, tantamq; reueren-
tiam gerebat in uultu, ut inter homines Angelus
uideretur, ita letus oculis, & plenus totius gra-
tiae apparebat.

Exempli
taciturni-
tatis.

E 3

Huic

29
Huic cum ante paruum tempus, ut comperi-
mus, noctu latrones superuenissent, aurum se apud
eum inuenturos sperantes, oratione sola ita uin-
xit, ut foribus eius affixi mouere se omnino non
possent. Mane uero cum ad eum turbae solito con-
uenissent, & uiderent ad ianuas eius latrones, uo-
lebant eos igni tradere.

At ille rerum necessitate compulsus, unum
eis solum locutus est uerbum. Sinite inquit, istos
abire illesos, alioquin gratia à me fugiet sanita-
tum. Populi autem ut audierunt hæc, contra di-
xere non audientes, dimiserunt eos. Latrones uero
uidentes quod secum gestum est, abiecta scelerum
uoluntate, præteritorum malorum poenitentiam
gerentes, ad monasteria uicina confugiunt atq;
ibi emendationis uitæ formam, modumq; suscipi-
unt. Erat autem supradictus uir eruditissimus,
non solum Aegyptiorum & Græcorum lingua,
sed etiam & latinorum, ut & ab ipso & alijs,
qui ei aderant didicimus. Sed & ipse reuelare cup-
piens & consolari peregrinationis nostræ labo-
rem, in tabula scribens ad nos gratiam doctrin-
amq; sui sermonis ostendit. Erat autem ei cibus
absq; ignis opere. Dicebant autem quod & nocti-
bus ad hæremum progrediens, comitatu uteretur
plurimo

plurimo hæremi bestiarum. Ipse uero hauriens a-
quam de puteo suo & prebens eis pocula, obsequij
earum remunerabatur laborem. Huius autem rei
manifestum dabatur indicium, quod uestigia Bu-
balorum caprarumq; & onagrorum circa eius
cellulam plurima deprehendebantur.

DE SANCTO APOL- lonio confessore & uir- tutibus eius.

VIDIMVS ET ALIVM SAN^{ctum} Vixit tem-
tum uirum nomine Apollonium apud poribus
Thebaidam, in finibus Hermopolis, ad quam ciui- Iuliani
tatem saluatorem cum Maria & Ioseph de Iudæa Imperas-
toris. finibus uenisse tradunt, secundum Prophetiam
Esaiæ dicentis, Ecce Dominus sedet super nubem
leuem, & ueniet in Aegyptum, & commoue-
buntur manufacta Aegyptiorum à facie eius, &
cadent in terram. Vidimus ergo ibi etiam & tem-
plum ipsum, in quo, ingresso saluatore, corruisse
omnia Idola in terram & comminuta esse memo-
rabantur.

Vidimus ergo supradictum uirum in uicina
heremo,

heremo, sub monte quodam habentem Monasteria. Erat enim pater Monachorum circiter quingentorum, & famosissimus in omnibus Thebaidae finibus habebatur. Opera enim magna erant ei, & uirtutes multas, signaq; plurima & prodigia faciebat per eum Deus. A pueritia namq; in abstinentia nutritus est, qui cum ad maturam peruenit aetatem, gratia DEI semper cum ipso creuit. Erat enim annorum fere octoginta, cum eum uidimus, in monasteriorum congregatione florentem, sed & ipsi qui uidebantur eius esse discipuli, ita perfecti erant & magnifici, ut omnes pene possent signa facere. Quindecim ergo annorum secessisse ad eum heremum ferebant, atq; ibi cum quadraginta annis fuisset in exercitijs spiritualibus conuersatus, aiebant uocem DEI ad eum delatam dixisse. Appolloni per te perdam sapientiam sapientium in Aegypto, & intellectum prudentium reprobabo. Perdes autem mihi & eos qui inter ipsos sunt sapientes Babylonis, & omnem culturam Demoniorum subrues. Perge ergo nunc ad loca habitabilia, generabis enim mihi populum & substantiuum & perfectum, emulatorem operum honorum. At ille respondens ait. Aufer a me Domine iactantiam ne forte elatus super fratres meos,

os, cas

os, cadam ab omnibus bonis tuis. Respondit ad eum rursus diuina uox. Mitte manum tuam ad ceruices tuas, & quod comprehenderit, constringe, & sub arena obrue. At ille sine mora iniecta manu ad ceruices suas, apprehendit quasi paruulum quendam Aethiopem, & continuo dimersit eum sub arena clamantem & dicentem. Ego sum superbiae Demon. Post haec uox ad eum facta est a Deo dicens. Perge nunc, omnia enim quaecunq; a Deo poposceris, consequeris. Ille ergo post haec perrexit ad ea loca, in quibus homines habitabant. Temporibus autem Iuliani tyranni haec fiebant.

Fuit autem in locis illis spelunca quaedam heremo uicina, in qua habitare coepit, indefinenter die ac nocte orationibus uacans, easq; ut aiebat per diem centum uicibus totidemq; noctis tempore curuans genua consignabat Deo. Cibo autem magis caelesti quam humano utebatur. Idumentum eius stuppeum collobium erat, quod apud illos lebetes appellatur, & lintecum quo collum & caput obuolueret. Quae tamen indumenta permansisse ei ferebant in deserto nunquam ueterata. Erat ergo in uicino heremi loco in uirtute spiritus deus, signa & sanitates miras efficiens, quas enarrare

E S

rare

rare pro sui immensitate, sicut ab his qui cum ipso
 erant senioribus, comperimus, uox nulla sufficit
 et. Fama autem magnifica de eo peruulgata, cum
 admiratione omnium quasi Propheta aliquis aut
 Apostolus haberi cœpisset, uicinis è regionibus
 Monachi diuersis ex locis conueniebant ad eum,
 & tanquam pio patri, magna munera, suas sin-
 guli quique animas offerebant. At ille unum-
 quemq; eorum tota religione suscipiens, alios ad
 bene operandum, alios ad bene intelligendum pro-
 uocabat. Sed & ipse prius ea, ostendebat exemplis,
 quæ uerbis docere cupiebat. Alijs quidem diebus
 unumquemq; apud semetipsum exercere abstinen-
 tiam, quam posset, sinebat die uero Dominica
 gratia caritatis secum omnes cibum sumere hor-
 tabatur, cum tamen ipse solitis abstinentiæ ob-
 seruationibus deseruiret, herbis solummodo aut
 aleribus utens, nec usum aut ministerium ignis ad-
 mittens.

Coegit enim clericos militare Iulianus Meminit histor. Tri-
 li. 6. ca. 4.

Hic cum audisset Iuliani, ut supradiximus,
 temporibus fratrem quendam ad militiam com-
 prehensum detineri in carcere, uenit ad eum cum
 fratribus consolandi gratia, ut moneret eum in
 necessitate tenere constantiam, atq; imminen-
 tia contemnere ac deridere pericula. Tempus enim

nim, ait, certaminis adest, in quo fidelium mentes
 tentationibus probandæ sunt & noscendæ. Cumq;
 his & alijs uerbis roboraretur animus adolescen-
 tis, superuenit centurio, & indignatus, cur in-
 troire ausus esset, claues extrinsecus carceri im-
 posuit, ipsum quoq; & omnes qui cum eo uene-
 rant pariter conclusit, quo scilicet etiam ipsi si-
 militer ad militiæ detinerentur officium. Consti-
 tuens quoq; custodes quamplurimos abscesit. Me-
 dio autem noctis astare uisus est Angelus, inge-
 ni luce resplendens, & obstupefactis perterritisq; Angelus
 custodibus, carceris claustra patefecit. Tunc ue liberat
 ro ipsi custodes aduoluti ad pedes sanctorum, ro captiuos.
 gabant eos discedere, dicentes, melius sibi esse mo-
 ri pro his quam diuinæ uirtuti obistere, quæ eos
 rum curam gerebat. Mane uero etiam ipse centu-
 rio cum principalibus uiris festinus ad carcerem
 uenit, rogans, ut discederent omnes qui teneri ui-
 debantur, dicebat enim domum suam terremotu
 magno concidisse, & electos quosq; famulorum
 suorum peremisse. Sancti uero his auditis Hym-
 num DEO laudesq; cecinerunt, & regressi ad
 heremum erant in unum positi, secundum Apo-
 stolorum exemplum, habentes animam unam &
 cor unum.

Pater

Pater autem senior docebat eos, ut quotidie
 proficerent in uirtutibus, & insidias Diaboli,
 quas per cogitationes inferre hominibus, in ini-
 tijs statim retunderent. Sic enim aiebat. Si con-
 fringatur caput serpentis, omne eius corpus emor-
 tuum redditur. Ob hoc enim mandat nobis De-
 us obseruare caput serpentis, ut omnino statim ab
 initio, nec recipiamus malas & sordidas cogitati-
 ones in corde nostro. Quanta ergo magis diffun-
 di non conuenit in sensibus nostris cogitationum
 fantasias, quas etiam ab initio recipi uetat? Sed
 & illud monebat, ut in uirtutibus animi alter al-
 terum uincat, nec patiatur se unusquisq; in serio-
 rem proximo suo fieri. Hinc autem dicebat. Scia-
 tis ergo uos ita proficere in uirtutibus, si nulla uos
 bis passio fuerit dominata erga mundana deside-
 ria. Hoc est initium donorum DEI. Quod si etiam
 ostentatio
 nem &
 superbiã.
 ad hoc uenerit quas uestrum, ut & signa &
 mirabilia faciat, non extollatur pro hoc, neque in
 cogitatione sua erigatur tanquam cæteris prela-
 tus, sed nec hoc ipsum hominibus debet ostendere,
 quod donum gratie huius acceperit, alioquin se
 ducit ipsum, & ipse decipitur & gratiam per-
 det.

Habebat ergo hanc magnificam uerbi DEI
 doctri-

doctrinam, sicut & nos etiam ipsi ex parte frui-
 sumus. Sed & maiorem habebat in operibus gra-
 tiam. Omne enim quicquid petisset à DEO, sine
 mora consequebatur. Sed & reuelationes ei plu-
 rime ostendebantur. Deniq; seniore[m] fratrem su-
 um, qui & ipse in heremo defunctus est, cum quo
 plurimo tempore egerat uitam perfectam, uidit in
 somnis in sede Apostolica residentem, atq; unum
 ex ipsis hereditatem sibi uirtutem & gratiam res-
 liquisse. Cunq; etiam pro semetipso oraret, ut ue-
 locius eum Dominus assumeret, & cum ipso sibi
 requiem prestaret in cælis, responsum est ei à
 Domino saluatore, parum adhuc ei temporis in
 terris deberi, donec uitæ & conuersationis eius
 plurimi emulatores existant, populos nanq; ei
 plurimos credendos esse Monachorum & exer-
 citum quendam piorum, ut per hæc dignam pro-
 talibus meritis remunerationem inueniret apud
 Deum.

Hæc autem ut uidit, ita gesta sunt, conues-
 nerunt enim ex omni loco Monachi fama & do-
 ctrina eius inuitati, & precipue exemplis eius
 quam plurimi seculo renunciantes, conuentum
 quendam magnificum fecerunt apud eum in supra-
 dicto montis loco, communem uitam mense unius
 unanimi-

unanimiter conseruantes. Hos ergo tanquam uere
 re cœlestem quendam, & Angeli cum cerneba-
 nus exercitum, omnibus uirtutibus adornatum.
 Nullus sane in eis sordidis utebatur indumentis,
 sed splendore uestium pariter atq; animorum nite-
 bant, ita ut secundum scripturam letaretur heres
 mus sitiens, & multi filij eius uiderentur in des-
 erto. Quæ quamuis de Ecclesia dicta sint, tamen
 in Aegypti desertis hæc etiam historica relatione
 completa sunt. Vbi enim tantæ per urbes multitu-
 tudines ueniunt ad salutem, quantas Aegypti des-
 erta protulerunt? Quanti populi habentur in
 urbibus, tantæ penè habentur in desertis multitu-
 tudines Monachorum. Vnde mihi uidetur etiam
 Apostoli dictum in eis esse completum, quod ubi
 abundauit peccatum, ibi superabundauerit gratia.

**Aegypti-
 orum Ido-
 latria.** Abundauit enim aliquando immundus idolo-
 rum cultus in Aegypto sicut nusquam gentium.
 Canes enim & simias atq; alia portenta olim ue-
 nerati sunt. Allia quoq; & cepas & nonnulla oleo-
 rum Deos credebant, sicut ab ipso patre Apollo-
 nio tradente didicimus. Causam enim nobis prisca
 eorum superstitionis hoc modo exposuit. Bo-
 uem quidem Deum crediderunt aliquando Aegyp-
 tij, pro-

lij, pro eo quod per ipsum rura excolentes, uis-
 tum cibumq; capiebant. Sed & aquam Nili co-
 lebant, pro eo quod uniuersas rigabat Aegypti re-
 giones. Colebant quoq; & terram, utpote uberi-
 orem ceteris terris. Canes etiam ut supradiximus,
 & simias ac diuersa herbarum genera atq; oleo-
 rum colebant, pro eo quod occasionem sibi salutis
 per hæc uenisse opinabantur temporibus Pharaon-
 nis. Circa hæc enim singula occupatio eis exorta
 uidebatur, cum ille patres nostros persequens sub-
 mersus est, & unusquisq; id per quod occupari ui-
 sus est, ne Pharaonem sequeretur, hoc sibi reputa-
 uit Deum, dicens, quia hoc mihi Deus fuit hodie,
 ut non sequerer Pharaonem, & simul cum ipso
 demergerer.

Hæc ergo erant uerba sancti Apollonis
 quæ nobiscum loquebatur. Sed multo magis illa
 scire oportet, quæ in operibus & uirtutibus ha-
 buit. Erant aliquando in circuitu sancti Apollo-
 nis positi decem circiter gentilium uici, apud
 quos demoniaca superstitio summo studio cole-
 batur. Templum enim erat ibi amplissimum atq;
 in eo simulachrum, quod moris erat circumfer-
 ri à Sacerdotibus bachantium ritu, cum reliqua
 multitudine circumuentibus, & quasi pro aquis
 pluuiialibus

Miracu-
lum.

pluuiabilibus prophana mysteria peragentibus. Contigit autem sub eo tempore, quo huiusmodi ab eis orgia gerebantur iter agere beatum Apollonium per ipsa loca cum aliquantis fratribus. Et cum uidisset infœlicium turbas quasi Demone quodam agi, bachariq; per campos, miseratus errorem eorum, fixis genibus inuocauit Dominum & saluatorem nostrum, & omnes eos qui ceremonijs Demoniacis agebantur cum simulachro suo stare fecit immobiles, nec progredi omnino usquam posse. Atq; ita per totam diem rapidissimis adusti estibus permanserunt, ignorantes unde eis herere uno in loco immobiliter contigisset.

Tunc Sacerdotes eorum dicebant, esse quemdam Christianum in regionibus uicinæ heremi commanentem Apollonium nomine, & ipsius esse hæc opera, qui nisi esset exoratus, sibi periculum permansurum. Vt autem ad rei tantæ miraculum conuenerunt undiq; qui audierant, & percussantes, quæ tanti causa extiterit monstri, ignorare se penitus fatebantur, suspicionem tamen dari sibi dicunt supra dicti uiri, quem & exorari pro se deposcunt. Tunc quidam ex ipsis uere eos opinari aiunt, nam & uidisse cum illo itinere prætereuntem confirmant, & tamen adhibere, quæ
putas

putabant prodesse auxilia non morantur. Adducunt boues, quorum uirtute uideretur posse moueri simulachrum. Sed nec cum sic quidem aliquid profecissent, omni auxilio frustrati, legatos ad hominem DEI mittunt, pollicentes, ut si eos resoluat ab his uinculis, pariter quoq; erroris in eis uincula dissoluere. Hæc ubi nunciata sunt ei, sine mora descendit ad eos, & oratione sola ad Deum fusa, omnes resoluit. At illi sine dilatione unanimiter omnes confugiunt ad eum, saluatori DEO nostro credentes & gratias referentes. Simulachrum uero quod erat ligneum, continuo igni tradunt, ipsi autem secuti hominem DEI, atq; edocti ab eo, fidem Christi, Ecclesiæ DEI sociata sunt. Plurimi uero ex ipsis cum ipso manserunt, & etiam nunc in Monasterijs degunt.

Facti tamen huius mirabilis fama ubiq; diffusa est, & multi pro hoc ad fidem Domini conuertebantur, ita ut in omnibus illis regionibus, nullus iam pene gentilium remaneret. Post aliquantum temporis certamen erat de finibus inter duos uicos, hoc cum nunciatum esset sancto Apollonio, festinans descendit ad eos pacis gratia. Sed illi furoris contentionis incensi, nullo genere ad pacis consilium flectebantur, maxime quod unius partis populus,

pulus, plurimum fiducia in uiribus cuiusdam latronis gerebat, qui ipsius certaminis signifer uidebatur. Hunc cum uideret Apollonius paci restituentem, dicit ad eum. Si mihi o amice acquiescere uolueris ad pacem, rogabo Deum meum, & remittet tibi peccata tua. At ille cum audisset, nihil omnino distulit, sed genibus eius prouolutus supplicabat ei. Tum deinde conuersus ad turbas que eum secuta fuerant, fecit omnes cum pace discedere. Quibus secedentibus ipse permansit cum homine DEI expectans ab eo promissum, Tunc uero Apollonius assumens eum, & cum ipso iter agens ad Monasterium, docebat eum mutare debere ordinem uitae, & pacienter a DEO quaerere misericordiam, & promissionem eius ex fide expectare, omnia enim posibilia dicebat esse credenti. Cumq; noctis tempore simul in Monasterio requiuissent, per uisum ambo uident se esse in caelis, & assistere ante tribunal Christi. Vident etiam Angelos Dei, & sanctos quosq; adorantes Dominum. Et cum haec uidentes etiam ipsi adorassent DEVM, uox Domini ad eos defertur, dicens. Licet nulla sit communio luci & tenebris, nec sit aliqua portio fidei cum infideli, tamen donatur tibi salus istius pro quod supplicasti Apolloni. Sed & alia multa

Exempli
penitenti-
e,

eum audissent in caelesti uisione positi, quae neq; sermo enarrare sufficit neq; auris audire, surrexerunt a somno & quae uiderant fratribus indicauerunt. Admiratio autem ingens esse coepit, cum Latro conuenerunt atq; idem somnium uterq; narrarent, permansit autem cum fratribus latro ille iam sanctus, Christum uitam suam moresq; ad omnem innocentiam pietatemq; commutans, tanquam in agnum uersus ex Lupo, ut in eo plenissime compleri uideretur Prophetia Esaiæ dicentis, Lupi cum agnis pascentur, & Leo & Bos simul paleis uescantur.

Vidimus ibi quosdam etiam gentis aethiopum uiros cum Monachis uiuentes, & multos ex ceteris Monachis in obseruantia religionis & uirtutibus animi praecellentes, ut & in ipsis compleri uideretur scriptura quae dicit: Aethiopia praeueniet manus eius Deo, Adhuc autem in gestis sancti Apollonij ferebatur hoc. Lis quodam tempore dicebatur exorta inter duos uiros, quorum unus Christianorum, alius gentilium fuit. Procedunt ex utraq; parte armatorum turbae plurimae, accidit autem ut uir sanctus Apollonius superueniret. Cumq; eos hortaretur ad pacem, quidam eorum qui inter gentiles quasi caput & causa belli illius stabat, homo truculentus & ferus obstabat

Minaculū turbator pacis solo uerbo occiditur, stebat ei uehementer, dicens, se non permittere fieri pacem usq; ad mortem suam, Tunc ille, fuit inquit, ut optas. Nullus enim alius præter te perimetur, sed & mortuo congruum honori tuo tibi sepulchrum fiet, non terra, sed bestiarum ac uolucrum uentres. Et continuo sermo eius afficitur ueritas. Nullus enim alius ex utraq; parte, nisi solus ipse cecidit. Quem cum sub arena obruissent, mane regressi inuenerunt corpus illius à Bestiis effossum, laniatumq; atq; à uolucris deuoratum. Cumq; omnes admirationem habuissent, quod sermo hominis DEI ita fuisset impletus, conuersi sunt omnes ad fidem saluatoris Domini, & Apollonium Prophetam DEI prædicabant. Sed & hoc non effugiat, quod ab eo primis adhuc diebus, quibus in spelunca habitare cum paucis fratribus ceperat, factum didicimus.

Dies sanctus aderat Pasce, & cum solennitate uigiliarum sacramentorumq; intra speluncam fuisset expleta, atq; ex his que fuerant quam apud eos refectio pareretur, erant autem eis pauci tantummodo & sicci panes, atq; olera ex his, que sale aspera reponi apud eos solenne est. Tunc Apollonius fratres, qui secum erant, alloqui ita cepit. Si est in nobis fides & uera fideles sumus si

muli Christi, petat unusquisq; nostrum à Deo, si quid quis quasi in die festo sumere libenter habet. At illi ipsi potius, qui eos etate & meritis precelere, hæc à DEO poscenda permittunt, semetipsos inferiores huius gratiæ iudicantes. Tunc ille cum omni alacritate orationem fudit ad Deum. Quæ expleta, cum omnes respondissent Amen, ecce repente ante fores spelunçæ astare uident homines quosdam sibi penitus ignotos, quiq; tam multas copias rerum omnium quæ ad usus duntaxat ciborum pertinent, detulerunt, ut neq; tam multa, neq; tam diuersa facile quisquam uiderit, in quibus erant quædam quæ omnino in Aegypti regionibus nusquam uisa sunt, uidelicet, pomorum genera, & magnitudo incredibilis uinæ, nuces, ficus, mala quoq; punica, & ante tempus omnis faui atq; mellis & lactis copia, & panes calidi & mundissimi, qui tamen peregrini esse uiderentur provincie. Viri uero qui hæc detulerant, statim ut ea Monachis tradiderunt, quasi festinanter ad eum, à quo missi fuerant rediri cupientes mox discedunt. Tunc ipsi Monachi gratias Domino referentes, ex his quæ sibi fuerant delata uesci cœperunt. Quorum copia tanta fuit, ut usq; ad diem Pentecosten quotidie ministrata sufficerent, certi quod hæc

hæc sibi à DEO solennitatis gratia missa sint.

Comperimus etiam hæc, quod quidem e fratribus, cui deerat humilitatis & mansuetudinis gratia poposcit ab eo, ut peteret à Domino, ut ei bi donaretur hoc munus, orante illo tanta in eum gratia mansuetudinis & humilitatis aduenit, ut omnes fratres stuperent de tranquillitate animi eius et modestia, in quo prius nihil horum uiderant.

Orta est aliquando fames apud Thebaidam. Scientes autem habitatores terræ illius, quod Monachi qui cum Apollonio Domino seruibant, frequenter etiam sine cibo per Domini gratiam precabantur, omnes simul cum uxoribus & filiis pergunt ad eum, cibum simul benedictionemque petentes. At ille nihil dubitans proferre cepit, quæ ad usum fratrum reposita erant, & dare singulis copiose. Cum uero tres solæ panum sportæ remansissent, fames autem populum uehementer urgeret, iubet in medium proferre sportas, quæ solæ supersuerant unius diei uictum Monachis prebituræ, & in auditu totius populi, qui famis necessitate confluserat, eleuatis ad Deum oculis manibusque ait. Nunquid non ualet manus Domini multiplicare hæc? Sic dicit Spiritus sanctus. Non deficiet panis in sportis his donec satiemur omnes de frum

Panes au-
gentur or-
atione.

de frugibus nouis. Etiam & plurimi ex his, qui tunc in presenti fuerant, confirmabant quatuor continuis mensibus, nec cessatum est unquam erogari panis ex sportis, neque deesse potuit aliquando.

Similiter autem & alio tempore fecisse eum de frumenti & olci specie perhibebant. Quibus uirtutibus motus Diabolus dixisse ad eum fertur: Nunquid Helias es tu aut alius aliquis Prophetarum uel Apostolorum, quod hæc facere ausus es? At ille respondit ei. Quid enim nonne & Prophetæ & Apostoli homines erant, qui nobis & fidem suam & gratiam tradiderunt? Aut tunc Deus præsens erat, nunc uero absens est? Absit, Deus omnia potest, & qui potest, semper potest. Si ergo Deus bonus est, tu quare malus es? Hæc ut supra iam diximus à senioribus uiris religiosis & sanctis per eum gesta esse, fideli narratione comperimus. Et quamuis eorum fidelis sit habenda relatio, maiorem tamen fidem rerum præstitit etiam hoc, quod nos ipsi oculis nostris inspeximus. Plenas enim sportas panibus deferri uidimus ad uacuas mensas, & cum replerentur panibus mensæ, atque ad omnem satietatem consumerentur, plenæ nihilominus recolligebantur.

Aliud quoq; quod apud eum mirum uidimus, non
filebo. Tres eramus nos fratres qui ad sanctum
Prophe = Apollonium uenimus, & ecce longe adhuc nobis
tat Apol = positus ab eius Monasterio, occurrerunt fratres,
lo. qui ab ipso ante triduum audierant de aduentu no-
stro, occurrerunt autem nobis cum Psalmis, hoc
enim moris est eis facere in aduentu omnium Mo-
nachorum. Et adorantes in facies suas usq; ad terra-
ram, osculabantur nos, atq; ostendentes nos sibi
inuicem dicebant. Isti sunt fratres, de quorum
aduentu ante triduum nobis pater Apollonius
predixerat, dicens: Post triduum affuturos tres
fratres de Ierosolymis uenientes, Alij uero ex fra-
tribus precedebant nos, alij sequebantur, utraq;
tamen turba psallebat. Vbi autem appropinquare
coepimus, audita uoce Psalmi etiam ipse sanctus
procedit in occursum. Et ut uidit nos, statim prior
adorauit usq; ad terram et surgens osculo nos sus-
cepit. Vbi autem ingressi sumus Monasterium, or-
ratione prius, ut moris est, data, pedes nostros
proprijs manibus lauit, & cetera quae ad requiem
corporis pertinent, adimpleuit. Haec autem ita
facere ei mos erat omnibus aduentantibus.

Illud quoq; moris erat apud eum, ut fratres
qui

qui cum ipso erant, non prius cibum sumerent,
quam communionem Dominicam perciperent, cir-
ca horam diei nonam, & post hoc interdum sic
usq; ad uesperam permanebant, dum uerbum Dei
audientes de mandatis Domini ad implendis sine
intermissione docebantur. Post haec iam cibo sum-
pto alij ipsorum ad haeremum secedebant per to-
tam noctem scripturas diuinas memoria recolen-
tes, alij in eodem loco ad quem conuenerant, per-
manebant, & usq; ad lucem in Hymnis & laudi-
bus Dei peruigiles durabant, sicut ut ego ipse praesens
uidi. Aliquantum uero ex ipsis circa horam non-
nam, cum descendissent de monte, percepta Dei
gratia, statim descendebant, solo hoc spiritali cibo
contenti, & hoc faciebant per plurimos dies.

Supra modum autem leticia & gaudium in-
erat eis, & tanta exultatio, quanta haberi ab ul-
lo hominum non possit in terris. Nullus in eis tri-
stis omnino inueniebatur, sed & si aliquis uisus
fuiisset aliquantulum mestior, statim pater Apol-
lonius causam mesticiae perquirebat. Frequenter
autem etiam si aliquis occultare uoluisset, ipse enun-
ciabat quid lateret in corde, ita ut is qui patieba-
tur agnosceret. Monebat ergo eos dicens, non o-

F 5

portere

Contra
Hypocry-
sin.

Christiana letan- dum. portere prorsus inesse tristitiam his, quibus salu- in Deo est, & spes in regno caelorum. Tristitia- tur aiebat gentiles, & lugeant Iudaei, plangent sine cessatione peccatores, iusti uero letentur. Nam si illi qui terrena diligunt, super fragilibus & caducis rebus letantur, nos qui tantae gloriae spei & aeternitatis habemus expectationem, cur non omni exultatione letemur? Aut non & Aposto- lus nos ita monet dicens, Semper gaudete, sine intermissione orate in omnibus gratias agite? Sed quis possit doctrinae eius & uerborum gratiam sufficienter exprimere, unde silere de his melius censeo, quam parum indigne proloqui.

Multa enim nobis etiam secretius de ratione abstinentiae & conuersationis integritate, multas talitatis, & de hospitalitatis studio differebat, & praecipiebat attentius, ut aduentantes fratres quasi Domini suscipiamus aduentum, Nam & adoratio. fratres aduenientes propterea inquit traditio- stri habet, ut certum sit in aduentu eorum aduentum Christi haberi. Sic enim & Abraham suscepit eos qui homines quidem uidebantur, Dominus autem in eis intelligebatur. Interdum autem etiam contra uoluntatem cogere debemus ad con- pora

poralem requiem fratres sicut sancti Loth exempla nos edocent, qui Angelos uel compulsos, ad domum suam adduxit hospicium. Sed & hoc monebat ut si fieri possit, quotidie Monachi communica- rent mysterijs Christi, ne forte qui se longe facit ab his, longe fiat a Deo, qui autem frequentius haec suscipit, frequentius ipsum uideatur suscipere Saluatore, quia & ita ipse saluator dicit: Qui manducat carnem meam & bibit sanguinem meum, in me manet & ego in eo. Sed & ipsa commemoratio Dominicae passionis cum assidue fiat a Monachis, plurimum utilitatis eis confert ad exemplum patientiae. Sed & commonitio datur per haec, ut studeat unusquisque ita semper paratus inueniri, ne indignus Dominicis mysterijs habeatur. Addebat autem his quod etiam remissio peccatorum, per haec credentibus detur.

Ieiunia sane legitima, id est, quartam & sextam feriam monebat non esse soluenda nisi grandis aliqua necessitas fieret, quia quarta feria Iudas de traditione Domini cogitauerat, & sexta feria crucifixus sit saluator. Videbitur ergo qui in his diebus sine aliqua necessitate soluit statua ieiunium, uel cum tradente tradere saluatorem, uel cum Crucifigentibus, Crucifigere. Dicebat

Dicebat ergo, ut si forte in diebus predictis superueniret aliquis fratrum, siquidem ante horam nominam laboris causa uelit reficere, ponendam ei esse mensam soli, quod si nolit, non esse cogendum, communis namque huius obseruantie traditio est. Culpabat sane eos ualde, qui uel comam capitis nuntriunt, uel ferrum in collo circumferunt, uel aliquid tale, quod ad ostensionem hominum fieri uideatur, gerunt. Certum est enim inquit, quod isti ab hominibus laudem querant, & ostentationis causa hæc faciant, cum mandatum sit etiam ieiunia ipsa in occulto esse celebranda, ut DEO soli sint cognita qui uidet quod in occulto fit, & reddat palam. Sed, ut uideatur isti non sunt contenti eius testimonio & remuneratione, qui uidit in occulto, sed manifestari apud homines se uolunt. Omnis ergo abstinentie ratio in occulto habenda est, ut & corpus ieiunij fatigetur, & tamen non apud homines iactantia, sed apud Deum retributio quaeratur.

Hæc & multa alia nobis de conuersatione Monachorum, per totam differens septimanam dierum, et fidem doctrine gestorum suorum auctoritate confirmans, ubi proficisci coepimus, producens nos aliquantulum, monebat dicens: Ante omnia

omnia pacem habetote inter uos, & nolite ab inuicem separari. Tunc conuersus ad fratres, qui simul cum eo producentes nos aderant, Quis, inquit, uestrum, fratres, promptus est deducere eos usque ad uicina patrum Monasteria? Et cum penè omnes promptissime semetipsos obtulissent, & progredi nobiscum uellent, ipse sanctus pater Apollonius elegit ex omnibus tres, qui & Græcam linguam & Aegyptiam bene nossent, ut sicubi necessarium fuisset, interpretarentur nobis qui & in colloctionibus suis edificare nos possent. Mittens ergo eos nobiscum, præcepit, ne prius à nobis discederent quam omnes patres, atque omnia quæ uelimus Monasteria uideremus, quamuis omnes circuire nemo sufficiat. Benedicens ergo nos dimisit, atque in hæc uerba benedictionem dedit. Benedicat uos Dominus ex Syon, & uideatis quæ bona sunt Ierusalem, omnibus diebus uite uestræ

FINIT uita Beati Apollonij.

DE AMMONE Abate, qui Draconem interfecit & latrones conuertit,

Quo

QVÆ AVDIVIMVS DE AM-
 mone quodam sancto uiro, cuius etiam lo-
 cum, in quo habitauerat uidimus in deserto, omni-
 tendam non credidi. Igitur cum ad locum eius per-
 uenissimus, & progredieremur ad partem deserti,
 contra meridianum, uidimus per harenam uestigia
 tractus Draconis ingentis, cuius tanta magnitudo
 apparebat, quasi trabes aliqua per harenam dis-
 ta uideretur. Quod ut uidimus timore ingenti
 percussi sumus. Fratres autem qui nos deduce-
 bant, hortabantur nos nihil omnino formidare,
 sed magis fiduciam capere, & per uestigium sequi
 Draconem, Videbitis enim inquit, quantum uale-
 let fides, cum à nobis eum uideritis extingui. Multi-
 tos enim et Dracones et angues et cerastes man-
 bus nostris pereminimus, sic enim scriptum legimus,
 quia credentibus in se, concedit saluator calcare
 super serpentes & Scorpiones, & super omnem
 uirtutem inimici. Sed illis hæc dicentibus, nos pro
 infidelitatis fragilitate, magis, magisque metue-
 bamus & rogabamus eos, ne uelint sequi Draco-
 nis uestigia, sed potius ut recto itinere pergeremus.
 Unus tamen ex ipsis alacritate impatiens, insecu-
 tus est Draconem. Et cum non longe inuenisset ei-
 us speluncam, clamabat ad nos, ut iremus ad eum,
 & ui-

Draco in
 gentis ma-
 gnitudinis

Credenti-
 bus omnia
 possibilia.

& uideremus exitum rei. Quidam tamen ex fra-
 tribus occurrens nobis, qui inuicino habebat Moe-
 nasterium, prohibuit nos ire. Dicens ingentis es-
 se magnitudinis bestiam, nec posse nos ipsum sal-
 tem usum eius aspectumq; tolerare, precipue quia
 nihil tale in usu habuerimus uidendi. Semetipsum
 uero fatebatur frequenter uidisse ipsam bestiam,
 cuius uastitas quidem incredibilis, longitudo uero
 distentebatur in quindecim cubitis. Cumq; nos ad
 locum dehortatus esset accedere, ipse properans,
 fratrem, qui illic nos hortabatur, paratus ad peri-
 mendam bestiam, abstraxit, secumq; reuocauit, &
 nolentem discedere, nisi extingueret eam, multa
 prece eum deflexit. Qui cum uenisset ad nos, igna-
 uiam nostram infidelitatemq; redarguit.

Peruenientes autem nos ad cellulam frac-
 tris illius, qui nos rogauerat, cum omni gra-
 tia ab eo suscepti, requieuimus. Ille ergo
 narrabat nobis, quod in illo loco ubi ipse com-
 manebat, fuisset quidam uir sanctus, cuius ip-
 se esset discipulus, Ammon nomine, per quem
 plurimas uirtutes fecerit Dominus. In-
 ter cætera igitur etiam hoc de eo narrabat.
 Frequenter

Frequenter inquit, ueniebant ad eum latrones, pa-
nem, quo solo uescabatur, auferentes ei, & siquid
erat quod ad uictum suum continentiſſimum res-
positum uidebatur. Cumq; frequenter ab his mole-
parent stiam pateretur, quadam die processit ad heres-
Ammoni mum, et inde rediens, duos Dracones ingentes se-
cum comitari iussit, atq; ad ostium monasterij sui
manere eis precepit, ingressumq; seruare. Venien-
tes ex more Latrones, uident qui essent custodes in
limine. Et ut uiderunt Dracones, exanimis & as-
mentes effecti, obmutuerunt statim & concider-
Latrones conuersi. runt. Quod ubi senior sensit, egressus, inuenit eos
semineces, & accedens atq; erigens eos increpa-
bat dicens. Cernitis quantum uos duriores estis be-
stijs? Illi etenim nobis propter Deum obediunt,
uos autem nec Deum timetis, nec uitam seruorum
Dei inquietare erubescitis. Veruntamen introdu-
cens eos in Monasterium, posuit eis mensam, &
iubet ut perciperent cibum. Illi uero corde com-
puncti, & ab omni mentis sue immanitate mox
conuersi, multis seruis Dei, qui ante hos seruire
DEO coeperunt, breui meliores fiunt. In tantum
enim per poenitentiam profecerunt, ut post non
multum temporis, etiam ipsi eadem facerent signa,
easdem uirtutes.

Alio

ALIO PRÆTEREA TEMPO.
Are, immaniſſimo quodam Dracone, uicinas
uaſtante regiones, & plurimos perimente, ue-
nerunt habitatores loci illius ad supradictum pa-
trem rogantes eum, ut in regionibus suis perime-
ret bestiam. Simul etiam, ut ad misericordiam fle-
terent senem. puerum quendam pastoris filium se-
cum deferunt, qui solo uisu Draconis exterritus,
mente exciderat, & à flatu solo bestie, exanimis
portabatur ac turgens. Tunc ille puerum quidem
perungens oleo, restituit sanum. Semetipsum uero
ad necem Draconis instigans, illis interim, quasi,
qui nihil eos posset iuuare, promittere nihil uoluit.
Mature autem surgens abiit ad digressus bestie,
& figens genua sua in terram deprecatus est De-
um. Tunc bestia cum ingenti impetu uenire super
eum coepit, teterrimis flatibus ac sibilis, stridoris-
busq; præmissis. At illi nihil horum metuens, con-
uersus ad Draconem dicit, perimat te Christus fili-
us Dei, qui perempturus est coetum magnum. Et
ubi hæc senior dixit, statim dirisſimus Draco om-
ne simul cum spiritu euomens uenenum disruptus
crepuit medius. Cum autem conuenissent finitimi
habitatores, & fracti Draconis miraculo obstu-
pescerent, fetoris uehementi non ferentes, con-
grega-

Dracono ab
Ammonem
sola oratio
et uerbo
occisus

G

grega-

gregauerunt super eum, harenæ moles immensa,
astante tamen ibidem patre Ammon, quia nec sic
quidem, cum mortua fuisset bestia, sine illo appro-
pinquare ei audebant,

DE SANCTO COPRE- te Presbytero & hæremita,

ERAT QUIDAM PATER IN
ipsa heremo, habens Monasterium, Copro
nomine, uir sanctus annorum circiter octoginta,
& ipse multas uirtutes faciens, languores curans,
& efficiens sanitates, sed & demones fugans, &
multa mirabilia faciens. Ex quibus nonnulla etiam
in nostri presentia effecit. Is ergo cum uidi-
set nos, & osculo salutasset, atq; ex more post orati-
onem etiam pedes lauisset, requirebat à nobis que-
rerentur in seculo. Nos autem rogabamus eum,
ut ipse magis nobis de suis gestis aliqua narraret,
ex quibus actibus, quibusue meritis Dominus ei
tantam gratiam contulisset, exponeret. At ille
nihil dedignatus est, & suæ uitæ, & priorum san-
ctorum, narrare nobis ordinem cœpit, quos tamen
longe illustriores fuisset perhibebat, seq; ipsorum
parua uix exempla sectari. Dicebat ergo. Nihil
magis

magni est ò filioli, quod in nobis uidetis ad compa-
rationem sanctorum patrum.

Erat enim quidam ante nos uir nobilissimus
pater nomine Mucius. Hic fuit primus in hoc lo-
co Monachus, et in omni hac heremo, uiam salutis
omnibus nobis primus ostendit. Hic autem primo
gentilis fuit, Latronum maximus & sepulchrorum
uiolator, atq; in omnibus flagitijs nominatissimus,
ad quem tali ex modo occasio salutis aduenit.

Nocte quadam ad domum cuiusdam uirginis
Deo consecrate, expoliandi gratia perrexit, cumq;
machinis quibusdam, quæ huiusmodi artificibus no-
tæ sunt, domus eius tecta concendisset, querens qua-
li arte, uel quo aditu ad penetralia eius irreperet,
difficultate perpetrandi operis innexus, plurimum
noctis tempus in tectis positus, sine ullo transegit
effectu. Post multos uero animiconatus frustra ad-
hibitos, ueluti fessus somno opprimitur, et per ui-
sum assistere sibi uidet quendam regio habitu ful-
gentem, & dicentem, Desine iam ab his flagitijs,
et ab effusione humani sanguinis cessa, atq; ab ex-
ecrabilibus furtis, ad laborem religiosum conuer-
tere uigiliarum, et suscipe coelestem, Angelicamq;
militiam, atq; ex hoc iam animi uirtutibus uiue &
ego te huius militiæ ducem atq; principem faciam.

At

At ille cum gratanter quæ sibi offerebantur, au-
 disse, ostenditur ei exercitus Monachorum, &
 Principatum tenere super eos iubetur. In his cui-
 gilans astantem uidit sibi uirginem & requiren-
 tem quis aut unde, uel cur illic adesset. At ille qua-
 amens effectus, nihil ei respondit, sed tantum,
 Ecclesiam sibi ostenderet, rogat. Illa uero cum
 intellexisset esse in re aliquid operis diuini, homi-
 nem perducit ad Ecclesiam, ac presbyteris offert.
 Ad quorum ille uestigia prouens, orabat Chri-
 stianum se fieri, & locum sibi pœnitentiæ dari.
 Presbyteri uero, qui cognouerant uirum hunc
 omnium esse scelerum auctorem, mirantur si hæc
 uera loqueretur, Et cum perseverantia sui fidei
 rei fecisset, monent eum, ut si hæc uellet, illa peni-
 tiam ommitteret. Dehinc cum religionis initia suscepisset,
 orat sibi præcepta dari, quibus uiam salutis de-
 beret incedere. At illi tres ei primi Psalmi uersu-
 culos tradunt. Quibus ille diligenter consideratis
 sufficere sibi ait eos ad uiam salutis, & conscien-
 tiam pietatis. Tribusq; diebus permanent apud
 eos, ad hæremum proficiscitur, ubi plurimo tem-
 pore demoratus, & die ac nocte in oratione cum
 lachrymis perdurans, cibum, ex radicibus accipie-
 bat herbarum,

Regressu

Regressus autem ad Ecclesiam, tres uersicu-
 los Psalmi, quos à presbyteris perceperat, non so-
 lum uerbis, sed & rebus atq; operibus reddidit.
 Presbyteri uero mirabantur quod subito conuer-
 sus acerrimam statim inierit abstinentiam & in-
 struentes eum plenius ex diuinis scripturis, hortas-
 bantur secum demorari. At ille ne uideretur esse
 inobediens, unam apud eos exigens septimanam,
 rursus pergit ad hæremum, atq; ibi continuo per
 septem annos in omni abstinentia degens, plenitu-
 dinem gratiæ consequitur à Deo, ita ut penè om-
 nes scripturas memoriter teneret. Panem uero,
 Dominica tantum de sumebat, & hunc diuinitus
 delatum. Nam cum oraret, surgens ab oratione
 inueniebat panem positum, quem nemo hominum
 detulerat. Hunc ubi cum gratiarum actione sump-
 sisset, sufficiebat ei usq; ad alteram Dominicam
 diem.

Post multum uero temporis, iterum regres-
 sus ex deserto, exemplo abstinentiæ suæ quam plu-
 rimos ad imitationem sui inuitauit, inter quos ac-
 cessit ad eum adolescens quidam, cupiens eius esse
 discipulus. Cui ille, eum habitum Monachorum,
 hoc est, leuitinam & cuculam ac melotem, quæ
 est caprino pellis, imposuisset, docere eum de cæte-

63

ris

ris Monachorum institutionibus coepit.

Multa sane cum solitudine curabat, sicubi Christianorum quis fuisset defunctus, ut sepeliret eum. Quem cum uidisset adolescens ille discipulus suus summe cum diligentia mortuis indumenta aptantem dixit ad eum. Pater, uellem ut & mortuum ita indueres ac sepelires, At ille. Ita inquit, faciam, & tam copiose te induam, donec dicas, sufficit. Post non multum uero temporis, defunctus est adolescens, & praedictus sermo completur, cum enim plurima ei circumdedit indumenta, ait ad eum coram omnibus. Sufficiunt tibi

Defunctus loquitur.

haec ad sepulturam filirole, an adhuc uis ut aliqui addamus? Tunc defunctus, uocem cunctis audientibus emisit, obuelata iam facie uultuq; constricta et dixit: Sufficit pater, implesti quod promiseras. Obstupuerunt autem qui praesentes aderant, et ad mirati sunt ualde, super tam mirabili facto ei. At ille sepulto adolescente continuo ad haeremum redijt, summo studio iactantiam declinans.

Quodam autem tempore iterum de haeremo uenit, ad uisitandos fratres, quos ipse instituerat, & cum quidam ex his in extremis ageret, reuelatum est ei à Domino, quod esset moriturus. Hora autem

autem iam erat ad uesperam declinans. Festinabat ergo, ut eum uidere posset. Vicus autem, ubi decumbebat ager, longo adhuc aberat spacio, & nolens noctu introire uicum, simul et saluatoris sermone intra semetipsum meditans, quo dixit, ambulante dum lucem habetis in uobis, & qui ambulat in luce, non offendit. Cum uideret iam Solem dimergi, ait ad eum. In nomine Domini nostri Iesu Christi, sta paulisper in itinere tuo, et expecta me, donec ad uicum perueniam. At ille cum aliquam iam mergi coepisset ex parte, restitit nec prius occubuit, quam homo DEI perueniret ad uicum. Hoc autem manifestum factum est hominibus illis, qui in eodem uico habitabant. Stantes enim & intuentes moras solis in occasum mirabantur omnes, quid sibi uellet hoc, quod tot horis in occasum suum non descenderat Sol. Videntes autem patrem Mucium de haeremo uenientem, querebant ab eo, quid hoc esset signi, quod ostenderat Sol. At ille respondit eis. Non meministis uocem Domini et saluatoris nostri dicentem, si habueritis fidem sicut granum sinapis, maiora horum signa facietis? at illi cum intellexissent ad eius fidem, solem stetisse, timore magno exterriti sunt, plurimiq; ex eis iunxerunt se ei discipulos, et sequi eum coeperunt.

Sol stetit ad preces Mucij.

Exemplū Cum autem ingressus fuisset domum illius fratris pro quo festinauerat, & inuenisset eum iam defunctum, oratione facta accedens ad lectum, osculatus est eum, & ait. Quid magis desiderij habes frater abire & esse cum Christo, an permanere in carne? Tunc ille recuperato spiritu paululum residens, ait ad eum. Quid me reuocas pater? Melius est mihi abire, & esse cum Christo, permanere autem in carne mihi necessarium non est. Cui pater Mucius. Dormi ergo, inquit, in pace fili, & ora pro me. At ille continuo reclinans se in lecto dormiuit. Hi autem qui aderant obstupuerunt, dicentes. Vere DEI homo est hic. Tunc ille induit adolescentem, ut sibi moris erat satis decore, & totam noctem Psalmis hymnisq; peruigilem ducens, honeste iuuenem tradidit sepulture.

Alium autem fratrem, cum uisitasset decumbentem, ubi uidit eum quietem mortis difficulter accipere, & grauitate conscientie sue metu redargui, ait ad eum. Cur imparatus es fili ad perfectionem tuam? Accusatrix, ut uideo, ignauitate tua tecum pergit conscientia. Tunc ille exorabat eum dicens, Obsecro te, intercede pro me ad Deum, ut mihi parui temporis spacium largiatur, quo

quo possim emendare uitam meam. At ille, Nunc inquit, spacium pœnitentiæ requiris, ubi uita tempus implesti: Quid faciebas in omni hoc uite tuæ tempore, Non potuisti uulnera tua curare? Quinimo & recentiora semper addebas. At ille cum permaneret exorans, ait ad eum senex: Si ultra non addas malis tuis mala, orabimus pro te Deum. Bonus est enim & patiens, & indulget tibi parum aliquid temporis uite, ut omnia debita tua reddas. Et cum post hæc orasset Deum surgens ab oratione, ait ad eum: Ecce tres annos tibi Dominus concessit in hac uita, tantum ut ex animo ad pœnitentiam conuertaris, & apprehensa manu eius, eleuauit eum de lectulo. At ille surgens sine aliqua dilatione, secutus est eum ad desertum. Et ubi completi sunt tres anni, reuocabat eum ad locum, unde cum assumpserat, iam non quasi hominem, sed quasi Angelum, ex homine, Deo consignans, ita, ut omnes mirarentur de conuersatione eius. Cumq; conuissent ad eum fratres plurimi, statuit eum in medio, atq; ex ipso materiam sumens, per totam noctem, doctrinam de fructibus pœnitentiæ & conuersionis, produxit ad fratres. Ipso uero sermonem faciente quasi dormire, frater ille cœpit paululum, et continuo in perpetuum quicuit

euit. Tunc facta oratione super eum, & omnibus
quæ ad sepulturam pertinent, ex more completis,
ad Heremum properanter abscessit.

Mucius
Nilum
transiuit.

Frequenter autem & Nilum flauium hunc
immanem. pedibus transiuit, aquam usq; ad genu
habens. Alio quoq; tempore, clausis ostijs fratris
busq; in superioribus solarijs sedentibus, ipse in-
gressus est ad eos, & frequenter ad quemcunq; lo-
cum ire uoluit, quamuis longe positum, intra mo-
mentum temporis, euectus est. Nam primo adhuc
tempore conuersionis sue, cum esset in heremo,
& septimanam ieiunasset, aiunt occurrisse ei ho-
minem in deserto, habentem panem & aquam, qui
& hortatus est eum accipere cibum. In alio quoq;
tempore, Demon assistens thesauros auri pluri-
mos, quos Pharaonis fuisse perhibebat, ostendit ei
sub terra dimersos. Cui respondisse fertur pater
Mucius. Pecunia tua tecum sit in interitum, &
perditionem. Hæc ergo, & his similia plurimas,
effecit DEUS per eum. Sed & alij nihil ominius fue-
runt ante nos multi patres, quibus dignus non fuit
mundus, signa cœlestia et prodigia facientes. Quid
ergo miramini, si nos parui homines parua facia-
mus, claudos aut cœcos curantes, quod & Medici
si ex arte facere possunt.

Et

Et cum hæc nobis Copres senior enarraret,
unus ex fratribus nostris, quasi incredulitate eo-
rum, quæ dicebantur tædere cœpit, & præ tædio
dormitare. Cunq; somno fuisset oppressus, uidit
per uisum Librum aureis literis scriptum, in ma-
nibus senis Copretis, ex quo narratio eius deduci
uidebatur, & assistentem quendam clarissimi as-
pectus uirum, canicie uenerandum, comminatione
sibi magna dicentem. Cur non audis attente quæ
recitantur, sed incredulus dormitas? At ille con-
turbatus, euigilat, & statim nobis secretius lati-
no sermone, quæ uiderat, enarrabat.

INter hæc autem uidimus rusticanum quendam
accessisse ad ostium senis, habentem uas harenæ
plenum, & expectantem, donec senex sermo-
nem suæ narrationis expleret. Nos autem uidentes
eum, interrogauimus seniore, quid sibi uellet ru-
sticanus iste stans, & harenam tenens in uase. Re-
spondit ad nos senior dicens: Non quidem oportea-
bat me, o filioli, hoc uobis prodere, ne gloriari ui-
deamur, & merces laboris pereat, tamen pro edi-
ficatione uestra & utilitate, qui tam longo itinere
uenistis ad me, non patiar etiam hoc abscondi à uo-
bis, sed enarro opera Domini, quæ dignatus est
implere per nos. Terra regionis huius, quæ in ui-
cino nobis posita colitur, sterilis ualde & infrus-
tuosa

VITA

Huosa fuit, ita ut si quando semina ex necessitate suscepit, duplicata uix redderet. Vermes enim quidam nascebantur in ipsis germinum culmis & ascendentes segetem succidebant: Erant autem agricola loci ipsius gentiles. Hos cum docuissem Domino credere, & fidem CHRISTI recipere, Christiani iam facti, ueniunt ad nos, & rogant, ut oremus Dominum pro segetibus ipsorum. Et cum diceremus eis nos quidem oraturos, sed fidem ipsorum requiri apud DEVM, qui hoc percipere merentur. Illi ex harena hac quae calcatur à nobis sinus suos replentes, offerunt nobis rogantes, ut in nomine Domini benediceremus. Et ego ad eos secundum fidem, inquam, uestram fiat nobis. Tunc illi auferentes harenam secum, miscent seminibus quae seminaturi erant, & spargunt per agros, & tantum fructum ex eo colligunt, quantum nulla usquam potuit Aegypti terra colligere: Ex eo ergo consuetudo est eis, bis per annos singulos uenire ad nos, & eadem expectare à nobis.

SED ET ILLVD NON CELABO
 Suos, quod mihi Deus ad gloriam nominis sui prestitit. Descenderam aliquando ad ciuitatem et inueni ibi uirum quendam Doctorem Manicheo-
 rum,

COPRETIS.

41

rum seducentem populos, cum hoc habuit consili-
 etum sermonis. Sed quia erat uersutus nimis, &
 concludere cum uerbis non poteram, ueritus ne au-
 ditorum turbæ lederentur, si ille quasi superior
 abscessisset in uerbis, dixi. Accendite ignem plu-
 rumum in medio plateae, & ambo intremus inflam-
 mam, si quis nostrum ex ea non fuerit adustus, hu-
 ius uera fides esse credatur. Quod cum dixissem,
 ualde placuit populo, et continuo ignis accenditur
 plurimus. Tunc ego apprehendens eum, coepi me-
 cum pertrahere ad ignem. Et ille, non ita, inquit,
 sed unusquisq; nostrum singulariter ingrediatur.
 Primus tamen tu debes intrare, qui hoc proposui-
 sti. Et ego in nomine Christi consignans memet-
 ipsum ingressus sum ignem. Flamma uero huc il-
 lucq; diuidi, ac dispergi, & refugere penitus à me
 coepit. Steti in medio ignis dimidia fere hora, &
 in nomine Domini, in nullo penitus laesus sum. Vi-
 dentes autem populi cum ingenti admiratione ac
 clamauerunt, & benedixerunt Deum dicentes:
 Mirabilis DEVS in sanctis suis. Coeperunt autem
 urgere etiam Manichæum, ut introiret in ignem,
 At ille reluctari coepit & subtrahere se. Tunc
 comprehendentes eum turbæ iniecerunt in medi-
 um ignis, & statim circumdans eum flamma atq;
 adurens

adurens semiustum reddidit. Et illum quidem cum dedecore ex urbe populus eiecit, clamans & dicens, uiuus ardeat seductor. Me uero assumentes secum & benedicentes Dominum, ad Ecclesiam perducunt.

ALio quoq; tempore, dum transirem iuxta templum quoddam, uidi ibi sacrificare gentiles, & aio ad eos, Cur uos, cum sitis homines rationales immolatis mutis & insensibilibus simulachris? Nonne enim uos multo magis sine sensu estis, quam illi, quibus immolatis? Ad hunc sermonem Dominus aperuit eis intellectum, et reliquentes errorem suum, quem agebant, secuti sunt me, & crediderunt saluatori nostro DEO.

Fuit mihi aliquando hortulus Monasterio circumdatus, in quo propter aduentantes fratres olera colere uidebamur. Quidam autem gentilis ingressus est nocte, & furatus est olera. Quae cum pertulisset ad domum suam, igni apposuit ut conqueret, Cuius tribus horis continuis ingenti igne suggesto, neq; feruere neq; molliri aut calefieri aliquidatenus potuissent, sed permansissent eadem uiriditate, qua in ollam missa sunt, & neq; aqua quidem ipsa uel leuiter calefieri potuissent, in seipsum regressus ille qui furatus est, erepta rursum

sus de foco olera reportabat ad nos, & prosteruens se ante pedes nostros, rogare coepit, ut peccati sui ueniam mereretur, & fieret Christianus, quod & impetrauit. Accidit autem eadem die hospites uenire ad nos plurimos fratrum, quibus oportune olera ipsa parata sunt. Gratias ergo referentes Domino pro mirabilibus suis duplicem leticiam gessimus, & pro salute hominis & pro beneficijs diuinis.

DES. PAPHNUPIO.

VIDIMVS ET ALIVD MONASTERIVM sancti Paphnucij hominis DEI, qui nominatissimus in illis locis Anachorites, & ultimi habitator fuerat deserti, in regionibus Eraelios, splendidae urbis apud Thebaidam. De hoc ergo fidelissima patrum narratione comperimus, quod cum fuisset uitae Angelicae, quodam tempore orauerit ad Deum, ut sibi ostenderet, cui sanctorum similis haberetur: Assistens uero Angelus praesumptionem Dei respondit ei, quod similis esset Symphoniaco cuidam, qui in uico illo cantandi arte uictum quae & confiteretur. Tunc ille obstupefactus nouitate responsionem cum omni properatione pergens ad uicum requirit hominem,

hominem. Et cum inuenisset, studiosissime percun-
 tabatur ab eo, quid nam sancti & religiosi ope-
 ris gestum sit ei, omnesq; actus eius curiosius dis-
 cutit. At ille respondit, quod res erat, se esse in-
 dignissime uitæ hominem peccatorem, atq; ante
 non multum temporis ex Latrone in istud, quod
 nunc exercere uideretur foedum artificium deu-
 lutum, Paphnucius eo magis instabat requirens,
 quid ei forte uel inter latrocinia pij operis fuisse
 admissum, Nihil inquit mihi conscius sum boni.
 Hoc tamen scio quod cum inter latrones essem,
 captâ est aliquando à nobis uirgo Deo consecratâ,
 huius cum ceteri collegæ mei Latrones, cuperent
 eripere pudorem, obieci me medium, & eripui e-
 am de contaminatione latronum, & nocte deducens
 eam usq; ad uicum domui suæ restitui intactam.
 Alio quoq; tempore inueni mulierem honestæ
 formæ in heremo oberrantem, Hæc cum me
 interrogaretur à me, uel cur, aut quomodo in hæc
 loca deuenisset, respondit, Nihil me interrogas,
 infœlicissimam mulierem, nec causas requiras, sed
 si ancillam placet habere, abducito, quo uis. Mihi
 enim infœlici, est maritus, qui debiti fisealis gra-
 tia sepe suspensus, & flagellatus, ac pœnis omni-
 bus cruciatus, seruatur in carcere, nec aliam ob
 causam

causam producit, nisi ut tormenta patiatur.

Tres autem nobis filij fuerunt, qui pro eiusdem
 iam debiti necessitate distracti sunt. Ego quoq; mi-
 serrima, quia ad similes pœnas inquiror, de loco
 ad locum fugitans, inedia miseriâq; confecta, per
 hæc nunc latitans oberro loca, triduum hoc sine ci-
 bo iam ducens. Ego ubi hæc audiui, miseratus ad-
 duxi eam ad speluncam, & reficiens animam eius
 fame collapsam, dedi etiam trecentos ei solidos, pro
 quibus se ac maritum & filios, non solum serui-
 tuti, sed & supplicijs asserebat obnoxios, & re-
 uocatam eam ad ciuitatem omnes eos data pecunia
 liberaui. Hoc solum scio me fecisse in latrocinio
 meo. Tunc pater Paphnutius, Ego inquit, nihil
 tale feci, tamen credo etiam ad te peruenisse quod
 celebre Paphnutij nomen inter Monachos habea-
 tur. Fuit enim mihi non mediocris studij, ut uitam
 meam in huiusmodi excolerem disciplinis. Deus
 igitur de te mihi reuclauit, quia nihil minus apud
 ipsum meriti habeas quam ego.

Posteaquam autem Paphnutius acrioribus
 semetipsum studijs, quam prius exercuerat agens,
 iterum Domino supplicabat, ut sibi ostenderet quis
 ei esset similis super terram, Fit ergo uox ad eum
 dicens, Similem te esse nosce primario uici huius,
 H
 qui

qui est in proximo. Quibus auditis Paphnutius sine mora ad eum properans, pulsat ad ostium domus eius, Ille uero, cui moris erat suscipere hospites, occurrit ei, atque introduxit in domum suam. Lauans quoque pedes eius, apposuit mensam, egit conuiuium, inter epulas uero percunctari Paphnutius coepit ab hospite, qui actus eius, quod studium cuiusque operis haberet exercitia. Ille uero cum de humilia responderet, et latere in bonis quam publicari mallet, perurgebat Paphnutius dicens, reuocatum sibi esse à Domino, quod dignus esset consortijs Monachorum. At ille ergo magis humiliora de seipso, sentiens, aiebat, Ego quidem in nullo mihi boni alicuius sum conscius, Verum, quia uerbum Dei factum est ad te, eum quem nihil latet celum non possum. Hæc ergo quæ mihi in medio multorum posito in usu sunt, loquar. Triginta iam completi sunt anni, quod continentia consensum habere me cum coniuge mea, nullus agnouit. Suscepi autem ex ea tres filios, horum enim causa solummodo cognita est mihi uxor, nec præter eam alia, nec ipsa ultra iam cognita. Suscipere hospites nunquam cessauit, sed ita ut neminem ante me paterer aduenienti occurrere peregrino. Non dimisi unquam de domo mea hospitem sine uiatico, pauperem nullum

lum despexi, sed quæ necessaria fuerant prebui. Si Opera uo in iudicio sedi, nec filij mei personam contra iustificationis etiam accepi. Alieni laboris fructus, nunquam introierunt in domum meam. Litem si uidi nunquam accepi præterij, donec reconciliarem disidentes ad pacem. Deo. Nemo unquam deprehendit in culpa famulos meos, nunquam greges mei leserunt fruges alienas. Volentes seminare in rure meo, nunquam prohibui, nec uberiora mihi noualia elegi, & steriliora illis, dereliqui. Quantum in me fuit, nunquam permisit ut potentior infirmum premeret. Semper studi in uita mea, ut neminem contristarem. Iudicium si fuit apud me, neminem condemnaui, & disidentes reuocare in concordiam studij. Hæc interim mihi uitæ institutio, Deo danante, hætenus fuit.

Audiens autem hæc beatus Paphnutius, caput eius exosculans, benedixit eum & dixit: Benedicat te Dominus ex Syon, & uideas quæ bona sunt Ierusalem omnibus diebus uitæ tuæ.

Tertio igitur Paphnutius semetipsum maioribus exercitijs dedit, exiguos priores deputans labores, quibus conferri potuerit his qui seculi uidebantur actibus occupari, hoc enim sibi dicebat.

Si isti qui sunt in seculo tantum boni operis faciunt, quanto nos studere debemus plus uel amplius in abstinentie labore eos antecedere. Tunc uero Paphnutius persistebat in ieiunijs & orationibus, semetipsum ad maiora & perfectiora extendens, & rursus orabat Dominum, ut sibi ostenderet, cui similis haberetur inter homines. Rursus ei uox diuina respondit, dicens: Similis es negociatori, quem uideris ad te uenientem, sed exurge uelociter & occurre ei, adest enim uir cui te similem iudicauit.

Negociator. Et Paphnucius sine mora descendens occurrit cuidam negociatori Alexandrino, uiginti milibus solidorum merces tribus nauibus deferenti ex Thebaida, & quoniam erat religiosus & bonorum operum studium gerens, decem leguminum saccos pueris suis imposito ad Monasterium Dei hominibus deferbat, hęc ei causa adeundi Paphnucium fuit.

Contra uisitandum uenissent, omnia eis quę sibi Dominus reuelauerat nota fecit, dicens ad eos: Nullum in hoc seculo deberi despici, etiam si latro sit aliquis, aut in scena positus etiam si cultum ruris exercet, & coniugio uideatur astrictus, etiam si negociator dicatur & mercimonijs inseruiat, tamen in omni ordine, humane uite, sunt animę, DEO placentes

placentes, & habentes actus aliquos occultos, quibus delectatur Deus, unde constat non tantum professionem uitę aut habitus speciem, Deo esse placitam, quantum sinceritatem atq; affectionem mentis & operum probitatem.

DE SANCTO APOLLONIO Monacho & martyre.

FUIT QUIDAM PERSECUTIONIS tempore Monachus, nomine Apollonius, Qui cum uitam magnificam egisset inter fratres, etiam Diaconus ordinatus est. Tempore ergo persecutionis erat ei studium singulos quosq; circuire fratres, & cohortari eos ad martyrium. Cũq; fuisset etiam ipse comprehensus, & incarcerationis crucis & trusus, gentilium plurimi tanquam insultaturi ueniebant ad eum, & uerbis blasphemis & impijs confutabant. Inter quos fuit quidem Philemon nomine Choraula famosissimus et omni populo amabilis. Qui cum multis eum fatigaret iniurijs impium & scelestum & seductorem uocans, multorumq; mortalium, deceptorem, dignumq; esse ab omnibus odio haberi. Cũq; hęc & multa alia aduersum

VITA APOLLONII

Vis oratis Apollonius cum grauiora loqueretur, respondit ei
quis. Apollonius dicens: Misereatur tibi Deus fili &
 nihil tibi horum, quæ locutus es reputet ad pecca-
 tum. Hæc cum audisset Philemon corde compun-
 ctus est, uimq; uerborum eius supra humanum mo-
 rem in sua mente persensit, intantum, ut Christi-
 anum se repente fateretur. Et inde statim peruolat
 ad tribunal iudicis atq; in conspectu totius populi
 proclamans, iniuste, inquit agis, o Iudex, uiros
 religiosos & Deo amabiles puniens, nihil enim
 Christiani uel mali faciunt uel docent. At ille hæc
 audiens, primo quidem putabat utpote loci illius
 hominem ioci aliquid proponere: Sed cum uidisset
 hæc eum serio prosequentem, & cum omni con-
 stantia asserentem, insanis inquit, o Philemon &
 mente captus es subito? At ille. Ego inquit, non in-
 sanio, sed tu iniustissimus atq; insanissimus Iudex
 es, qui tot iustos iniuste perimis uiros. Ego enim
 Christianus sum, quod est hominum genus opti-
 mum. Tunc ille coram populo cœpit eum primo
 plurimis blandimentis reuocare uelle in id, quod
 eum nouerat, sed ubi immobilem uidit, omnia inten-
 dit in eum genera tormentorum. Cognito uero,
 quod ex uerbis Apollonij hæc ei fuerit facta peri-
 mutatio, correptum etiam Apollonium, grauiora
 riba

MARTYRIS.

46

ribus subdidit tormentis, & deceptoris in eum
 crimen exaggerat. Apollonius uero, utinam in-
 quit, & tu Iudex, & omnes qui assistunt & au-
 diunt me hunc meum quem dicis errorem, decep-
 tionemq; sequeremini. At ille ubi hæc audiuit, &
 ipsum & Philemonem ignibus tradi in conspectu
 populi iubet. Illi uero postquam ingressi sunt
 flammæ, beatus Apollonius cunctis audientibus
 clamat ad Dominum dicens.

Non tradas DOMINE bestijs animas con-
 fitentium tibi, sed ostende uobis Domine euiden-
 ter salutare tuum. Igitur ubi hoc in auditu po-
 puli & iudicis, ad Dominum locutus est Apollo-
 nius, repente nubes repleta rore circumdedit ui-
 ros, & flammæ accensi ignis extinxit. Super
 quo obstupescit & Iudex & populus, una uoce
 omnes clamare cœperunt. Magnus et unus est De-
 us Christianorum solus immortalis. Sed hæc cum
 fuissent prefecto Alexandria nunciata, semetipso
 truculentior redditur, et electis quibusdam de offi-
 cio crudelissimis & scuisimis, non tam hominibus
 quam bestijs mittit, qui & ipsum iudicem, qui mi-
 rabilibus diuinis crediderat, et eos per quos uirtus
 Dei apparuerat uinctos in Alexandria deduceret.

H 4

Igitur

igitur cum adducerentur omnes pariter uincti, affuit gratia Dei in uerbo, & cepit Apollonius eos, qui se uinctos ducebant fidem Dei docere. Quiq; cum Domini misericordiam credidissent, & fidem Dei tota cordis firmitate recepissent, semetipsos cum his, quos exhibere uenerant uinctos offerunt iudici, & Christianos se esse pariter profitentur. Quos cum praefectus in fide Dei pertinaces et immobiles peruidisset, uniuersos pariter iubet in profundum maris dimergi, ignorans impius quid ageret. Hoc enim sanctis non mors sed Baptisma fuit.

DE SANCTO MACHARIO Aegyptio.

NARRABAT AVTEM NOBIS quidam ex patribus, qui ibi erant, quod in locis illis duo Macharij, quasi duo caeli luminaria refulsissent, ex quibus unus Aegyptius genere, & discipulus beati Antonij fuit, alius Alexandrinus. Quibus ut uocabula nominis, ita, uirtutes animi, & caelestium gratiarum magnificentia concordabat. Vterq; enim Macharius abstinentiae, exercitijs & uirtutibus animi equaliter pollens, hoc solo alius praecellens, quod quasi hereditatem gratiarum

tiarum & uirtutum beati Antonij possidebat. Hunc deniq; ferunt aliquando cum homicidium in locis uicinis fuisset admissum, et innocenti cuidam impingeretur crimen admissi, confugisse ad eius cellulam, is qui calumniam patiebatur, affuisse etiam eos qui urgebant, allegantes & dicentes periclitari se ipsos, nisi comprehensum legibus, traderent homicidam. Hic uero cui crimen impingebatur cum Sacramentis affirmabat, consciuum se non esse sanguinis illius. Et cum diu ab utraq; parte certamen haberetur, interrogabat sanctus Macharius, ubi sepultus esset, qui dicebatur occisus. Cuiq; designassent locum, cum omnibus qui ad perurgendum hominem uenerant, pergit ad sepulchrum atq; ibi fixis genibus inuocato Christi nomine, ait ad eos qui assistebant. Nunc Dominus ostendat, si uere reus est hic, qui perurgeretur à uobis. Et eleuata uoce, ex nomine clamabat defunctum. Cuiq; ei uocatus de sepulchro respondisset, ait ad eum. Per fidem Christi te obtestor, ut dicas, si ab hoc homine qui calumniam patitur occisus es. Tunc ille de sepulchro clara uoce respondit, dicens, non se ab eo esse interfectum, Et cum obstupefacti omnes decidissent in terram, ac pedibus eius aduoluerentur, rogare coeperunt, ut interrogaret eum, à quo

Miraculis
mortuus
loquitur.

Fides re-
surrectio-
nis mortu-
orum.

H S

à quo

quo esset occisus. Tunc ille, hoc, inquit, non interrogabo. Sufficit enim mihi, ut innocens liberetur, non est autem meum ut reus prodatur.

Aliud quoque eius genus miraculi ferebatur. Cuiusdam è vicino oppido Patrisfamilias, uirgo filia, per fantasias Magicas, uidebatur hominibus in Equinum animal uersa, ut putaretur Equa esse, & non puella. Hanc adduxerunt ad eum. Tunc ille percunctatur. Quid sibi uellent. Atunt parentes eius. Equa hæc quam uident oculi tui, puella uirgo & filia nostra fuit, sed homines pessimi Magicis artibus in animal hoc, quod uides eam uerterunt.

Rogamus ergo, ut ores Dominum, & commutes eam in id, quod fuit. At ille ait. Ego hæc quam ostenditis mihi puellam uideo, nihil in se percudis habentem. Hoc autem quod dicitis, non est in eius corpore, sed in oculis intuentium. Fantasie enim Demonum sunt istæ, non ueritas rerum. Et cum introduxisset eam cum parentibus suis intra cellulam, fixis genibus, orare Christum cœpit, simulque et parentes hortabatur secum Domino supplicare, et post hæc perungentes eam oleo in nomine Domini, omni fallacia uisus expulsa, uirginem uideri omnibus ut etiam sibi uidebatur, effecit.

Aiebant

Aiebant præterea, et aliquando uenisse ad eum Macharium hereticum quendam Hieracytam, quod us non uer genus Hæreseos inuenitur apud Aegyptum. Hic bis sed uir cum per multam loquendi artem, plurimos fratrum, qui habitabant in Hæremo, conturbaret, ausus est etiam coram ipso fidei suæ asserere prauitatem. Cui cum resisteret senior et contradiceret, ille mortuum, le uerba simplicia argumentis callidis eludebat. Sed pugnat cum uideret sanctus, fidem fratrum periclitari, contra hæc quid opus est, inquit nos uerbis contendere ad subuersionem audientium. Excamus ad sepulchra fratrum, qui nos præcesserunt in Domino, et cui nostrum concesserit Dominus suscitare mortuum de sepulchro, sciant omnes, quia illius fides probatur à Deo, Sermo hic omnibus qui aderant fratribus placuit. Procefferunt ad sepulchra, hortatur Macharius Hieracytam ut euocaret mortuum in nomine Domini: At ille. Tu, inquit, qui proposuisti prior euoca. Et Macharius prosternens se in oratione ante Dominum, ubi sufficienter orauit eleuatis sursum oculis suis, ait ad Deum. Tu inquit Domine, quis ex duobus, nobis rectam fidem teneat, ostende, eleuato mortuo hoc. Et cum hæc dixisset fratris cuiusdam nomen, qui nuper fuerat sepultus, euocauit, cui ille, cum de tumulo respondisset

respondisset, accedentes fratres, continuo quæ superposita erant, auferunt, & eductum cum de sepulchro, resolutis fasciis, quibus constrictus erat exhibuerunt, uiuentem. Hieracyta uero ubi hec uidit, obstupescit in fugam uertitur. Quem fratres quoque omnes insequentes, extra terminos terræ illius, exturbauerunt. Multa etiam alia ferebantur de eo, quæ nimis prolixa sunt ad scribendum sed ex his paucis etiam cetera eius opera noscuntur,

DE VIRTUTIBVS alterius Macharij, uide- licet Alexandri- ni.

FUIT QUOQUE ALIUS MACHARIUS, de quo hoc fertur. Quod quodam tempore noctis, Demon ad ostium cellule eius, pulsauit dicens. Surge Abbas Machari, & camus ad collectam, ubi fratres ad uigilias congregantur. Sed ille, qui gratia Dei repletus, falli non poterat, intellexit Diaboli esse fallaciam, & ait, O mendax & ueritatis inimice. Quid enim tibi con-

sortij,

sortij, quid societatis est, cum collecta & congregatione sanctorum? At ille: Latet ergo te inquit, o Machari, quod sine nobis nulla collecta agitur, nullaque congregatio Monachorum: Veni denique, & uidebis opera nostra. Tum ille: Imperet, inquit, tibi Dominus, Dæmon immunde, Et conuerteris ad orationem, petijt à Domino, ut sibi ostenderet, si hoc uerum esset, quod gloriatus est Dæmon. Abijt ergo ad collectam, ubi à fratribus uigilia celebrabantur, & iterum in oratione Dominum deprecatur, ut sibi ueritatem uerbi huius ostendat. Et ecce uidit per totam Ecclesiam, quasi paruulos quosdam pueros Aethiopes tetros discurrere, huc atque illuc, & uelut uolitando deferri. Moris autem eis inibi sedentibus cunctis, ab uno dici Psalmum, ceteris uel audientibus uel respondentibus. Discurrentes ergo illi Aethiopes pueri, singulis quibusque sedentibus alludebant, & si cui duobus digitulis oculos compressissent, statim dormitabat.

Si cui uero in os immersissent digitum oscitare eum faciebant, ubi uero post Psalmum ad orandum processissent fratres, præcurrebant nihilominus singulos & ante alium iacentem in oratione quasi mulierum specie, ferebantur ante alium quasi

ædi

edificantes, aut portantes aliquid, aut diuersa
 queq; agentes apparebant. Et quæcunq; Dæmones
 quasi ludendo formassent, hæc orantes illi in cor-
 dis sui cogitatione uersabant. A nonnullis tamen,
 ubi aliquid horum agere cœpissent, quasi ui quas-
 dam repulsi præcipites deiciebantur, ita ut nec
 stare quidem prorsus, aut transire iuxta eos aude-
 rent, alijs uero etiam infirmis fratribus supra cer-
 uices et dorsa ludebant, quia non erant in sua ora-
 tione intenti, Hæc cum uidisset sanctus Macharius
 ingemuit grauitè et lachrimas profundens ad Do-
 minum, respice, ait, Domine, & ne si leas, neq; miti-
 geris Deus. Exurge ut dispergantur inimici tui, et
 fugiant à facie tua, quoniam anima nostra repletur
 illusionibus: Post orationem tamen, exanimatus
 ueritatis gratia seorsum euocatis singulis quibusq;
 fratribus, ante quorum faciem uiderat Dæmones
 diuerso habitu, & uarijs imaginibus ludentes, re-
 quirat ab eis si in oratione, uel edificandi cogitati-
 ones habuerit, uel iter agendi uel alia diuersa, quæ
 unicuiq; imaginata per Dæmones uiderat, & sin-
 guli eorum ita confitebantur in corde suo fuisse, ut
 ille arguebat, & tunc intellectum est, quod omnes
 uane et superflue cogitationes quas uel psalmo-
 rum, uel orationum temporum unusquisq; conce-
 perit, ex illusionè Dæmonum fiant, ab his autem
 qui

qui omni custodia seruant cor suum, tetricè repellun-
 tur Aethiopes. Deo enim coniuncta mens, et in ip-
 sum præcipue tempore orationis intenta, nihil a-
 lienum, nihil superfluum recipit.

Aliud quoq; multo terribilius addebat, quod
 uidisset eo tempore, quo fratres accedebant
 ad Sacramenta. Vbi porrexissent ad suscipiendum
 palmas, in nonnullorum manibus præuenientes
 Aethiopes, carbones deponere, corpus autem,
 quod tradi manibus sacerdotis reddere uidebatur
 ad altare, alijs uero extendentibus manus ad altare
 longe recedere Dæmones, & cum ingenti metu
 effugere, Angelum enim Domini assistere uidebat
 altari, qui cum sacerdotis manu, suam quoq; ma-
 num in Sacramentorum distributione exponeret.
 Sed & multa ut diximus, alia ex operibus sancti
 Macharij Alexandrini mirabilia feruntur, ex quibus
 nonnulla in *xx. Libro Ecclesiasticæ historie in-
 ferta*, qui requiret, inueniet.

Commun-
 nicantibus
 sacramen-
 to Altaris
 assistere
 Angelos.

DE SANCTO AMMO- ne primo Nytriæ Monacho,

ADOLESCENS QUIDAM QUI
 morsu canis, rabidi in rabiem uersus est,
 multis uinctus catenis ad Abbatem Ammonem
 deducitur,

deducitur, prosequentibus eum, parentibus suis et rogantibus pro eo. At ille. Quid, inquit, mihi molesti estis o homines? Supra merita mea est, quod expetitis, sed tamen hoc uobis indicare possum, quod in manibus uestris est eius sanitas. Reddite uidue bouem suum, quem furati estis, & sanus reddetur uobis filius uester. Ac illi extimuerunt quidem ualde, quod ea quæ in secreto gesta sunt, non latuerunt hominem Dei, gauisi sunt tamen, quod hanc eis uiam salutis ostendit, & sine mora ut reddiderunt direpta, orante homine Dei etiam iuueni sanitas redijt.

Furtum
parentum
punitum
in filio.

VITA PAULI

Eremitæ.

PROLOGVS.

INTER MVLTOS sepe dubitatum est, à quo potissimum Monachorum eremus habitari cœpta sit. Quidam enim altius repentes à beato Helia & Iohanne sumpsere principium. Quorum & Helias plus nobis uidetur fuisse, quam Monachus,

Monachus, & Iohannes ante prophetare cœpisse quam natus est. Alij autem (in quam opinionem uulgus omne consentit) asserunt Antonium huius propositi fuisse caput, quod ex parte uerum est. Non enim tam ipse ante omnes fuit, quam ab eo omnium incitata sunt studia. Amathas uero & Macarius discipuli Antonij, quorum superior magistri corpus sepeliuit, etiam nunc affirmant Paulum quendam Thebæum principem istius rei fuisse, quod non tam nomine, quam opinione nos quoque comprobamus. Nonnulli & hæc, & alia, pro ut uoluntas tulit iactitant, subterraneo specu crinitum calcaneotenus hominem fuisse, & multa alia quæ persequi ociosum est, incredibilia fingentes. Quorum, quia impudens mendacium fuit, ne refellenda quidem sententia uidetur. Igitur quia de Antonio tam Græco quam Romano stilo diligenter traditum est, pauca de Pauli principio & fine scribere disposui, magis quia res omissa fuit, quam fretus ingenio, Quomodo autem in media etate uixerit, & quas Satane pertulerit insidias, nulli hominum compertum habetur.

SUB DECIO ET VALERIANO
persecutoribus, quo tempore Cornelius Romanus, Cyprianus Carthagine, scælici cruore damnati

Vita Mo-
nastica ex
persecuti-
one cepit
Anno 260
Domini

nati sunt, Multas apud Aegyptum & Thebaidam
Ecclesias, tempestas saeva populata est: Voti tunc
Christianis erat, pro Christi nomine gladio percusa
ti. Verum hostis callidus tarda ad mortem supplicia
conquirens, animas cupiebat iugulare, non cor-
pora. Et ut ipse, qui ab eo passus est, Cyprianus
ait, uolentibus mori, non permittebatur occidi.
Cuius ut crudelitas notior fiat, duo memoriae cau-
sa exempla subiecimus. Perseuerantem igitur in
fide Martyrem, & inter aculeos laminaeque uictor-
em, iussit melle perungi, & sub ardentissimo so-
le, ligatis manibus post tergum resupinari, scilicet
ceter, ut muscarum aculeis cederet, qui ignitas sar-
tagines ante superasset. Alium iuuenili etate flo-
rentem, in amoenissimos hortulos praecipit abduci.
Ibiq; inter lilia candentia & rubentes rosas, cum
leni iuxta murmure aquarum serperet riuus, &
mollis sibilo arborum folia uentus praestringeret,
super exstructum plumis lectum resupinari, & ne
se inde posset excutere, blandis serico nexibus irre-
titum relinqui. Quo cum recedentibus cunctis
meretrix speciosa uenisset, cepit delicatis stringe-
re colla complexibus. Et, quod dictu quoque sce-
lus est, manibus atrectare uirilia, ut corpore in li-
bidinem concitato se uictrix impudica superiaceo-
ret.

ret. Quid ageret miles Christi, & quo se uerteret
nesciebat. Quem tormenta non uicerant, supera-
bat uoluptas. Tandem coelitus inspiratus, praeci-
sam morsu linguam in osculantis se faciem expuit,
ac sic libidinis sensum succedens doloris magnitu-
do superauit.

Per idem ergo tempus quo talia gerebantur Natales et
apud inferiorem Thebaidam, cum sorore iam ui- adolescen-
ro tradita, post mortem amborum parentum in tia Pauli,
hereditate locupleti, Paulus relictus est annorum
circiter quindecim, literis tam Graecis quam Ae-
gyptiacis apprime eruditus mansueti animi,
Deum ualde amans. Et cum persecutionis procel-
la detonaret, in uillam remotiorem & secretio-
rem secessit. Verum quid non mortalia pectora
cogis auri sacra fames? Sororis maritus cepit pro-
dere uelle, quem celare debuerat. Non illum uxo-
ris lachrymae, non communio sanguinis, non spe-
ctans cuncta ex alto Deus ab scelere reuocauit. Ad
haec instabat crudelitas, quae pietatem uidebatur
imitari. Quod ubi prudentissimus adolescens in-
tellexit, ad montium deserta confugiens, dum per-
secutionis finem praestolaretur, necessitatem in uo-
luntatem uertit, ac paulatim progrediens, rursusq;
subsistens, atq; hoc idem sepius faciens, tandem
repperit saxeam montem: Ad cuius radicem
haud

Persecu-
tio causa
fugiendi
in Eremia

Descriptio haud procul erat grandis spelunca, quae lapide
tio loci in claudebatur. Quo remoto (ut est cupiditas homi-
quo habi num occulta cognoscere) auidius explorans, ani-
tauit Pau maduertit intus grande uestibulum, quod aperto
lus Eremi desuper coelo, patulis diffusa ramis uetus palma
ta. contexerat, fontem lucidissimum ostendens, cuius
riuum tantummodo foras erumpentem, statim mo-
dico foramine, eadem quae genuerat aquas terra
sorbebat. Erant praeterea per exesum montem
haud pauca habitacula, in quibus scabrae iam in-
cudes & mallei, quibus pecuniae olim signatae uis-
sebantur. Hunc locum Aegyptiorum literae fe-
runt furtiuae monetae officinam fuisse, ea tempe-
state, qua Cleopatrae iunctus est Antonius.

Igitur adamato (quasi quod à Deo sibi offer-
retur) habitaculo, omnem ibidem in orationibus
& solitudine duxit aetatem. Cibum & uestimen-
tum ei palma prebebat. Quod ne cui impossibile
uideatur: Iesum testor & sanctos Angelos eius
in ea eremi parte quae iuxta Syriam Saracenis iun-
gitur, uidisse me Monachos, de quibus unus per
triginta annos clausus, hordeaceo pane & luttu-
lenta aqua uixit. Alter in cisterna ueteri (quam
gentili sermone Syri cubam uocant) quinque caris
cis

cis per singulos dies sustentabatur. Hæc igitur in-
credibilia esse uidebuntur his qui non crediderint,
quia omnia possibilia sunt credentibus. Sed ut ad id
redeam, unde digressus sum cum iam centum tre- Paulus
decim annos beatus Paulus uitam coelestem ageret I 12. An-
in terris, & nonagenarius in alia solitudine An-
tonius moraretur (ut ipse asserere solebat) hæc in
mentem eius cogitatio incidit, nullum ultra se per-
fectum Monachum in eremo consedis. At illi per
noctem quiescenti, reuelatum est esse alium ulterius
us multo se meliorem, ad quem uisendum deberet
proficisci. Illico erumpente luce, uenerabilis senex
infirmos artus baculo regente sustentans, coepit
ire uelle, quo nesciebat. Et iam media dies coquen-
te desuper sole seruebat, nec tamen à cepto itinere
abducebatur, dicens: Credo in Deum meum, quia
quod mihi seruo suo promisit, ostendet. Nec plura
his, conspicit hominem equo mixtum, cui opinio Hippocent
Poctarum Hippocentauru uocabulū indidit. Quo taurus ap-
uiso, salutaris impressione signi, armat frontem, paret An-
Et heus tu, inquit, quam in parte hic seruus Dei tonio.
habitat? At ille barbarum nescio quid infrendens,
& frangens potius uerba, quam proloquens, in-
ter horrentia ora, senis blandum quæsiuit eloqui-
um. Et dextræ protensione manus, cupitum indi-
cat

cat iter, & sic patentes campos uolucris transmittens fuga ex oculis mirantis euauit.

Satyrus
uisus An-
tonio con-
fessus
Christum.

Verum hæc utrum Diabolus ad terrendum eum simulauerit, an (ut solet) eremus monstrosorum animalium ferax, istam quoque gignat bestiam, incertum habemus. Stupens itaque Antonius et de eo quod uiderat secum uolens, ulterius progreditur. Nec mora, inter saxosam conuallem haud grandem homunculum uidet, ad uncis naribus, fronte cornibus asperata, cuius extrema pars corporis in caprarum pedes desinebat. Infractusque hoc Antonius spectaculo, scutum fidei et loricae spei, ut bonus preliator arripuit, nihilominus memoratum animal, palmarum fructus eidem ad uaticum quasi pacis obsides afferebat. Quo cognito, gradum pressit Antonius, & quisnam esset interrogans, hoc ab eo responsum accepit. Mortalis ego sum, & unus ex accolis eremi, quos uario delicti errore gentilitas, Faunos Satyrosque & incubos nocens colit. Legatione fungor gregis mei. Precamur ut pro nobis communem Deum depreceris, quem pro salute mundi uenisse cognouimus, et in uniuersam terram exijt sonus eius. Talia eo loquente, longæuius uiator ubertim faciem lachrymis rigabat, quas magnitudo lætitiæ, indices cordis effuderat.

Gaudebat

Gaudebat quippe de Christi gloria, & de interitu Satanae. Simulque admirans quod eius posset intelligere sermonem, & baculo humum percutiens aiebat, Væ tibi Alexandria, quæ pro Deo portenta ueneraris. Væ tibi ciuitas meretrix, in quam totius orbis Dæmonia confluxere. Quid nunc dictura es? Bestiæ Christum loquuntur, & tu pro Deo portenta ueneraris? Nec dum uerba compleuerat, et quasi pennigero uolatu, petulcum animal auisugit. Hoc ne cuiquam ob incredulitatem scrupulum mouebat sub rege Constantino uniuerso mundo teste defenditur. Nam Alexandrinam istiusmodi homo uiuus perductus, magnum populo spectaculum præbuit, & postea cadauer exanime, ne calore æstatis dissiparetur sale infusum, Antiochiam ut ab imperatore uideretur, allatum est.

Sed ut propositum persequar, Antonius coeptam regionem pergebat, ferarum tantum uestigia intuens, & eremi latam uastitatem. Quid ageret, quo uerteret gradum nesciebat. Iam altera effluxerat dies. Restabat unum, ut deseru se à Christo non posse confideret. Pernox secundas in oratione exegit tenebras, & dubia adhuc luce, procul intuetur lupam sitis ardoribus anhelantem, ad radicem montis irreperere.

14

Quam

Quam secutus oculis, & iuxta speluncam cum fe-
 ra abiisset accedens intro coepit aspicere, nihil
 curiositate proficiente, tenebris arcantibus uisum.
 Verum (ut scriptura ait) Perfecta dilectio foras
 mittit timorem: Suspenso gradu & anhelitu tem-
 perato callidus explorator ingressus, ac paulatim
 progrediens, sepiusq; subsistens, sonum aure
 captabat. Tandem per ceca noctis horrorem pro-
 cul lumen intuitus, dum auidius properat, offenso
 in lapidem pede strepitum concitauit. Post cuius
 occudens sonitum, beatus Paulus ostium quod pa-
 tebat sera obfirmavit. Tunc uero Antonius praefo-
 ribus corruens, usq; ad sextam, & eo amplius hor-
 ram, aditum precabatur, dicens? Qui sim, unde
 cur uenerim nosti: Scio me non mereri conspe-
 ctum tuum, tamen nisi uidero, non recedam. Quae
 bestias recipis, hominem cur repellis? Quaesumus
 & inueni. Pulsio, ut aperiatur. Quod si non im-
 petro, hic moriar ante postes tuos, certe sepelies,
 uel meum cadauer. Talia praestabat memorans
 fixusq; manebat. Ad quam responsum paucis ita
 reddidit heros. Nemo sic petit, ut minetur, nemo
 cum lachrymis iniuriam, uel calumniam facit.
 Et miraris si non recipiam, cum moriturus adue-
 neris? Sic arridens Paulus patefecit ingressum.

Quo

Quo aperto, dum in mutuos miscentur amplexus,
 proprijs se salutauere nominibus, gratia Domi-
 no in commune referuntur. Et post sanctum oscu-
 lum residens Paulus, cum Antonio ita exorsus est: Congres-
 En quem tanto labore quaesisti, putridis senectute sus et col-
 membris, operit inculta canicies. En uides homi-
 nem, puluerem mox futurum. Verum quia chari-
 tas omnia sustentat, narra mihi quaeso, quomodo
 cū Paulo, se habeat humanum genus. An in antiquis urbibus
 noua tecta consurgant, quo mundus regatur im-
 perio, an supersint aliqui, qui daemorum errore
 rapiantur. Inter has sermocinationes, suspiciunt
 alitem coruum in ramo arboris confedissee, qui in-
 de leniter subuolabat, & integrum panem ante
 ora mirantium deposuit. Post cuius abcessum: Eia,
 inquit, Paulus: Dominus nobis prandium misit,
 uere pius, uere misericors. Sexaginta iam anni
 sunt, quod accipio dimidij semper panis fragmen-
 tum, uerum ad aduentum tuum. militibus suis du-
 plicauit annonam. Igitur domino gratiarum acti-
 one celebrata, super uitrei marginem fontis uter-
 que confedit. Hic uero, quis frangeret panem,
 oborta contentio, pene diem duxit in uesperum.
 Paulus more cogebat hospitij: Antonius iure re-
 fellebat etati. Tandem consilium fuit, ut appre-
 benso.

Exemplū
 coctra
 sollicitu-
 dinem
 uictus.

15

benso

benso è regione pane, dum ad se quisq; nititur, par-
 cuiq; sua remaneret in manibus. De hinc paulu-
 lina aqua in fonte prono ore libauerunt, & immo-
 lantes Deo sacrificium laudis, noctem transegere
 uigilijs. Cumq; iam esset terra redditus dies, bea-
 tus Paulus ad Antonium sic locutus est. Olim te
 frater in istis regionibus habitare sciebam, olim te
 conseruum meum mihi promiserat Deus. Sed quia
 iam dormitionis tempus aduenit, & quod semper
 cupiebam, dissolui & esse cum Christo, peracto
 cursu superest mihi corona iustitie, tu missus es a
 Domino, qui humo corpusculum meum tegas, imo
 terra terram reddas. His Antonius auditis, fletus
 et gemens ne se desereret, atq; ut comitem talis iu-
 neris acciperet, precabatur. Et ille: Non debes,
 inquit, querere quæ tua sunt, sed quæ aliena. Exa-
 pedit tibi sarcina carnis abiecta, agnum sequi. Sed
 & ceteris expedit fratribus, ut tuo adhuc insti-
 tuantur exemplo. Quamobrem quæso perge,
 nisi molestum est, & pallium, quod tibi Athana-
 sius Episcopus dedit, ad inuoluendum corpuscu-
 lum meum defer. Hoc autem beatus Paulus
 rogauit, quod non magnopere curaret, ne
 trum tectum putesceret cadauer, an nuda-
 dum (Quippe qui tanto temporis spacia,
 contexta

Pallium
 Athanasij

contextis palmarum folijs uestiebatur): sed ut à
 se recedenti, mæror suæ mortis leuaretur. Stupe-
 factus ergo Antonius, quod de Athanasio & pal-
 lium eius audierat, quasi Christum in Paulo uidens
 et in pectore eius Deum uenerans, ultra responde-
 re nihil ausus est, sed cum silentio lachrymans of-
 culatis eius oculis manibusq; ad Monasterium,
 quod postea à Saracenis occupatum est, regredie-
 batur. Neq; uero gressus sequebantur animum.
 Sed quamuis corpus inane ieiunijs, seniles etiam
 anni fregerant, tamen animo uincebat ætatem.
 Tandem fatigatus & anhelus ad habitaculum su-
 um confecto itinere peruenit. Cui cum duo disci-
 puli qui ei longo iam tempore ministrare consue-
 uerant occurrissent dicentes: Vbi tam diu moras
 tus es pater? Respondit: Væ mihi peccatori qui
 falsi Monachi nomen fero. Vidi Heliam, uidi Iohan-
 nem in deserto, & uere uidi Paulum in Paradiso.
 Et sic ore compresso, manu uerberans pectus ex-
 cellula pallium protulit. Rogantibusq; discipulis,
 ut plenius quidnam rei esset exponeret, ait: Tem-
 pus tacendi, & tempus loquendi. Tunc egressus
 foras, et ne modicum quidem cibi sumens, per uiam
 qua uenerat regressus est, illum sitiens, illum uide-
 re desiderans, illum oculis ac mente contemplan-
 Timebat

Mors
Pauli E-
remitæ.

Timebat enim quod euenit, ne se absente CHRIS-
to debitum spiritum redderet. Cūq; iam dies alia
illuxisset, & trium horarum spatio uiam remea-
uisset, uidit inter Angelorum choros, inter Pro-
phetarum & Apostolorum populos, niueo candore
Paulum fulgentem in sublime conscendere. Et
statim in faciem suam procidens, stabulum capiti
super iniiciebat, ploransq; & eiulans aiebat, Cur
me Paule dimittis? Cur in salutatus abis? Tam-
tarde notus, tam cito recedis? Reserebat postea be-
atus Antonius tanta se uelocitate, quod reliquum
erat uie cucurisse, ut instar auis peruolasset.
Nec immerito. Nam introgressus speluncam, uir-
dit genibus complicatis erecta ceruice, exten-
sisq; in altum manibus, corpus exanime. Ac pri-
mum & ipse uiuere credens, pariter orabat.

Postquam uero nulla (ut solebat) suspiria pre-
cantis audiuit, in flebile osculum ruens: intellexit
quod etiam cadauer sancti, Deum (cui omnia ui-
uunt) officioso gestu precabatur. Igitur abuoluto
& prolato foras corpore, Hymnos quoq; &
Psalms de Christiana traditione decantans, con-
tristabatur Antonius, quod sarculum quo terram
foderet non haberet, fluctuansq; uario mentis
estu, & secum multa reputans, dicebat: Si ad
Mouaste

Monasterium reuertar, tridui iter est. Si hic ma-
neam, nihil ultra proficiam. Moriar ergo, ut dig-
num est, iuxta bellatorem tuum Christe ruens ex-
tremum halitum fundam. Talia eo animo uoluen-
te, ecce duo Leones ex interioris eremi parte cur-
rentes uolantibus per colla iubis, ferebantur. Qui
Miraculū
bus aspectis exhorruit. Rursusq; ad Deum refe-
de Leoni-
rens mentem, quasi columbas uideret, mansit in-
bus effo-
trepidus. Et illi quidem directo cursu, ad cadauer
dientibus
beati senis substiterunt, adulantibusq; caudis circa
sepulchrū
eius pedes accubucere, fremitu ingenti rugientes, Paulo.
prorsus ut eos intelligeret plangere, quomodo po-
terant. Deinde haud procul cœperunt humum pe-
dibus scalpere, arenamq; certatim egerentes,
unius hominis capacem locum foderunt. Ac stas-
tim quasi mercedem pro opere postulantes, cum
motu aurium ceruice reiecta, ad Antonium per-
rexerunt, manus eius pedesq; lingentes. At ille
anima duertit benedictionem eos à se precari.
Nec mora in laudationem Christi effusus, quod
muta quoq; animalia Deum esse sentirent, ait:
Domine sine cuius nutu, nec folium arboris deflu-
it, ne unus passerum ad terram cadit, da illis si-
cut tu scis. Et manu annuens eis, ut abirent im-
perauit. Cūq; illi recessissent, sancti, corporis
onere

Tunica
Pauli.

Contra
luxum,

onere, seniles curauit humeros. Et deposito eo in fossam desuper humum congregans, tumulum ex more composuit. Postquam autem alia dies illuxit, ne quid pius heres ex intestatis bonis non possideret, tunicam eius sibi uendicauit, quam in sportarum modum de palmæ folijs ipse sibi contexuerat. Ac sic ad Monasterium reuersus, discipulis cuncta ex ordine replicauit, diebusq; solennibus Pasce & Pentecostes, semper Pauli tunica uestitus est.

Libet in fine opusculi eos interrogare, qui sua Patrimonia ignorant, qui domos marmoribus uestiunt, qui uno filio uillarum insumunt prædium huic seni nudo quid unquam desuit? Vos ex gema bibitis, ille naturæ concauis manibus satisfacit. Vos in tunicis aurum textitis, ille ne uilissimum quidem indumentum habuit mancipij uestri. Sed e contrario illi quidem pauperculo paradysus paratet uos auratos gehenna suscipiet. Ille uestem Christi nudus licet, tamen seruauit, uos uestiti sericis indumentum Christi perdidistis. Paulus uilissimo puluere coopertus iacet resurrecturus in gloriam, uos operosa saxi sepulchra premunt cum uestris opibus arduos: Parcite quæso uobis, parcite saltem diuitijs quas amatis. Cur et mortuos uestros auratis obuoluitis uestibus?

Cum

Cur ambitio inter luctus lachrymasq; non cessat? An cadauera diuitum, nisi in serico putrescere nesciunt? Obsecro quicumq; hæc legis, ut Hieronymi peccatoris memineris, cui si dominus optionem daret, multo magis eligeret tunicam Pauli cum meritis eius quam regum purpuram cum poenis suis.

VITA HILARIONIS.

SCRIPTURVS vitam Beati Hilarionis, habitatorem eius inuoco spiritum sanctum, ut qui illi uirtutes largitus est, mihi ad narrandas eas sermonem tribuat, ut facta dictis ex-

quantur. Eorum enim qui fecere uirtutes (ut ait Crispus) tanta habentur merita, quantum ea uerbis potuerunt attollere præclara ingenia. Alexander magnus Macedo, quem uel arietem, uel Pardum, uel Hircum caprarum Daniel uocat, cum ad Achillis tumultum peruenisset, felicem te (ait iuuenis) quem magno fruaris præcone meritorum: Homerum uidelicet significans. Porro mihi tanti ac talis uiri conuersatio, uitæq; dicenda est, ut Homerus quoq; si adesset, uel inuideret materiæ, uel succumberet.

Quam

VITA HILARIONIS

Quaquam enim sanctus Epiphanius Salaminae Cypri Episcopus, qui cum Hilarione plurimum uersatus est, laudem eius breui Epistola scripserit, quae uulgo legitur, tamen aliud est locis communibus laudare defunctum, aliud defuncti propriis narrare uirtutes. Vnde & nos fauore magis uilius quam iniuria, coeptum ab eo opus aggredientes, maledicorum uoces contemnimus, qui olim detrahentes Paulo meo, nunc forte detrahent & Hilarioni, illum solitudinis calumniati, huic obijcientes frequentiam, ut qui semper latuit, non fuisse, quia multis uisus est, uilis existimetur. Pecerunt hoc & maiores eorum quondam Pharisei, quibus nec Iohannis Eremus ac ieiunium, nec DOMINI saluatoris turbæ, cibi, potusq; placuere. Verum destinato operi imponam manum, & Scylleos canes obturata aure transibo.

Natales

Hilarion ortus uico Thabatha, qui circiter quinque millia à Gaza urbe Palestinæ ad austrum situs est, cum haberet parentes idolis deditos, rosa (ut dicitur) de spinis floruit. A quibus missus Alexandriam, Grammatico traditus est, ibiq; quantum illa patiebatur ætas, magna ingenij & morum documenta præbuit, in breui charus omnibus & loquendi arte gnarus: Quod his magis uisus est

Studia.

HILARIONIS

59

ius est omnibus, credens in Dominum Iesum, non Circi furoribus, non arenæ sanguine, non theatri luxuria delectabatur, sed tota illi uoluntas in Ecclesiæ erat congregatione. Audiens autem tunc celebre nomen Antonij, quod per omnes Aegypti populos ferebatur, incensus uisendi eius studio, perrexit ad eremum. Et statim ut eum uidit, mutato pristino habitu, duobus fere mensibus iuxta eum mansit contemplans ordinem uitæ eius morumq; grauitatem. Quam creber in oratione, quam humilis in suspiciendis fratribus, seuerus in corripiendis, alacer in exhortandis esset, & ut continentiam cibiq; eius asperitatem, nulla unquam infirmitas frangere. Porro frequentiam eorum, qui ad eum ob uarias passiones aut impetus Dæmonum concurrebant, ultra non ferens, nec congruum esse ducens, pati in eremo populos ciuitatum, sicq; sibi magis incipiendum esse, ut coepisset Antonius, illum quasi uirum fortem uictoriæ præmia accipere, se nec dum militare coepisse. Reuersus est cum quibusdam Monachis ad patriam & parentibus iam defunctis, partem substantiæ fratribus, partem pauperibus largitus est, nihil sibi omnino reseruans, & timens illud de actibus Apostolorum Ananiam & Sapphiram, uel exemplum, uel supplicium

Nomen Antonij.

K

unt.

Hilarion
quinde-
cim anno-
rum in-
greditur
Ereumum.

um, maximeq; Dominici memor dicentis: Qui non renunciauerit omnibus quæ habet, non potest meus esse discipulus (erat autem tunc annorum quinde- cim) sic nudus & armatus in Christo, solitudi- nem quæ in septimo miliari à Maionia Gaze em- porio per littus, euntibus Aegyptum ad leuam ste- ditur, ingressus est. Cunq; essent cruenta latro- cinijs loca, & propinqui amiciq; eius imminens periculum denunciarent, contempsit mortem, ut mortem euaderet. Mirabantur omnes animum, mirabantur etatem, nisi quod flamma quedam pe- ctoris & scintilla fidei in oculis relucebant. Le- nes erant gena, delicatum corpus & tenue, & ad omnem iniuriam impatiens, quod leui uel fri- gore, uel aestu posset affligi. Igitur sacco tantum membra coopertus, & pellicum habens epe- dyten, quem illi beatus Antonius proficiscenti uer- derat sagumq; rusticum, inter mare & paludem, uasta & terribili solitudine fruebatur, quindecim tantum carycas post Solis occasum comedens, Et quia regio latrocinijs infamis erat, nunquam in eo- dem loco mansitans. Quid faceret Diabolus? Quo se uerteret? Qui gloriabatur ante dicens: In cae- lum ascendam, super sydera coeli ponam thronum meum, & ero similis altissimo, cernebat se uimile puero, & prius ab eo calcatu fuisse, quam per-
tem

tem calcare potuisset. Titillabat itaq; sensus eius, et pubescenti corpori, solita uoluptatum incendia suggerebat.

Cogebatur tyrunculus Christi cogitare quod ne sciebat, & eius rei animo pompam uolucere, cuius experimenta non nouerat. Iratus itaq; sibi, et pe- ctus pugnis uerberans, quasi cogitationes cade manus posset excludere: Ego, inquit, aselle faciam ut non calcitres, nec te hordeo alam, sed paleis. Fame te conficiam et siti, graui onerabo pondere, per aestus indagabo & frigora, ut cibum potius quam lasciuam cogites, Herbarum ergo succo & paucis carycis, post triduum uel quatrimum de- ficientem animam sustentabat, orans frequenter, & psallens, & rastro humum fodiens, ut ieiunio- rum laborem, labor operis duplicaret: Simulq; fi- scellas, iunco texens, emulabatur Aegyptiorum Monachorum disciplinam, & Apostoli sententi- am dicentis: Qui autem non operatur, non man- ducet: Sed attenuatus, & in tantum exeso corpo- re, ut osibus uix hereret.

Quadam nocte cœpit infantum audire uagitus, balatus pecorū, mugitus Boū, planctū quasi mulie- rum, Leonū rugitus, murmur exercitus, & rursus uariarum portenta uocum, ut ante sonitu quā aspe- ctu territus cederet. Intellexit Dæmonū ludibria;

Certamen
Hilario-
nis contra
tentatio-
nes cara-
nis.

& prouolutus genibus Christi, crucem signauit in
 fronte, taliq; armatus casside, & lorica fidei cir-
 cumdatus, iacens fortius preliabatur, amodo ui-
 dere desyderans, quos horrebat audire, & solli-
 citis oculis huc illucq; circumspiciens. Cum inter-
 rim ex improviso, splendente Luna, cernit rhe-
 dam feruentibus equis super se irruere, Cunctiq; in-
 clamaisset Iesum, ante oculos eius repentino ter-
 ræ hiatu pompa omnis absorpta est. Tunc ille ait:
 Equum & ascensorem proiecit in mare. Et, hi in
 curribus, & hi in equis, nos autem in nomine
 DEI nostri magnificabimur. *Multi sunt tentati-
 ones eius, & die noctuq; uariæ Dæmonum insi-
 diæ quas si omnes narrare uelim, modum exce-
 dam uoluminis. Quoties illi nude mulieres cuban-
 ti quoties esurienti largissime apparuere dicitur.
 Interdum orantem Lupus ululans, & Vulpes
 pugna ganniens transfiliuit, psallentiq; gladiato-
 rum spectaculum præbuit, & unus quasi interfe-
 ctus, et ante pedes eius corruens, sepulturam rog-
 gavit. Orauit semel fixo in terram capite, et ut na-
 tura fert hominum, abducta ab oratione mens, ne-
 scio quid aliud cogitabat: Insiijt dorso eius fe-
 stinus gladiator, & latera calcibus, ceruicem fla-
 gello uerberans, Eia, inquit, cur dormitas? Ca-
 chinnansq;*

chinnansq; desuper, eum defecisset, an hordeum
 uellet accipere, sciscitabatur.

Igitur à sextodecimo usq; ad uicesimum sue
 ætatis annum estus & pluuias breui tuguriunculo *Domus*
 declinauit, quod iunco & carycæ texerat. Extrus- *Hilarionis*
 ta deinceps breui cellula, quæ usq; hodie perma-
 net, latitudine pedum quatuor, altitudine pedum
 quinq; hoc est, statura sua humiliore. Porro longi-
 tudine paulo ampliore quam eius corpusculum pa-
 tiebatur, ut sepulchrum potius quam domum cre- *Cultus.*
 deres, capillum semel in anno die Pasce totondit,
 Super nudam humum stratumq; iunceum, usq; ad
 mortem cubitauit. Saccum quo semel fuerat indu-
 tus, nunquam lauans, & superfluum esse dicens,
 mundicitias in cilicio quærere. Nec mutauit alte-
 ram tunicam, nisi cum prior penitus scissa esset. *Vestitus.*
 Scripturas quoq; sanctas memoriter tenens, post *Studia.*
 orationes & psalmos, quasi Deo præsentem recita-
 bat. Et quia longum est per diuersa tempora cara-
 ptim ascensum eius edicere, comprehendam breui-
 ser, ante lectoris oculos uitam eius pariter expo-
 nens, & deinceps ad narrandi ordinem regrediar.

Vicesimo primo anno usq; ad uicesimum septi-
 mum, tribus annis dimidium leuis sextarium ma-
 defectum

Victus. decoctum aqua frigida comedit, & alijs tribus panem aridum cum sale & aqua. Porro à vigesimo septimo usq; ad tricesimum, herbis agrestibus, & uirgultorum quorundam radicibus erutis sustentatus est. A tricesimo autem primo usq; ad tricesimum quantum, sex uncias hordeacei panis, & coctum modice holus, absq; oleo in cibo habuit. Sentiens autem caligare oculos suos, & totum corpus impetigine, & pumicea quadam scabredine contrahi, ad superiorem uictum adiecit oleum, & usq; ad sexagesimum tertium uitæ suæ annuum, hoc continentia cucurrit gradu, nihil extrinsecus aut pomorum, aut legumenis, ac cuiuslibet rei gustans. Inde cum se uideret corpore defatigatum, & propinquam putaret, imminere mortem, sexagesimo quarto anno, usq; ad octogesimum, ^{fastidii} abstinuit, incredibili feruore mentis, ut eo tempore quasi nouus accederet ad seruitutem Domini, quo ceteri solent remissius uiuere.

Fiebant autem ei de farina & comminuto holere sorbiciuncula, cibo & potu uix quinq; uncias appendentibus: Sicq; complens ordinem uitæ, nunquam ante Solis occasum nec in diebus festis, nec in grauissima ualetudine soluit ieiunium. Sed iam tempus est, ut ad ordinem reuertamur. Cum habitaret

habitaret adhuc in tuguriunculo annos natus decem & octo, latrones ad eum nocte uenerunt, uel estimantes habere aliquid quod tollerent uel in contemptum sui reputantes fieri, si puer solitarius eorum impetus non pertimesceret. Itaq; inter mare & paludem, à uespere usq; ad Solis ortum discurrentes, nunquam locum eius cubiculi inuenire potuerunt. Porro clara luce reperto puero, quasi per iocum, Quid inquit faceres, si Latrones ad te uenirent? Quibus ille respondit: Nudus, Latrones non timet. Et illi, certe aiunt occidi potes, possum, inquit, possum. Et ideo Latrones non timeo, quia mori paratus sum. Tunc admirati constantiam eius et fidem, confessi sunt noctis errorem cæcatorumq; oculos, correctiorem deinceps uitam pollicentes.

Viginti & duos iam in solitudine habebat annos. Fama tantum notus omnibus, & per totas Palestine uulgatus urbes, cum interim mulier ^{Miracula} quedam Eleutheropolitana cernens despectui se ^{Hilarionis} haberi à uiro ob sterilitatem (iam enim per annos ^{his} quindecim, nullos coniugij fructus dederat) prima irrumperé ausa est ad beatum Hilarionem, & nihil tali suspicanti, repente genubus eius aduoluta, ignosce (inquit) audacie, ignosce necessitati meæ. Quid auertis oculos? Quid rogantem fugis?

VITA HILARIONIS

Noli mulierem aspicere, sed miseram. Hic sexus genuit saluatorem. Non habent sani opus medico, sed qui male habent. Tandem substitit, et post tantum temporis uisa multere, interrogauit causam aduentus eius ac fletum. Et postquam didicit: Leuatis ad cœlum oculis, fidere iussit, euntēq; lacrymis prosecutus, ex acto anno uidit cum filio. Hoc signorum eius principium, maius aliud signum nobilitauit.

Aristaneta, Helpidij qui postea præfectus pratorio fuit uxor, ualde nobilis inter suos, & inter Christianos nobilior, reuertens cum marito & tribus liberis à beato Antonio, Gaze propter eorum infirmitatem remorata est. Ibi enim ob corruptum aerem, siue (ut postea claruit) propter gloriam Hilarionis serui Dei, hemitriteo pariter arrepti, omnes à Medicis desperati sunt. Iacebat ululans mater, & quasi inter tria filiorum discurrens cadauera, quem prius plangeret, nesciebat. Cognito quod esset quidam Monachus in uicina solitudine, oblita matronalis pompæ, tantum se matrem nouerat, uadit comitata ancillis & eunuchis. Vixq; à uiro persuasum est, ut assello sedens pergeret. Ad quem cum peruenisset, perego te (ait) Iesum clementissimum Deum nostrum, obtestor

EREMITÆ.

63

obtestor per Crucem & sanguinem, ut reddas mihi tres filios, et glorificetur in urbe gentilium nomen Domini saluatoris, & ingrediatur seruus eius Gazan & Marnas corruat. Renuente illo & dicente nunquam se egressurum de cella, nec habere consuetudinem, ut non modo ciuitatem, sed ne uillulam quidem ingrederetur, prostrauit se humi crebro clamitans: Hilarion serue Christi, redde mihi liberos meos. Quos Antonius tenuit in Aegypto, à te seruentur in Syria. Flebant cuncti qui aderant, sed & ipse negans flebat. Quid multa? Non prius mulier recessit, quam ille pollicitus est se post Solis occasum Gazam introiturum.

Quo postquam uenit, singulorum lectulos & arentia membra considerans, inuocauit Iesum. Et ò mira uirtus, quasi de tribus fontibus sudor pariter erupit. Eadem hora acceperunt cibos, lugentemq; matrem cognoscentes, & benedicentes Deum sancti manus deosculati sunt. Quod postquam auditum est, et longe lateq; percrebuit, certatim ad eum de Syria & Aegypto confluebant, ita ut multi crederent in CHRISTUM, & se Monachos profiterentur. Nec dum enim tunc Monasteria erant in Palestina, nec quisquam Monachum ante sanctum Hilarionem in Syria nouerat.

K 5

Ille

VITA HILARIONIS

Hilarion, Ille fundator & eruditor huius conuersationis & contemp-
 raneus IESVS in Aegypto semen Antonium, habebat in
 Antonio. Palestina Hilarionem iuniorem,

Facidia uicus est Rinocorura urbis Aegypti.
 De hoc (sunt decem iam anni) caeca mulier addu-
 cta est ad beatum Hilarionem, oblataq; ei a fra-
 tribus (iam enim multi cum eo Monachi erant)
 omnem se substantiam expendisse ait in medicos.
 Cui respondit: Si quae in Medicis perdidisti, dedisti
 pauperibus, curasset te uerus Medicus Iesus. Cla-
 mante autem illa, & misericordiam deprecante,
 expuit in oculos eius statimq; saluatoris exem-
 plum uirtus eadem profecuta est.

Auriga quoq; Gazensis in curru percussus
 Demone, totus obrigit, ita ut nec manum agi-
 tare, nec ceruicem possit reflectere. Delatus ergo
 in lecto, cum solam linguam moueret ad preces,
 audit non prius posse sonari quam crederet in Ie-
 sum, & se sponderet arti pristinae renunciaturum.
 Credit, spondit, sanatus est: Magisq; de ani-
 me quam de corporis salute, exultauit. Praeterea
 fortissimus iuuenis nomine Mersitas de territorio
 Hierosolymae, tantum sibi applaudebat in uiribus,

EREMITÆ:

64

ut quindecim frumenti modios diu longeq; porta-
 ret, & hanc haberet palmam fortitudinis suae, ut
 Asinos uinceret. Hic afflictus pessimo Demone,
 non catenas, non compedes, non claustra ostio-
 rum integra patiebatur, multorum nasum & au-
 res morsibus amputauerat. Horum pedes, illorum
 gulam fregerat. Tantumq; terrorem omnibus in-
 cusserat, ut oneratus catenis & funibus, in diuer-
 sa mittentium, quasi ferocissimus taurus ad Mona-
 sterium pertraheretur, quem postquam fratres ui-
 dere perterriti (erat enim mirae magnitudinis)
 nunciauerunt patri. Ille sicut sedebat, iussit cum
 ad se pertrahi & dimitti. Solutaq; inclina (ait)
 caput & ueni, Tremere ille, & ceruicem flectere,
 nec aspiciere contra ausus, omniq; ferocitate depo-
 sita pedes coepit sedentis lambere, Adiuratus
 itaq; Dæmon & tortus qui iuuenem possederat,
 septima die egressus est. Sed nec illud tacendum
 est quod Orionis uir primarius & ditissimus urbis
 Aila, quae mari rubro imminet à legione posses-
 sus Dæmonum ad eum adductus est. Manus, ceruix,
 latera, pedes ferro onerati erant, furorisq; seuitia
 torui oculi minabantur. Cūq; deambularet sanctus
 cum fratribus & de scripturis nescio quid inter-
 pretaretur, erupit ille de manibus se tenentium

& amplexus eum post tergum, in sublime leuauit.
 Clamor ortus ab omnibus: Timebant enim ne con-
 fecta ieiunijs membra collideret. Et sanctus arri-
 dens: Sinite, inquit, & mihi meum palæstram
 dimittite. Ac sic reflexa super humeros manu, ca-
 put eius tetigit, apprehensoque crine ante pedes ad-
 duxit, stringens e regione ambas manus eius, &
 plantas utroque calcans pede, simulque ingeminans,
 torquere Dæmonum turba. Cumque ille eiularet,
 & reflexa ceruice terram uertice tangeret: DO-
 MINE, inquit, IESU solue miserum, solue capu-
 tituum. Vt unum, ita & plures uincere tuum est,
 Rem loquor inauditam: Ex uno hominis ore, di-
 uerse uoces, et quasi confusus populi clamor audie-
 batur. Curatus itaque et hic non post multum tem-
 poris cum uxore et liberis uenit ad Monasterium,
 plurima, quasi gratiam redditurus, dona afferens.
 Cui sanctus. Non legisti (inquit) quid Giezi, quid
 Simon passi sint, quorum alter accepit precium,
 alter obtulit, ut ille uenderet gratiam Spiritus sanc-
 ti, hic mercaretur? Cumque Orionus flens diceret,
 accipe & da pauperibus, Respondit, tu melius pos-
 tes tua distribuere, qui per urbes ambulas, &
 nosti pauperes. Ego qui mea reliqui, cur alienam
 appetam? Multis nomen pauperum, occasio audi-
 ricie

Dona
 Spiritus
 sancti non
 estiman-
 da auro

ricie est. Misericordia nero artem non habet. Ne-
 mo melius erogat, quam qui sibi nihil reseruat.
 Tristi autem & in terra iacenti, noli, inquit, con-
 tristari fili. Quod facio pro me, & pro te facio:
 Si enim hæc accepero, & ego offendam Deum,
 & ad te legio reuertetur,

Quis uero possit silentio præterire, quod Ga-
 zanus Maramites, haud longe à Monasterio eius
 lapides ad ædificandum de ora maris cudens, totus
 paralyti dissolutus, & ab operis socijs delatus ad
 sanctum, statim ad opus reuersus est? Etenim littus
 quod palestinae Aegyptoque prætenditur, per natu-
 ram molle, arenis in saxa durefcentibus asperatur.
 Paulatimque cohærescens sibi glareæ, perdit tactum
 cum non perdat aspectum. Sed & Italicus eiusdem
 oppidi municeps Christianus aduersum Gazensem
 duum uirum, Marnæ idolo deditum, Circenses
 equos nutriebat (hoc siquidem in Romanis urbibus
 iam inde seruatur à Romulo) ut propter scelicem
 Sabinarum raptum, ab ipso quasi consiliorum Deo
 quadrigæ septeno currant circumitu, et equos par-
 tis aduersæ fregisse, uictoria sit. Hic itaque æmulo
 suo habente maleficum, qui Dæmoniâis quibus-
 dam imprecationibus huius impediret equos, &
 illius incitaret ad cursum, uenit ad beatum Hilari-
 onem,

onem, & non tam aduersarium ledi, quam se defendi obsecrauit. Ineptum uisum est uenerando serui, in huiuscemodi nugis orationem perdere.

Cumq; subrideret & diceret: Cur enim non magis equorum precium pro salute animæ tuæ pauperibus erogas? Ille respondit, functionem esse publicam, & hoc non tam se uelle, quam cogi, nec posse hominem Christianum uti Magicis artibus, sed à seruo Christi potius auxilium petere, maxime contra Gazenses aduersarios DEI, & non tam sibi quam Ecclesiæ Christi insultantes.

Rogatus ergo à fratribus qui aderant, scyphum fictilem quo bibere consueuerat, aqua iussit impleri, eiq; tradi. Quem cum accepisset Italicus, et stabulum & equos & aurigas suos, rhedam, carcerumq; repagula aspersit. Mira uulgi expectatio. Nam & aduersarius hoc ipsum irridens diffamauerat, & fautores Italici sibi certam uictoriam pollicentes exultabant. Igitur dato signo hi aduolant, isti præpediuntur. Sub horum curru rotæ feruent, illi præteruolantium terga uix cernunt. Clamor fit uulgi nimius, ita ut Ethnici quoq; ipsi concreparent, Marnas uictus à Christo est. Porro furentes aduersarij, Hilarionem maleficū Christianum ad supplicium poscere. Indubitata ergo uictoria

uictoria, et illis et multis retro Circēsis plurimis fidei occasio fuit. Eiusdem Gazensis emporij, oppido uirginem dei uicinus iuuenis deperibat. Qui cū frequenter tactu, iocis, nutibus, sibilis et cæteris huiusmodi, quæ solent morituræ uirginitatis esse principia, nihil profecisset, perrexit Memphim, ut confesso uulnere suo, Magicis artibus rediret armatus ad uirginē. Igitur post annū doctus ab Aesculapij uatibus non remediatis animas, sed perdentis, uenit præsumptum animo stuprū gestiens, et subter limen domus puellæ, tormēta quædam uerberorum, et portensas figurās sculptas in æris Ciprij lamina de fudit. Ilico insanire uirga, et amictu capitis abiectō rotare crinem, stridere dentibus, inclamare nomen adolescentis. Magnitudo quippe amoris se in furorem uerterat. Perducta ergo à parentibus ad monasterium, serū traditur, ululante statim et confidente dæmone, uim sustinui inuitus abductus sum, quam bene Memphis somnijs homines deludebam. o cruce, o tormenta quæ patior. Extrema cogis, et ligatus subter limen teneor. Nō exco, nisi me adolescens qui tenet, dimiserit. Tunc senex, grandis ait, fortitudo tua, qui licio et lamina strictus teneris. Dic quare ausus es ingredi puellā Dei? Ut seruare (inquit) eā uirginē. Tu seruare proditor castitatis? Cur nō potius in eū, qui te mittebat es ingressurus?

VITA HILARIONIS

Vt quid respondit intrarem in eum, qui habebat collegam meum amoris Dæmonem? Noluì autem sanctus antequam purgaret uirginem, uel adolescentem, signa iubere perquiri, ne aut solutis incantationibus recessisse Dæmon uideretur, aut ipse sermoni eius accommodasse fidem, asserens fallaces esse Dæmones, & ad simulandum esse callidos, & magis reddita sanitate increpuit uirginem, cur fecisset talia, per quæ Dæmon intrare potuisset.

Non solum autem in Palestina, & in uicinis urbibus Aegypti uel Syriæ, sed etiam in longinquis prouincijs fama eius percubuerat. Namq; candidatus Constantij Imperatoris uutilus comes, & candore corporis indicans prouinciam (inter *Germania* Saxones quippe & Alemanos gens est, non tam lata, quam ualida, apud historicos Germania, nunc uero Francia uocatur) antiquo, hoc est, ab infantia possessus à Dæmone, qui noctibus cum ululare, ingemiscere, fremere dentibus compellebat, secreto ab Imperatore euectionem petijt, causam ei simpliciter indicans. Et acceptis ad consularium quoq; Palestinæ literis, cum ingenti honore & comitatu Gazam deductus est. Qui cum à decurionibus illius loci quæsisset, ubi habitaret Hilarion Monachus

EREMITÆ

67

Monachus, territi Gazenses, & putantes eum ab Imperatore missum, ad Monasterium adduxerunt, ut & honorem commendato exhiberent, & si quid ex præteritis iniurijs in Hilarionem esset offensi, nouo officio deleteretur. Deambulat tunc senex in arenis mollibus, & secum de Psalmis nescio quid, sub murmurabat. Vidensq; tantam turbam uenientem substitit. Et resalutatis omnibus, manuq; eius benedicens, post horam cæteros abire præcepit, illum uero cum seruis suis, & apparitoribus remanere. Ex oculis enim eius & uultu, cur Germanus uenisset agnouit. Statim ergo ad interrogationem nus liberæ suspensus homo, uix terram pedibus tangens, & tus Dæmon immane rugiens: Syro quo interrogatus fuerat ne ab Hissermone, respondit: Videres de ore barbaro, & larione, qui Francam tantum, & Latinam linguam nouerat, syra ad purum uerba resonare, ut non stridor, non aspiratio, non idioma aliquod Palestini deesset eloquij. Confessus est itaq; quo in eum intrasset ordine. Et ut interpretes eius intelligerent, qui Græcam tantum & Latinam linguam nouerant, Græce quoq; eum interrogauit. Quo similiter & in uerba eadem respondente, multasq; incantationum occasiones, & necessitates Magicarum artium obtendente, Non curo (ait) quomodo in

VITA HILARIONIS

do intraveris, sed ut ex eas in nomine Domini nostri Iesu Christi impero. Cumq; curatus esset, simplicitate rustica decem auri libras offerens, hordeaceum ab eo panem accipit, audiens quod qui tali cibo alerentur, aurum pro luto ducerent.

Parum est de hominibus loqui. Bruta quoq; animalia quotidie ad eum furentia pertrahabantur, in quibus Bactrum camelum enormis magnitudinis qui iam multos obtriuerat, triginta & eo amplius uiri distentum solidissimis funibus cum clamore adduxerunt. Sanguinei erant oculi, spumabat os, uolubilis lingua turgebat, & super omnem terrorem rugitus personabat immanis. Iussit igitur eum dimitti senex. Statim uero & qui adduxerant, & qui cum sene erant, usq; ad unum omnes diffugere. Porro ille solus perrexit obuiam, & sermone Syro, non me (inquit) terret Diaboli tanta mole corporis. Et in Vulpecula, & in Camelo unus atq; idem es. Et interim porrecta stabat manu. Ad quem dum furens, & quasi deuoratura eum belua peruenisset, statim corruit, submissumq; caput terre coequauit mirantibus circumstantibus qui aderant, post tantam ferociam, tantam subito mansuetudinem. Docebat autem senex hominum causa, Diabolum etiam iumenta corripere

EREMITÆ.

68

& tanto eorum ardere odio, ut non solum ipsos Odium sed & ea que ipsorum essent, cuperet interire. Huiusmodi rei proponebat exemplum, quod antequam gaudeat beatum Iob tentare permetteretur, omnem substantiam eius interfecit. Nec mouere quempiam debere, quod Domini iussione, duo millia porcorum a Dæmonibus interfecta sunt. Siquidem eos qui uiderant, non potuisse aliter credere exisse de homine tantam Dæmonum multitudinem, nisi grandis porcorum numerus, & quasi a multis actus pariter corruisset. Tempus me deficiet, si uoluero uniuersa signa, que ab eo perpetrata sunt dicere.

In tanta enim a Domino fuerat eleuatus gloria, ut beatus quoq; Antonius audiens conuersationem eius scriberet ei, libenterq; eius Epistolam sumeret. Et quando de Syria partibus ad se languentes perrexissent, diceret eis: Quare uos tam longe uexare uoluistis, cum habeatis ibi filium meum Hilarionem? Exemplo itaq; eius per totam Palestinam innumcrabilia Monasteria esse cœperunt, et omnes ad eum Monachi certatim currere. Quod ille cernens, laudabat Domini gratiam, & pro affectu animi, singulos cohortabatur dicens:

Epistola
Antonij
ad Hilarionem.

L 2

Præterire

Præterire figuram huius mundi: Et illam esse ueram uitam, quæ uitæ præsentis emeretur incõmodo. Volens autem exemplum eis dare, & humilitatis et officij, statutis diebus ante uindemiam lustrabat cellulas Monachorum.

Quod postquam cognitum est à fratribus, omnes ad eum confluxerunt & comitati tali duce, circumibant Monasteria, habentes uaticum suum, quia interdum usq; ad duo millia hominum congregabantur. Sed & procedente tempore, unaquæq; uicinia, uicinis Monachis ad susceptionem sanctorum gaudens, cibos offerebat. Quantum autem fuerit in eo studij, ut nullum fratrem quamuis humilem, quamuis pauperem præteriret, uel illud in dicio quod uadens in desertum Cades, ad unum de discipulis suis uisendum, cum in finito agmine Monachorum peruenit Elusam, eo forte die quo annuuntaria solennitas, omnem oppidi populum in templum Veneris congregauerat. Colunt autem illam ob luciferum, cuius cultui Saracenorum natio dedita est. Sed & ipsum oppidum ex magna parte semibarbarum est propter loci situm. Igitur audito, quod sanctus Hilarion præteriret (multos enim Saracenorum arreptos à Dæmone frequenter curauerat) gregatim ei cum uxoribus & liberis ob-

uiam processere, submittentés colla, & uoce Syra Berach, id est, benedic, in clamantes. Quos ille blande humiliterq; suscipiens, obsecrabat, ut Decum magis quam lapides colerent. Simulq; ubertim flebat cœlum spectans, & pollicens si Christo crederent, ad eos se crebro esse uenturum. Mira Domini gratia, non prius abire passi sunt, quam futuræ Ecclesiæ lineam mitteret, et sacerdos eorum, ut erat coronatus, Christi signo denotaretur.

Alio quoq; anno cum exiturus esset ad uisenda monasteria, & digereret in schedula, apud quos manere, quos in transitu uisitare deberet, scientes Monachi quendam de fratribus parciosem, simulq; cupientes uitio eius mederi, rogabant, ut apud eum maneret. Et ille, quid (inquit) uultis & nobis iniuriam, & fratri uexationem facere? Quod postquam frater ille parcus audiuit, & annitentibus cunctis, uix ab inuito impetrauit, ut suum quoq; monasterium in mansionum ordinem poneret.

Post diem ergo decimum uenerunt ad eum, custodibus iam in uinea, qua uenirent illi depositis, qui cum lapidibus & glebarum iactu, fundæq; uertigine accedentes detererent, sine esu uix mane omnes profecti sunt, ridente sene, & dissimulante scire quod euenerat. Porro suscepti ab alio Monacho,

Exemplū cui Sabbas uocabulum est (debemus quippe parci liberalis tacere uocabulum, largi dicere) quia Dominicus cui bene erat dies, inuitabantur ab eo uniuersi in uineam, dicit Dominus ut ante horam cibi, uinarum pastu laborem uinum subleuarent. Et sanctus, Maledictus (ait) qui prius refectionem corporis, quam animæ quaesierit. Oremus, Psallamus, reddamus Domino officium, & sic ad uineam properabitis, Completo itaq; ministerio, in sublimi stans benedixit uineam, & suas ad pascendum dimisit oues. Erant autem qui uescebantur, non minus tribus milibus.

Cumq; centum lagenis aestimata fuisset integra adhuc uinea, post dies uiginti trece uas fecit.

Porro ille parcus frater multo minus solito colligens, etiam id quod habuerat uersum in actum sero doluit: Hoc multis fratribus senex ante futurum dixerat.

Detestabatur autem precipue Monachos, qui infidelitate quadam in futurum reseruarent sua, & diligentiam haberent, uel sumptuum, uel uestitus, aut alicuius earum rerum quæ cum seculo transeunt. Deniq; unum de fratribus in quinto fere à se miliario manentem, quia comperiebat hortuli sui nimis cautum timidumq; custodem, & pauxillum habere nummorum, ab oculis abegerat.

Qui

Qui uolens sibi reconciliari senem, frequenter ueniebat ad fratres, & maxime ad Hesychium quo ille uehementissime delectabatur. Quadam igitur die ciceris fascem uirentis, sicut in herbis erat detulit. Quem cum Hesychius posuisset amicus in mensa ad uesperum, exclamauit senex, se putorem eius ferre non posse, simulq; unde esset nis, rogauit. Respondente autem Hesychio, quod frater quidam primitias agelli sui, fratribus detulisset: Non sentis, inquit, putorem deterrimum, & in cicere fetere auariciam? Mitte bobus, mitte brutis animalibus, & uide an comedant. Quod cum ille iuxta præceptum in præsepe posuisset, exterriti boues, & plus solito mugientes, ruptis uinculis in diuersa fugerunt. Habebat enim senex hanc gratiam, ut ex odore corporum uestiumq; & earum rerum quas quis tetigerat, sciret cui Dæmoni, uel cui uicio subiaceret.

Igitur sexagesimo tertio uitæ suæ anno, cernens grande Monasterium et multitudinem fratrum secum habitantium, turbasq; eorum, qui diuersis languoribus et immundis spiritibus occupatos ad se deducebāt, ita ut omni genere hominum solitudo per circuitum repletur, flebat quotidie, et incredibili desiderio, conuersationis antiquæ recordabatur.

L 4

Intra

interrogatus à fratribus, quid haberet, cur se con-
ficeret: Ait rursus ad seculum redij, & recepi
mercedem meam in uita mea. En homines Pala-
stinae & uicinæ prouinciæ, existimant me esse ali-
cuius momenti, & ego sub prætextu Monasterij
ad dispensationem fratrum, uilem supplectilem
habeo. Seruabatur autem à fratribus, maxime ab
Hesychio, qui miro amore uenerationi senis dedi-
tus erat. Cumq; ita uixisset lugens biennium, Ari-
steneta illa cuius supra fecimus mentionem, præ-
fecti tunc uxor, sed nihil de præfecti ambitu ha-
bens, uenit ad eum, uolens etiam ad Antonium
pergere. Cui ille flens, uellem (ait) ipse quoq; ire,
si non carcere huius Monasterij clausus tenerer, &
si eundi fructus esset: Biduum enim hodie est, quod
totus mundus tali parente orbatus est. Creditur il-
la, & substitit. Et post paucos dies uenientis num-
cio, Antonij dormitionem audiuit. Mirentur alij
signa quæ fecit. Mirentur incredibilem abstinen-
tiam, scientiam, humilitatem. Ego nihil ita stupco,
quam gloriam illum & honorem calcare potuisse.
Concurrebant Episcopi, Presbyteri, clericorum
& Monachorum greges, matronæ quoq; Christia-
norum grandis tentatio, & hinc inde ex urbibus
& agris uulgus ignobile, sed & potentes uiri &
iudices,

Hilarion
longe ab
Antonio
absens
prædicat
eum mor-
tuum.

iudices, ut benedictum ab eo panem uel oleum ac-
ciperent. At ille nihil aliud, nisi solitudinem me-
ditabatur, in tantum ut quadam die proficisci sta-
tuerit & adducto asello (nimis quippe exesus ie-
iunijs, uix ingredi poterat) iter arripere conare-
tur. Quod cum percrebuisset, & quasi uastitas &
iusticiam palæstinæ indiceretur, plus quam decem
milia hominum diuersæ ætatis & sexus, ad reti-
nendum eum congregata sunt. Immobiles ille ad
preces, & baculo arenas discutiens loquebatur, prædicat
fallacem Dominum meum non faciam, non pos-
sum uidere subuersas Ecclesias, calcata Christi al-
taria, filiorum meorum sanguinem. Vniuersi au-
tem qui aderant, intelligebant reuelatum ei quid-
dam esse secreti, quod nollet confiteri. Et nihilo-
minus custodiebant eum, ne proficisceretur. De-
creuit ergo, publica omnes uoce contestans, non
cibi se, non potus quicquam sumere, nisi dimitte-
retur. Et post septem dies in mediâ, tandem relaxa-
tus, ac ualedicens plurimis, cum in finito agnino
prosequentiis, uenit Betilium, ubi persuasus tur-
bis ut reuerterentur, elegit quadraginta Monachos
uos, qui haberent uaticum, & possent ieiunantes ingredi, id est, post solis occasum cibum su-
merc.

Quinto

Quinto igitur die uenit Pelusium, uisitatisq; fratribus, qui in uicina eremo erant, & in loco qui dicitur Lychnos, morabantur, perrexit post triduum ad castrum Theubatam, ut uideret Dracontium Episcopum et confessorem qui ibi exulabat. Quo incredibiliter consolato tanti uiri presentia, post aliud triduum multo Babylonem labore peruenit, ut uideret Philonem Episcopum & ipsum confessorem. Constantius enim Rex, Arrianorum fauens heresi, utrumq; in ea loca deportauerat. Inde egrediens post triduum, uenit ad oppidum Aphroditon, ubi conuento Diacono Baisane, qui locatis Camelis & dromedis, ob aquae in eremo penuriam, consueuerat euntes ad Antonium ducere, confessus est fratribus instare diem dormitionis beati Antonij, & per uigilem noctem in ipso quo defunctus fuerat loco se ei debere celebrari. Tribus igitur diebus per uastam & horribilem solitudinem, tandem ad montem altissimum peruenierunt, repertis ibi duobus Monachis, Isaac & Pelusiano, quorum Isaac interpretes Antonij fuerat. Et quia se praebet occasio, & ad id loci uenimus, dignum uidetur breuiferrime habitaculum tanti uiri describere.

Saxeus & sublimis mons per mille circiter passus

Constantius Arrianus.

passus, ad radices suas aquas exprimit, quarum Descriptio habitatio paulatim riuum efficiunt, super quem ex utraq; ripa palmae innumerabiles, multum loco & amoenitatis & commodi tribuunt. Videres senem huc atq; illuc cum discipulis beati Antonij discurrere. Hic aiebant psallere, hic orare, hic operari, hic festus residere solitus erat. Has uites, has arbusculas ipse plantauit. Illam areolam manibus suis ipse composuit. Hanc piscinam ad irrigandum hortulolum multo sudore fabricatus est. Istum sarculum ad fodendum terram pluribus annis habuit. Iacebat in strato eius, & quasi calens adhuc cubile deosculabatur. Erat autem cellula non plus mensurae per quadrum tenens, quam homo dormiens extendi poterat. Praeterea in sublimi montis uertice, quasi per cochleam ascendentibus, arduo ualde nisu, duae eiusdem mensurae cellulae uisebantur, in quibus uenientium frequentiam, & discipulorum suorum contubernium fugiens, moratus est. Verum haec in uiuo excise saxo, ostia tantum addita habebant.

Postquam autem in hortulum uenerant: Videtis, inquit, Isaac hoc pomarium arbusculis constitum, & holeribus

uirens

uirens. Ante hoc ferme triennium cum onagrorum grex uastaret, unum e ductoribus eorum stare iussit, baculoq; tundens latera: Quare (inquit) comeditis, quod non seminastis? Et exinde acceptis aquis, ad quas potandas uentitabant, nunquam eos nec arbusculam, nec holera contigisse. Præterea rogabat senex, ut sibi locum tumuli eius ostenderent. Qui cum seorsum eum abduxissent, utrum monstrauerint nec ne, ignoratur. Causam occultandi iuxta præceptum Antonij fuisse referentes, ne Pergamus, qui in illis locis ditissimus erat, sublato ad uillam suam sancti corpore, martyrium fabricaretur. Igitur reuersus ad Aphroditon, duobus secum tantum retentis fratribus in uicina eremo moratus est, tanta abstinentia & silentio, ut tum primum se cœpisse Christo seruire diceret,

Porro iam triennium erat, quod clausum coelum illas terras arefecerat, ut uulgo dicerent, Antonij mortem etiam elementa lugere. Non laetit fama Hilarionis, accolæ quoq; illius loci, & certatim uirilis ac muliebris sexus ora luridi, & attenuati fame, pluuias à seruo Christi, id est, à beati Antonij successore deprecabantur. Quos ille cernens, mire doluit. Eleuatisq; in coelum oculis, & utraq; in sublime erigens palmas, statim impetrauit

Cur S.
Antonius
uoluerit
lateri suū
sepulchrū

Hilarion
sus præ-
cibus in-

petrauit quod rogauerant. Ecce autem sitiens arenosaq; regio, postquam pluuijs irrorata est, tantam serpentum & uenenatorum animalium ex improviso ebullit multitudinem, ut percussi innumerabiles, nisi ad Hilarionem concurrissent, statim interirent. Benedicto itaq; oleo, uniuersi agricolæ atq; pastores tangentes uulnera, certam salutem resumebant. Videns etiam ibi se miris honoribus affici, perrexit Alexandriam, inde ad interiorem Osam eremum transiturus. Et quia nunquam ex quo cœperat esse Monachus in urbibus manserat, diuertit ad quosdam fratres notos sibi in Brutio, haud procul ab Alexandria, qui cum miro gaudio suscepissent senem, et iam uicina nox esset, repente audiunt discipulos eius Asinum sternere, illumq; parare proficisci. Itaq; aduoluti pedibus, rogabant ne hoc faceret, & ante limen prostrati, citius se mori quam tanto carere hospite testabantur. Quibus ille respondit, idcirco abire festino, ne uobis molestiam generem. Certe ex posterioribus cognoscetis, non sine causa me subito ambulasse.

Igitur altera die Gazenses cum licitoribus profecti (nam pridie eum uenisse cognouerant) intrantes Monasterium, cum illum minime inuenissent.

nissent, inuicem loquebantur, Nonne uera sunt,
 quæ audiuimus? Magus est, & futura cognoscit.
 Vrbs autem Gaza, postquam profecto de Pala-
 stina Hilarione, Iulianus in imperium successerat,
 destructo Monasterio eius, precibus ad Imperato-
 rem datis, & Hilarionis & Hesyhij mortem
 impetrauerat, amboq; ut quærentur, toto orbe
 scriptum erat. Egressus ergo de Bratio, per inui-
 am solitudinem intrauit Osum, ibiq; anno plus mi-
 nus exacto, qui illuc quoq; sua fama præuenie-
 rat, quasi iam in oriente latere non posset, ubi
 multi illum & opinione, & uultu nouerant, ad
 solas nauigare insulas cogitabat, ut quem terra
 uulgauerat, saltem maria celarent.

Exemplū
 de hono-
 randis
 præcepto-
 ribus.

Eodem ferme tempore Hadrianus discipulus
 eius de Palestina superuenit, dicens Iulianum co-
 cisum, Christianum Imperatorem regnare cœ-
 pisse, reuerti eum debere ad Monasterij sui reliquia-
 as. Quod ille audiens, detestatus est, & condu-
 ctio camelo per uastam solitudinem, peruenit ad
 maritimam urbem Lybiæ Paretonium, ubi Has-
 drianus infœlix uolens Palestinam reuerti, et pal-
 estinam sub nomine Magistri querens gloriam,
 multas ei fecit iniurias. Ad extremum, conuasatis
 quæ à fratribus ei missa detulerat, nesciente illo
 profectus

profectus est. Super hoc quia alter locus referendi
 non est, hoc tantum dixerim in terrorem eorum,
 qui Magistros despiciunt, quod post aliquantulum
 temporis computruerit morbo regio.

Habens igitur senex Gazanum secum, ascen-
 dit classem, quæ Siciliam nauigabat. Cumq; ue-
 nundato Euangeliorum codice, quem manu sua
 adolescens scripserat, dare nauulum disponderet, in
 medio ferme, Adriæ, naucleri filius arreptus à Nautæ fia-
 Dæmone, clamare cœpit & dicere: Hilarion ser- lius De-
 ue Dei, cur nobis per te & in pelago tutos esse mone libe-
 non licet? Da mihi spacium donec ad terram ue- ratus.
 niam, ne hic eiectus, præcipiter in abyssum.
 Cur ille: Si Deus meus (ait) tibi concedit ut
 maneat, mane. Sin autem ille te eijcit, quid mi-
 hi inuidiam facis, homini peccatori atq; mendic-
 co? Hoc autem dicebat, ne nautæ & negotiato-
 res qui in nauis erant, se cum ad terram per-
 uenissent, proderent. Nec multo post purgatus est
 puer, patre fidem dante, & ceteris qui aderant,
 nulli se super eius nomine locuturos. Ingressus au-
 tem Pachynum promontorium Siliciæ, obtulit
 nauclero Euangelium pro subuectione sua &
 Gazani. Qui nolens accipere, maxime cum
 uideret illos, excepto illo codice & his quibus
 uestiti erant, amplius nihil habere, ad extremum
 iuratus

iuurat se non accepturum. Sed & senex accensus fiducia pauperis conscientie, in eo magis letabatur, & quod nihil haberet seculi, & ab accolis illius loci mendicus putaretur.

Porro recogitans ne negociatiores de oriente uenientes se notum facerent, ad mediterranea fugit loca, id est, uicesimo à mari miliario, ibiq; in quodam deserto agello, lignorum quotidie fascem alligans, imponebat dorso discipuli. Quo in proxima uilla uenundato, & sibi alimoniam, & hiis qui forte ad eos ueniebant, pauxillum panis emebant, sed uere iuxta quod scriptum est: Non potest ciuitas latere supra montem posita. Scutariorum quidam cum in basilica beati Petri Romæ torqueretur, clamauit in eo immundus spiritus. Ante paucos dies Siciliam ingressus est Hilarion seruus CHRISTI, & nemo eum nouit, & putat se esse secretum, ego uadam & prodam illum. Statimq; cum serualis suis ascensa in portu naue, appulsus est Pachynum, & deducente se Dæmone, ubi ante tugurium senis se prostrauit, ilico curatus est. Hoc initium signorum eius in Sicilia, innumerablem ad eum deinceps ægrotantium, sed & religiosorum hominum adduxit multitudinem. intantum, ut de primoribus quidam tumens morbo in

Hilarion
uenit in
Siciliam.

tercutis, eodem die quo ad eum uenerat, curatus sit. Qui postea offerens ei infinita munera, audiuit dictum saluatoris ad discipulos: Gratis accepistis, gratis date.

Dum hæc ita geruntur in Sicilia, Hesy chius discipulus eius, toto senem orbe querebat, lucifrans littora, deserta penetrans, & hanc tantum habens fiduciam, quia ubicumq; esset, diu latere non posset. Transacto igitur iam triennio, audiuit Methone a quodam Iudæo, uilia populis scrutante, Prophetam Christianorum apparuisse in Sicilia, tanta miracula & signa facientem, ut de ueteribus sanctis deputeretur. Interrogatus itaq; habitum eius, incessum & linguam, maximeq; ætatem, nihil dicere potuit. Ille enim qui referebat, famam ad se uenisse tantum hominis testabatur. Ingressus igitur Adriam, prospero cursu uenit Pachynum, & in quadam curui littoris uillula, famam senis sciscitatus, consona uoce omnium cognouit ubi esset, quid ageret, nihil in eo ita cunctis admirantibus, quam quod post tanta signa atq; miracula, ne fragmen quidem panis à quoquam in illis locis accepisset, Et ne longum faciam, sanctus uir Hesy chius ad Magistri genua prouolutus, plantasq; eius lachrymis rigans, tan-

dem ab eo subleuatus, post bidui triduiq; sermonem audita Gazono, non posse senem iam illis habitare regionibus, sed uelle ad barbaras quasdam Hilarion pergere nationes, ubi & nomen & sermo suus inuenit Episcopus incognitus foret. Duxit itaq; illum ad Epidaurum daurum. Dalmatie oppidum, ubi paucis diebus in uicino Draco ab agello mansitans, non potuit abscondi. Siquidem Hilarione Draco mirae magnitudinis (quos genili sermone concrematus. boas uocant, ab eo quod tam grandes sint, ut boues glutire soleant) omnem late uastabat prouinciam, & non solum armenta & pecudes, sed agricolas quoq; & pastores tractos ad se uel spiritus absorbebat. Cui cum pyram iussisset preparari, & oratione ad Christum missa, euocato populo, precepisset struem lignorum scandere, ignem suppositum. Tum itaq; cuncta spectante plebe, immensam bestiam concremauit. Vnde aestuans quid faceret, quo se uerteret, aliam parabat fugam, & solitarias terras mente perlustrans, mœrebat quod tacente de se lingua, miracula loquerentur.

Terræmotus post Iuliani mortem. post Iuliani mortem accidit, maria egressa sunt terminos suos, & quasi rursus Deus diluuium mimaretur, uel in antiquum chaos redirent omnia, naues ad prærupta de latere montium pepererunt.

derunt. Quod cum uiderent Epidauritani, frementes fluctus & undarum moles, et montes gurgitum littoribus inferri, uerentes quod iam euenisse cernebant, ne oppidum funditus subuerteretur, ingressi sunt ad senem, & quasi ad prælium proficiscentes, posuerunt eum in littore. Qui cum tria Crucis signa pinxisset in sabulo, manusq; contratenderet, incredibile dictu est, in quantam altitudinem intumescens mare ante eum steterit, ac diu fremens, & quasi ad obicem indignans, paulatim in semetipsum relapsus est. Hoc Epidaurus & omnis illa regio usq; hodie prædicat. Matresq; docent liberos suos ad memoriam in posteros transmittendam. Vere illud quod ad Apostolos dictum est: Si credideritis, dicetis huic monti, transi in mare, & fiet, etiam iuxta litteram impleri potest, si tamen quis habuerit Apostolorum fidem & talem qualem illis habendam Dominus imperauit. Quid enim interest, utrum mons descendat in mare, an immensi undarum montes repente obriguerint, & ante senis tantum pedes saxei ex alia parte molliter fluxerint. Mirabatur omnis ciuitas, & magnitudo signi Salonis quoq; percrebuerat. Quod intelligens senex, in breui lembo clam nocte fugit, & inuenta post biduum onerata nauis perrexit Cyprum.

Sedatur
mare ab
Hilarione

VITA HILARIONIS

Cunq; inter Maleam & Cytheram pyratae dere-
 liata classe in littore, quae non atemna, sed como-
 regitur, duobus haud paruis myoparonibus occur-
 rissent, & denuo hinc inde fluctus occurrerent, re-
 miges omnis qui in naui erant trepidare, flere,
 discurrere, preparare contos, & quasi non suffice-
 ret unus nuncius, certatim seni pyratas adesse di-
 cebant, Quos ille procul intuens subrisit. Et con-
 uersos ad discipulos dixit: Modicæ, inquit fidei,
 quare trepidatis? Nunquid plures sunt hi quam
 Pharaonis exercitus? Tamen omnes Deo uolenti
 submersi sunt. Loquebatur hic, & nihil minus
 spumantibus rostris, hostiles turmæ imminebant,
 iactu tantum, lapidis medio. Stetit ergo in pro-
 naui, & porrecta contra uenientes manu, usq;
 usq; (ait) uenisse sufficiat. O mira rerum fidei,
 statim resiluere nauicula, & impellentibus con-
 tremis, ad puppim impetus redit. Mirabantur pyr-
 ratae, post tergum se redire nolentes totoq; corpo-
 ris nixu, ut ad nauigium peruenirent laborantes,
 uelocius multo quam uenerant, ad littus ferebatur.

Prætermitto cætera, ne uidear in narratio-
 ne signorum, uolumen extendere. Hoc solum di-
 cam, quod inter cicladas nauigans, hinc inde cla-
 mantium de urbibus & uicis, & ad littora con-
 currentium,

EREMITÆ.

77

currentium, immundorum spirituum uoces audies Venit Cy-
 bantur. Ingressus ergo Paphum urbem Cypri no- prum Hie-
 bilem carminibus Poetarum, quæ frequenter terra lurion.
 motu lapsa: nunc ruinarum tantum uestigijs quid
 olim fuerit ostendit. In secundo ab urbe mi-
 liario habitabat ignobilis, gaudensq; quod paucis
 diebus quiete uiueret. Verum non ad plenum ui-
 ginti transiere dies, cum per omnem illam insu-
 lam quicumq; immundos habebant spiritus, cla-
 mare cœperunt, uenisse Hilarionem seruum Chri-
 sti, & ad eum se debere properare. Hoc Salamina,
 hoc Curium, hoc Lapetha, & urbes reliquæ con-
 clamabant, plerisq; asserentibus scire se quidem.
 Hilarionem, & uere illum esse famulum Dei, sed
 ubi esset ignorare. Inter triginta igitur nec multo
 amplius dies ducenti ferme, tam uiri quam mulie-
 res, ad eum congregati sunt. Quos cum uidisset,
 dolens quod se non paterentur quiescere, & quo-
 dammodo in ultionem sui seuiens, tanta eos ora-
 tionum instantia flagellauit, ut quidam statim, alij
 post biduum triduumue, omnes uero intra unam
 hebdomadam curarentur.

Manens itaq; ibi biennio, & semper de fu-
 ga cogitans, Hesygium ad se Veris tempore rea-
 uersurum, Palæstinam ad salutationem fratrum

et Monasterij sui cineres uisendos misit. Qui cum reuertisset cupienti rursum ad Aegyptum nauigare, hoc est, ad ea loca, quae uocantur Bucolia, eo quod nullus ibi Christianorum esset, sed barbara tantum et serox natio, suasisit ut in ipsa magis insula ad secretiorem locum conscenderet.

Quem cum diu lustrans omnia reperisset, perduxit eum duodecim milibus à mari procul intersecratos asperosque montes, et quo uix reptando manibus genibusque posset ascendi. Qui introgressus, contemplatus quidem est, terribilem ualde et remotum locum, arboribusque hincinde circumdatum, habentem etiam aquas de supercilio collis irriguas, et hortulum per amoenum, et pomaria plurima, quorum fructum nunquam in cibo sumptis, sed et antiquissimi iuxta templi ruinam, ex quo (ut ipse referebat et eius discipuli testantur) eam innumerabilium per noctes et dies Daemonum uoces resonabant, ut exercitum crederes. Quo ille ualde delectatus, quod scilicet antagonistas haberet in proximo, habitauit ibi per annos quinque, et saepe inuisente se Hesychio, in hoc extremo iam uitae suae tempore refocillatus est, quod propter asperitatem difficultatemque loci et umbrarum (ut ferebatur uulgo) multitudinem, aut nullum

nullus, aut rarus ad se uel posset, uel auderet ascendere. Quodam autem die egressus hortulum, uidit hominem toto corpore Paralyticum iacentem ante fores. Interrogauitque Hesychium quisnam esset, uel quomodo fuisset adductus. Qui respondens ait, procuratorem se fuisse uillulae, ad cuius, confinia hortulus quoque in quo ipsi erant, pertineret. Et ille collachrymans tendensque ad iacentem manum.

Tibi (inquit) dico in nomine Domini nostri Iesu Christi, surge et ambula. Mira uelocitas. Adhuc uerba in ore loquentis uoluebantur, et iam membra solidata ad standum hominem surrigebant.

Quod postquam auditum est, etiam difficultatem loci, et iter inuium plurimorum uicit necessitas. Nihil per circumitum cunctis uillis obseruantibus, quam ne quo modo elaberetur. Disseminauerat enim hoc de eo rumor diu cum in eodem loco manere non posse. Quod ille non leuitate quadam aut puerili sensu uictus faciebat, sed honorem fugiens et importunitatem. Semper enim silentium et uitam ignobilem desiderabat.

Igitur octogesimo aetatis suae anno cum abscissus esset Hesychius, quasi testamenti uice breuem manu propria scripsit Epistolam, omnes diuitias suas ei derelinquens. Euangelium scilicet, et tunnicam sacceam, cucullam, et palliolum.

Hilarion Nam minister eius ante paucos dies obierat. Ven-
moritur nerunt itaq; ad egrotantem de Papho multi reli-
octogesi. giosi uiri, & maxime quod eum dixisse audie-
mo etatis rant, iam se ad Dominum migraturum, & de cor-
sue anno. poris uinculis liberandum. Sed & constantia
 quedam sancta foemina, cuius generum & filiam
 de morte liberauerat unctione olei, quos omnes
 adiurauit, ut ne puncto quidem horæ post mortem
 reseruaretur, sed statim eum in eodem hortulo ter-
 ra operirent, sicut uestitus erat in Cilicina tunica
 et cuculla, et sago rustico. Iam modicus calor tepe-
 bat in corpore, nec præter sensum quicquam uiui
 hominis supererat, et tamen apertis oculis loqueba-
 tur: Egredere quid times? Egredere anima mea
 quid dubitas? Septuaginta prope annis seruasti
 Christo, et mortem times? In hæc uerba exhalauit
 spiritum. Statimq; humo obrutum, ante ubi sepul-
 tulum, quam mortuum nunciauerunt. Quod
 postquam Palestinae sanctus uir audiuit Hesychie-
 us, perrexit ad Cyprum, & simulans se uelle habi-
 tare in eodem hortulo, ut diligentis custodia suspic-
 tionem accolis tolleret, cū ingenti uitæ suæ pericu-
 lo, post decem uere menses corpus eius furatus est.
 Quod Maioniam deferens, totis Monachorum &
 oppidorum turbis prosequentibus, in antiquo Mon-
 asterio

nasterio, condidit, illæsa tunica, cuculla & palli-
 olo, & toto corpore quasi adhuc uiueret, integro
 tantusq; fragrante odoribus ut delibutum unguen-
 tis putaretur. Non mihi uidetur in calce Libri ta-
 cenda Constantiæ illius sanctissimæ mulieris deu-
 otio, quæ perlato ad se nuncio, quod corpusculum
 Hilarionis Palestinae esset, statim exanimata est
 ueram in seruum Dei dilectionem etiam morte
 comprobans. Erat enim solita peruigiles in sepul-
 chro eius nocteis ducere, & quasi cum præsentem
 ad adiuuandas orationes suas sermocinari. Cernas
 usq; hodie miram inter Palestinos & Cyprios
 contentionem, his corpus Hilarionis, illis spiritum
 se habere certantibus. Et tamen in utriusq; locis
 magna quotidie signa fiunt, sed magis in hortulo
 Cypri, forsitan quia plus illum locum dilexit,

VITA MALCI CAP-
 tiui Monachi, per S. Hie-
 ronymum.

M 5

QVI

VINA VALI PRÆ-
lio dimicaturi sunt, ante in
portu et in tranquillo ma-
ri flectunt gubernacula, ve-
mos trahunt, ferreas ma-
nus, & uncas preparant,
dispositumq; per tabulata
militem, pendente gradu, & labente uestigio sta-
re firmiter consuecunt, ut quod in simulachro pi-
gnæ didicerint, in uero certamine non perhor-
rescant. Ita & ego qui diu tacui (silere quippe me
fecit, cui meus sermo supplicium est) prius exor-
ceri cupio in paruo opere, & ueluti quandam ru-
biginem linguæ abstergere, ut uenire possim ad la-
torem historiam. Scribere enim disposui (si can-
auit am Dominus dederit, & si uituperatores me-
saltem fugientem me, & inclusum persequi des-
erint) ab aduentu saluatoris usq; ad nostram æta-
tem, id est, ab Apostolis usq; ad nostri temporis
fecem, quomodo & per quos Christi Ecclesia nata
sit, & adulta persecutionibus creuerit, martyrijs
coronata sit: Et postquam ad Christianos prin-
cipis uenit, potentia quidem & diuitijs maior, sed
uirtutibus minor facta sit. Verum hæc alias. Nunc
quod imminet explicemus.

Maronius

Maronius triginta ferme milibus ab Antio-
chia urbe Syriae, haud grandis ad orientem distat
uiculus. Hic post multos, uel dominos, uel patro-
nos, dum ego adolescentulus morarer in Syria, ad
Papæ. Euagrii necessarij mei possessionem deuolu-
tus est, quem idcirco nunc nominauit, ut ostende-
rem, unde nossem quod scripturus sum. Erat igitur
illic quidam senex nomine Malchus (quem nos la-
tine regem possumus dicere) Syrus natione & lin-
gua, et reuera $\alpha\upsilon\tau\omicron\chi\theta\omega\pi$, Anus quoq; in eius con-
tubernio ualde decrepita, & iam morti proxima
uidebatur, tam studiose ambo religiosi, & sic Eccle-
siae limen terentes, ut Zachariam et Helizabeth
de Euangelio crederes, nisi quod Iohannes in me-
dio non erat. De his cum curiose ab accolis que-
rerem, quæ nam esset eorum copula, matrimonij,
sanguinis, an spiritus, omnes uoce consona, san-
ctos & Deo placitos, & mira nescio quæ respon-
debant. Qua cupiditate illectus, adortus sum ho-
minem, & curiosius sciscitans rerum fidem, hæc
ab eo accepi. Ego, inquit, mi nate Maroniaci agelli
colonus, sed solus parentibus fui. Qui cum me quasi
stirpē generis sui, et heredem familie suæ ad nup-
tias cogerēt, Monachū potius me uelle esse respōdi.
Quantis pater mimis, quantis mater blanditijs per-
secuti

secuti sint, ut pudicitiam proderem, hæc res sola
 inditio est, quod & domum & parentes fugi. Et
 quia ad orientem ire nõ poteram propter uiciniam
 Persidem, & Romanorum militum custodiam,
 ad occidentem uerti pedes, pauxillum nesci
 quid portans uiatiki, quod me ab inopia tantum
 defensaret, quid multa? perueni tandem ad ere-
 mum Chalciados, quæ inter Immam & Essam
 magis ad austrum sita est. Ibi repertis Monachis,
 eorum me magisterio tradidi, manuum labore uictum
 queritans, lasciuiamq; carnis refrenans ieiunijs.
 Post multos annos incidit mihi desiderium,
 ut ad patriam pergerem. Et dum adhuc uiu-
 ueret mater (iam enim patrem mortuum audieram)
 solarer uiduitatem eius, & exinde ueniam
 data possessiuncula, partem erogarem pauperibus,
 partem Monasterio constituerem (quid erubescere
 confiteri infidelitatem meam?) Partem in sumptuum
 meorum solatia reseruarem. Clamare cepit
 Abbas meus Diaboli esse tentationem, & sub honestæ
 rei occasione, latere antiqui hostis insidias.
 Hoc esse reuerti canem ad uomitum suum. Sic
 multos Monachorum esse deceptos, nusquam Diabolum
 aperta fronte se prodere. Proponebat mihi
 hi exempla de scripturis plurima, inter quæ illud,
 quod

quod initio Adam quoq; & Euam spe diuinitatis
 supplantauerit. Et cum persuadere non posset, pro-
 uolutus genibus obsecrabat, ne se desererem, ne
 me perderem, nec aratrum tenens, post tergum
 respicerem. Væ misero mihi, uici monitorem pessima
 uictoria, putans illum non meam salutem,
 sed suum solatium querere. Prosecutus ergo me
 de Monasterio, quasi funus efferret & ad extre-
 mum ualedicens: Video (ait) te fili Satanae cautus
 notatum, non quero causas, excusationes non
 recipio. Ouis quæ de ouilibus egreditur, lupi sta-
 tim morsibus patet. De Beria ad Essam pergentibus,
 uicina est publico itineri solitudo, per quam
 Saraceni incertis sedibus huc atq; illuc semper uaga-
 gantur. Quæ suspitio frequentiam in illis locis
 uiatorum congregat, ut imminens periculum au-
 xilio mutuo declinetur, Erant in comitatu meo ui-
 ri, fœminæ, senes, iuuenes, paruuli, numero circi-
 ter septuaginta. Et ecce subito equorum camelorumq;
 sessores Ismaelitæ irruunt, crinitis uitatisq;
 capitibus, ac seminudo corpore, pallia & latas caligas
 trahentes, pendebant ex humero pharetræ,
 laxos arcus uibrantes, hastilia longa portabant.
 Non enim ad pugnandum, sed ad prædam uenerat,
 Rapimur, dispergimur, in diuersa trahimur.

Egò

Ego enim longo post liminio hereditarius possessis
 for, & sero mei consilij poenitens, cum altera mu-
 liercula in unius heri seruitutem sortitus uenio. Du-
 cimur, immo portamur sublimes in camelis, &
 per uastam eremum semper ruinam timentes, pen-
 demus potius quam sedemus. Carnes semicruide
 cibus, & lac camelorum potus erat. Tandem gra-
 di amne trasmisso, peruenimus ad interiorem so-
 litudinem, ubi dominam liberosq; ex more genis
 adorari iussi, ceruices flectimus. Hic quasi clausus
 carcere, mutato habitu, id est, nudus ambulare
 disco. Nam aeris quoq; intemperies, nihil aliud
 preter pudenda uelari patiebatur. Traduntur
 mihi pascendæ oues, & in malorum comparati-
 one hoc fruor solatio, quod dominos meos, & con-
 seruos rarius uideo. Videbar mihi aliquid habere
 sancti iacob. Recordabar Moysi, qui & ipsi in
 eremo quondam fuere pastores. Vescabar recenti
 caseo & lacte. Orabam iugiter, canebam Psal-
 mos, quos in Monasterio didiceram. Delectabat
 me captiuitas mea. Agebam Dei iudicio gratias,
 quod Monachum quem in patria fueram perditus
 rus, in eremo inueneram. O nihil unquam tutum
 apud Diabolum. O multiplices & ineffabiles eius
 insidiæ. Sic quoq; latentem me inuenit inuidia.

Domini

Dominus uidens gregem suum crescere, nihilq; in
 me deprehendens fraudulentia (sciebam enim A-
 postolum præcepisse: Dominis sic quasi Deo fide-
 liter seruiendum) & uolens me remunerare, quo
 fidum sibi magis faceret, tradidit mihi illam
 conseruam meam, aliquando captiuam. Et cum
 ego refutare, diceremq; me Christianum, nec li-
 cere mihi uxorem uiuentis mariti accipere (si qui-
 dem captus nobiscum uir eius, ab alio domino fue-
 rat abductus) rursus uerus ille & implacabilis in
 furorem uersus, euaginato me cœpit petere gladio.
 Et nisi confestim brachia tendens mulierem præ-
 occupassem, ilico fudisset sanguinem. Iam igitur
 uenerat tenebrosior solito, & mihi nimium ma-
 tura nox. Duco in speluncam semirutam, nouam
 coniugem, & pronubante nobis mœsticia, uterq;
 detestamur alterum, nec fatemur. Tunc uere sensi
 captiuitatem meam, prostratusq; humi, Mona-
 chum cœpi plangere, quem perdebam dicens: Huc-
 cine miser seruatus sum? Ad hoc me mea scelera
 perduxerunt, ut in canescente iam capite, uirgo
 maritus sicrem? Quid prodest parentes, patriam,
 rem familiarem contempsisse pro domino, si hoc fa-
 cio, quod ne facerem, illa contepsi, nisi quod for-
 te propterea hæc sustineo, quia patriam desiderauit
 Quid

Quid agimus anima? Perimus an uincimus? Expe-
ctamus manum Domini, an proprio mucrone con-
fodimur? Verte in te gladium, tua magis meriti-
timenda est, quam corporis. Habet & seruata
pudicitia suum martyrium, iaceat in sepulstus Chri-
sti testis in eremo, ipse mihi ero persecutor &
martyr. Sic factus eduxi in tenebris quoq; micam
tem gladium & acumine contra me uerso. Vade
inquam infelix mulier, habeto me martyrem potius,
quam maritum, Tunc illa pedibus meis pro-
uoluta: precor te (inquit) per Iesum Christum, &
per huius horæ necessitatem adiuro, ne effundas
sanguinem tuum in crimen meum. Vel si mori ple-
cet, in me primum uerte mucronem: Sic nobis potius
us coniungamur. Etiam si uir meus ad me redierit,
seruarem castitatem, quam me captiuitas docuit,
uel interirem potius quam perderem. Cur moreris,
ne mihi iungaris? Ego morerer, si mihi iungere
uelles. Habeto me coniugem pudicitie, & magis
animæ copulam amato, quam corporis. Sperent
domini maritum, Christus nouerit fratrem. Facile
suadebimus nuptias, cum nos uiderint sic amare.
Fateor, inquit, obstupui, & admiratus uirtu-
tem sceminæ, coniugem plus amavi. Nunquam ta-
men illius nudum corpus intuius sum, nunquam
eius

eius carnem attigi, timens in pace perdere, quod in
prelio seruaueram. Transcunt in tali matrimonio
dies plurimi, amabiliores nos dominis fecerant
nuptiæ. Nulla fugæ suspicio interdum et mense toto
aberam fidus gregis pastor per solitudinem. Post
grande interuallum dum solus eremo sedeo, &
præter cælum terramq; nihil uideo, cœpi mecum
tacitus uoluere, & inter multa, contubernij quoq;
monachorum recordari, maximeq; uultum patris
mei, qui me erudierat, tenuerat, perdideratq;
Sicq; cogitans, aspicio formicarum gregem an-
gusto calle seruere, ferre onera maiora, quam cor-
pora. Aliæ herbarum quædam semina forcipe oris Descrip-
trahebant, aliæ egerebant humum de foueis, & tio natu-
aquarum meatus aggeribus excludebant. Ille uen-
turæ Hyemis memores, ne madefacta humus in carum.
herbam horrea uerteret, illata semina præcidebāt.
He luctu celebri, corpora defuncta deportabant.
Quodq; magis mirum est in tanto agmine, egre-
diens non obstabat intranti, quin potius si quam
uidissent sub fasce & onere concidisse, suppositis
humeris adiuuabant. Quid multa? Pulchrum mihi
spectaculum dies illa tribuit. Vnde recordatus Sa-
lomonis, ad formicarum solertiam nos mittentis,
& pigras mentes tali exemplo suscitantis, cœpi
tedere

cedere captiuatis, & Monasterij cellulas querere, ac fornicarum illarum similitudinem desiderare, ubi laboratur in medium, cumq; nihil cuiusquam proprium sit, omnium omnia sunt. Regressus ad cubile occurrit mulier, tristitiam animi dissimulare non potui. Rogat cur ita exanimatus sim. Audit causas, hortatur fugam. Peto silentij fidem non aspernatur, & iugi susurro inter spem & metum medij fluctuamur. Erant mihi in grege dicitur Hirci mirae magnitudinis. Quibus occisis, ut res facio, eorumq; carnes uatico preparo. Et primo uesperis, putantibus nos dominis secreto cubitantes inuadimus iter, utres et partes carnum portantes.

Cumq; peruenissemus ad fluvium (nam decem milibus aberat) inflatis conscensisq; utris, aquis nos credimus, paulatim pedibus subreptantes, ut deorsum nos flumine deferentes, & multo longius quam conscenderamus, in alteram nos exponente ripam uestigium sequentes, periderent. Sed inter haec madefactae carnes & ex parte lapsae, uix tridui cibum pollicebantur. Bibimus usq; ad facietatem, futurae nos siti preparantes. Cum rimus, post tergum semper aspiciamus, & magis noctibus prouehimus, quam diebus, uel propter insidias late uagantium Saracenorum, uel propter ardorem

ardorem Solis nimium. Pauesco miser etiam referens, & si tota mente securus, toto tamen corpore perhorresco. Post diem uero tertium, dubio prospectu procul aspiciamus duos Camelis insidentes uenire concitos. Statimq; mens mali praesaga, putare cepit Dominum, meditari mortem, Solem cernere nigrescentem. Dumq; timemus, & uestigijs nos proditos per arenas intelligimus, offertur ad dexteram specus, longe sub terram penetrans. Igitur timentes uenenata animalia (nam solent uiperæ, reguli, & Scorpiones, caeteraq; huiusmodi, feruorem Solis declinantia, umbram petere) intrauimus quidem speluncam, sed statim in ipso introitu sinistrae nos foueae credimus, nequaquam ultra progredientes, ne dum mortem fugimus, incurramus in mortem. Illudq; nobiscum reputantes, si iuuat Dominus miseros, habemus salutem. Si despicit peccatores, habemus sepulchrum. Quid putas fuisse nobis animi? Quid terroris, cum ante specum haud procul starent dominus & conseruus, & uestigio indice iam ad laterbras peruenissent? O multo grauior expectata, quam illata mors. Rursus cum timore & labore lingua balbutit, & quasi clamante domino, mutare non audeo.

Mittit seruum, ut nos de specu trahat, ipse ca-
melos tenet, & euaginato gladio, nostrum ex-
pectat aduentum. Interea tribus fere uel quatuor
cubitibus introgresso famulo, nobis ex occulto ter-
gum eius uidentibus (nam oculorum istiusmodi
natura est, ut post solem umbram intrantibus, co-
ca sint omnia) uox per antrum sonat: Exite ser-
uiferi, exite morituri. Quid statis? Quid moramini?
Exite. DOMINVS uocat patienter expectat. Adhuc loquebatur & ecce per tenebras
aspicimus Lænam inuasisse hominem, & guttore suffocatum,
cruentum intra trahere. Non su bone, quid tunc terroris nobis,
quid gaudij? Spectabamus Domino nesciente, hostem nostrum
perire. Qui cum uidcret illum moras facere, aspiciatus est
duos uni resistere. Sed iram non ualens, sicut tenebat gladium
ad speluncam uenit, & furore rabido serui increpans uer-
berans, prius à fera est tentus quam ad nostras lateras perueniret.
Qui sunt qui hoc crederent, ante os nostrum, bestia pro nobis dimicaret?
Sublato autem illo metu, similis ante oculos nostros uersabatur
interitus, nisi quod tutius erat rabiem Leonis, quam iram hominis
sustinere. Peruenimus intrinsecus, & ne mouere quidem nos
si, prestolabamur euentum rei, inter tanta pericula.

Malachus
per Leo-
nem ser-
uatus.

cula pudicitiae tantum conscientia pro muro sepa-
ti. Læna insidias cauens, & uisam esse se sentiens,
apprehensos modicus catulos effert nobisque
cedit hospitium. Neque tamen satis creduli, statim
erumpimus sed expectantes diu, & egredi cogitantes,
illius nobis figurabamus occursum.

Sublato ergo horrore, & alia transacta die egredimur
ad uesperam, uidimusque camelos (quos ob nimiam
uelocitatem dromedarios uocam) praeteritos cibos in ore
uoluere, & in aluum missos iterum retrahere. Quibus
ascensis, & noua sicut arcia, id est, annona refocillati,
decima tandem die ad Romana per desertum castra
uenimus.

Oblatiq; tribuno, rem ordine pandimus, inde
transmissi ad Sabinum Mesopotamiae ducentem
camelorum, precium accepimus. Et quia iam Abbas ille
meus dormierat in Domino, ad haec delatus loca me
Monachis reddo, hanc trado uirginibus, diligens eam
ut sororem, non tamen ei me credens ut sorori.
Haec mihi senex Malchus adolescentulo retulit.
Haec ego uobis narraui senex, & castis historiam
castitatis expono. Virgines castitatem custodire
exhortor. Vos narrate posteris, ut sciant inter
gladios, & inter deserta & bestias, pudicitiam
nunquam esse captiuam, & hominem Christo
deditum posse mori non posse superari.

VITA S. ANTONII
 DESCRIPTA PER ATHANASII
 um, ex Græco uero translata
 per Euagrium Presby-
 terum.

ANTONIUS NOBILIBUS
 religiosusq; parentibus na-
 tus ex Aegypto oriundus
 fuit, tanta suorum et sua
 tritus cura, ut nihil aliud
 preter parentes domumq;
 cognosceret. Et cum iam
 puer esset non se literis erudiri, non ineptis infan-
 tium iungi passus est fabulis, sed Dei Desiderio fla-
 grans secundum quod scriptum est, innocenter
 habitabat domi. Ad Ecclesiam quoq; cum paren-
 tibus sepe conueniens, nec infantum lasciuas, nec
 pucrorum negligentiam sectabatur, sed tantum ea
 que legebantur auscultans, utilitatem præcepto-
 rum uitæ institutione seruabat, non suis, ut solet illa
 laetas, incuriosus pro uarijs & delicatis cibus un-
 quam tedio fuit, non esca mollioris blandimenta se-
 ctatus est, his solum que dabantur, contentus, ni-
 hil amplius requisit.

Post mortem autem parentum amorum cir-
 citer

uiter decem & octo seu uiginti cum sorore admo-
 dum paruula derelictus est, & domus & sororis
 honestam curam gerebat. Nec dum uero sex flu-
 xerant Menses, quibus ad Ecclesiam, ut solebat
 accurrens, recordabatur quomodo & Apostoli
 omnibus spretis, secuti fuissent saluatorem, &
 multi, ut legitur in Actis Apostolorum, facultati-
 bus suis uenditis præcia ad pedes eorum detulissent
 egentibus partienda, que uel aut quanta spes in
 reposita esset in cælis. Talia secum uoluens intra-
 uit Ecclesiam, & accidit, ut tunc Euangelium le-
 geretur, in quo Dominus dicit ad diuitem. Si uis
 perfectus esse, uade, uende omnia tua quecumq;
 habes, & da pauperibus, & ueni & sequere me,
 & habebis thesaurum in cælo. Quo audito, quasi
 diuinitus huiusmodi ante memoriam concepisset,
 et ueluti propter se hæc esset scriptura recitata, ad
 se Domini eum traxit imperium, statimq; egres-
 sus possessionem quam habebat dimisit. Rure au-
 tem erant trecenti iugeres & ualde optimi, quos
 uicinis largitus est, ne in aliquo aut sibi aut sorori
 molestia gigneretur. Cetera uero que in mobilibus
 possidebat, uniuersa uendidit, & aggregato non
 exiguo precio indigentibus dedit, paruis ob soro-
 rem reseruat, que et sexu et etate uidebatur in-
 firmior.

Antonius
 dimittit
 partim bo-
 na, partim
 uendens
 dat paupe-
 ribus.

N 4

Rursus

Vita Mo-
nastica
qualis te-
pere An-
tonij.

Rursus autem Ecclesiam ingressus, cum audisset
Dominum in Euangelio dicentem, nolite cogitare
de crastino, relictam quoque portionem pauperibus
distribuit, neque se uersari passus est domi, sed sorori
fidelibus ac notis uirginibus, commendata, ut
earum nutrireretur exemplum, ipse iam omnibus
seculi uinculis liber, asperum atque arduum arripuit
institutum. Nec dum autem tam crebra erant in
Aegypto Monasteria, neque omnino quisquam
solitudinem nouerat, et quicumque in Christi ser-
uitute sibi metipsum prodesse cupiebat, non longe
sua uillula separatus instituebatur.

Erat igitur in agello uicino, senex quidam,
uitam solitariam a prima se statutus etate, hunc An-
tonius cum uidisset, emulatus est ad bonum. Et
primo quidem incipiens etiam ipse in locis paulu-
lum a uilla remotioribus manebat, exinde autem
si quem uigilantem in hoc studio compererat, pro-
cedens querebat ut apud prudentissimum, nec
ad habitaculum suum ante remeabat, nisi eius
quem cupiebat, frueretur aspectibus, et sic tan-
quam munere mellis accepto, abibat ad sua tali
ibidem institutus exordio. Cumque per dies singu-
los ita animum roboraret, ut nec opum paterna-
rum, nec suorum meminisset affinium, omne etiam
desiderium et sollicitudinem erga id quod coe-
perat

perat, exerceret, operabatur manibus suis sciens Antonius
scriptum esse, qui non operatur, non manducet. non mendicet
Mercedem sane operis sui precio panis excepto, cado, sed
egentibus largiebatur, Orabat frequenter, quippe labore ma-
qui didicerat quod oporteret sine intermissione nunquam
Dominum rogare.

Auditioni etiam scripturarum studium com-
mendabat, ut nihil ex eius animo laboretur, sed uacat.
uniuersa Domini precepta custodiens memoriam
pro liberis haberet. Sic suam uitam instituens, ab
uniuersis fratribus puro diligebatur affectu, et intentus
omnibus ad quos spiritali studio discendi pergebat, studiis re-
obediens proprias singulorum gratias hauriebat, rum sa-
huius continentiam, iocunditatem illius sectabatur, crarum.
istius lenitatem, illius uigilias, alterius legendi
emulabatur industriam. Istum ieiunantem, illum
humi quiescentem mirabatur. Alterius patienti-
am, alterius mansuetudinem predicabat. Omnium
quoque uicariam erga se retinens caritatem, atque
uniuersis uirtutum partibus irrigatus ad sedem
propriam regrediebatur. Ibi secum uniuersa per-
tractans, omnium in se bona nitebatur exprime-
re, Neque uero aduersum eos aliquando moue-
batur, sed ea tantum flamma egregio uiro cresce-
bat in pectore, ne secundus cuiquam in predictis
operibus

Exercitia
Antonij.

operibus inueniretur. Et hoc ita faciebat, ut cum omnes gloria anteiret, omnibus tamen carus esset. Nam & uicini Monachi ad quos sepe ueniebat. Antonium uidentes deicolam nuncupabant, in dulcisq; nature uocabulis, quidam ut filium, alij fratrem diligebant.

**Certami-
na Anto-
nij aduer-
sus Sata-
nam.**

Dum hæc gereret Antonius, quibus omnium, in se prouocaret affectum, inimicus nominis Christi Diabolus impatienter ferens tantas in adulescente uirtutes ueteranis cum aggressus est fraudibus, & primo quidem tentans, si quomodo posset ab arrepto eum instituto detrahere. Immittebat ei memoriam possessionum, sororis defensionem, generis nobilitatem, amorem rerum fluxam seculi gloriam, escæ uariam delectationem, & reliqua uitæ remissioris blandimenta, postremo uirtutis arduum finem, et maximum perueniendum laborem, nec non corporis fragilitatem, suggererebat & ætatis spacia prolixam prorsus maximamque cogitationum caliginem suscitabat, uolens eum a recto proposito reuocare.

Postquam autem Diabolus orationibus eius ad Deum per passionis fidem se intellexit elidi, consuetam aduersum omnes adulescentes arma arripiens, uosurnis cum inquietabat illecebris. Per dies etiam tam

am tam apertis in eum telis irruebat, ut nullus ambigeret, quin Antonius contra Diabolum dimicaret. Nam & ille cogitationes sordidas conabatur inserere, & hic eas oratu submouebat astiduo. Ille titillabat sensus naturali carnis ardore, hic uigilijs & ieiunijs corpus omne uallabat. Ille per noctis in pulchra mulicris uertebatur ornatum, nulla omittens figmenta lasciuie, hic ultrices gehennæ flammæ, & dolorem uermis recordans, ingestæ sibi libidini opponebat. Ille lubricum adulescentiæ iter & ad ruinam facile proponerebat, hic æterna futuri iudicij tormenta considerans, illæsam animæ puritatem, per tentamenta seruabat.

Ista autem omnia ad confusionem Diaboli fiebant: Qui enim similem se Deo fieri posse existimabat, nunc ab adulescente ut miserrimus uincerebatur, & qui contra carnem & sanguinem sciuerebat, ab homine qui carnem portabat elisus est. Aduuabat enim seruum suum Dominus, qui nostri Christus gratia carnem suscipiens, uictoriam corpori contra Diabolum largitus est, ut singulis ita certantibus Apostolicum liceret proferre sermonem, non ego autem, sed gratia Dei mecum.

Postremo cum nec hoc Argumento destruere posset Antonium Draco deterrimus, et uideret se semper ab eius cogita-

Spiritus
fornica-
tionis.

cogitationibus superari, secundum quod scriptum est, stridens dentibus & exulans, qualis est merito, talis apparebat & vultu puer horridus & niger, ad se eius genua prouoluens, humana uoce deflebat dicens. Multos seduxi, plurimos decem nunc autem ut à cæteris sanctis, ita & tuo sum labore prostratus. Quem cum interrogasset Antonius, quisnam esset, qui talia loqueretur, ait. Ego sum fornicationis amicus, ego multimodo turpitudinis aduersum adolescentes arma suscepi, & spiritus fornicationis uocor. Quantos pudici uiuere disponentes fefelli? quot tenuiter incipientes ad sordes pristinas redire presuasi? Ego sum propter quem. Propheta lapsos increpat, dicens. Spiritu fornicationis seducti estis, et reuera per illi fuerant supplantati. Ego sum, qui te ipsum sepe tentavi, Et semper repulsus sum, cum hoc Christi miles audisset, gratias agens DEO, & largiore aduersus inimicum confortatus audacia, ait. Multum ergo despicabilis, multumq; contemptus es, nam & obscuritas tua & ætas infirmarum magna sunt rerum. Nulla mihi iam de te cura est. Dominus mihi auxiliator est, & ego exultabo super inimicos meos. Et statim ad uocem canentis phantasma quod uidebatur, euannit. Hæc autem Antonius

tonij contra Diabolum fuit prima uictoria, immo Certamen uirtus in Antonio saluatoris, qui peccatum in carne perpetuum ne condemnauit, ut iustificatio legis in nobis compleretur, qui non secundum carnem ambulamus, contra Sathanam. Sed secundum spiritum. Sed neq; Antonio uincendi securitatem dedit unius triumphus, nec Diaboli semel fractæ defecere uires. Nam & iste ut Leo rugiens querebat aditum, per quem posset irrumperere, & ille scripturarum doctus eloquio, non ignorabat multas esse Dæmonum captiones. Propter quod solerti propositum labore seruabat, considerans, quia posset Sathanas in carnis colluctatione superatus, nouarum aduersus se artium machinas commouere. Idcirco magis ac magis subiugabat corpus suum, ne uincens alia, in alijs uinceretur.

Exercitia Antonij in domo
Disponens igitur duriori se uita lege constringere, cum omnes infatigabilem adolescentis in domo mirarentur instantiam, sanctum tolerantè ferendo corporebat laborem, quia uoluntarie seruitutis, longo in re. Dei opere studio, consuetudinem in naturam uertebat. In die autem & uigiliarum in tantum patientis erat, ut plus faceret quam ab ullo per illum posse fieri crederetur. Pernoctabat in oratione sepiissime, edebat semel in die, post Solis occasum. Non nunquam biduo triduoq; sic permanens, ut uix

vix quarta demum die cibum uellet accipere, Sto-
mebat uero panem & salem, potumq; aqua pan-
uulum, de carnibus uero & uino tacere melius
puto. quam quicquam dicere, quum ne apud pluri-
mos quidem Monachorum istiusmodi esca in-
habeantur. Quicti aut sic membra concedens,
iunco contexto atq; cilicio uteretur. Nonnunquam
etiam super nudam humum iacens, sine stramine
permanebat, unguenta penitus repudians. Dicebat
enim minime posse uiuentium, et precipue iuueni-
corpora roborari, si olei essent perunctione molli-
ta, oportere uero asperos carne labores imperari,
secundum Apostoli preceptum dicentis, quando
infirmor, tunc fortior sum. Afferbatq; sensum
animi sic posse reuiuiscere, si corporis fuissent im-
petus fatigati. Vnde nec temporum longitudine lu-
borum merita pensabat, sed amore & famule
spontaneo semper tanquam in principijs consti-
tus, ad profectum diuini metus desiderium concita-
bat. Nobisq; cupiens augere preterita, supra me-
morati Doctoris sermonum recordabatur, qui ait.
Præterita obliuiscens & infuturum conualescens,
Meminerat quoq; Helie Prophetæ dicentis, inquit
Dominus cui adesto hodie ante ipsum, et dissecebat
cur hodie esset appositum, quia non computabat

Helia

Helias præteritum tempus, sed tanquam quotidie
in certamine constitutus, talem se præbere cupie-
bat, qualem sciebat dignum DEI esse conspectibus,
purum corde, & paratum obedire uoluntati eius.

Igitur sanctus Antonius secum reputans
oprtere DEI famulum ex instituto magni Helie
exemplum capere, & ad illum speculum uitam
suam debere componere, ad sepulchra longe à uilla
constituta secessit, uni de cognatis mandans, ut
statutis diebus sibi alimenta deferret. Et cum in
una memoria supradictus frater eum clausisset,
solus ibidem morabatur. Metuens ergo Diabolus
ne accessu temporis heremum quoq; habitari face-
ret, ita cum aggregatis satellitibus suis, uaria
cæde lacerauit, ut doloris magnitudo, & motum
aufferret & uocem. Nam & ipse postea refere-
bat uulnera fuisse tam grauiam, ut uniuersa homi-
num tormenta superarent, sed DEI peouidentia,
que nunquam in se sperantibus deest, conseruauit
eum. Alio die is quem supra diximus frater, adue-
nit cibos deferens quos ei deferre consueuerat, atq;
eum iacentem in terra semimortuum, fractis fo-
ribus inuenit. Quem impositum humeris, ad uil-
lule domicilium reponit.

Quo

Quo audito, ingens uicinorum atq; affinium multitududo concurrrens, tristi in medio posito fuerit debitum reddebat officium. Et iam media nocte parte transgressa, cum iam oportunus & grati peruigiles omnium oculos uicerat sopor, Antonius anima paululum redeunte, suspirans eleuauit caput, ceteris uero alta quiete prostratis, eum quo delatus fuerat uigilare conspexit, eumq; aduocans, obsecrauit ut nullo penitus excitato pristinum se referret habitaculum. Relatus ergo iuxta consuetudinem, solus iterum permanserat, & stare quidam propter recentes piagas non poterat, orans uero prostratus, post orationem clara uoce dicebat. Ecce adsum ego Antonius, pro fugio uestra certamina, etiam si maiora faciant, nullus me separabit a caritate CHRISTI. *Phantasma* *Demonum* *bestiarum* *serpentum* *formas* *induitis* *bestiarum*. *Rursumq;* *confidens*, aiebat, si quid ualetis, Si uobis in me pos-

hortantis uocem audientium turba consensit, quia innumeras & diuersas habet Diabolus artes nocendi. Sonitus igitur repentinus increpuit, ita ut loco funditus agitato & parietibus patefactis, *Phantasma* *Demonum* *bestiarum* *serpentum* *formas* *induitis* *bestiarum*. *Rursumq;* *confidens*, aiebat, si quid ualetis, Si uobis in me pos-

Phantas-
mata Dæ-
monum.

tasjs Leonum, thaurorum, Luporum, aspidum, serpentium, Scorpionum, nec non & Pardorum atq; urforum. hæc singula secundum suam fremebant naturam. Rugiebat Leo occidere uolens, taurus mugitu & cornibus minabatur, serpentes sibilo personabant, luporum impetus inhiabat, pardus discolor auctoris sui calliditates uarias indicabat. Truces omnium uultus, & uocis horridæ dirus auditus, Antonius flagellatus atq; confossus, sentiebat quidem asperiores corporis dolores, sed interius durabat mente peruigili. Et licet gemitum uulnera carnis exprimerent, sensu tamen idem manens, quæ si de inimicis luderet, loquebatur. Si uirium aliquid haberetis, sufficeret unus ad prælium. Sed quoniam Dominus uos eneruante frangi mini, multitudine tentatis inferre terrores, cum hoc ipsum infirmitatis inditium sit, quod irrationabilium formas induitis bestiarum. Rursumq; confidens, aiebat, si quid ualetis, Si uobis in me pos-

testatim

testatem Dominus dedit, ecce presto sum, deuora
 te, si uero non potestis, cur frustra nitimini: Si
 Fides „
 murus „
 fidelium. „
 gnium enim crucis & fides ad Dominum, in expu
 gnabilis nobis murus est. Multa contra sanctum
 Antonium minantes fremebant dentibus suis, quod
 nullus eorum tentamenta sequeretur effectus, &
 maxime è contrario gigneretur illusio. Non obli
 tus Iesus colluctationis serui sui eidem protector
 factus est, deniq; cum eleuaret oculos, uidit desu
 per culmen aperiri, & deductis tenebris radium
 in se spe
 rantium
 Deus. „
 ad se lucis influere. Post cuius splendoris ad
 uentum, nec Dæmonum aliquis apparuit, & cor
 poris dolor ex templo deletus est, Edificium quoq;
 quod paulo ante dissolutum fuerat, instauratum
 est. Illico presentiam Domini intellexit Antonius,
 & ex imo pectore trahens longa suspiria ad uisio
 nem quæ ei apparuerat, loquebatur dicens. Vbi
 eras bone IESU ubi eras? Quare non à principio
 affuisti, ut sanares uulnera mea: Et uox ad eum
 facta est. Antoni hic eram, sed expectabam uidere
 certamen tuum. Nunc autem quia dimicando uir
 riliter non cessisti, semper auxiliabor tibi, & fa
 ciam te in omni orbe nominari, his auditis, exur
 gens intantum roboratus orabat, ut intelligeret
 plus se recepisse tunc uirum quàm ante perdidit.
 Erat

Erat autem tunc Antonius annorum triginta
 quinque. Et hinc cum uoluntati promptæ merita
 religiosa succrescerent, uadens ad supradictum
 senem, precabatur ut in deserto pariter habita
 rent. Causante illo senile æuum, & rei nouitatem,
 solus contendit ad montem, & heremi (adhuc Mo
 nachis ignotæ uitæ) rupto metu uiam conatus est
 pandere. Sed nec tunc cessauit malignus aduersa
 rius, nam impedire eius propositum uolens argen
 teum discum in itinere proiecit: Quo uiso, An
 tonius callidi artificis cognouit astutiam, stansq;
 intrepidus, & discum toruis intuens oculis, doli
 auctorem in phantasmate obiurgabat argenti, ta
 lia secum reputans. Vnde hic in deserto discus, aui
 um hoc iter est, nulla sunt uestigia comitantium,
 lapsus de sarcina præ magnitudine latere non po
 tuit, sed & qui perdidit reuersus ob solitudi
 nem locorum, inuenisset profecto quod ruerat,
 Hoc artificium Diabole tuum est, non impedies
 uoluntatem meam, argentum tuum tecum sit in
 perditionem. Hoc illo dicente, discus ut fumus à fa
 cie ignis euauit. Dehinc non ut ante in phantas
 mate, sed ingentem auri massam in itinere cõspexit,
 Verùm hanc utrùm Diabolus attulerit, an ad Antonium
 comprobandum, quia nec ueris opibus inescaretur,
 uirtus

Antonius
 35. ætatis
 anno sece
 dit in he
 remum.

Sathane
 illusiones.

virtus coelestis ostenderit, ignoratur, hoc tantum agnouimus, quia quod uisum est aurum fuit. At ille magnitudinem admiratus radiantis metalli, rapido cursu quasi quoddam uitaret incendium, ad montem usq; perrexit ibi flumine transuadens inuenit castellum desertum, plenum ob tempus solitudinem uenenatorum animalium, in quo constituens nouus hospes habitauit: Statimq; ad eius aduentum ingens turba serpentium, quasi persecutorem passa profugit. At ille obstructo lapidibus introitu, panes mensium sex ut thebeis mos est, secum recondens (nam crebro per annum incorrupti durare solent) nec non & exiguum habens aquae solitarii perdurabat, nusquam inde procedens, nunquam aliquem suscipiens, intactum cum bis in anno per tectum desuper panes acciperet, nullum cum deferentibus haberet alloquium.

Multis igitur uidendi eum desiderio et studio requirendi, ante ostium eius pernoctantibus, audiebantur ut uulgi uoces aduersum Antonium, tum multusq; dicentium, Quid te nostris ingeris habitaculis? Quid tibi & deserto? Abscede à fratribus alienis, non potes nostras insidias sustinere. Et primo quidem qui foris erant existimabant alii qua

quos homines scalis positus introisse, ibiq; contendere. Postquam autem per cauernam introspectantes nullum uiderunt, Dæmones contra eum intellexerunt contendere, & nimio metu preteriti, Antonij auxilium flagitarent: At ille ostio propinquans ad consolandos fratres ne timerent, atq; ut inde recederent, precabatur, trepidantibusq; afferebat à Dæmonibus incuti metum, signate uos inquiens, & abite securi, istosq; semetipsos finite deludere. Itaq; illis reuertentibus, hic remanebat illesus, nec unquam incertamine lassabatur. Accedentium eum augmenta profectuum uel debilitas repugnantium, maximum contentioni leuamen addiderat, tum & animo constantiam suggererat. Rursusq; ad Heremum uenientibus turbis, quidam mortuum eum se existimauerant reperturos, ille autem psallebat intrinsecus. Exurgat Deus et dissipentur inimici eius, et fugiant qui oderunt eum à facie eius. Sicut deficit fumus deficient, ut liquecit cera à facie ignis, ita pereant peccatores à facie Dei, Et iterum. Omnes gentes circuderunt me, et in nomine Domini uindicaui in eis. Sic Antonius annis uiginti solitaria transactis, atq; ab hominum segregatus aspectibus perdurauit: Cum ergo multorum & propositum imitari cupientium,

Antonius
55. anno
rū prodit
in publicū
cū in here
mo uixisset
20. annis.

VITA SANCTI

et notorum multitudo ad eum concurreret, nec non et patientium infinita se caterua glomeraret, tandem pene iam per uim foribus euulsis, quasi ex aliquo caelesti aditu consecratus apparuit, obstruuerunt uniuersi, et oris gratiam et corporis dignitatem quod nec per quietem intumuerat, nec ieiunijs Demonumque certamine faciem eius pallor obsederat, sed e contrario quasi nihil temporis egisset, antiquus membrorum decor perseuerauerat, pro tam mira quae in illo animi puritas fuit. Nunquam hilaritate nimia resolutus in risum est, nunquam recordatione peccati tristitia ora contraxit, non magnis stupentium se elatus est lacrimibus, Nihil in illo indecens solitudo, nihil asperum quotidiana cum hostibus bella contulerant, sed temperata mens equali ad cuncta ferebatur examine.

Antonij conciones. Plurimos igitur ab immundis spiritibus et infirmitatibus uarijs, DEI gratia, per Antonium liberauit. Sermo eius sale conditus, consolabatur moestos, docebat inscios, concordabat iratos, omnibus suadens nihil amore Christi anteponendum. Proponebatque ante oculos bonorum magnitudinem futurorum, et Dei clementiam, et beneficia retexebat indulta, quod proprio filio suo non percerit,

ANTONII.

94

percerit, sed pro nostrum omnium salute eum tradiderit, Nec mora plura audientium corda, ad humanarum rerum contemptum, haec eius suasit oratio, et habitanti heremi, istud eius exordium fuit. Quid sane et in Arsenoytarum oppido gestum sit, non transibo, silentio. Nam cum fratres uellet inuisere et riuulum Nyli qui Crocodilis et multis seuis fluminis bestijs plenus erat, transuadare esset necesse, tam cum comitibus suis transiuit illaesus, quam inde redibat incolumis, rursusque in pristinis laboribus perseuerans, multos magisterio suo fratres confirmauit, ita ut breui tempore plurima fierent monasteria, nouos antiquosque Scripturas Monachos pro etate et tempore, paterno moderam non rabatur affectu, Quadam autem die cum sanctus sua aut Antonius congregatis fratribus rogaretur, ut eis aliorum institutoria largiretur praecipua, quibus cum prophetica fiducia exaltans uocem aiebat, ad omnem proponit quidem mandatorum disciplinam, scripturas posse sufficere, sed et hoc optimum fore si mutuis se inuicem fratres sermonum consolarentur. Et uos ergo, inquit, ut patri referte quae nostris, et ego quae per longam etatem consecutus sum quasi filijs indicabo. Hoc sit autem primum cunctis in commune mandatum nullum in arrepti propositi uigore laceessere, sed

Antonij
prolixa
cansio.

sed quasi incipientem augere semper debere, quod
ceperit. præsertim cum humane uitæ spacia, æter-
nitate comparata, breuissima sint. Ita exorsus pau-
lulum siluit, & admiratus DEI nimiam largitas-
tem, rursus adiecit dicens. In presenti hac uitæ
equalia sunt pro rerum commutatione commertis,
nec maiora recipit ab emente qui uendit. Promis-
sio autem uitæ sempiternæ, uili precio compara-
tur. Scriptum est enim. Dies uitæ nostræ septuag-
inti anni, aut ut multum octoginta. quicquid re-
liquum est labor & dolor est. Quando ergo octo-
ginta aut centum, ut multum annis laborantes, in
DEI opere uixerimus, non pari tempore regnas-
turi sumus in futuro, sed pro annis prædictis om-
nium nobis seculorum regna tribuentur. Non ter-
ram hereditabimus sed cælum, corpus quoq; cor-
ruptum relinquentes. id ipsum cum in corruptione
recipiemus. Ergo filioli non uos aut tedium defa-
tiget, aut uanæ gloriæ delectet ambitio, non sunt
enim condignæ passionis huius temporis ad super-
uenturam gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Ne-
mo cum despexerit mundum, reliquisse se arbitretur
ingentia, quia omnis terra ad infinitatem com-
parata cælorum, breuis ac parua est. Si ergo nec
uniuerso orbi renunciantes dignum aliquid habitis
en lis

culis possumus compensare cœlestibus, se unus-
quisq; consideret, & statim intelligit paruis iu-
geribus agri & paritetibus uel modica auri por-
tione contempta, nec gloriari se debere, quasi
magna dimiserit, nec tedere quasi parua sit recep-
turus.

Vt enim contemnit aliquis unam aream drage-
mam, ad dragmas centum aureas conquirendas,
ita etiam qui totius orbis dominium dereliquit, cen-
tuplum de melioribus premijs in sublimi sede reci-
piet, ad summum illud perspicere debemus, quod
et si nostras uelimus retentare diuitias, lege mor-
tis ab ipsa diuellimur inuiti, ut in libro Ecclesia-
stes scriptum est. Cur ergo non facimus de neces-
sitate uirtutem? Cur non ad lucranda regna cœle-
stia ultro relinquimus, quod lucis istius sine per-
dendum est? Nihil eorum cura sit Christianis quæ
secum auferre non possunt, illud debemus potius
expetere, quod nos ducat ad cælum, sapientiam
scilicet & castitatem, iusticiam & uirtutem,
sensum peruigilem, pauperum curam, fidem in
Christo robustam, animum ire uictorem, hospita-
litem. Hæc sectantes mansionem nobis in terra
quietorum secundum Euangelium præparabimus.

Consideremus Domini esse nos famulos, &
seruitutem debere ei à quo creati sumus. Vt enim
seruus

seruus præteriti gratia famulatus, præsens aut futurum non contemnit imperium, nec audeat asserere quod ex labore transacto, instantis operis habere debeat libertatem, sed iugi studio. (ut in Euangelio scriptum est) eandem semper exhibet seruitutem, ut & Domino placere possit, & metum lucretur & uerbera, sic & nos diuini congruit parère præceptis, scientes quod æquus ille retributor, in quo quenuquam inuenerit, in eo sit iudicaturus, quod Prophetica per Ezechielem uoce testatur? Nam & infelix Iudas propter unius noctis impietatem, omni præteriti temporis labore priuatus est. Idcirco tenendus est continuus iustituti rigor, habentibus Deum auxiliatorem, sicut scriptum est, quia omni proponenti bonum, Deus cooperatur. Ad inertiam autem calcandam, Apostoli præcepta replicemus, quibus se mori quotidie testabatur, similiter & nos humanæ conditionis uitam ancipitem retractantes, non peccabimus. Cum enim & excitati mane à somno ad uesperam nos peruenire dubitemus, & quieti corpora concedentes, de lucis non confidamus aduentu, & ubiq; naturæ ac uitæ incertæ memores, DEI nos intelligamus prouidentia gubernari. Hoc modo non delinquemus aut aliqua fragili cupiditate rap-

ptabimur.

ptabimur. Sed nec irascemur quidem aduersus aliquem, nec terrenos congregare thesauros ambimus, quin potius metu quotidiani recessus, & se iungendi corporis iugi expectatione, omnia caduca calcabimus. Cessabit mulierum amor, libidinis extinguetur incendium, inuicem nobis debita nostra donabimus, ante oculos semper habentes ultimæ retributionis aduentum, quia maior formido iudicij & penarum timor horridus simul & lubricæ carnis incentiua dissoluit, & ruentum animam quasi ex aliqua rupe sustentat. Ideoq; precor, ut ad finem propositi boni, omni labore tendamus. Nemo post tergum suspiciens Loth imitetur uxorem, presertim cum Dominus dixerit in Euangelio, nullum ponentem manus super aratri, & respicientem retrorsum, dignum esse regno cælorum, respicere autem retrorsum nihil aliud est quam in eo poenitere quod cœperis, et mundanis rursis desyderijs obligari. Nolite quæso uirtutis tanquam impossibile nomen pauere, nec peregrinum uobis aut procul positum uideatur hoc studium, quod ex nostro DEI gratia percedente pendet arbitrio, huius operis homini inserta natura est, & eiusmodi res est, quæ nostram tantum expectat uoluntatem.

Græci

Respicere
retrorsum

Contra peregrinationes. Græci, studia transmarina sectentur, & in alieno orbe constitutos, manium literarum quærant Magistros, nobis uero nulla proficiscendi, nulla transfretandi fluctus necessitas imminet, in omni sedetrararum, constituta sunt regna cœlorum. Vnde Dominus in Euangelio ait. Regnum Dei intra uos est, uirtusq; in nobis est, mentem tantum requirit humanam. Cui enim dubium est quia naturalis anime puritas, si nulla fuerit extrinsecus sorde polluta, fons sit & origo uirtutum? Bonam necesse est eam esse, quam creauerat bonus auctor. Quod si forte cunctabimur, audiamus IESUM filium uari populo dicentem. Rectum facite cor uestrum ad Dominum Deum Israel. Nec Ioannes dissimulauit de uirtute sententiam, predicans rectas facite uias uestras, Si quidem hoc est rectam esse animam, cum eis principalis integritas nulla uitiorum labe maculatur, si naturam mutauerit, peruersa tunc dicitur, si conditio seruetur, tum uirtus est. Animam nostram commendauit nobis Deus, seruamus depositum quale accepimus, nemo causari potest extrinsecus situm, quod in se nascitur, facturam suam qui fecit, agnoscat, opus suum inueniat ut creauit. Sufficit nobis naturalis ornatus, ne deturpes homo, quod tibi largitio diuina concessit.

concessit. Opera DEI immutare uelle pollueret est.

Illud etiam sollicitè prouidere debemus, ut tyrannicam iræ superemus insaniam, quia scriptum est, Iracundia uiri iusticiam Dei non operatur. Et iterum. Desiderium concupiscens parit peccatum, quo perfecto mors gignitur. Diuina uocis præceptum est, ut iugi custodia tuamur animum, quia exercitatos ad supplantandum habemus inimicos, Demones scilicet, contra quos nobis secundum Apostolicam contestationem pugna sine intermissione est. Ait enim, non est uobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principatus & potestates huius mundi aduersus spiritualia nequitie in cœlestibus. Ingens eorum turba per istum uolitat aerem, non procul à nobis hostium caterua discurrit. Et diuersitatem quidem eorum, non est mee prauitatis exponere, sed hanc maioribus concedo rationem. Quod autem in promptu est, & ignorare non expedit, dolos scilicet eorum aduersum nos compositos breuiter indicabo, hoc primum mentibus debemus affigere, nihil Deum fecisse quod malum est, nec ab eius institutione Demonum cœpisse initium. Peruersitas ista non nature sed uoluntatis est uicium.

Deum nō esse autorem mali.

cium Bo

ium. Boni & enim utpote à Deo conditi, ex proprio mentis arbitrio ad terras ruere de caelis, ibiq; in sceni sordibus uolutati gentilitatis impias intruxere culturas. Et nunc de nobis torquentur inuidia, atq; uniuersa mala commouere non cessant, ne pristinis eorum sedibus succedamus.

Varij insultus Deimonum,

Diuersa autem eorum et partita nequitia est. Quidam enim ad summum nocendi uerticem peruenere: Alij ex comparatione peiorum uidentur esse leniores, Atqui omnes pro possibilitate uirium diuisi contra singulas causas sumpserunt certamina. Idcirco nobis munus necessarium est spirituum discernendorum à Domino petere, ut possimus tantas fraudes eorum quam studia praeuidentes, aduersus disparem pugnam unum Dominicae crucis eleuare uexillum. Hoc munere Paulus accepto, docebat dicens. Non enim eius ignoramus astutias. Ad cuius exemplum etiam nos oportet ex his qui passi sumus, mutuis nos inuicem instruere sermonibus. Hostile illis contra omnes Christianos: maxime uero contra Monachos et Virgines Christi odium est. Coram semitis laqueos praetendunt, eorum mentes impijs atq; obscenis cogitationibus nituntur euertere, sed nihil nobis in hoc terroris incutit

incutiant. Fidelibus enim orationibus atq; ieiunijs ad Dominum confugientibus, statim corruunt, nec tamen si paululum cessauerint, plenam putetis esse uictoriam. Solent etiam saucij grauius assurgere, Damuntur & mutata arte pugnandi cum incogitatione nihil improbi egerint, pauoribus terrent, assumentes nunc tas in opus mulierum nunc bestiarum & serpentium formas, pugnant nec non ingentia quaedam corpora, & usq; ad terras dispijs, etum domus porrectum raput, infinitas species & militum cateruas. Quae omnia ad primum quoq; Crucis signum euanescent. His quoq; agnitis fallaciarum modis incipiunt presagire, & futurorum dierum euentus, uelle predicere. Cumq; & in his contempti fuerint, ipsum iam suae nequitiae principem ac totius mali summitatem ad subsidium sui certaminis uocant. Crebro deniq; Antonius talem à se uisum Diabolum asserebat, qualem & Iob beatus, Domino reuelante cognouerat. Horrenda Oculi eius tanquam luciferi, & ex ore eius Satanae procedunt lampades incense. Crines quoq; species nihil aliud incendijs sparguntur, & ex naribus eius fumus egreditur, quasi fornacis aestuantis ardore carum q; umbrae bonum. Anima eius ut pruna, flamma uero ex ore eius glomeratur cum huiusmodi terroribus uisus

uisus est Demonorum princeps inquit Antonius, in
ingentia sepe, ut dixi, promittens impietatis sua
desurit lingua magniloqua, de qua Dominus tri-
umphauit ad Iob dicens. Arbitratur enim ferrum
ut paleas, eramentum ut lignum putridum, mare
ut terram, tartari profundum tanquam captiuum
estimabat, abyssum ut de ambulatorium. Per Pro-
phetam quoque increpat, dicens. Persequens com-
prehendam et omnium orbem terrarum manu mea
ut nidum obtinebo, & ut oua derelicta auferam.
Sic iniquus funereas cuomens uoces, bene uiuentium
aliquos frequenter illaqueat, sed nos nec eius
pollicitationibus credere, nec minas formidare de-
bemus, fallit enim frequenter, nihilque uerum pro-
mittit. Nam si non mendacia cuncta loqueretur,
quomodo talia & tam infinita promittens huius
Crucis ut Draco aduncatus à Domino est, & ca-
pistro ligatus ut iumentum, & quasi mancipium
fugitiuum uinctus circulo, & armilla labia pers-
foratus nullum omnino fidelium deuorare permit-
titur. Nunc miserabilis ut passer ad ludum irretitus
à Christo est, nunc comites suos quasi Scor-
piones & Serpentes calcaneo Christianorum sub-
stratus gemit. Ille qui uniuersa maria à se deleta
plaudebat, ille qui orbem terrarum manu sua ter-
nere pol-

Christus
in Tor Sa-
t. in e.

nere pollicebatur, ecce à nobis uincitur, ecce me
aduersum se, prohibere non potest, disputantem.
Contemnenda est filioli penitus cum manibus uer-
bis superba iactatio. Fulgur ille qui lucere se simu-
labat, non ueri splendor est luminis, sed quibus ar-
surus est indicat flammam. Nam dicto citius rece-
dens, suarum secum refert simulachra poenarum.

Solent etiam cum modulatione nonnunquam ap-
parentes psallere. Proh nefas adhuc impuro ore sa-
era scripturarum cloquia meditantur frequenter
legentibus nobis, quasi echo ad extrema uerba re-
spondent. Dormientes quoque excitant ad oran-
dum, ut totius noctis somnum eripiant, plerosque
etiam in Monachorum nobilium habitu coercent,
& pristina quibus conscij sunt peccata imputant,
sed spernendae sunt eorum increpationes & ad-
monitiones, ieiunandi, uigiliarum quoque fraudu-
lenta suggestio. Ob id enim familiares nobis spe-
cies assumunt, ut affinitate uirtutum nocentes fa-
cilius uirus interserant, & innocentes quosque per-
speciem honestatis elidant. Impossibile postea du-
rumque hoc studium predicant, ut dum onerosum
esse uidetur quod ceceptum est, ex desperatione tea-
dium, & ex tedio succedat ignauia. Idcirco Pro-
pheta missus à Domino, luctuosa denuncians, sub-

Satan tra-
ctans sa-
cras lites
ras.

P

limi uo-

limi uoce dicebat. Vae illi qui potat proximum suum, subuersione turbida. Huiusmodi enim exhortamenta de prauatoria sunt itineris quod ducit ad caelum. Idcirco conuenisset Dominus ad terras, & uera de eo Demones inuiti, praedicarent, uere enim dicebant, tu es Christus filius Dei uiui, uociferantium ora clauderat, qui uinctas hominum linguas soluebat, ne cum praeconio ueri, peruersitatis uenena miscerent, & ut nos eius exemplo, etiam per futura suaderent, in nullo his commodaremus assensum, quia profecto non congruit post libertatem a Domino concessam, & scripturarum praecpta uitalia, a Diabolo uiuendi capere consilia, qui suum deserens ordinem, sacrum Christi temeravit imperium.

Propterea etiam Dominus cum de scripturis loquentem, iubeat tacere, quia peccatori dicit Deus: Quare tu enarras iusticias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? Omnia Demones simulant, colloquuntur saepe cum fratribus, saepe cum turba inconditos excitant sonitus. Manus applaudunt, sibilant, insipienter cachinnant, ut uel in puncto peccati Christianum pectus introcant. Cumq; ab uniuersis fuerint repulsi, ad extremum debilitatem suam lamentatione testantur. Et

tur. Et Dominus quidem quasi Deus & suae conscientiae maiestatis obmutescere his imperabat, nos autem uestigijs sanctorum inherentes, eandem gradiamur uiam, qui memoratas subtilius fallacias peridentes cauebant. Cum consisteret aduersum me peccator, obmutui & humiliatus sum, & silui a bonis. Et iterum: Ego uero tanquam surdus non audiebam, & tanquam mutus non aperiens os suum, factus sum ut homo non audiens. Christus silentium imperauit, ut nos Diabolo nihil credamus & uicimus. Si orare compellant, si ieiunia suadent, non ex eorum nos monitis, sed ex nostra consuetudine dirigamus. Deniq; etiam si irruentes mortem nobis intentare uideantur, irridendi potius sunt quam timendi, quia cum sint debiles, minantur cuncta, nec faciunt.

Haec quidem de istis iam transitorie dixisse me memini, attamen eadem nunc explicanda sunt latius, quia non mediocrem affert repetitio cautelam.

Adueniente Domino destructus est inimicus, & omne penitus eius robur elanguit. Propter quod Christus pristinae uirtutis memor quasi tyrannus iam senescens, cum ruisse se uideat, in perniciem grassatur tanquam humanam, nec tamen potest firmum Deo pectus cogitationum et caterarum fraudum arte peruertere.

Nam luce clarius est, quin aduersarij nostri cum nec humana carne sint septi, ut causari ualeant, idcirco nos a se non posse superari, quia clauso ostio introire non ualeant. Et reuera si fuissent hoc fragili corpore colligati, obseruato introitu hisdem negaretur accessus.

Ecclesia
stat con-
tra furo-
rem Sata-
ne.

Cum autem ut diximus, hoc impedimento sine liberi, & obstructa penetrent, atq; in omnilicenter uolent aere, manifestum est, ob enervationem eorum permanere Ecclesie corpus illa sum. Deniq; satellites impij cum principe suo Diabolo, quem saluator in Euangelio homicidam et patrem malicie ab initio fuisse affirmat, nobis aduersum se dimicantibus fortiter nullo modo cessisse, si potestas eorum non fuisset ablata. Nam si mentior, cur nobis satanas parcis, qui ubiq; discurras. Cur qui nullo clauderis loco, aduersum te uiuentium & disputantium non potes labefacere constantiam? Sed fortasse nos diligis, quos quotidie conaris obrucere, aut credibile est, te esse bonitatis Magistrum, & fauere magis optimis quam nocere. Et quid tam carum tibi potest esse quam ledere, maxime eos qui tuis sceleribus uiriliter repugnant secundum quod scriptum est, quia abominatio est peccati peccatori? Quis tam secundum ad maliciam possidet pro

fidet pectus? Quis tam meditatus implere conatur insidias? Scimus te impurissimum cadauer. Scimus quia idcirco uiuimus Christiani, & contra te nobis segura est congressio, quia infirmatus es a Domino, Ideo te tuis confodimus iaculis, quia imitationem tuam non sequitur effectus. Quod si fallimur, cur cum terrore simulato, cur cum magnitudine corporum, nostram aggredieris fidem? Si uoluntatem sequeretur possibilitas, tantum tibi uelle sufficiat. Is enim potentie mos est, non extranea fallacie argumenta conquirere, sed sua uirtute complere quod cupiat: At nunc dum theatri mutacione formarum, quasi rudem infantiam scenica niteris simulatione deludere, exhaustas uires manifestius probas. Nunquid nam uerius ille Angelus contra Assyrios missus a Domino, aut populorum eguit societate, aut sonitus quesitum aut plausus, & non potius tacitam exercens potestatem, centum octoginta quinque milia hostium sermone uelocius iuxta iubentis Domini prostrauit imperium?

Vnde Satan habet at potestatem grafsandi in pios.
Vnde Satan habet at potestatem grafsandi in pios.
Vnde Satan habet at potestatem grafsandi in pios.

Vos ergo cum fragiles sitis uiribus, perperatius uos consequitur interitus. An dicet aliquis: Cur Diabolus egrediens beati Iob omnem in ruinam impulit domum? Cur eius opibus penitus dissipatis.

si patis, parietum quoque fundamenta subuertens
unum numerose sobolis coaceruauit sepulchrum:
Cur ipsum ad extremum diri uulneris nouitate
percuſſit? Qui hoc opponit, audiat e diuerso, non
Diabolum potuisse hoc, sed Dominum, a quo per
testas aduersum nos dupliciter datur, uel ad gloria
am si probamur, uel ad pœnam si delinquimus.

Quin potius ex hoc animaduertat, nec contra
unum quidem hominem, Diabolum quicquam potuisse,
si non potestatem accepisset a Domino.

Nullus enim quod suæ ditionis est, ab alio deprecatur.
Sed quid Iob memoro? quem non expetitur
potuit uincere: Nec contra iumenta quidem eius,
& contra oues, nec contra Sues, sine concessio

DEI proprium robur exercuit, sicut in Euangelio
scriptum est. Dæmones autem rogabant eum
dicentes: Si eiſcis nos, mitte nos in gregem porcorum.

Quomodo igitur qui porcorum expetunt
mortes, imaginem DEI, hominem, & tam carum
conditori animal, suo ualebunt iure peruertere?

Magna dilectissimi aduersum Dæmones arma sunt
uita sincera & intemerata ad Deum fides. Cre-

dite mihi experto, pertimescit Satanas recte ui-
uentium uigilias, orationes, ieiunia, mansuetudinem,
uoluntariam paupertatem, uane gloriæ contemptum,

Arma
contra
Dæmones

contemptum, humilitatem, misericordiam, iræ
dominatum, & præcipue purum erga CHRIS-
tum amorem. Nouit teterrimus coluber, ex præ-
cepto Domini, sub iustorum se iacere uestigijs, qui
ait, Ecce dedi uobis potestatem calcare super Ser-
pentes & Scorpiones & super omnem uirtutem
inimici. Si autem & diuinationem se habere si-
mulantes, uenturos fratres nunciauerint, & as-
fuerint quos uenire prædixerant, nec si fides est
commodanda mendacibus. Ob id enim præcessere
uenientes, ut credulitas sibi paretur ex nuncio,
& postea aditus ex credulitate fallaciæ.

Verum in hoc nullum Christiano debet esse
miraculum, cum non tantum qui leuitate nature
per cuncta discurrunt, ualeant peruenire gradi-
entes, sed homines quoque Equorum uelocitate per-
uecti nunciant affuturos. Nondum enim ea quæ
nondum fieri cœpta sunt referunt, quia Dominus
solus conscius est futurorum, sed quorum conspi-
ciunt in actu initium, eorum sibi tanquam fures
apud ignaros uendicant notionem. Nam quantos
nunc putatis, qui possunt uelocitate puerili istum
cœptum, nostrosque contra se sermones ante rela-
tum alicuius hic positi, longe manentibus indicare.

Satan quo-
modo futu-
ra prænu-
nciet.

VITA SANCTI

Quod uobis perspicuum fieri potest exemplis, Si quis à thebaida aut alicuius regionis oppido coeperit proficisci, & hunc Dæmones in itinere uiderint ambulantiem, pernecitate memorata possunt prædicere uenientem. Ita & de Nili inundatione solenni, cum multas in Aethiopia uiderint pluuias, è quibus fluuius intumescens ultra alueum effluere consueuit, præcurrentes ad Aegyptum, nunciant annis aduentum. Hoc autem & homines si illis celeritatis esset tanta natura, facile nunciarent. Vt enim speculator beati Dauid ad uerticem loci celsioris ascendens, prior quam hi, qui interra erant prospiciens uenientes, non quedam in certa de futuris, sed de his qui uenire coeperant, nunciabat, sic & Dæmones cura peruigili omnia considerantes, rapido cursu sibi inuicem nunciant.

Vnde Ido-
latria or-
ta.
Sed si forte contigerit, ut DEI nutu ad finem co-
pta non ueniant, hoc est, si aut uiator è media res-
grediatur uia, aut suspensis nubibus, aquæ ad al-
tum cœli cardinem deferantur, tunc decipientium
unâ cum credentibus error aperitur. Hæc genti-
litatis furee principia, bis præfagatorum dolis
apud delubra Dæmonum, quondam credebantur
oracula, quæ aduentu Domini nostri Iesu Christi
indictio silentio obmutuerunt, suosq; perdidere
captiuos.

ANTONII.

103

captiuos. Quis rogo Medicum, ex obseruatione morborum cum animæ æstuantis incendium, de uenarum pulsu leui digitorum scrutatur attacku diuinam arbitratur habere noticiam? Quis gubernatorem nauigationis suæ uiam inter cœli sidera requirentem, maiestatis omine ueneratur? Quis agricolam de aridis æstatis feruoribus, aut de Hyemali aquarum largitate, uel frigore disputantiem non potius ex peritia laudat, quam DEI consecrat nomine? Verum ut concedamus paulisper, si uera Dæmones nunciarent, respondente prædicti mihi, quis fructus est nosse uenientia? Nunquid aut ones & sciens hæc aliquando laudatus, aut punitus est ne Prophe-
tias.
mens, seu gloriam si uel negligat scripturarum mandata uel faciat. Nullus ob id nostrum hanc arripuit uitam, ut habeat præscientiam futurorum, sed ut præceptis Domini obediens, amicus incipiat esse de seruo. Curandum est non præscire quæ ueniunt, sed implere quæ iussa sunt, nec institutionibus bonis hanc flagitare mercedem, cum magis debeamus uictoriam contra Diabolum ab auxiliatore Domino postulare. Sed si forte aliquis hoc libenter assumit, ut futura cognoscat, habeat purum cor, quia credo animam DEO seruientem,

P 5

si in

si in ea perseverauerit integritate, qua renata est, plus scire posse quam Dæmones. Talis erat anima Helisei quæ alijs incognitas uirtutes uidebat. Nunc iam uobis cæteras Dæmonum explicabo fallacias. Solent nocte uenientes Angelos DEI se fingere, laudare studium, mirari perseverantiam, futura præmia polliceri. Quos cum uideritis, tam uos quam domus uestras Crucis armate signaculo & confestim dissoluentur in nihilum, quia metuant illud tropheum, in quo saluator aëris expoliatis uirtutes fecit ostentui.

Solent enim uarijs saltationibus membra torquere, & nostris procaciter offerre se uisibus, ut mentem pauore, & corpus horrore concutiant.

Quomo- Sed & in hoc fides DEO tuta fugat eos quasi in
d) mali à firma ludibria. Non est autem difficilis bonorum
bonis spi- spirituum malorumq; discretio, quæ sic Deo tri-
ritibus di- buente panditur. Sanctorum Angelorum amabilis
scernendi. & tranquillus aspectus est, quia non contendunt;
neq; clamant, neq; aliquis audit uocem eorum, uo-
rum tacite leniterq; properantes, gaudium, exul-
tationem, fiduciam peccatoribus infundunt.

Siquidem cum illis est Dominus, qui est fons & origo lætitiæ. Tunc mens nostra non turbida, sed lenis & placida Angelorum luce radiatur, tunc anima

anima cœlestium præmiorum auiditate flagrans è fracto si posset humani corporis domicilio, & membris exonerata mortalibus, cum his quos uidet abire festinat ad cœlum. Horum tanta benignitas est, ut si quis pro conditione fragilitatis humane miro fuerit eorum fulgore preterritus, omnem continuo ex corde auferant metum. Ita Gabriel cum Zachariæ loqueretur in templo, & Angeli cum diuinum uirginis partum pastoribus nunciarent, & qui Dominici corporis agebant excubias, securis uidentium se mentibus ostendentes, ne metuerent imperabant. Metus enim non tantum ex pauore animi, quantum ex magnarum rerum sepe concutitur aspectu.

Appari-
tiones Sa-
rendi, sordidi cogitatus, plausus motusq; indisci-
plinatorum adolescentum uel Latronum, è quibus modo co-
confestim, timor animæ, sensibus torpor incutitur gnoscenti-
odium Christianorum, Monachorum mæror, te-
dium suorum, recordatio & metus mortis, cu-
pido nequitie, lassitudo uirtutis, cordis hebetatio.
Si igitur post timorem horrore concepto successerit gaudiū, et ad Deum fiducia, atq; ineffabilis caritas, uenisse sciamus auxiliū, qui securitas animæ, præsentis

presentis maiestatis iudicium est. Sic namq; et Patriarcha Abraham uidens Deum, gaudius est, & Ioannes cum Mariam superuenisse sentiret, quæ in sacri uentris hospitio uniuersitatis gestabat partem, exultauit, nec dum natus in gaudium. Si autem incussa formido permanserit, hostis est qui uidetur, quoniam nec resouere nouit ut Gabriel partem uirginem ne timeat, iubet, & sicuti pastores nuncio consolati sunt, quinimo pauorem duplicat, & usq; ad profundam impietatis foueam, ut sibi homines prosternantur, impellit. Exinde misera gentilitas dominicæ interdictionis ignara, falso Dæmones deos opinata est, Christianorum autem populus his fallacijs irretiri non passus est Dominus, qui Diabolum in Euangelio audacter sibi principatum omnium præsumentem repulit dicens: Vade retro Sathanas. Scriptum est enim: Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruias. Horum uerborum etiam nobis licentia est tributa, quia idcirco locutus est talia, ut similitudo tentamentorum, auctoris nostri frangeretur eloquijs.

Contra
miraculo
rum uir-
tutem.

Illud quoq; mi carissimi, admoneo, ut uite magis sit uobis, quam signorum sollicitudo. Nullus ex uobis hæc faciens, aut ipse superbia intumescat,
aut

aut despiciat eos qui facere non possunt. Conuersionem magis scrutamini singulorum, in hac & imitari uos quæ perfecta sunt, conuenit, & implere quæ desunt. Nam signa facere non est nostre paruitatis, sed Domini potestatis, qui ad discipulos gloriantes in Euangelio ait. Ne gaudeatis, quia Dæmones uobis subiecti sunt, sed quod nomina uestra scripta sunt in caelis. Nominum enim in Libro uite conscriptio, testimonium est uirtutis & meriti, expulsio autem Sathanae largitio saluatoris est. Vnde his qui non in uite laboribus sed in prodigijs exultabant, dicentibus, Nonne in tuo nomine Dæmonia eiecimus, & in tuo nomine uirtutes multas fecimus? Respondebit Dominus. Amen dico uobis, non noui uos. Discite à me operarij iniquitatis. Non enim nouit Dominus uias impiorum: Hoc ergo magnopere potestulemus, ut donum spirituum discernendorum mereamur accipere, quo secundum sententiam scripturarum omni spiritui non credamus.

Volueram quidem iam finire sermonem, & silentio premerere quæcumq; mea acciderant paruissimi, sed ne putetis me frustra commemorasse, quæ euenire non possent, idcirco licet insipiens fiam, tamē Dominus qui secreta mentis est inspector, uouit
non

non me causa iactantiae, sed uestri gratia profectus hoc facere, pauca replicabo de plurimis.

Quotiens me nimis laudibus efferre conati sunt, Satanae cum à me nomine Domini maledicta recipere machinae Quotiens augmenta Nili fluminis futura dixerunt, cum à me audirent, & hoc ad uestram quid uersus An pertinet curam? Quotiens minitantes ut milites tonium uerba armati Scorpionibus, equis, beluis, et uarijs serpentibus circundederunt me, & domum in qua eram repleuerunt? Cum ego è contra psallerem, hi in curribus, & hi in equis, nos autem in nomine Domini Dei nostri magnificabimur, & statim misericordia Christi fugabantur. Quodam autem tempore cum ingenti luce uenientes dixerunt, uenimus Antoni nostrum tibi prebere fulgorem. Et ego clausis oculis, quia lucem Diaboli dedignabar aspicere, orabam, & dicto citius impiorum lumen extinguebatur. Post menses autem paucos, cum me coram psallerent, & de scripturis sibi met sermocinarentur tanquam surdus non audiebam. Commouerunt aliquando Monasterium, Et ego mente immobili Dominum deprecabar. Saepe strepitus, saepe saltationes, saepe sibilos ingesserunt, & me psallente, sonus eorum in uoces flebiles uertebantur.

Credite

Credite mi filioli quod dicturus sum, uidi aliquando Diabolum celsum corpore, qui se Dei uirtutem & providentiam ausus est dicere & ait ad me: Quid uis ut à me tibi donetur Antoni, At ego spectaculum maximum in os eius ingeminans, totum me in eum Christi nomine armatus ingessi, & statim ille procerus aspectu, inter medias manus exoleuit. Ieiunanti etiam mihi uisus est ut Monachus, & panes offerens, his sermonibus suadebat ut uescerer, et huic aliquid indulgerem corpusculo, Et tu inquit homo es, & humana fragilitate circundaris, labor paululum conquiescat, ne egritudo surrepat. Illico luridam faciem Serpentis agnoui, & cum ad consueta Christi munimenta confugerem, tanquam per fenestram fumus labreatur, euanuit. Auri quoque decipulam mihi in deserto frequenter tetendit, quod ideo offerebat, ut aut uisu irretiret me, aut tactu uapularer me. Nam saepe me à Demonibus non denego uerberatum. Canebam autem sic, nullus me separabit à caritate Christi. Ad cuius uocis auditum, in se inuicem defurentes, non meo, sed Domini fugabantur imperio, qui ait, uidi Sathanam quasi fulgur cadentem de caelo. Hec ergo filioli Apostolici memor eloquij in me transformauit ut propo-

ut propositum, uestrum nec Dæmonum terror, nec aliqua lassitudo dissolueret. Sed quoniam ob uestram utilitatem multa memorando insipiens factus sum, huius rei uobis impertiri cupio notionem, quam ueram esse nullus ambigat audientium.

Pulsauit aliquando Dæmon Monasterij ostium egrediens uideo hominem enormi sublimitate porrectum, caput usq; ad cælum. Cum ad hoc, quis nam esset, inquirerem, ait: Ego sum Sathanas. Et ego, quid inquam hic queris? Respondit, Cur mihi frustra imputant Monachi? Cur mihi Christianorum populi maledicunt? Et ego. Iuste faciunt. Tuis enim frequenter molestatur insidijs. At ille ait. Nihil ego facio, sed ipsi se inuicem turbant. Nam ego miserabilis factus sum. Rogo uires de-bilitatas finem, & ciuitates eorum destruxisti. Nullum per Christum iam habeo locum, nullam possideo ciuitatem, iam mihi nulla sunt arma. Per omnes nationes, cunctasq; prouincias, Christi personat nomen, solitudines ipsæ Monachorum stipantur choris. Ipsi se quæso tueantur et me sine causa nõ lacerent. Tunc ego Dei gratiam cum alacritate miratus, sic ad eum locutus sum: Non tuæ ueritati, quæ nulla est,

tam nouam & tam inauditam ascribo sententiam. Nam cum fallaciæ caput sis, hoc sine mendacio coactus es confiteri, uere enim IESVS tuas funditus surripuit uires, & honore nudatus Angelico, uolutaris in sordibus: Vix dum uerba compleueram, & ille sublimis saluatoris nominatione deiectus est. Quæ ergo iam o filioli poterit residere cunctatio? Quæ trepidatio manebit ulterius? Quis uos eorum turbo poterit conuellere? Secure sint animæ singulorum, non sibi fingant uanas cogitationes, uana discrimina, non aliquis timeat à Diabolo sublatum ad præcipitia, se posse deferri. Pellatur omnis anxietas, Dominus enim qui nostros prostrauit inimicos, & manens ut promisit in nobis, à uarijs nos Sathanæ muniuit incurfibus. En ipse Diabolus qui huiusmodi cum suis satellitibus exercet astutias, nihil se posse contra Christianos fatetur. Iam curæ Christianorum & Monachorum sit, ne per eorum inertiam uires Dæmonibus præbeantur. Nam quales nos & nostras reperint cogitationes, tales se nobis prestare consueuerunt. Et si quod in pectoribus male mentis & pauoris semen inuenerint, quasi Latrones qui deserta obsident loca, cæptos cumulant timores, & crudeliter imminentes, infœlicem puniunt animam,

animam. Si autem alacres fuerimus in Domino, & futurorum bonorum cupido nos succenderit, si semper omnia manibus DEI comittamus, nullus Demonum ad expugnandum ualebit accedere, magis autem cum munita in Christo corda conspexerint, confusi reuertuntur, ita & Iob firmatum in Domino, Diabolus refugit, et infelicissimum In dam expoliatū fide, uinculis captiuitatis innexuit.

Vna est enim ratio uincendi inimicum leticia spiritualis, & anime Dominum semper cogitantis iugis recordatio, qua Demonum ludos quasi fumum expellens, persequetur aduersarios, potius quam timebit. Non est enim nescius Sathanas ignium futurorum, & aestuantis gehennae copiosa nouit incendia. Sed ut mea iam claudatur oratio, illud in finem commemoro. Cum aliqua se uobis obtulerit uisio, audacter requirite quis sit ille, & unde uenerit, ac sine mora si sanctorum fuerit reuelatio, Angelica consolatione timor uertetur in gaudium. Si uero Diaboli fuerit oblata tentatio, fidelis anime percuntationibus euanesceat, quia maximum est securitatis indicium, interrogare quis nam est & unde. Sic & Naue filius auxiliatorem suum interrogando cognouit nec Danielem percuntantem latere potuit inimicus.

Postquam.

Postquam Antonius dicendi finem fecit, le Profectu tantibus cunctis in alijs uirtutis cupido exardescere ex Antonio bat, in alijs infirma refouebatur fides, ex aliorum nij orationibus falsae opinioniones, pellebantur, ex aliorum one. sensibus inanum terrorum pellebatur accensio, simulq; cum iam Demonum insidias contemnerent, mirabantur in Antonio tantam gratiam spirituum discernendorū quam Domino tribuente, perceperat. Erant igitur in monte Monasteria tanquam tabernacula plenis diuinis choris psallentium, legentium, orantium, tantumq; ieiunandi, & uigiliarum ardorem cunctorum mentibus sermo eius afflauerat, ut futurae spei auiditate, ad charitatem mutuā & misericordias indigentibus exhibendas, iugi studio laborarent, qui infinitam regionem quandam, & oppidum a mundana conuersatione seiunctum, plenum pietatis atq; iusticiae uidebantur incolere. Quis tantum Monachorum agmen aspiciens, uirilem illum concordiae coetum cernens, in quo nullus nocens, nulla detractio susurronis, sed multitudo abstinentium & certamen officium erat, non in hanc statim erumperet uocem, quam bonae domus tuae IACOB tabernacula tua ISRAEL, tanquam nemora obumbrantia,

Q 2

tanquam

tanquam paradisus super fluuios, tanquam tabernacula, quæ fixa sunt à Domino tanquam cedri circa aquas?

Dum hæc ita geruntur, quibus indies beata uite mansionem studium cresceret: Antonius in caelo positam recordans, & presentis uitæ despiciens inanitatatem quasi parua essent quecunq; iam gesserat, separatus à fratribus instituebatur. Cunq; eum siue cibū, siue somnum indulgere corpusculo, aut alias naturæ necessitates cogeret humana couditio, miro afficiebatur pudore, quod tantam animæ libertatem, modici carnis termini cohercerent. Nam frequenter cum fratribus sedens, à cibo qui fuerat appositus, memoria esca spiritualis abstrahabatur. Edebat tamen utpote homo sæpe solus, sæpe cum fratribus. Et cum hæc mira ut prædixi gereret, cum confusione animæ adhibendam magnopere corpori diligentiam persuadebat dicens, nec corpus esse penitus enecandum, ne operatio contra uoluntatem creatoris dissolueretur, & ob id omne studium animæ conferendum, ne uitijs superata corporeis, ad æternas inferni tenebras truderetur, qui nimio indultum sibi, propter alteros in carne imperium, uindicans domicilium suum, ut Apostolus Paulus ad tertium cælum subleuaret. Asserebat

Habendū
honorem
corpori.

rebat hoc à saluatore præceptum in quo ait: Nolite solliciti esse corpori quid uestiamini, & ne quæsieritis, quid manducetis, aut quid bibatis, quia hæc gentes querunt, uester autem pater nouit quod indigetis his omnibus. Querite ergo primum regnum DEI, & iusticiam eius, & hæc omnia adijcientur uobis.

His rebus transactis, cum persecutio impijssima Maximiani furore uesano uastaret Ecclesiam, sanctis martyribus Alexandriam perductis, uelicto & ipse Monasterio secutus est futuras Christi uictimas, dicens. Pergamus ad gloriosos fratrum triumphos, ut aut ipsi congregiamur, aut spectemus alios preliantes. Et amore quidem iam martyr erat, sed cum tradere se ultro non ualeret, & sociari confessoribus in metallis uel in carceribus constitutis, magna cum cura & libertate ingredientes ad iudicem, exhortabatur, ne terrore impiorum subacti, Dominum negarent. Iamq; sententia coronatos, exultans, quasi ipse uicisset, usq; ad locum felicitis sanguinis prosequabatur. Quamobrem motus Iudex ob Antonij sociorumq; eius constantiam, præcepit nullum penitus Monachorum, aut obseruare iudiciū, aut in ciuitate uersari. Et cæteris quidem omnibus in illa die placuit abscondi.

Confessio
Antonij
eiusq; constantia in
persecutione.

abscondi. Antonius autem impavidus neglecto
 persecutoris imperio, lauit ἐπεὶ δὲ ὕπνου, id est, sca-
 pulare suum. Et alia die stans in quodam eminenti
 loco candente præcinctus ueste, procedentem iudi-
 cem suo prouocabat aspectu, flagrans cupiditate
 martyrij, ostendebatq; nobis contemptorem per-
 barum & mortis in Christianis animum perse-
 uerare debere, in tantum ut contristaretur, quia
 uolenti pati pro DEI nomine, martyrium non da-
 batur. Sed Dominus qui suo gregi parabat Magis-
 trum, seruauit Antonium, ut institutio, sicuti
 factum est Monachorum, non solum oratione
 eius, sed & conspectibus firmaretur. Nunquam
 tamen à confessorum uestigijs separatus est, quia
 maxima circa eos cura et charitatis uinculo collu-
 gatus, magis carcerem patiebatur exclusus.
 Postquam autem persecutionis turbo defluerat,
 & beato Episcopo Petro iam ob martyrij glori-
 am coronato, ad pristinum Monasterium regres-
 sus est, quotidianum fidei ob conscientie marty-
 rium merebatur, acrioribus se ieiunijs uigilijsq;
 conficiens uestimento cilicimo intrinsecus, desuper
 pellicio utebatur, nunquam corpus lauans, num-
 quam à pedibus sordes abluens, nisi dum per aquas
 transire necessitas compulisset. Nullus deniq; An-
 tonij corpus nudum, antequam moreretur unquam
 uidit.

Quodam

Quodam autem tempore cum ab omnium se *Miracula*
 amouisset oculis, & clauso Monasterio neminem Antonij
 omnino susciperet, Martinianus militum præpo-
 situs, cuius filia immundi spiritus infestationibus
 quatiebatur, pulsans ostium, obsecrabat ut suo
 pignori subueniret & exiens Deum pro filia de-
 precaretur. Tunc ille aperire quidem minime uo-
 luit, prospiciens uero desuper ait, O homo quid
 meum poscis auxilium, Mortalis & ego sum, &
 tuæ socius fragilitatis. Si autem credis in Christum
 cui deseruio, & secundum fidem tuam ora Deum,
 sanabitur filia tua. Confestim ille credens abiit, &
 inuocato IESV, filiam reduxit incolumem,

Multa & alia mirabilia per illum Dominus
 operatus est, & merito, qui enim promisit in E-
 uangelio, Petite & dabitur uobis, inuento qui
 eius gratiam meretur, accipere suam potentiam
 non negauit. Nam plures uexatorum ante Mona-
 sterium eius clauso introitu dormientes, fidelibus
 per eum ad Christum precibus curabantur. Hæc
 illi multitudo uenientium, desideratam solitudi-
 nem aufrens tædio fuit. Metuens itaq; ne
 signorum copiosa concessio, aut suos animos, ex-
 tolleret, aut alios plus de se quam uidebant in ipso
 cogeret,

Q 4

VITA SANCTI

cogeret estimare, ad superiorem Thebaidem pergere cogitauit, ubi nullus eum agnosceret. Et a fratribus acceptis panibus, sedebat super fluminis ripam, transitum nauis obseruans. Illo talia cogitante uox ad eum desuper facta est dicens: Antonii quo pergis & quare? At ille intrepide quasi consuetam uocem loquentis agnosceret, respondit. Quoniam non sinunt me quiescere populi, idcirco ad superiorem Thebaidem ire optimum duxi, precipue quia ea exigor, quae uirtutem meae pusillanimitatis excedunt. Et uox ad illum ait. Si ad Thebaidem uadas, & ad pastoralia, ut cogitas, pergas, maiorem ac duplicem sustinebis laborem. Si autem uere quiescere cupis, uade nunc ad interius desertum. Cuius Antonius diceret, & quis mihi locum auium poterit ostendere. Ignarus enim sum locorum. Confestim ei uox quae loquebatur, Sarracenos indicauit, qui mercandi gratia ad Aegyptum uenire consueuerant, his appropinquans Antonius, rogauit ut se, pariter adducerent in desertum. Nullus obniscus est, sed tanquam a Deo missum comitem suscipientes, amplexi sunt eius societatem. Tribus autem diebus & noctibus itinere confecto, inuenit montem ualde excelsum, ad cuius radicibus fons aquae dulcis labebatur: Et campus

Antonius
transit in
aliam E-
remum.

haud

ANTONII.

III

haud magnus totum ambiens montem, qui palmis per paucis, & his neglectis constitus erat. Hunc Antonius locum quasi a Deo sibi offerretur amplexus est. Is enim erat quem sibi ad fluminis ripam sedenti qui loquebatur, ostenderat. Et primo quidem accipiens a comitibus panes, solus remansit in monte, nullo alio cum eodem conuersante. Quasi propriam enim domum agnoscens, habebat locum illum. Sarraceni quoque uidentes eius fiduciam, optato per eum transitu, panes eidem cum letitia deferebant, nec non palmarum licet medicocri, attamen aliquanto solacio refuebatur.

Exinde cum fratres agnito loco tanquam ad patrem filij, solícite alimenta transmitterent, uidentis Antonius quod ob suum refrigerium, multis onerosus labor indiceretur, & parcens etiam in hoc Monachis, rogauit unum de aduenientibus, ut sarculum sibi bis acutum cum frumento deferret.

Quibus allatis, circuitens montem hunc grandem, Antonius culturae aptum reperit locum, ad quem deriuata suis laboribus aqua desuper poterat influere. Ibiq; seminauit, atq; ex inde annum sibi panem laborans, gaudebat quod sine cuiusquam molestia ex proprijs manibus uiueret in deserto. Sed cum rursus etiam illic quidam uenire coepissent, misertus est lassitudinis

25

dini

Antonij
certamen
contra Sa-
thane co-
pias in E-
remo.

dini eorum & holus in paruo terra cespite coluit,
ut post asperum iter aliquando uenientes, folatio
refouerentur, hoc fratrum fuit refrigerium, &
paruulam messem, quam bestiae, quae propter aqua
illuc adueniebant de pastae sunt, e quibus unam ap-
prehensens dixit omnibus, Cur me leditis, nihil a
me lesa? Abite, & in nomine Domini, ne huc ap-
properetis ulterius. Quis non credat post hanc de-
nunciationem quasi timentes, nunquam illuc bes-
tias propinquasse. Sic Antonium impenetrabilia
montium & deserti intestina captantem, oratio-
nibus etiam dedito, introeuntes fratres magnis uix
precibus extorserunt, ut oliuas & legumen &
oleum, quod post menses aliquot ministrabant, di-
gnaretur accipere, & senili modicum laxaret
etati. Proh nephas quantas ibi conuersans exper-
tus est luctas, uere secundum quod scriptum est,
non illi aduersus carnem & sanguinem fuisse col-
luctationem, sed aduersum principatus et potesta-
tes, ad his qui ad eum ingrediebantur, agnouimus.
Illic enim tumultus & uoces populi, armorumque
sonitus prorsus plenum montem Daemonum mul-
titudine se uidisse referebant, ipsum etiam quasi
contra inimicos palam resistentem, & fortiter
colluctantem. Qui tamen & aduenientes suo re-
fouebat

fouebat hortatu, & flexis genibus armisque orati-
onum, omnem Sathanae prosternebat exercitum.
Admiratione plane dignum est, in tam immani so-
litudine unum hominem, nec Daemonum quoti-
dianas expauisse congressiones, nec tantarum
bestiarum quadrupedum siue reptilium, diuersa
cessisse feritati. Iuste David cecinit. Qui con-
fidunt in Domino sicut mons Syon non commo-
uebitur in aeternum. Immobilem & tranquillam
retinens animi firmitatem, & Demones fugas-
bat, & feras, sicut scriptum est, secum pacifica-
bat. Sed & Diabolus, ut supradictus Prophe-
ta ait, obseruans eum, frendebat dentibus suis, &
ille saluatoris auxilio, ab uniuersis tutus perse-
uerabat insidijs. Quadam ergo nocte cum
peruigili cura obsecraret Dominum, tantos in Mo-
nasterium eius bestiarum greges coaceruauit, ut Antonius
omnes Heremi beluas circum se afficeret. Quae uerbo sua
cum rictu oris morsum corpori munitarentur, in-
tellexit hostis astutias, dixitque. Si a DOMINO as-
s. in me uobis est tributa licentia, deuorate conces-
sum, si autem Daemonum huc uenistis impulsu,
quantotius abite, quia CHRISTI famulus sum, ita
factum est, & cum iubentis uoce omnis bestia-
rum multitudo quasi maiestatis uerbere cedere-
tur, aufugit. Non

Non multi post hæc fluxerant dies, & alia
 oritur cum eodem hoste certatio. Operante illo
 (nam semper ut uenientibus pro his, quæ sibi
 detulerant, aliquod munusculum rependeret, las-
 borabat) traxit quidam sportella quam tenebat
 triciam, siue funiculum, Ad cuius motum exur-
 gens, uidit bestiam pubetenus humanam faciem
 preferentem, quæ exinde in Asinam finiebatur.
 Post cuius aspectum uexillum Crucis in fronte sua
 pingens hoc tantum ait, Christi seruus sum, si ad me
 missa es, non fugio. Nullum in medio spacium, &
 statim informe prodigium dicto ocius cum satelliti-
 tum turba fugit, & in medio cursu ruens extincta
 est. Ista autem explosi mors atq; enecatio prodigij,
 Demunum erat communis interitus, qui omni
 studio laborantes, Antonium à deserto deducere
 non ualuerunt, Mirandis plus miranda succedunt.

Non grande post ista tempus excesserat, &
 tantarum uictoriarum homo fratrum precibus
 uincitur. A Monachis enim rogatus ut eos digna-
 retur inuisere, una cum his profectus est, impos-
 sitis camelo aqua & panibus, quia nusquam præ-
 ter Monasterij locum ex quo hauserant, potalis
 aqua per arentem uiam reperiebatur. Verum in
 medio itinere, bibendi subsidia defecerunt, Ardor
 nimis,

nimius, æstus intollerabilis, mortem cuncta mini-
 tantur. Circueunt, & quærunt saltim collectam
 pluuijs lacunam, nihil prorsus remedij, nihil occur-
 rit penitus ad salutem. Camelus quasi periturus, et
 ipse æstuans dimittitur. æstuans pectus exurit, &
 sitis desperatione feruescit. Mouit senem fra-
 trum commune discrimen, & uehementissime
 contristatus ingemuit.

Dehinc ad solita precum auxilia confugiens
 paululum ab eis secessit, ibiq; genibus fixis, sup-
 plices manus tetendit ad Dominum. Nec mora
 & ad primas rogantis lachrymas, in orationis
 loco, fons ebulliens erupit, ibiq; extincta siti, &
 arentia membra refecta sunt, & plenis uiribus
 inuentum potant camelum. Ita enim casu euenerat,
 ut Camelus errans per Eremum, dum funiculum
 trahit in quodam lapide eiusdem alligatione funi-
 culi teneretur. Tandem confecto itinere ad Mo-
 nachos qui inuitauerant, peruenit, Tunc uero
 quasi patri omnes obuiam currunt, & honorifico
 salutato in oscula eius & amplexus certatim ru-
 unt. Proposito feruenti, gaudet Antonius, & læ-
 tantibus de aduentu suo cunctis quasi xenia de
 monte portans, spiritualia impartitur alimēta. Lau-
 dat ueterum studia, hortatur nouorum, Sororem
 quoq;

Antonius
 per pre-
 ces impe-
 trat fontē.

quoq; iam uetulam uirginem uidens, & aliarum puellarū Magistrā, mira exultatione sustollitur.

Exinde quasi diu abesset ab Eremito, rursum festinavit ad montem. Plurimis iam ad illum uenientibus, cum etiam uexati à Dæmonibus malo necessitatis coacti, auderent deserta penetrare, quos ille consolans, & Monachis in commune præcipiens, aiebat, *Credite in Iesum fideliter, mentem à malis cogitationibus, carnem ab immundicijs seruate puram & iuxta eloquia diuina, ne seducamini in saturitate uentris.* Odite uanam gloriam, orate sepiissime, psallite uespere & mane & meridie, & mandata scripturarum reuoluite. Recordamini gestorum quæ sancti quicq; fecerunt, ut exempli memoria, animam incitet ad uirtutem, refrenet à uitijs. Suadebat etiam, iugi meditatione retinendum Apostoli sermonem, quo ait, *Sol non occidat super iracundiam uestram. Non tamen super iracundiam solem, occidere non debere interpretabatur, sed & super omnia delicta hominum, ne peccatorum unquam nostrorum, aut in nocte Luna, ut in die Sol testes abscederent, illius quoq; admonerat præcepti quod dicit: Dijudicate uosmet ipsos, & probate, ut rationem diei noctisq; facientes, si in se delictum deprehendissent, peccare desisterent.*

Orditur à fide Antonii, ac postea fructus fidei enumerat.

desisterent, sin autem nullus error decepisset, perseverantes instarent potius incepto, quam arrogantia tumidi aut alios contemnerent, aut sibi iusticiam uendicarent, iuxta supradicti Doctoris eloquium dicentis, *Nolite iudicare ante tempus, confidentius magis debere eos Christo, cui soli occulta patent, tiam operare referuare iudicium, Multas esse, ut scriptum est rum.* uias, quæ uidentur hominibus iustæ, sed fines earum ad profundum respicere inferni. Sæpe nostra non posse nos intelligere peccata, sæpe falli in ratione gestorum, aliud esse Dei cuncta cernentis iudicium, qui non ex superficie corporum, sed ex mentium iudicat arcanis, æquum autem esse nos nobis compati, & inuicem onera nostra portare, ut concesso examine saluatori, proprias conscientias nosmetipsos dijudicantes intueremur. Nec non præcipiebat magnam esse uirtutis uiam, si singuli uel obseruarent quid gererent, uel uniuersas mentium cogitationes fratribus referrent. Non enim posse aliquem peccare, cum relaturus esset ad alium, quæcunq; peccasset, & subire pudorem in publicum turpia profertendi. Deniq; nullum peccantem coram alio peccare etiam si peccet, tamen testem uitare peccati, mentiri magis & negare, & uetus delictum nouo inficiendi augere delicta.

Igitur

Igitur quasi sub oculis agentes nostris, & cogitatu confundimur & actu si omnia referenda faciamus, multo autem magis si peccata nostra fideliter describentes, digeramus in ordinem.

Tunc uero annotatio delictorum fratrum uidebitur oculis, tunc timebimus peccati maculas, cum conscientie ipsi nos arguent apices. Et quomodo meretricibus membra miscentes confunduntur ad presentiam ceterorum, ita et nos erubescemus ad literarum scripturas, Hæc agamus, hanc uirtutis gradiamur uia, et corpora mentibus subiugantes, perniciosas Diaboli conteramus insidias. Talibus

Antonius sermonibus hortamentisq; & uenientes ad se non superachos incitabat ad studium, & patientibus conbit ex do-
dolebat, pluresq; eorum Dominus per Antonium
no cura-
liberauit.

tionum in
firmitatū. Nunquam tamen aut de incolumitate curato-
rum est inflatus ad gloriam, aut contristatus de
obsessis adhuc corporibus murmurauit. Magis
autem eodem semper animo & uultu manens, gra-
tias Deo referebat, suadens occupatis, ut correptionem
qua uexabantur patientius ferrent. Non enim Antonij aut cuiuspiam hominum omnino
hanc esse medicinam, sed Dei solius, qui & quibus
uellet, & quo uellet tempore, daret sanitatem.

Ita consolatione sua, & uexatos æquanimiter ferre tentationem, & iam liberatos non sibi, sed Deo gratias referre docebat.

Frontho autem quidam uir ex palestinis (qui Frontho li
infestissimo Dæmonio uexabatur. Nam & lin-
beratus à
quam eius laniabat dentibus, & oculorum nites
Sathana
batur lumen extinguere) perrexit ad montem, præcibus
rogabatq; beatum senem, ut pro se Dominum ro-
Antoniij.
garet, orauit Antonius, dixitq; ad eum. Vade, &
curaberis. Illo incredulo sibi, & uiolenter ibidem
contra præceptum remoranti, eadem geminabat
Antonius dicens. Hic curare non poteris, egredere
& calcata Aegypto statim te misericordia Chris-
sti consequetur. Tandem credidit, & profectus est,
ac uisa Aegypto secundum promissionem senis
quam ei Dominus oranti reuelauerat, infestatio
cessauit inimici.

Virgo uero quædam, quæ à Tripolitana re-
gionis ciuitate deuenerat, inauditis ac flebilibus
morbis laborabat. Etenim narium purgamenta,
oculorum lachrimæ, aurium putridus humor in
terram cadens, confestim in uermes uertebatur.
Augebat calamitatem, corpus paralyti dissolu-
tum, oculos quoq; peruersos contra naturam ha-
bens. Hanc parentes eius deferentes, cum ad An-
tonium

tonium Monachos ire didicissent, credentes in Domino, qui pertinacem sanguinis fluxum in Euangelio tactu simbriae stare praeceperat rogauerunt, ut miserabilem filiae comitatum susceperent. Illis renitentibus, eum usque ad Antonium perduxere, remansere parentes foris cum filia debili, apud hunc confessorum & Monachum Paphnucium, qui effosis pro CHRISTO oculis sub Maximiano persecutore, tali de honestamento corporis plurimum gloriabatur. Perucnerunt igitur ad Antonium Monachi, cumque de morbo puellae referre disponent, relationem eorum senis sermo praecinit, & omnem debilitatis & itineris, usque ad sanctum Paphnucium, causam, quasi ipse interfuisset exposuit. Rogantibus autem ad eum Monachis ut parentibus cum filia permitteretur ingressus, non concessit, sed ait. Ite, & inuenietis puellam si non est mortua curatam. Et adiecit: Nullus debet ad meam humilitatem peruenire, quia largitio curationum non est humane miseriae, sed Iesu Christi misericordiae, quae ubique in se credentibus prestare consuevit auxilium. Quamobrem & illa pro qua petitis, suis precibus liberata est, & cum ad Dominum orare ego, mihi praesentia sanitatis eius indulta est, dixit, et uerba eius, puellae incolumitas secuta

secuta est. Nam exeuntes foras ad beatum Paphnucium filiam sospitem, et parentes letos repererunt.

Non multum autem post istos dies, cum duobus fratribus introeuntibus ad Antonium aqua in Aliud mitimere defecisset, & uno siti mortuo, alter iaceret raculum, in terra mortem expectans, Antonius sedens in monte, celeriter ad se duos Monachos uocauit, qui forte ibidem sunt reperti, & festinato praecipit ut lagenam aquae assumentes inuaderent iter, quod ducit ad Aegyptum, dixitque, Unus est fratribus huc aduenientibus modo migravit ad Dominum, alter si non cucurreritis, addetur. Hoc enim mihi nunc oranti reuelatum est. Sic ait, & iuxta praecipitum eius Monachi festinantes, extinctum corpus inueniunt, terraque id operientes, alterum refocillatum suo iunxerunt comitatu.

Erat autem spacium itineris unius diei. Fortasse aliquis hoc quaerit, cur non antequam morearetur Antonius dixerit, incongruo prorsus Christianis argumento utitur, quia non Antonij, sed DEI fuit iudicium, quia & de recedente quam uoluit sententiam tulit, & de sitiente reuelare dignatus est, hoc tantum in Antonio mirabile est, quod in monte remotissimo sedens, corde peruigili cuncta procul posita Domino indicante, cognosceret.

Antonius Aliquo rursus in tempore cum sederet in cognoscit monte, & oculos subito tendisset in cœlum, uidit, **Ammonē** nescio quam animam letantibus in eius occursum quanquā **Angelus**, ad cœlum pergere. Cuius spectaculi noui procul exitate stupefactus, beatum dixit sanctorum chorum, stentem orauitq; ut sibi rei presentis agnitio panderetur. nullo refte- Et statim uox ad eum facta est inquiens, istam esse rente mor **Ammonis** Monachi animam, qui Nytria moratuum. batur. Erat autem **Ammon** uir grandæuus, qui perseueranter à pueritia usq; ad senectutem in sanctitate uixerat. Itinere quoq; dierum XIII spacio à Nytria lotus in quo sedebat **Antonius** diuidebatur, uidentes autem eum **Monachi**, admirantem qui uenerant deprecati sunt, ut causam hilaritatis de **Ammon** ediceret: Quibus ait: Modo **Ammon** quiescisse, ne per flu quem propter frequentem eius ad **Antonium** comuiuium tran meatum, & propter celeritatem indultorum ei d sposito, Domino signorum optime nouerant, de quibus etiam hoc unum dicendum est. Neesse ei fuit aliquid quando flumen nomine **Lycum** subitis aquis inundatum transuadare, rogauitq; **Theodorum** qui cum ipso erat, ut paululum à suo separaretur aspectu, ne nuditatem corporis inuicem uterq; conspicerent. Recepsit **Theodorus**.

Nihilominus ille se ipsum cum nudare uellet, erubuit

erubuit. Cogitantum autem cum in alteram ripam uirtus diuina transposuit. Rursusq; **Theodorus** uir, & ipse Deo deuotus transiens ad senem, mirari cœpit, quod tam uelociter fluium transuadisset. Cũq; nihil humoris in pedibus, nihil in uestibus eius aquæ conspiceret, rogauit eum ut tam incredibilem translationem quasi filio pater exponeret. Nolente illo dicere quæ acciderant, amplexus est pedes eius, iurauitq; non se dimissurum, priusquam sibi id quod celabat referret. Videns ergo senex contentiose uincere uolentem fratrem, exegit uicissim ab eo, ut nulli hoc ante suam mortē indicaret, atq; ita confessus est, se subito in alteram ripam esse transpositum, neq; omnino undis impressisse uestigia, **Dominici** corporis hoc tantū modo priuilegium asserens, & eorum quibus ipse ut **Apostolo** **Petro** donauerat, ut aquarum lenitate, humanum corpus insisteret. Hæc autem **Theodorus** premissis tempore non dixit, post eius mortem retulit. **Monachi** ergo quibus dixerat **Antonius** de morte **Ammon**, notauerunt diem, & uenientibus de **Nytria** fratribus, post dies triginta sci scitantes, repererunt illo die illaq; hora dormisse **Ammon**, qua animam eius ferri senex uiderat, utriq; igitur puritatem mentis in **Antonio** mirati sunt.

quomodo rei tam longe gesta statim ad eum fuisset perlata cognitio.

Archelaus quoque comes, cum eum inuenisset in exteriori monte, rogauit ut oraret pro Policratia Publij filia, quae in Laodicia erat, admirabili et Christo dedita uirgine. Patiebatur enim pessimos stomachi et lateris dolores, quos ieiunijs nimisq; uigilijs contraxerat, et erat penitus toto debilis corpore. Orauitque Antonius, et diem quo oratio fuerat facta annotauit Archelaus. Redit in Laodiciam, et inuenit uirginem incolumen. Percunctatus diem sanitatis, reperit tempus medelae cum annotatione congruere. Et omnes admirati sunt, agnoscentes eo tempore illam a Domino fuisse a doloribus liberatam, quo orans Antonius pro ipsa bonitatem saluatoris inuocauerat.

Saepe etiam ad se uenientium turbarum, ante dies et menses, et causas praedixit et tempora. Nam quosdam uidendi eum tantum desiderium, alios imbecillitas, nonnullos obsessa a Daemonibus corpora pertrahabant, nemo tamen unquam uexationem aut detrimentum laboriosi itineris conquestus est, regrediebantur omnes spiritali cibo pleni. At ille praecipiebat, non suae laudis hanc admirationem ab eis applicari debere, sed Domini

Domini qui sui notionem hominibus pro capacitate mortalitatis indulserit.

Quodam autem tempore cum exisset ad exteriora Monasteria, et rogatus esset a fratribus, ut in nauis quadam, cum Monachis proficiscentibus oraret, ascendit, et solus ex omnibus odorem sensit teterrimum, asserebant cuncti piscium salforum et caricarum in nauis positarum hunc esse putorem. At ille alterius rei factorem se sentire affirmauit. Adhuc loquentem illo, adolescens quidam possessus a Demone, qui procedens iuxta carinam se nauis absconderat, repente exclamauit. Quo statim per Antonium in nomine Domini IESU CHRISTI curato, intellexere uniuersi Diaboli illum fuisse putorem.

Alius quoque ad eum uir inter suos nobilis Demoni osus adducitur tanta oppressus insania, ut non sciret se esse apud Antonium, nec non et corporis sui superflua comederet. Quamobrem, rogatus senex ab his qui eum adduxerant, ut pro illo Dominum oraret, intantum iuuenis miserum condoluit, ut tota nocte peruigilans cum eo, aduersus patientis insaniam laboraret. Sed cum iam luceceret, et obsessus impetu in Antonium factum uehementer cum impulisset, irasci coeperunt, qui eum adduxerant, cur se fecisset iniuriam.

R. 4

Quibus

Quibus Antonius ait. Nolite alienam culpam iu-
ueni misero ascribere, furor iste obsidens est non
possessi. Idcirco autem in hanc prorupit, dolens
hostis audaciam, quia Dominus ad aridam regio-
nem ire eum iussit, & expulsi Sathane indicium,
iste aduersum me impetus fuit. Nulla post uerba
merita, & adolescens recepto sensu, & gratias da-
gens Deo, & locum ubi esset agnouit, & toto Ana-
tonium complexans, deosculatus est affectu.

Innumera & alia istiusmodi signa sunt, quae
Monachorum concordia sepe relatione cognouimus.

Verum non tantum his adhibendus est stupor,
quia multo plus quae sequuntur conditionem nostrae
fragilitatis excedunt. Hora circiter nona, cum
ante cibum orare coepisset raptum se sensit in spi-
ritu, & ab Angelis in sublime ferri, prohibenti-
bus transitum aëris Dæmonibus, coeperunt An-
geli contra dicentes requirere, quae esset causa re-
tinendi nullis existentibus in Antonio criminibus.
Illis uero ab exordio natiuitatis replicare peccata
nitentibus, calumniosa Angeli ora clauserunt di-
centes, non debere eos à natiuitate eius delicta nar-
rare, quae iam Christi essent bonitate sopita. si qua
autem scirent ex eo tempore quo factus est Monachus,
& Deo se consecrasset, liceret proferri.

Accusabant

Accusabant Dæmones multa procaciter mentien-
tes, & cum deessent probamenta fallacibus, Liber
Antonio conscensus aperitur. Et statim rediens in
se, in eo loco in quo stare coeperat, hoc se rursum
uidit esse quo fuerat. Tunc uero oblitus esca ex illa
hora noctem gemitu ac lamentatione transegit,
reputans secum humanorum hostium multitudine-
nem & colluctationem tanti exercitus, & laborio-
sum per aërem iter ad caelum, & hoc Apostoli
dictum, quo ait. Non est uobis colluctatio aduersus
carnem, sed aduersum principes potestatis huius
aëris. Qui sciens aëreas potestates ob id semper
tentare, luctari, & cotendere, ne nobis liber
transitus esset ad caelum, hortabatur monens,
Assumite arma Dei ut positis resistere in die ma-
la, ut nihil mali habens, quod de uobis dicere pos-
sit inimicus confundatur, nos autem Apostolici ser-
monis recordemur dicentis, Siue in corpore, siue
extra corpus nescio, Deus scit. Et Paulus quidem
usque ad caelum tertium raptus est, ibique auditis
uerbis ineffabilibus descendit, Antonius autem
usque ad aërem sublatus, post colluctationem liber
conscensus apparebat. Habebat etiam istiusmodi
donum. Si cuius rei sedens in monte ignarus fu-
isset, & eius secum inquireret notionem, oranti ei
R. S. à Domina

à Domino reuelabatur, & erat secundum quod scriptum est à DEO doctus.

Deniq; cum à fratribus haberetur iste tractatus, & ab eo sedulo sciscitarentur, quemadmodum se post corporis sarcinam, anima gereret, quibus ei locus post exitum concederetur, proxima nocte uox desuper nomen eius inclamitans, ait.

Antoni exurge, exi, & uide. Qui exurgens egressus est, sciebat enim quibus respondere deberet. Et eleuatis ad caelum oculis, uidit quendam longum atq; terribilem, caput usq; ad nubes attolentem, uidit etiam pennatos quosdam euolare cupientes ad caelum, atq; illum extensis manibus prohibere transgressum, è quibus alios apprehensos elidebat ad terram, alios frustra retinere contendens, dolebat super se ad caelestia transuolare & maximum gaudium mixtum moerore, uicti uiuifloresq; tribuebant. Statimq; ad eum uox facta est, dicens. Animaduerte quod uides. Et tunc coepit illuminatio corde intelligere, animarum esse consensum, & Diabolum prohibentem, qui & sibi retineret obnoxios, & in sanctorum quos decipere non poterat, cruciaretur uolatu.

His uisionum exemplis incitatus, quotidie ad meliora crescebat,

Neq; uero id quod sibi reuelatum fuerat causa iactantiae, fratribus indicabat, sed cum orans iugiter DEI laudaret auxilium, interrogantibus compellabatur edicere, nec spirituales filios pura in CHRISTO anima occultare quicquam uolebat, praesertim cum huiusmodi signorum relatio, & amorem ministraret proposito, & fructum laboris ostenderet. Nunquam ille aut ira subita concitatus patientiam rupit, aut humilitatem crexit in gloriam.

Nam omnes Clericos usq; ad ultimum gradum ante se orare compellens, Episcopis quoq; atq; Presbyteris, quasi humilitatis discipulus, ad benedicendum se caput submittebat. Diaconos uero qui ad eum utilitatis causa ueniebant, cum pro adiutorio eorum eis praesentibus disputaret, ad orandum Dominum sibi proponebat, non erubescens & ipse discere. Nam & interrogabat frequenter eos cum quibus erat, & si aliquid ab eis necessarium audierat, se fatebatur adiutum.

Habebat autem & in uultu magnam gratiam, & admirabile à saluatore, etiam hoc munus acceperat. Si quis enim ignarus eius, inter multitudinem Monachorū eū uidere desiderasset, nullo indicante ceteris praetermissis ad Antonium currebat,

Et anime puritatem agnoscebat in uultu & per
 speculum corporis, gratiam sancta mentis intue-
 batur. Nam semper hilarem faciem gerens, liqui-
 do ostendebat se de celestibus cogitare, sicut scrip-
 tura ait. Corde letante uultus floret, sed in mo-
 rore constituto tristatur. Ita & Iacob agnauit
 Laban socerum suum insidias sibi machinantem
 dicens, ad filias eius. Non est facies patris uestri,
 sicut heri & nudius tertius. Sic Samuel agnouit
 Dauid, letificatos enim habebat oculos, & dentes
 sicut lac candidos. Similiter agnoscebat Antonius,
 quia semper eandem faciem, inter prospera
 & aduersa retinens, nec secundis extollebatur,
 nec frangebatur aduersis. Erat autem & in uultu
 amabilis, & in fidei puritate mirabilis. Nunquam
 enim Scismaticorum se miscuit communioni, ante-
 quam eorum sciens prauitatem, atq; transgressio-
 nem. Nunquam Manicheis aut alijs Hereticis,
 saltem amicabilia uerba largitus est, nisi tantum
 ea, quae eos possent ab iniquitatis errore reuocare,
 denunciando talium amicitias atq; sermones perdis-
 tionem esse anime. Sic etiam Arrianos detestaba-
 tur, ut omnibus diceret, nec iuxta eos quidem esse
 accedendum. Nam cum uenissent quidam Arriani-
 onitae reperta post eorum examinationem infide-
 lissima

Antonius
 acerrimus
 hostis He-
 reticorum

lissima secta, effugauit eos de monte, dicens mul-
 to serpentibus deteriores horum esse sermones.
 Mementibus autem Arrianus aliquando, Antonium
 ita ut se credere, admiratus eorum audaciam, &
 iusti doloris ira commotus, rogatusq; ab Episco-
 pis atq; uniuersis fratribus, Alexandriam de-
 scendit, ibiq; Arrianionitas publico sermone con-
 demnauit ultimam hanc esse Heresin & prae-
 forem Antichristi affirmans, praedicauitq; in po-
 pulo filium DEI, non facturam, non ex ullis ex-
 tantibus, sed proprium & unius cum patre sub-
 stantiae, ne creatura potius aut adoptio aut ap-
 pellatio uideretur, impium esse dicens, uel mente
 concipere, erat quando non erat, cum uerbum
 DEI Deus, qui est semper patri sit coaeternus,
 quia ex eo natus est Patre, qui semper est. Vnde
 aiebat: Cum Arrianis uobis nulla sit conuinctio.
 Quae enim societas luci ad tenebras? Vos fideliter
 credentes, Christiani estis, illi uerbum, id est,
 filium qui ex DEO patre est, creaturam docentes,
 nullo interuallo à gentibus separantur, qui serui-
 unt creaturae, potius quam creatori, qui est bene-
 dictus in secula. Ipsa mihi credite irascuntur ele-
 menta, & omnis contra Arrianum furorem se-
 cundum Apostoli dictum congemiscit creatura
 quod

Confessio
 Antonij
 & concio
 contra
 Arrianos.

quod sibi DOMINUM suum per quem omnia,
 & in quo omnia facta sunt, uideat coequari. Huius
 tanti uiri predicatio, exprimi non potest, quan-
 tum ad finem populos roborauerit.

Latabantur quippe hostilem & CHRISTO
 inimicam Heresim, Anathematizari ab Ecclesie
 columna. Nulla tunc etas, nullus sexus domi-
 mansit. Taceo de Christianis, Pagani quique, &
 ipsi Idolorum Sacerdotes, ad dominicum imperium
 conuolabant dicentes. Deprecamur ut uideamus
 hominem DEI, quia hoc apud uniuersos conspi-
 cuum erat nomen Antonij. Ambigebant quocumque
 saltem fimbriam uestimenti eius attingere, multi-
 tum sibi & tactum prodesse credentes. Quot tunc

Multi gen-
 tiles per
 Antoniū
 conuersi
 ad Chri-
 stum.

Diabolica obsidione & uarijs infirmitatibus liberati.
 Quot simulachris erepta sunt spolia. Quot
 etiā ab errore gentilium retracti nostro iuncti sunt
 gregi. Tanti certe ut paucorum dicū spacio ex Idolo-
 rum superstitione conuersio, omnem per annum
 credentiū uincere turbam. Preterea cum irruentia
 multitudinem comites repellerent, aestimantes ite-
 dio illi conuentū populi fore, ipse tranquillo animo
 dicebat. Nunquid hic cæcus Dæmonum maior est
 turbis? Nunquid obsequentium multitudo, collucta-
 torum in mente nostrorum ceteruis est numero-
 sior

fior? Accidit etiam ut cum eum redeuntem circa
 portam prosequeremur, à tergo quaedam mulier
 clamitaret dicens. Expecta homo DEI, filia
 mea atrocissimo uexatur Dæmonio, expecta obse-
 cro, expecta, ne & ego corruens inteream. Hoc
 audito admirabilis senex, à nobis admonitus, uo-
 lens tamen & ipse paululum substitit. Cūq; ap-
 propinquante muliere, puella iaceret explosa,
 orauit tacitus IESVM, & ad comminationem
 eius, statim spiritus impurus egressus est. Puella
 incolumis populus in laudibus DEI, mater in
 gaudio fuit. Ipse autem latabatur, quia ad desi-
 deratam, solitudinem reptabat. Erat autem ual-
 de sapiens, & hoc in se miserabile habebat, quia
 cum literas non deuicisset, ingeniosissimus & pru-
 dentissimus immobilis & mansuetus erat.

Antonius
 rudis lite-
 rarum.

Aliquando etenim Philosophi duo gentiles
 uenerunt ad eum, putantes Antonium se posse de-
 cipere. Erat enim in superiori monte. Quos cum
 uidisset, paganos intellexit ex uultu, & proce-
 dens ad eos per interpretem, ita cœpit appellare.
 Quare tam longe ad stultum hominem, sapientes
 se uexare uoluerunt. Illis dicentibus non esse
 illum stultum, sed & nimium sapientem, uigilan-
 ter respondit:

Acumen
 ingenij in
 Antonio.

Si ad

Si ad stultum uenistis, superfluum est labor uester. Si autem putatis me sapientem esse, & sapientiam habere, bonum est, imitami quæ probatis, quia bona conuenit imitari. Si ego ad uos uenissem, uos imitaret, sed quia uos ad me quasi ad sapientem uenistis, estote sicut ego sum Christiani. Abscesserunt Philosophi utrumq; mirantes, & acumen ingenij & Dæmonum expulsioniones.

Vtrum
sensus an
literæ
prios.

Alios quoq; similiter mundi sapientes, qui eum irridere cupiebant, qui literas ignoraret, tali disputatione colligauit dicens: Respondete mihi, quid prius est, sensus an literæ? Et quid cuius exordium? Sensus ex literis, an literæ oriuntur ex sensu? Illis asserentibus, quia sensus esset auctor atq; inuentor literarum ait. Igitur si cui sensus incolumis est, hic literas non requirit. Quis presensentium post hanc colluctationem non exclamauerit, cum obstupuerint, & ipsi qui uicti sunt, tantam in imperito literarum sagacitatem animi admirantes. Neq; enim ut in solitudine & montibus uersatus, atq; omnem ibidem exigens uitam, agrestis & rudis erat, sed iocundus atq; affabilis, sermonem secundum Apostoli præceptum diuino conditum sale proferebat, ita ut inuidia careret, & amore omnium potiretur.

Intra

Inter hæc quasi parum esset, bis gentilitatem fuisset superatam, & tertio uenerunt uiri, omnis secularis prudentiæ nubæ cæcati, atq; uniuersis Philosophiæ studijs artium suarum æstimatione doctissimi. Hi cum rationem ab eo exigent fidei, quam in Christo habemus, & niterentur arguta Sophismatum interrogatione, de diuina Cruce eum illudere, intra silentium paululum uoce compressa, primum eorum miseratus errorem est. Deinde per interpretem, qui eius uerba diligentissime in Græcum solebat exprimere sermonem, ita exorsus est, dicens: Quid pulchrius est, quidue honestius, Cruce colere, an adulteria? parricidium uel incestum, his assignare quos colitis, cum in altero contemptus mortis insigne uirtutis sit, in altero turpis religio sit obscenitatis Magistra? Quid melius est dicere, quod DEI uerbum manens ut erat, ob salutem nostram humanum corpus assumpsit, ut societate mortalitatis nos eueheret ad cælum, particepsq; naturæ cœlestis efficeret, an, ut ipsi asseritis, diuinæ mentis haustum, ad terrena ueneranda caput submittere, & pecudum atq; Serpentum formis cœleste nomen includere? Quo ore Christianorum crudelitatem audetis irridere, dicentium Christum filium Dei sine sui detrimento, et cœpisse

Assertio
Christiana
doctrina
contra
Philosophos.

S

pisse

pisse esse quod non erat, & mansisse quod fuerat cum ipsi animam de cœlestibus detrahentes, non tantum hominum, sed & pecudum soleatis sepius corporibus, Christiana credulitas pro salute mundi Deum suum uenisse testatur, uos uero inmatam animam prædicantes, ultro citroq; transfertis. Christiana fides quæ omnipotentiam DEI clementiamq; ueneratur, consequenter incarnationem dicit DEO fuisse possibilem, ita tamen ut non euacuauerit humiliatio dignitatem, uos qui animam splendidissimo Dei fonte manantem turpiter dedidisse iactatis, qui mutabilem & conuertibilem eam post sui diminutionem audetis asserere, iam illam quoq; naturam dominantem seculorum, per animæ contumelias impia lingua temeratis, imago enim quæ secundum nos naturalem similitudinem seruauit auctoris, cui una ex quo defluit eademq; substantia, humilitates proprias & iniurias consequenter ad suam originem remittit.

Igitur animaduertite contumelias animarum, ad patrem ut appellatis earum, per uestram blasphemiam redundare. Crux Christi Domini Dei nostri nobis ingeritur. Rogo, quæ hic est religionis obscenitas? Nonne potius est crucem, aut aliterius generis mortem ab iniquis hominibus illatam patienter

patienter sustinere, quam Isidis plangere post Osirim uagos incertosq; discursus. Pudeat quæso uos insidiarum Typhonis, pudeat Saturni fugæ & deuorationis crudelissimæ liberorum. Erubescite parricidium Iouis & incestum, erubescite raptum eius & coitum mulierum atq; puerorum.

Ille, sicut uestri fingunt Poetæ, ad explendum immaniissimæ libidinis furorem, molles dedit in amore uagitus, ille in Dianæ fluxit sinus, ipse amator & precium, ille modulatus ales Lædeos petiuit amplexus, ille in proprium seuiens sexum regium puerum ministris auibus polluit. Hæc uos creditis, Hæc colitis. Hæc sunt uestrorum ornamenta templorum. Aequo, deprecor pro uestra salute, dicta pensate iudicio, Cuncta an nihil libris credenda sunt, Christianis? Si nihil, nec Crucis quoq; cui detrahitis nomen agnoscitis? Si uniuersa credenda sunt, cur cum in iisdem libris Crucis resurrectio copuletur, passionem diuinam stolido laceratis eloquio, & non statim iungitis cœcorum uisum, surdorum auditum, claudorum gressum, lepræ emundationem, seruiens ambulanti Deo suo mare, Dæmonum fugas, resurrectionem mortuorum, & defunctorum ab inferis reditus? Hæc omnia scripturis quas interpolatis inserta sunt, & iisdem uoluminibus continentur præconia maiestatis & mortis.

Quamobrem, odio quo imbuti estis abiecto, inuenietis ilico & Deum uerum esse IESVM, & salutis humane gratia fragilem assumpsisse naturam. Vestram tamen nobis (si non pudet) narrate religionem, sed quas (O error infelix) poteris referre culturas de tanta rerum feditate atq; uicordia? Nisi forte, ut audio, fabulis asseritis Deorum uestrorum, & obscenitates & crudelitates, & uanitates, & mortes, tegentes eas Allegoricis uelaminibus, Liberum raptum terram Proserpina semiclaudum Vulcanum & debilem ignem, Iunonem aërem, Apollinem Solem, Dianam Lunam, Neptunum maria, & libidinum principem Ionem ætherem, interpretantes. Nec post hanc excusationis procacitatem, DEVM, sed creaturas contempto creatore suspicitis. Quia si pulchritudo uos elementorum ad suam traxit uenerationem, modum fas erat custodire, & oportebat mirari tantum ne colere, ne factura ueneratio creatoris esset iniuria: Nam secundum istiusmodi, quam uos sequimini, ratio est præpostera atq; peruersa, & architecti honor migravit ad domum, & Medici scientia ad remedia conferretur, omnium quoq; artificum merita uel laudes ad opera transferentur. Quid ad hæc dicitis, ut agnoscamus quæ sit Crucis

Honor
 creatoris
 non dan-
 dus crea-
 turis.

ridicula

ridicula uobis ignominiosa confusio? Hac disputatione conuertentibus inter se Philosophis oculis, simulq; musitantibus, subridens Antonius rursus per interpretem ait. Perdurum nanq; cuncto uideatur operi quotiens iusto uniuersæ rei tenore calcato, labris merita, factis magis quam factoribus astruuntur. Elementa quidem ut memorauimus ex ipsorum conspectu suam comprobant seruitutem. Sed quoniam uos obseruatione dialectica, necessaria ut putatis quæq; colligitis, hoc quoq; artificio, etiam nos nostram religionem compellit affirmare. Respondete mihi, Cognitio DEI quemadmodum manifestius approbatur, per lectionem uerborum, an per operationem fidei? Et quid antiquius est, operatio fidei, an disputatio per argumenta procedens? Illis respondentibus firmiter sermonibus operationem esse, & hanc liquidam de Deo cognitionem, bene eos & ipse dixisse consensit, quia operationem quæ ex fide descendit animi generat affectus, dialecticam uero ex artificio componendum sumpsisse oppositionis exordia. Cum ergo ait operationem fidei animo fixam quis habuerit, superflua erit uerborum compositio, per quam conceptam sensu nostro credulitatem tentatis euellere & tamen sepe nostras explicare intelligentias

S 3

NON

VITA SANCTI

non ualeatis. Ita solidiora sunt mentis opera, quam Sophismatum fraudulenta conclusio,

Nos Christiani mysterium uite nostrae, non in sapientia mundi habemus repositum, sed in uirtute fidei, quae nobis à DEO tributa per Christum est, Hanc orationis meae ueritatem, rerum quotidie quae geruntur ordo commendat, uobis imperitiis & literarum uestrarum ignaris ad DEI cogitationem, eius solum uerba sufficiunt. Ecce nos

Collatio
Christiana
doctrinae
& fidei
cum
gentilitate.

tot gentilitatis gregibus abstracti in uniuersum orbem quotidie propagamur, uobis uero post aduentum Domini, nodosae Sophismatum defecerunt uersutiae. Ecce nos simplicem Christi fidem docti Idolatriam debellauimus, & per praedicationem ignominiosae Crucis, aurata templa ceciderunt. Vos si potestis, ostendite qua contexione uerborum gentilitatem CHRISTO praepone re uaseritis. Per omnes iam terras Deus Dei filius Christus est agnitus, nihil eloquentia Sophismatum, nihil disputatione Philosophiae multitudini potest obesse credentium. Crucifixum nominamus & uniuersi Demones quos uos ut deos colitis rugiunt, atque ex obsessis corporibus ad primum Dominicae crucis signum fugantur, Vbi sunt illa fabulosa oracula? ubi Aegyptiorum incantationes? Quo maiorum profecere

ANTONII.

126

profecere carmina? Certe tunc uastata sunt omnia, cum de suo cruce mundo Christus intonuit. Nihilominus uos praetermissis debilitatorum ceteris, gloriosam Iesu mortem irridere conamini. Illud autem quale est, quod nunquam infestatione regali concussa gentilitas imo seculo cara, & hominum praesidijs fulta iam corrui.

Nos famuli Christi quo plus premimur, eo magis assurgimus & floremus. Vestra simulachra ornatis quondam septa parietibus, iam uetustate collapsa sunt. Christi uero doctrina quae uobis stultitia uidetur & ludus, licet tyrannica persecutionum principum tentamenta pertulerit, licet uarijs sit incurcata terroribus, nullo tamen terrarum orbe concluditur, nullo gentium barbararum sine prohibetur. Quando enim diuinae scientiae tantus splendor illuxit? Quando tot simul conuenere uirtutes? Continentia in matrimonio, uirginitas in Ecclesia, floret in martyrium pro Domino suo gloriosa constantia, quorum omnium Crux CHRISTI principium est. Cum interim uos inter tantos uirtutum choros, Syllogismorum reuerentia tenditis, & ueram rerum lucem tenebrosis conamini argumentationibus obuoluere.

Christiani
quanto
magis
pre
muntur,
eo magis
florent.

VITA SANCTI

confirmat
doctrinā
Christi
miraculis.

Ecce nos (ut dixit Doctor noster) non ingentili persuasione, sed in fide apertissima suademus, quae uerborum affirmationem praeuire consuevit.

Assunt quippe patientes à Dæmonibus uexati, quos cum in medium produxisset, uerba repetiuit dicens. Nunc uos collectionibus uestris, & quo uultis malefico carmine Deos uestros quos putatis expellite, sin autem non potestis, uictas submitte manus, & ad Christi trophea confugite, & statim Crucifixi credulitatem maiestatis potentia prosequetur. Dixit, & inuocato nomine IESU cum uitale signum in sacro numero Trinitatis pressisset in frontibus, una cum expulsis Dæmonibus, uana praesentium Philosophorum confutata sapientia est. Expauerunt enim stupentes hominem, cui post tantum ingenium afflueret signorum diuina largitio. At ille uniuersa Christo qui curauerat ascribens usus est affatu reciproco, & ait. Nolite me putare his sanitatem dedisse, Christus per seruos suos facit ista miracula. Credite & uos, & uidebitis, quia deuota Deo fides, non eloquentiae uanus tumor talia signa meretur. Confugite ad Crucifixi legem, nosq; eius imitamini famulos, & hoc scientiae sine contenti, nulla deinceps secularis imprudentiae argumenta quaeritis.

Hactenus

ANTONII,

127

Hactenus Antonio dicente, miro Philosophi stupore percussi, & cum honorifico salutato ab eo recedentes, multum eius sibi fatebantur profuisse conspectum. Hoc in eo uiro mirabile est, ut hominem in extremo mundi limite conditum, & fauor principum, et omnis celebraret aula regalis. Nam & Constantinus Augustus, & eius liberi Constans atq; Constantius talia cognoscentes, crebro ad eum quasi ad patrem missis literis obsecrabant, ut reciprocis eos scriptis hilararet. At ille eiusmodi manens, qualis & ante quam litera ad eum uenirent, fuerat, nec salutatione principum mouebatur, & tanquam non acceptis literis conuocatis Monachis aiebat. Reges seculi ad nos miserunt Epistolas, quae hic Christianis adhibenda miratio est? Licet enim diuersa sit dignitas, attamen eadem nascendi moricndiq; conditio est. Illa sunt ueneratione omni percolenda, illa toto animi affectu retinenda sunt, quod hominibus Deus legē scripserit, quod per filium suum proprijs Ecclesijs ditauerit eloquijs. Quae Monachis est ratio, cum Epistolis regum? Cur accipiam literas, quibus consueti nesciam reddere salutationis obsequia?

Igitur rogatus ab uniuersis fratribus, ut Christianos Reges suis literis refrigeraret, ne scilicet

Cesaribus
carus An-
tonius.

SS

Literę scilicet per silentium eius exasperarentur, ad sus-
 Antonij ceptas Epistolas conuenienti rescripsit. Laudauit
 ad Reges primum quod Christum colerent, deinde salutaris
 Christianos persuasit, ne magnam putarent regiam potesta-
 tem, ne presentis carnis imperio tumentes, se ho-
 mines esse nescirent, & iudicandos à Christo obli-
 uiscerentur. Ad postremum clementie circa sub-
 iectos & iustitia, curam quoq; inopum admonuit,
 atq; unum sempiternum esse regem omnium secul-
 lorum Iesum Christum Epistolis testatus est. His
 princeps susceptis uehementissime letabantur.
 Sancta quoq; apud cunctos Antonij flagrabat opinio,
 ita ut eius se filios cuperent nominari. Magna
 etenim cum aduenientibus affabilitas, omnium in
 se studium conuerterat. Postquam ergo gentiles
 confutati, Reges admoniti, fratres ab eo sunt
 consolatione recreati, ad interiorē montem et ad
 rigorem solitum regressus est, ibiq; sæpe cum in-
 troeuntibus deambulans, ac residens stupebat, si-
 cuti in Daniele scriptum est, & interiectis hora-
 rum spacijs consequentia respondebat, ut intelli-
 geretur aliqua reuelationis uidisse secreta. Nam in
 monte positus, ea quę in Aegypto longe gere-
 bantur præuidens, Episcopo Serapioni ibi consti-
 tuto narrauit.

LAMENT

LAMENTABILIS SE- quitur uisio, et omni lachrima- rum fonte plangenda.

CUM enim cum fratribus circa sedentibus Antonij
 operaretur, intente fixit oculos in cælum uisio de
 gemens atq; suspirans.

Mulus es

Et post aliquantum spacium reuelationis in-
 uertentis, ceptæ nimio dolore contremuit, & statim fixis bus altare
 genibus ante DEI uultum prouolutus orauit, ut Domini.
 clementia sua futurum auerteret scelus. Succedunt
 orationi lachrimæ, metus ingens inuadit presen-
 tes, obsecrant ut tantæ calamitatis exponeret uis-
 sionem. Singultus occupant uocem, lingua fletibus
 præpeditur, & in medio conatu sermo gemitu in-
 terrumpitur. Vix tamen cum uociferatione flu-
 tuosa ait. Melius erat ò filioli impendens piaculo
 lum cita morte lucrari. Sic incipiens rursum la-
 chrymis uincitur, & inter ægra suspiria tandem
 pectori commodans uocem, magnum, inquit,
 quoddam & uniuersis seculis inauditum imminet
 nephas. Magno fides catholica turbine subuertetur,
 & homines iumentis similes CHRISTI
 sancta diripient.

Vidi

Arriano-
rū furor.

Vidi enim Altare Domini multorum circumdatum
multitudine, qui crebris calcium ictibus omnia
dissipabant: Hæc est causa gemituum quos audi-
stis. Et facta est uox Domini dicens: Abominabi-
tur Altare meum, nec mora, uisionem sequitur
effectus. Nam post annos duos, seu a Arianorum
irrupit insania. Tunc Ecclesiarum rapina, tunc
diuorum temeratio uasorum, tunc pollutis Eth-
nicorum manibus, sacra polluta sunt ministeria,
tunc Paganorum opificum præsidia aduersum
Christum comparata cum assumptione palmarum
quod Idolatriæ apud Alexandriani insigne est, ad
Ecclesiam pergere compellebantur Christiani, ut
Arianorum populi crederentur, Proh scelus, hor-
ret animus replicare quæ gesta sunt: Virginum
matronarumq; ereptus pudor, sanguis ouium Chri-
sti in Christi templo effusus ueneranda resper-
sit Altaria, baptisterium pro uoluntate gentilium pol-
lutum est. Nihil defuit uisionis ueritatem mon-
strauit effectus, quod calcitraantium mulorum in-
disciplinatio, Arianorum esset impietas. Sed istam
tristitiam consequentis reuelationis prosperitate
consolatus est, & ait. Nolite filioli mœrori uos
penitus cedere, ut enim iratus est Dominus, sic
rursum miserebitur & suum cito Ecclesia recu-
perabit

perabit ornatum, eosq; qui in persecutionibus fi-
dem Domini seruauerint, solito uidebitis fulgore
reducentes. Reuertentur ad foueas suas Serpen-
tes, & religio longius propagabitur, tantum ui-
dete ne fidei nostræ sinceritas Ariana labe sorde-
scat. Non Apostolorum, sed Daemonum & patris
eorum Diaboli ista doctrina est, ob id per insipi-
entiam iumentorum similis pecudum, eorum ex-
pressus est animus: Huc usq; Antonius. Sed nos
minime conuenit diffidere, tam grande miraculum
per hominem potuisse ostendi: Saluatoris enim
promissio est, ita dicens. Si habueritis fidem ut
granum Sinapis, dicetis huic monti transfer te,
& transferetur, & nihil impossibile erit uobis?
Et iterum. Amen amen dico uobis, omne quod pe-
tieritis Patrem in nomine meo, dabit uobis, Petite
& accipietis. Ipse enim suis discipulis & uniuersa
credentium gregi, nunc subiectionem Dæmo-
num, nunc uariarum infirmitatum pollicens cura-
tionem, aiebat: Gratis accepistis, gratis date.
Nunquid suæ uirtutis imperio curabat Antonius?
Nunquid suæ possibilitatis arbitrabatur esse quod
fecerat? Orationibus non præceptis Dæmones
morbiq; cesserunt, & ad Christi Dei nostri nomi-
nationem, semper uniuersa perfecta sunt. Nemo
sapientium

sapientium sanitatum admirationem ascribat Antonio, Sed DOMINO IESU, qui solitam erga creaturas suas exhibens benevolentiam, nunc quoque per electum famulum suum indulgenter exercuit. Antonius tantum orabat, & ob uite eius merita, cuncta DOMINVS largiebatur,

Sæpe autem & contra uoluntatem ad exteriorem montem à fratribus perducebatur. Et cum Iudices qui ad interius archisterium propter asperitatem itineris, & ob sequentium multitudinem & horridam solitudinem ire non poterant, precario quærerent, ut eius fruerentur aspectibus, nec impetrare possent, quia molestissime ferebat uexationem discursuum. Ipsos catenatos quos uigor publicus constrinxerat, ad eum destinabant, scientes tales ab Antonio non posse contemni, quorum fletibus superatus, pertraheretur ad exteriorem montem, agnoscens laborem suum utilem miseris fore. Suadebatq; iudicibus, qui eum

Qualia præcepta dedit iudicibus Antonius. Attamen inter medios sermones caræ sibi solitari

dimis recordabatur. Post coactam itaq; præsentiam, quam ducis preces, & quod uerius est, miserorum fletus extorserat post salutaria monita, post reorum commendationem, quorundam uero & absolutionem postulanti duci, ut paulo largius eidem suam præsentiam indulgeret, ait, non posse se diutius ibidem morari, grato usus exemplo quod sicuti pisces ab aqua extracti, mox in arenti terra morerentur, ita & Monachos cum secularibus retardantes, humanis statim resolui confabulationibus. Ob id ergo inquit, conuenit ut pisces ad mare, ita nos ad montem festinare, ne tardantibus nobis aliqua propositi succedat obliuio. Prætenta hominis sapientia dux miratus iustam de eo tulit ueramq; sententiam, dicens: Vere iustum esse Dei famulum, nec in rustico homine potuisse tantam aliquando inesse sapientiam, nisi diuino amore regeretur.

Miraculū

Præterea cum Balacius qui sub Nestorio præfecto Alexandria, iniquitatis studiosissimus fauor, Christi Ecclesiam persequeretur, ut animo te Christiano uesano uirgines Monachosq; nudatos uerberaret in publico, ad eum Antonius literas misit, quarum ista sententia est: Video iram DEI uenientem super te, desine persequi Christianos,

ne te

ne te ira occupet, quæ proximum iam tibi minatur interitum. Legit inſœlix Epistolam & irrisit, atq; in eam expuens proiecit in terram, portitores quoq; multis afficiens iniurijs, Antonio talia renunciari præcepit. Quoniam cur tibi tamopere Monachorum est, etiam ad te mei uigoris transilict disciplina. Sed confestim minitorem operis sit supplicium, & post quinq; dies os effrenatum ultio diuina compeſcuit. Egreditur enim ad primam mansionem Alexandriae quæ appellatur Chereum, cum supradiſto Aegypti præfecto Nestorio, uehuntur equis, quos inter omnes, Balatius cuius erant, mansuetissimos nutrierat. Cum ergo pariter solito sibi met equi alluderent, miror quo Nestorius uehebatur, morsu repemino Balatium decussit in terram, ac sic in eum inhians femora eius lacerauit atq; corroſit, ut statim relatus ad ciuitatem post tertium diem moreretur, uniuersiq; agnoscerent minarum ab Antonio prædictarum effectum quantotius consecutum, digno persecutoris fine completo.

Ceteros ad se uenientes mira cum modestia Antonius admonebat, ut oblita seculi dignitate, remotioris uitæ beatitudinem appetere. Siqui autem maiori potestate premebantur, nec pote
zuri

rant obtinere iusticiam, ita eos obnixè defendebat, ut ipse pro illis pati uideretur iniuriam. Multis uitijs fuit præclari senis oratio, multi magnis diuites & altiori gradu militiæ derelicto, eius adhaeser curriculis. Et ut infinita breuiter mone comprehendam, bonum Aegypto medicum CHRISTUS indulserat. Quis non tristitiam apud Antonium mutauit in gaudium? Quis non iram uertit in pacem? Quis orbitatis locum, non ad eius temperauit aspectum? Quis non mœrore paupertatis, quo premebatur abiecto, statim & diuitum despexit opulentias & in sua lætatus est paupertate? Quis post lassitudinem Monachus non eius uegetatu hortatus est? Quis adolescentiæ ætatis accensus ardoribus non ex eius admonitu, pudicitie amator fuit? Quis uexatus à Diabolo, sine medela redijt? Quis inimici cogitationibus distractus non cœca tempestate sopita, sereno regressus est animo? Sciebat enim quo quisq; laboraret incommodo, & ex uitæ meritis discretionem spirituum agnosens, adhibebat uerborum, prout erant uulnera, sanitatem. Vnde effectum est, ut post eius doctrinam omnes Diaboli panderentur insidiæ, Multæ quoq; ad eius conspectum desponsatæ puellæ, ab ipso pene thalamo recedentes in Ecclesiæ

T

matris

matris discretionem spirituum agnoscens, adhibebat uerborum, prout erant uulnera, sanitatem. Vnde effectum est, ut post eius doctrinam omnes Diaboli panderentur insidia. Multæ quoq; ad eius conspectum desponsatæ puellæ, ab ipso penethalamo recedentes in Ecclesiæ matris gremio conserunt. Quid plura? Totius orbis homines ad eum consuebant, & uniuersarum gentium uarietas, bellicosissimum contra Dæmones uirum conspicere gestiebant. Nullus se frustra illuc uenisse conquestus est, omnibus delectabile atq; iocundum laboris commercium fuit, Fatigatio enim itineris emolumentum uiatitici reportabat, sicut rei probauit effectus. Nā post resolutionem eius, quasi communi funere orbitatis excepto, proprium singuli parentem luxerunt. Quis autem finis uitæ eius fuerit, dignum est & me commemorare, & uos cum desiderio audire, quia & hoc in eo imitabile cunctis fuit, Iuxta consuetudinem ad uisendos fratres, qui in exteriori monte erant, uenit, ibiq; à diuina prouidentia de sua morte condiscens, ita exorsus est, dicens. Vltimam filioli patris audite sententiam, non enim arbitror quod in hoc seculo iterum uos uisuri simus. Cogit conditio nature, ut post centenarium numerum, quem annis quinque super

Antonius
107. anno
rum.

supergridior, iam resoluatur. Ita locutus audiens tium pectora contristauit, gemitus lacrimæq; dicta merentia, consecutæ sunt. Amplexabantur eum uniuersi, quasi iam de seculo recessurum. At ille tanquam aliena deserens, ad propriam patriam profecturus magna cum leticia præcipiebat, desidiam instituto non debere surripere, sed tanquam quotidie morituros, ut ante prædixerat, à sordidis cogitationibus animam custodire, & omnem emulationem ad sanctos quosq; conuertere, ad Meletianos uero Scismaticosq; ne prope quidem accedere. Scitis enim, aiebat, eorum antiquam peruersitatem, neq; cum Arianis communionem iungamini, quia impietas eorum iam omnibus manifesta est. His etiam illud addebat, nullum debere CHRISTIANUM, cum seculi uiderit potestates, pro Arianorum & Meletianorum pugnare nequitia, à CHRISTI territum discedere ueritate, mortalium illam esse defensionem, nec diu fallacem permanere posse fantasiam. Quapropter aiebat, custodienda est pia fides in CHRISTO, & Patrum religiosa traditio, quam ex scripturarum lectione, & crebro meæ paruitatis didicistis admonitu.

Monet
cauendos
Hereticos
Hortatur
ad fidei
perseuerantiam.

Finito sermone, fratres cum uehementissime retardabant, glorioso patris cupientes termino decorari. Sed multas ob causas quas & silentio

Mos Aegyptiorum demonstrabat, precipue tamen ob praesumptam Aegyptiorum Aegypti consuetudinem, contradixit: Mos etenim in conseruandis de martirum corpora, linteamine quidem obuoluere funtorum & studium funeri solitum non negare, terra uero corporis non abscondere, sed super lectulos domi posita rebus.

Contra reliquias sanctorum.

seruare. Hunc honorem quiescentibus reddi, in ueterata consuetudinis uanitas reddidit. De hoc Antonius saepe & Episcopos deprecatus est, ut populos Ecclesiastica contestatione corrigerent, & laicos uiros ac mulieres rigidus ipse conuenit, dicens, nec legitimum hoc esse, nec Deo placitum, quippe cum Patriarcharum & Prophetarum sepulchra, quae ad nos usque perdurant, haec facta conuincerent. Dominici quoque corporis exemplum oportere intueri iubebat, quod in sepulchro positum lapide usque ad resurrectionis diem tertium clausum fuerit, atque his modis uicium circa defunctos Aegypti, etiam si sancta essent corpora coarguebat dicens. Quid maius aut sanctius corpore potest esse Dominico? Quod iuxta consuetudinem gentium ceterarum, humo conditum esse

scimus

scimus. Hec iusta persuasio multorum insitum euellit errorem, & repositis in terra cadaueribus, Domino gratias pro bono magisterio retulerunt.

Metuens ergo consuetudinem supradictam, ne eodem etiam circa se laberentur errore, celeriter ualedicens Monachis qui confluxerant, ad amicam uirtutis habitaculum repedauit. Post menses autem paucos, cum non mediocre incommodum senilia membra turbasset, uocatis ad se duobus fratribus, quos ibidem ante quindecim annos, modico interuallo sciunctos instituerat, quique ei iam seni coeperant ministrare, ait.

Ego quidem filioli secundum eloquia scripturarum, patrum gradior uiam, iam enim Dominus me inuitat, iam cupio uidere caelestia, sed uos concio o uiscera mea admoneo, ne tanti temporis laborem repente perdati. Hodie uos religiosum studium arripuisse arbitramini, & coepta uoluntatis fortitudo succresceret. Varias Daemonum nostis insidias, uidistis eorum & impetus feroces & uires effeminatas. Iesum suspirate, & credulitatem nominis eius uestris figite mentibus, & a certa fide uniuersi Demones fugabuntur. Mementote etiam admonitionum mearum, & incerta conditionis uitam quotidie ancipitem pertractate, et caeleste

T 3

leste

VITA SANCTI

Præcipit læste uobis premium, sine cunctamine tribuetur.
Hereticos Scismaticorum quoq; & Hereticorum uenena uis
fugiendos. tate, meumq; circa eos odium sectamini, quia
 Christi sunt inimici. Scitis ipsi, quod nullus mihi
 nec pacificus quidem sermo cum eis aliquando fu-
 erit, propter prauam eorum uoluntatem, & per-
 timax contra Christum bellum. In hoc autem
 magis estote solliciti, ut Domini præcepta seruetis,
 ut post mortem uestram sancti quiq; quasi ami-
 eos & notos in æterna uos recipiant tabernacula.
 Hæc cogitate, hæc sapite, hæc retexite, & si qua
 mei uobis cura, si qua patris memoria est, si mihi
 uicarium rependitis affectum, nullus ad Aegyp-
 tum meas perferat reliquias, ne uano corpus ho-
 nore seruetur, ne uituperati ritus à me ut nostis
 etiam circa me seruentur obsequia. Huius enim re-
 gratia, maxime huc sum regressus. Vos igitur
 humo tegite, uos patris operite corpusculum, &
 illud quoq; senis uestri custodite mandatum, ut ne-
 mo preter uestram dilectionem, locum tumuli mei
 nouerit. Confido in Domino, quia necessario re-
 surrectionis tempore, hoc corpusculum resiliet in-
 corruptum.

Legata
 morientis
 Antonij.

Vestimentorum autem meorum sit ista diuisio. Melotem & pallium tritum cui super iaceo,
 Athanasio Episcopo date, quod mihi nouum ipse
 detulerat.

ANTONII.

134

detulerat. Serapion Episcopus, alium accipiat Me-
 lotem, uos cilicinum habetote uestimentum & ua-
 lete uiscera mea, Antonius enim migrat, & iam
 non erit in præsentī seculo uobiscum. Verba finie-
 rat, & osculantibus se discipulis, extendens pau-
 lulum pedes, mortem letus aspexit, ita ut ex hila-
 ritate uultus eius, Angelorum sanctorum qui ad
 perferendam animam eius descenderant, præsentia
 nosceretur. Hos intuens tanquam amicos uideret,
 animam exhalauit, & additus est Patribus secun-
 dum ordinem scripturarum. Seruauerunt manda-
 ta discipuli, inuolutum, ut præceperat corpus hu-
 mo operientes, et nemo interim usq; ad hanc diem,
 præter eos, ubi sit conditum, nouit.

Legatarius autem Antonij benedictionem qui
 tritum pallium cum Melote imperio eius meruerat
 accipere, Antonium in Antonij muneribus ample-
 ctitur, & tanquam magna hereditate ditatus læ-
 tatur, per uestimentum recordatur imaginem
 sanctitatis.

Hic Antonio uita terminus fuit, ista principia
 meritorum. Quæ licet parciore, ut prædixi, ser-
 mone narrauerim, tamen ex his potestis aduerte-
 re, qualiter homo DEI à pueritia ad senectam usq;
 peruenerit, & quod omni semper dubitatione
 carente, nec languori nec longeuæ quicquam
 etati

T 4

etati aliquando concesserit. Magis autem equalis
 tatem propositi tenens, nec uestimentum mutauit,
 nec pedes lauit, nec escam sectatus est molliorem,
 oculorum quoque aciem et numerum dentium, li-
 cet paululum ob etatem uiderentur attriti, nec non
 et pedum incessum, totius etiam corporis firmi-
 tatem, ita contra iura naturae meritorum gratia
 custodiuit, ut lautorum corporum quae balneis atque
 delitijs confouentur, hilarior eius caro uideretur:
 Hoc etiam fratres quod per omnes prouincias
 amor eius famaque uoluit, quem nec librorum
 disseminatorum oratio luculenta, nec mundanae
 sapientiae nec disputatio, nobilitas generis, nec opum
 infinita congestio commendauit, cui omnium ore
 est ascribendum nisi Christo, cuius hoc donum est.
 Qui deuotos eius animos, ergo suam peruidens
 maiestatem, hominem alio pene orbe coelatum, et
 inter tantas positum solitudines Africae, Hispaniae,
 Galliae, Italiae, Illirico, ipse etiam quae urbium
 caput est Romae, ut in exordio promiserat, de-
 monstrauit. Creatoris est ista benignitas, qui ser-
 uulos suos, licet nolentes, nobilitare consueuit, ut
 ultra humanam esse naturam, sanctorum doceatur
 exemplis et ad beatam uitae imitationem, ex-
 fructu laboris optimus quisque impellatur.

HINC

Hunc itaque fratribus librum magnopere per-
 legere curate, ut agnita fidei uita sublimium Mo-
 nachorum, sciant quod saluator noster Iesus Chri-
 stus glorificantes se glorificat, et seruientibus sta-
 bimet non tantum regna caelorum, sed etiam hic
 in ipsis montium secretis latere cupientibus, fame
 tribuit nobilitatem, scilicet ut et ipsum fruantur
 laude meritorum, et ceteri eorum prouocentur
 exemplis. Si autem necessarium fuerit et gentibus
 legite, ut uel sic agnoscant, quia Dominus noster
 Iesus Christus non solum est Deus Dei filius, sed
 etiam his qui eum sollicitate colunt, et in eum fide-
 liter credunt, hanc dedit potestatem, ut Demones,
 quos illi deos esse arbitrantur, conculcent atque eij-
 ciant, deceptores scilicet hominum, et totius cor-
 ruptiones artifices.

INCIPIT VITA S.
 Pauli Simplicis.

T S

FVIT

VIT QUIDAM IN-
ter discipulos sancti Anto-
nij Paulus nomine, cognos-
mento simplex. Hic initium
conuersionis suae, huiusmo-
di habuit. Cum uxorem su-
am cum altero concubitan-
tem uidisset, nulli quicquam dicens, egressus est do-
mum, et in castitia animi tactus, in Ereum semet-
ipsum dedit. Vbi cum anxius oberraret, ad Monas-
terium uenit Antonij, ibique ex loci amoenitate et
oportunitate consilium capit. Cumque audisset An-
tonium, ut iter salutis ab eo inquireret, ille intuens
hominem simplicis naturae, respondit ei ita deo-
mum eum posse saluari, si his quae à se diceren-
tur, obediret. Tunc ille omnia quaecumque praece-
peret, facturum se esse respondit. Vt ergo promissio-
nem eius probaret Antonius, ante fores cellu-
lae stanti, hic inquit expecta me orans donec egre-
diar. Et ingressus mansit intrinsecus per totam
diem, et noctem, per fenestram, tamen ex occulto
frequentius respiciens, uidebat eum indefinenter
orantem, et nusquam prorsus se mouentem, sed
stare in aestu diei et rore noctis, et ita esse man-
danti memorem, ut ne parum quidem à loco se mo-
ueret

ueret. Egressus autem die postero Antonius instrus-
ere eum et docere de singulis coepit, quomodo
opere manuum solitudinem solaretur, et digitis
quidem corporis opus carnale, cogitatione uero
mentis et animi intentione, operaretur quae DEI
sunt. Cibum quoque in uespera sumere, et praece-
pue in potu confirmans, non minus per aquae ab-
undantiam fantasias animae fieri, quam per uinum
calorem corporis increescere. Et ubi plene eum
qualiter in singulis agere deberet, instruxit, in ui-
cino, hoc est, in tribus à se milibus cellulam consti-
tuit, ibique eum exercere quae didicerat, iubet,

Ipsa tamen frequentius uisitans eum, gratus
labatur, deprehendens illum in his quae sibi tradita
fuerant tota intentione et omni sollicitudine
permanentem. Quadam autem die cum uenissent
ad sanctum Antonium fratres magni quidem et
perfecti uiri, accidit etiam Paulum adesse pari-
ter cum eis. Et cum sermo de profundis rebus et
misticis haberetur, cumque de Prophetis et de salu-
uatore plurima tractarentur, Paulus ex simplici-
tate animi interrogat, si Christus prius fuerit, an
Propheta? Beatus uero Antonius cum pro eo quod
tam absurde interrogaret, quasi erubisset, blande
motu, ut erga simplices solebat, silere atque
sistere eum iubet. III

Exemplū Ille autem qui omne quodcumq; ab eo dictum su-
obediens **ta-** **abscedens** ad cellulam suam, tanquam mandato
citurnitas **accepto**, silentium gerere instituit, nec omnino
us. aliquid loqui. Quod cum comperisset Antonius,
 mirari admodum cœpit, unde hæc illi obseruantia
 placuisset, quam a se sciebat non esse ei inunctam.
 Cumq; iussisset eum loqui, & cur siluerit interro-
 garet, dicit ei Paulus: Tu pater dixisti mihi, ut
 irem & silerem. Et obstupescens Antonius ita ab
 eo sermonem, quem ille negligenter protulerat ob-
 seruatum, omnes, inquit, nos ille condemnat. Cum
 enim nos de cœlo Dominum nobis non audiamus
 loquentem, ab isto qualiscunq; sit sermo, qui ex
 ore nostro ceciderit, obseruatur. Multa tamen &
 sanctus Antonius docere eum uolens de obedi-
 tia, præcipere ei solitus erat etiam, quæ ratio &
 causa non posceret, in quibus eius animus erga
 obedientiam probaretur.

Exemplū Haurire namq; aliquando eum aquam iussit ex
obediens puteo & terram tota die effundere, et contex-
tas sportas resolucere, ac denuo texere et uestimen-
tas dissuere, & iterum resuere, & rursus resol-
 uere, & in plurimis huiusmodi exercitijs ab eo
 memoratur imbutus, ut in nullo prorsus, etiam
 que

que contrarationem imperari uidebantur, disce-
 ret contradicere, & ita per hæc omnia informa-
 tus, tempore breui ad perfectionem uenit. Ex cuius
 exemplo docebat beatus Antonius, quod si quis
 uellet uelociter ad perfectionem uenire, non sibi
 ipsis magister fieret, ne proprijs uoluntatibus obe-
 diret, etiam si rectum uideretur esse quod uellet,
 sed secundum mandatum saluatoris obseruandum
 esse, ut ante omnia unusquisq; abneget semetipsum,
 & renunciet proprijs uoluntatibus, quia & ipse
 saluator dixit, ego ueni non ut faciam uoluntatem
 meam, sed eius qui misit me. Et utiq; uoluntas
 Christi non erat contraria uoluntati Patris, sed ne
 qui uenerat obedientiam docere, inueniretur non
 obediens, si propriam faceret uoluntatem, quanto
 magis ergo nos non iudicabimur obediens, si pro-
 prias faciamus uoluntates.

Deniq; supradictus Paulus exemplo nobis est
 qui obedientia & simplicitatis merito, intantum
 spiritualium gratiarum columen ascendit ut multo
 plures & potentiores uirtutes per ipsum, quam
 sanctum Antonium Dominus fecerit. Ecce quoni-
 am pro effluentia gratiarum ad eum multi ex om-
 nibus terre partibus confluebant ut curarentur ab
 eo, uerens beatus Antonius ne molestia multitu-
 dinis

dimis fugaretur, in interiori Eremito, quo accedi facile ab aliquo non possit, commanere eum fecit, ut uenientes magis ipse susciperet, Antonius. Si quos uero ipse non potuisset curare, hos ad Paulum tanquam prolixioris sanitatum gratiam habentem mittebat, & ab illo curabantur.

Tantam autem simplicitatis fuisse apud eum fiduciam tradunt, ut quodam tempore cum quidam rabiem patiens in modum canis, laniaret omnem qui ausus fuisset ad se accedere, & perductus ad eum fuisset, instabat orationi, ut Dæmonem qui eum urgebat, fugaret. Et cum mora fieret nec minus faceler sequeretur effectus, quasi infantum more inciat uoluntatem dignatus dixisse fertur ad Dominum. Vere non manducabo hodie, si eum non curaueris. Et contumementiū se. nullo quasi delitioso Domino satisfactum est a Deo, & statim curatus est rabidus.

Finit uita beati Pauli simplicis.

VITAS. PELAGIÆ.

Egregium
exemplū
pœnitentis.

QVOD factum est signum imò miraculum in diebus nostris, placuit mihi peccatori Iacobo Diacono, ut scriberem uobis spiritualibus fratribus, ut audientes

& iuuamen maximum consequentes animæ uestræ, misericordem Dominum glorificetis, qui nullum hominem uult ullo modo perdere, sed omnes peccatores saluos facere. Nunc ergo silentium date mihi, & intuemini cum omni affectu & sensu uigilantissimo hæc quæ à me explanantur, totius etenim iuuaminis & compunctionis plena est expositio.

SACRATISSIMVS EPISCOPVS
SANTIOCHIÆ ciuitatis, conuocauit ad se omnes prope se consistentes Episcopos pro certa quadam causa, unde conuenerunt Episcopi numero octo, Inter quos fuit & sanctissimus uir DEI, Nonnus Nonnus Episcopus meus, uir mirificus et efficacissimus Monachus, de Monasterio quod dicitur Tabennensiotarum, propter incomparabilem enim eius uitam, & decoratissimam conuersationem, raptus est de Monasterio & Episcopus ordinatus. Congregatos ergo in prædicta ciuitate, iussit nos Episcopus ipsius ciuitatis manere in Basilica beatissimi martyris Iuliani. Ingressisq; successimus, ubi & ceteri qui conuenerunt Episcopi de cellulis suis, anteianuam ipsius Basilicæ resederunt in cellulis suis. Quibus

Quibus sedentibus aliqui Episcopi dominum meum
 Nondum rogabant ut aliquid ab ipso docerentur.
 Statimq; ex ore suo sanctus Episcopus coepit loqui,
 ad edificationem & salutem omnium qui audie-
 bant. Cunctis uero nobis admirantibus sanctam
 doctrinam eius. Ecce subito transijt per nos prima
 ninarum Antiochie, ipsaq; est prima Theorenti-
 arum Panthoninarum sedens super Asellum, &
 processit cum summa fantasia adornata, ita ut ni-
 hil uideretur super ea nisi aurum & margarite
 & lapides preciosi, nuditas uero pedum eius ex
 auro & margaritis erat cooperata. Cum que
 maxima erat pompa puerorum & puellarum, in
 uestibus preciosis amicta, & torques aurea su-
 per collum eius. Quidam precedebant, alij uero
 sequebantur eam, pulchritudinis autem decoris
 eius non erat societas omnibus secularibus homi-
 nibus. Que tamen transiens per nos totum im-
 pleuit aërem ex odore musco uel cæterorum suas-
 uissimorum odoramentorum flagrantia. Quam
 ut uiderunt Episcopi, ita nudo capite & omni
 membrorum compage, sic inuerecunde transire
 cum tantis obsequijs, ut nec uelamen super caput
 positum, nec super scapulas, tacentes ingemue-
 runt, & quasi à peccato grauissimo, auerterunt
 facies

facies suas. Beatissimus autem Nonnus intentissime
 eam & diu respiciebat, ita ut posteaquam transis-
 set intueretur, & respiceret eam. Et postea auer-
 tit faciem suam, dicens ad circumscdentes Epis-
 copos, uos non delectati estis tanta pulchritudine
 eius. Illis uero nihil respondentibus posuit faciem
 super genua, & manuale sanctum quod tenebat
 sanctis manibus suis, & sic omnem sinum suum re-
 pleuit lachrymis, & suspirans grauiter, dixit ite-
 rum ad Episcopos. Non delectati estis tanta pul-
 chritudine eius? Illis uero nihil respondentibus,
 uere ait, ego ualde delectatus sum, & placuit mihi
 pulchritudo eius, quoniam istam habet Deus pro-
 ponere & statuere in conspectu tremende & ad-
 mirabilis sedis sue, iudicatueros nos & Episco-
 patus nostros. Et iterum dixit ad Episcopos,
 Quid putatis dilectissimi, quantas horas fecit in
 cubiculo suo hæc mulier lauans & componens se
 cum omni sollicitudine animi et intentione, ad spe-
 ctaculum ornans se, ut corporali pulchritudini &
 ornatui nihil deesset, quatenus omnibus placeat,
 ne turpis uideatur esse suis amatoribus, qui hodie
 sunt & crastino non sunt? Ergo & nos habentes
 patrem in cælis omnipotentem sponsum immorta-
 talem, donantem bene custodientibus promissiones
 quæ

quæ habent diuitias coelestes, & æterna præmia
quæ æstimari non possunt, quæ oculus non uidit,
nec auris audiuit, nec in cor hominis descenderunt,
quæ parauit Deus diligentibus se. Quid enim plura
loquor? Habentes repromissionem, faciem illam
magnam & splendidam & inæstimabilem spem
uultum uidere, cui Cherubin respicere non au-
dent, non ornamus neq; detergimus sordes de mi-
seris animabus nostris, sed dimittimus eas negligenter
iacere.

His omnibus dictis, apprehendit me peccator
rem Diaconum, peruenimusq; in hospitio ubi non
bis fuerat cellula data. Et ingressus cubiculum su-
um iactauit se in pavementum, & faciem suam ad
terram, percutiensq; pectus suum lachrymabatur
dicens. Domine Iesu Christe ignosce mihi peccatori
& indigno, quia unius diei ornatus meretricis
superauit ornatum animæ meæ. Quali uultu res-
piciam ad te, aut quibus sermonibus iustificer in
conspetu tuo? Non enim occultabo cor meum ante
te, quoniam prospicis secreta mea. Et uere mihi
peccatori & indigno, quoniam ante Altare tuum
assisto, & non offero pulchram animam, qualem
expetis à me. Illa enim promisit placere hominibus
& fecit, & ego promisi tibi placere & mentitus
sum

sum propter pigritiam meam. Nudus sum, tam in Non con-
caelo, quam in terra, non adimplens præcepta fudit opes
mandatorum tuorum. Ergo non est mihi spes ex ribus suis
operibus bonis, sed spes mea in misericordia tua, sed mise-
ricordia

Hæc uero illo dicente, & horum plurimum ulu- DEI.
lante, eodem die uehementer festa celebrauimus.
Superueniente autem die quæ est Dominica, post-
quam compleuimus nocturnas orationes, dicit ad
me sanctus Nonnus Episcopus: Tibi dico frater
Diacone, uidi somnium & fortiter conturbor, eo
quod non possum discernere illud. Qui mox dicit
ad me uidisse se in somnis, quomodo ad cornu Alta Somnium
ris staret nigra columba, multis sordibus inuoluta, Nonni de
quæ circumuolabat me, & foetorem ac squalorem Pelagia
sordidum eius ferre non ualebam. Illa uero cir- conuertentem
cunstitit me, donec demissa est oratio Cathecumina- da,
norum. Postquam uero proclamauit Diaconus ca-
thecuminus, procedite, statim nusquam compa-
ruit. Et post missam fidelem & completionem ob-
lationis, cum dimissa esset Ecclesia, egrediente me
limitem domus Dei, uenit denuo ipsa columba mul-
tis sordibus inuoluta, et iterum circumuolabat me.
Ego uero extendens manū apprehendi eam et ia-
ctui in conchâ, quæ erat in atrio sanctæ Ecclesiæ,

Et dimisit in aqua omnes sordes suas quibus obuoluta erat, et ascendit de aqua candida sicut nix, quæ et uolans in excelsum ferebatur, et omnino ab oculis meis sublata est.

Cum ergo narrasset somnium sanctus Dei Nonnus Episcopus apprehendit me, et peruenimus ad maiorem Ecclesiam cum cæteris Episcopis, et salutauimus Episcopum ciuitatis. Et ingrediens, omnem populum Ecclesiæ hortatus est, qui ingressi sederunt super thronos suos, et post omnem canonicam celebrationem uel lectionem sancti Euangelij, Idem Episcopus ciuitatis porrigens sanctum Euangelium beatissimo Nonno, hortabatur eum ut uerbum faceret ad populum. Qui aperiens os suum, loquebatur sapientiam Dei quæ habitabat in eo, quoniam nihil compositionis aut Philosophiæ, aut indiscretum alloquebatur, nihil in se habens humane naturæ superfluum, sed repletus Spiritu sancto, arguebat et commonebat plebem, sincerissimæ loquens de futuro iudicio, et de perpetuis bonis, quæ reposita sunt. Cuncta ergo plebs compuncta est ex uerbis, quibus locutus est per eum Spiritus sanctus, ita ut pauimentum sanctæ Ecclesiæ inundaret populi lachrymis.

Gubernatione uero misericordiæ diuinæ contigit, ut

tigit, ut conueniret ad eandem Ecclesiam et materetrix hæc de qua factus est nobis sermo, et quod mirum est cathecumina, cui nunquam accessit sollicitudo peccatorum, nec aliquando ad Dei conuissit Ecclesiam, subito compuncta est timore Domini. Cum argueret sanctus Nonnus populum, ita ut desperaret de seipsa mulier, plangens flumina lachrymarum fundebat, nec ullo modo à fletu continere se poterat. Et statim præcepit duobus pueris suis dicens. Sustinete in hoc loco, et dum egressus fuerit sanctus Nonnus Episcopus, sequimini eum et inquirete ubi maneat, et uenite, et renunciate mihi. Pueri uero fecerunt sicut præcepit eis domina sua, et sequentes nos, uenerunt in Basilicam beatissimi martiris Iuliani, ubi nobis hospitium seu cellula erat. Et regressi uenerunt dominae suæ dicentes, quoniam in Basilica beatissimi martyris Iuliani manet. Quo illa audito, statim transmisit Dypticum tabularum per eosdem pueros ita continentem, Sancto discipulo Christi peccatrix et discipula Diaboli. Audiui de Deo tuo quod caelos inclinauit et descendit super terram, non propter iustos sed ut peccatores saluaret, in tantum humiliatus ut publicanis appropinquaret, et in quem Cherubim respicere non audent, cum

peccatoribus conuersus sit. Et tu Domine mi, qui multam sanctitatem habes, & si carnalibus oculis ipsum Dominum IESUM CHRISTUM, qui se illi mulieri meretrici Samaritanae manifestauit apud puteum, non aspexisti, tamen uerus cultor illius es, sicut à Christianis audiui referentibus. Si uero illius Christi uerus es discipulus, non me respuas, per te desiderantem uidere saluatorem, ut per te merear uidere uultum sanctum suum.

Tunc rescripsit ei sanctus Nonnus Episcopus. Queq; es, manifesta es Deo, & tu, & tractatus tuus & uoluntas tua, Attamen dico tibi, ne uelis tentare humilitatem meam, ego enim sum homo peccator seruus Dei. Si pro certe habes desiderium diuinitatis uirtutem adipiscendi & fidem, & me uis uidere, sunt mecum Episcopi alij, ueni & ante eos me uidebis, nam sola me uidere non poteris.

Cum hæc relegisset meretrix, gaudio repleta curam suam uenit ad Basilicam beati martyris Iuliani, & nunciauit nobis de presentia sua, Quo audito, sanctus Nonnus Episcopus uocauit ad se omnes qui illic aderant Episcopos, et iussit eam accedere ad se. Que accedens, ubi congregati erant Episcopi, iactauit se in pauimentum, & apprehendit pedes beati Nonni Episcopi dicens.

Rogo

Rogo te Domine mi, imitare magistrum tuum Dominum IESUM CHRISTUM, & effunde super me tuam bonitatem, & fac me Christianum. Ego enim sum Domine mi pelagus peccatorum et abyssus iniquitatis. Peto me baptisari. Cum uix eam persuasisset sanctus Nonnus Episcopus surgere à pedibus suis, cum surrexisset dicit ad eam: Canones sacerdotales continent, non baptisari meretricem, nisi fide iussores præstiterit, ut non se iterum in ipsis malis reuoluat. Que audiens talem Episcopi sententiam, iactauit se iterum in pauimentum, et apprehendit pedes sancti Nonni, & ipsos lachrymis suis lauit, & capillis suis extergebat dicens. Rationem reddas Deo pro anima mea, & tibi ascribantur iniquitates factorum meorum, si distuleris me iniquam & turpissimam baptizare. Non inuenias portionem apud Deum cum sanctis, nisi nunc me feceris alienam malorum operum meorum. Neges Deum, & Idola adores, nisi me hodie in sponsam Christi renasci feceris & obtuleris DEO.

Tunc omnes Episcopi & Clerici, qui conuenerunt uidentes talem peccatricem pro deitatis desiderio talia loquentem, admirantes dicebant, nunquam se talem uidisse fidem & desiderium salutis sicut huius meretricis.

Conon de
meretricis
bus baptis
andis.

V4

Et

Et statim transmiserunt me peccatorem Diaconum ad Episcopum ciuitatis, ut hæc omnia ei instaurarem, & unam de Diaconissis iuberet eius beatitudo transmittere mecum. Qui audiens letatus est gaudio magno dicens: Bene pater honorabilis te expectabam opera ista, scio quod os meum eris. Et statim transmisit mecum Donnam Romanam primam Diaconissarum. Quæ ueniens inuenit eam adhuc ad pedes sancti Noni Episcopi, cui uix persuasit surgere, à pedibus suis dicens. Surge filia ut exorzizeris: Dixitq; ei. Confitere omnia peccata tua. Quæ respondit. Si perscrutata fuero scientiam cordis mei, non inuenio in me aliqua opera bonorum actuum. Peccata enim mea scio, quod harena maris grauiora sint, aqua enim per parua est præ mole peccatorum. Confido uero de Deo tuo, quod dimittat pondus iniquitatum mearum, & respiciat super me.

Tunc dixit ad eam sanctus Nonnus Episcopus. Dic quod sit nomen tuum? Quæ respondit. Naturali nomine, Pelagia uocata sum à parentibus meis, ciues uero Antiochiæ, margaritam me uocant, propter pondus ornamentorum, quibus me adorauerunt peccata mea. Ego enim eram ornamentum & comptum ergasterium Diaboli. Iterum

dicit ad eam sanctus Nonnus Episcopus. Naturali nomine Pelagia uocaris. Quæ respondit. Ita domine. Quo audito, sanctus Nonnus Episcopus exorzizauit eam & baptizauit, & imposuit ei signum domini, tradiditq; illi corpus CHRISTI. Fuitq; illi mater spiritalis sancta Romana prima Diaconissarum, quæ accipiens eam, ascendit in Cathecuminum, eo quod & nos ibi maneremus. Tunc dicit ad me sanctus Nonnus Episcopus. Tibi dico frater Diacone, letemur hodie cum Angelis Dei, & oleum & extra consuetudinem sumamus in cibo, & uinum cum leticia spiritali accipiamus propter salutem huius puellæ.

Sumentibus uero nobis cibum, audiuntur uoces subito, uelut hominis, qui uiolentiam patitur, Diabolus enim clamauit dicens. Væ Væ quid patior à decrepito sene isto? Non tibi sufficiunt triginta milia Sarracenorum, quos mihi arripuisti & baptizasti, & obtulisti Deo tuo. Non tibi sufficiebat Heliopolis, quoniam cum et ipsa mea esset, et omnes qui in ea habitant, me adorarent, tu mihi abripuisti & obtulisti Deo tuo? Sed & nunc maximam spem meam abtulisti à me, iam nunc non fero machinationes tuas. O iam quid patior à damnable isto. Maledicta dies illa, in qua natus es tu,

flumina lachrymarum infirmo hospitio inundant,
iam spes mea abstracta est. Ista omnia clamabat
Diabolus, & lamentabatur ante ianuas, & au-
diebatur ipse ab omnibus hominibus. Et iterum re-
petens, ad Neophitam puellam dixit, hæc mihi
facis domina mea Pelagia? Et tu mecum Iudam
imitaris. Ille enim gloria & honore coronatus
& Apostolus constitutus tradidit Dominum su-
um, ita & tu mihi fecisti. Tunc dicit ad eam san-
ctus Nonnus Episcopus. Signa te Cruce CHRISTI,
et abrenuncia ei. Quæ signauit se in nomine Chri-
sti, & insufflauit in Dæmonem, et statim nusquam
comparuit. Post biduum autem dormiente ea cum
sancta Romana commatre sua in cubiculo suo, ap-
paruit Diabolus nocte, & suscitauit ancillam Dei
Pelagiam & dicebat, Rogo te domina mea Ma-
garita, Nunquid non ex auro & argento didata
es. Nunquid non ex auro & gemmis preciosis
adornata es?

Rogo te, quid te contristauit? Responde mihi
ut satisfaciam tibi, tantum ne facias opprobrium
Christianorum. Tunc ancilla Dei Pelagia signa-
uit se, & exsufflauit in Dæmonem dicens. Deus
meus qui eripuit me de medio dentium tuorum, &
induxit me in caelestem thalamum suum, ipse tibi
resistet pro me. Et statim nusquam comparuit
Diabolus

Diabolus. Tertia uero die posteaquam baptisat^a
est sancta Pelagia, rogauit puerum suum qui præ-
erat rebus eius omnibus, & dicit ad eum. Vade in
uestiarium meum, et scribe omnia quæ sunt tam in
auro quam in argento, uel in ornamentis aut uesti-
bus preciosis, & affer mihi, Puer fecit sicut præ-
cepit domina sua, & omnem substantiam suam
detulit. Quæ statim uocauit sanctum Nonnum
Episcopum, per sanctam Romanam commatrem
suam, & omnem substantiam suam posuit in
manibus eius dicens: Hæ sunt domine
diuitiæ quibus ditauit me Satanas, has trado in
arbitrio sanctitatis tuæ, & quod nosti expedire
facias ex eis, mihi etiam optandæ sunt diuitiæ Do-
mini mei Iesu Christi. Qui statim uocauit custo-
dem Ecclesiæ seniore, & ipsa præsentem, omnem
substantiam eius in manibus illius tradidit dicens.
Adiuuro te per inseparabilem Trinitatem, ne quid
hinc in Episcopatum aut in Ecclesiam ingredia-
tur, sed magis uiduis & orphanis & pauperibus
erogetur, ut quod male attractum est, bene distri-
buatur, & diuitiæ peccatricis fiant thesauri iusti-
ciæ. Si uero spreto Sacramento, siue per te,
siue per quemlibet alium subtraxeris de his
quicquam Anathema, ingrediatu^r domum eius,

Et cum illis habeat patrem, qui dixerunt crucifigatur, crucifigatur. Illa uero conuocauit omnes pueros et puellas suas, et liberauit omnes, donauitque tortos aureos eis de manu sua dicens, Festinate et liberate uos de hoc seculo nequam, pleno peccatis, ut sicut fuimus in hoc seculo simul, ita simul permancamus sine dolore in illa uita, quæ est beatissima.

Baptisati **utabantur** **alba ueste** **per octo** **dies.** **III** Octaua uero die, quando habebat depositionem albarum facere, surgens nocte nobis ignorantibus deposuit uestem baptismatis sui, et induit se tunicam tricinam, id est, cilicimam, et birram, sancti Nonni Episcopi, et ex illa die nusquam comparuit in ciuitate Antiochia. Quam sancta Romana flebat amarissime, et sanctus Nonnus consolabatur eam dicens: Noli flere filia, sed letare gaudio magno, quoniam Pelagia optimam portionem elegit, sicut Maria, quam Dominus prefert Marthæ in Euangelio. Illa autem abiit Ierosolimam, et construxit sibi cellulam in monte oliueti, ubi Dominus orauit. Post aliquantum uero temporis, conuocauit Episcopus ciuitatis omnes Episcopos ut unusquisque reuenteretur ad propria. Post triennium aut quadriennium temporis, desiderauit ego Iacobus Diaconus proficisci Ierosolimam,

ut ibi adorarem resurrectionem Domini nostri Iesu Christi, et petij Episcopum meum, ut me permitteret ire? Dum me permisisset ire, dicit ad me. Tibi dico frater Diacone, dum peruenis Ierosolimam, require ibi quendam fratrem Pelagium Monachum et Eunuchum, qui multos annos habitat solitudine clausus, quasi cum uisitaturus, uere enim poteris ab eo iuuari. Hæc autem omnia dicebat mihi de ancilla Dei Pelagia non manifeste. Perueni ergo Ierosolimam, et adorauit sanctam resurrectionem Domini nostri Iesu Christi, et alia die requisii seruum Dei. Et accessi et inueni eum in monte oliueti, ubi Dominus orauit, in modica cellula undique circumclusa, et paruam fenestellam habuerat in pariete. Et percussi ostium fenestellæ, et statim aperuit mihi, et cognouit me, ego uero non cognoui eam. Quomodo enim poteram cognoscere illam, quam ante uideram inestimabili pulchritudine, iam facie marcidam factam, præ nimia abstinentia. Oculi uero eius, sicut fossæ uidebantur. Quæ dicit ad me, Unde uenis frater? Ego respondi et dixi. Missus sum ad te, iubente Nonno Episcopo. Quæ ait ad me: Oret pro me, quoniam uere sanctus Dei est. Et statim clausit ostium fenestellæ, et coepit psallere hæc

VITA SANCTÆ

lere horam tertiam. Ego uero orauī iuxta parietem cellulæ eius, & recessi multum iuuatus de Angelica uisione eius. Reuersus autem Ierosolimam, cœpi per Monasteria ambulando uisitare fratres. Magna uero ferebatur fama per Monasteria de domino Pelagio, propterea deliberauit etiam iterato ad eum redire, & salutaribus doctorinis eius refici. Cūq; ad cellulam suam peruenissem, & pulsare inuē nominatim eum interpellarem præsumerem, nihil respondit. Expectaui secunda die & tertia perseverans, & proprio nomine Pelagium interpellans, neminem audiui. Quare intra me dixi. Aut nemo est hic, aut recessit, qui erat hic Monachus. Nutu uero DEI monitus iterum dixi. Considerem ne ostiolum fenestellule. Et prospexi & uidi eum mortuum & clausi fenestiolam, & de luto replens diligenter, cursu ueni Ierosolimam & nunciaui commanentibus, quod sanctus Pelagius Monachus, mirabilia faciens, requieuisset. Tunc sancti patres uenerunt cum diuersis monasterijs Monachorum, & sic solutum est ostiolum cellulæ, & delatum est foras sanctum corpusculum eius, quod auro & lapidibus preciosis condigne posuerunt. Et dum sancti patres ungerent corpus Myrra,

tunc

PELAGIÆ.

146

tunc cognouerunt quod fuisse mulier. Qui uolentes miraculum abscondere, sed populum ipsum latere non poterat, exclamauerunt uoce magna dicentes. Gloria tibi Domine IESU CHRISTE, qui multas diuitias abscondas habes super terram, non solum uiriles, sed etiam muliebres. Diuulgatum est autem omni populo, & uenerunt omnia Monasteria uirginum tam de Hierico quam ex Iordanæ, ubi Dominus baptizatus est, cum cereis lampadibus & Hymnis, & sic depositæ sunt sanctæ reliquiæ eius, & portatæ a sanctis patribus. Hæc uita meretricis, hæc conuersio desperatæ cum qua & Dominus nos faciat inuenire misericordiam in die iudicij, quoniam ipsi est honor & gloria, potestas & imperium, in seculum seculorum Amen.

FINIT VITA SANCTÆ
PELAGIÆ.

VITA SANCTÆ
EUGENIÆ.

IN

Quo tem-
pore uixe-
rit Eugen-
tia.

IN SEPTIMO CON-
solatu suo Comodus Imper-
rator direxit illustrissimū
uirum Philippum ad Aeg-
gyptum, ut praefecturam
ageret Alexandria, & om-
nes potestates, quæ per to-
tam Aegyptum administrantur eius arbitrio deser-
uirent, Hic itaq; cum uxore Claudia, cum duobus
filijs Auito & Sergio, & cum filia Eugenia, ab
urbe Romana ad urbem Alexandriam dum uen-
sent, & Romana grauitate ageret praefecturam
atq; omnem prouinciam Aegypti Romanis legis
bus ordinaret, cunctis quidem Magicam curio-
sitate sectantibus, finem imposuit, Iudæos uero ne-
nuncupationem nominis habere permisit, Christi-
anos autem procul ab Alexandria tantum debere
esse constituit. Ipse uero plus licet Philosophorum
amicus quam fautor Idolorum, Romanis tamen
superstitionibus, ac si religiosus cultor instabat,
non rationi, sed traditioni concordans. Eugentiam
igitur filiam suam dum literis liberalibus perfe-
ctissime docuisset, & tam Latino eam quam Grae-
co eloquio instruxisset, etiam Philosophiam docere
permisit. Erat enim acris ingenij, & tam me-
morie

morie capax, ut quicquid audiendo semel uel le-
gendo potuisset arripere, perpetuo retineret.

Erat ergo Eugenia pulchra facie, & eleganti
corpore, sed pulchrior mente & formosior casti-
tate. Igitur cum quinto decimo ætatis anno ab
Aquilio, Aquilini consulis filio peteretur sponsa,
interrogatur à patre, utrum petenti iuueni illu-
strissimis orto natalibus consentiret. Illa respon-
dit: Maritus moribus non natalibus eligendus est, Nō natā
ipso enim, non parentibus eius utendum est. Igitur les spectā
cum alijs atq; alijs poscentibus, animo castitatis di sed mo-
obstisteret, peruenit ad manus eius beatissimi Pauli res in coi
Apostoli doctrina. Et licet sub paganissimis pa- iuge,
rentibus ageret, esse tamen cœpit animo Christi-
ana. Et quoniam iussi fuerant Christiani ab Ale-
xandria urbe discedere, rogat parentes, ut spe-
ctandi gratia permetteretur prædia sua in subur-
bio Alexandriae posita circuire. Cūq; statim ut
poposcerat impetrasset, & ab urbe properaret
ad uillam, audit Christianos psallentes atq; dicen-
tes. Omnes dij gentium Dæmonia, Deus autem
noster cœlos fecit. Hæc ita audiens, suspirauit &
fleuit, & dicit ad Eunuchos pueros, nomine Pro-
thum & Iacinctum.

Scio uos mecum literis eruditos, & dignā
X
simul

simul & indigna hominum legimus gesta, Philo-
sophorū quoq; Syllogismos, uano labore constru-
ctos studio scrupulosissimo transegimus, Aristote-
lica argumenta et Platonis ideas, et Epicuri sectas
et Socratis monita, & Stoicorum, & ut breuiter
cūcta complectar, quicquid cantat Poeta, quicquid
Orator inuenit, quicquid Philosophus cogitat, una
hac sententia excluduntur, qua tripudiantes Chri-
stianos audiuimus, Omnes dii gentium Dæmonia,
Deus autem noster cælos fecit. Confessio & pul-
chritudo in conspectu eius, sanctitas & magnifi-
centia in maiestate eius: Igitur iubet conferre ser-
monem, & Apostolus legitur & Propheta lau-
datur, fit concordia fidei, & qua arte & pene-
tralia sapientiæ diuinæ absq; sui separatione per-
ueniant, consilio ardenti diffinitur. Domina in me
inquit uobis usurpata potestas attribuit, sed soror
rem sapientia fecit. Scimus ergo fratres sicut di-
uina sapientia ordinauit, non sicut se iactat huma-
na temeritas. Pergamus pariter ad Christianos
& sicut ordinauero, properemus. Elenum audio
dici Episcopum, cuius est habitatio illa, in qua die
noctūq; audiuntur DEO suo cantare, quos etiam
nos quotiens transimus psallentes audimus.
Sed hic Episcopus uarijs dicitur Ecclesiæ suæ occu-
pationibus detineri. His autem qui in diuinis lau-
dibus

Elenus E-
piscopus
Heliopo-
litanus.

dibus uacant, Theodorum quendam presbyterum Theodo-
constituit, cuius tanta miracula narrantur, ut etia-
am cæcos suis orationibus illuminet, & Dæmones byter.
effugiat, & infirmantibus afferat sanitatem, sane
ad diuersorium huius congregationis in quo Deo
canitur, nullam patitur uenire foeminarum. Hoc
ergo considerans tondere me arbitror, ut crastina
nocturna profectio ordinata, per ipsos nobis tran-
situm præbeat. Vobis itaq; duobus iuxta baster-
nam ambulantibus, & ceteris presidentibus ad
locum deponar à uobis, & uacua pertransiens bas-
sternanos tres herili habitu simul ad Dei homines
properemus.

Placuit utriusq; consilium, & frequenti no-
sti sicut ordinauerat, adimpletur. Tantam autem
credentibus sibi CHRISTVS gratiam exhibere
dignatus est, ut eadem hora, qua ad Monasterium
peruenerunt sanctus Helenus superueniret Episco-
pus. Et quia mos est apud Aegyptum, quando cir-
cueunt Monasteria Episcopi, psallentium eos se-
quatur exercitus, superuenit idem Helenus Helio-
polis Episcopus, & cum eo amplius quam decem
milia uirorum psallentium, & dicentium: Via
iustorum recta facta est, & iter sanctorum præpa-
ratum est. Audiens hæc Eugenia, dixit ad socios,
X 2 Consideratē

Considerate uim carminum, & uidetis ad nos res
 plicere, quicquid modulatis uocibus psallunt. De
 niq; cum de Deo uero noster tractatus in dispositi
 one mutui sermonis haberetur aadiuimus hoc can
 tare. Quoniam omnes dij gentium Dæmonia, Deus
 autem noster, caelos fecit. Et ecce nunc arripiente
 bus nobis iter, quo recedere cupimus à culturis
 Idolorum, & ad Christianam culturam perueni
 amus gratiam promereri, ecce milia hominum
 nobis occurrunt, una uoce clamantium & dicen
 tium: Vita iustorum recta facta est, & iter sancto
 rum preparatum. Intelligamus ergo quo pergat
 hic populus, & si ad hoc habitaculum uadunt, quo
 nos ire disposuimus, iungamur canentibus turbis et
 aduenientibus computati ingrediamur ut socij,
 quousq; uoticias colligamus.

Igitur cum se iunxissent psallentibus, inquis
 runt quis esset senior, qui solus uehiculo a selli uter
 retur in medio populi sequentis & præcedentis,
 audiunt quod hic esset Helenus Episcopus, ab im
 fantia Christianus, qui dum infantulus in Monas
 terio cresceret, tantæ sanctitatis uirtutibus auge
 batur, ut si quando missus fuisset ignem è uicino
 petere, ardentes prunas uestimento deferret ille so.
 Deniq; ante, inquit, paucos dies, uenit quidam
 Magus

Magus qui uerborum argumentis populum DEI
 conabatur euertere dicens, falsum istum esse Episc
 opum, se missum esse à CHRISTO ad docendum.
 Hic autem erat uersutissimus, & de scripturis di
 uinis populum seducebat. Deniq; omnis turba
 Christianorum, accessit ad hunc quem uidetis pa
 trem nostrum, & dicit ei, Audiuimus Zaream
 quod ipse sit missus à Christo, constitue diem, in
 quo eum ut recipias tibi socium, aut si potes con
 uincas falsa dicentem.

Igitur constituitur dies & locus in medio Eli
 opolis ciuitate, uenit Zareas Magus cum artibus
 suis, uenit & Helenus Episcopus, cum orationibus
 suis, Cunq; populum salutasset, ait, Nunc proba
 bitis spiritus qui sunt à Deo. Et conuersus ad Za
 ream cœpit uerborum ingens habere luctamen, sed
 quia uersutus erat nimis & concludere eum ser
 monum ratione non potuit, respicimus populum
 fortiter ledi, quod Zareas superior abscederet in
 uerbis, modicum silentium postulauit, & ait ad
 populum, Pauli Apostoli in hac parte monita om
 nino tenenda sunt, dicit enim Timotheo discipulo
 suo: Noli uerbis contendere, ad nihilum enim utile
 est nisi ad subuersionem audientium, sed ne hoc
 testimonium non quasi cauti, sed quasi timidi pro
 feramus.

VITA SANCTÆ

feramus, accendatur ignis in media ciuitate, & ingrediamur pariter flammam, & qui iustus non fuerit, credamus quod hunc misit CHRISTUS. Tunc omnibus sententia placuit, statim deniq; ignis co-
Helenus pugnatus contra **Zarcam** **Magnum** **CHRISTI** **stans in** **igne illa-** **sus.** **Habes** **simile su-** **pra in** **pretis** **ca.**
 omnibus sententia placuit, statim deniq; ignis co-
 pius accensus est. Tunc beatus Elenus iubet Zarcam introire flammam. Cui Zarcas inquit, Ingredere tu primus, qui hoc proposuisti. Consignans se igitur beatissimus pater Elenus expansis manibus ingentes flammam intrat, & stans illic dimidia fere hora, neq; capillis neq; uestimentis, ex aliqua parte uiolatus, ut Zarcas quoq; introiret similiter im-
 perabat. Sed Zarcas reluctare cepit & fugere. At ubi inuitum illum populus in ignibus tradidit, statim eum circundans flamma cepit exurere. Et immittens se beatus Elenus, licet semiustum uiuum tamen eripuit, quem cum dedecore eliminauit populus, de finibus regionis huius. Hunc autem sicut uidet is quotidie, quocunq; perrexerit, DEI laudibus comitatur.

Audiens hæc beata Eugenia ingemuit, & prostravit ad pedes eius qui sibi retulerat ista et ait. Obsecro te, ut me illi una cum istis duobus fratribus meis insinues, ex Idolis enim conuerti uolumus ad CHRISTUM. Et quia simul hoc diffinimus & fratres sumus, etiam hoc ab eodem impetrare uolumus

uolumus, ut nunquam nos patiatur ab inuicem separari. Et ille nunc inquit, silete quousq; ingressus Monasterium ad quod pergit paululum requiescat, et cum oportunum fuerit, intimabo illi omnia secundum uerbum tuum. Interea dum appropinquasset monasterio, ad quod pergebat, ecce & illi egrediuntur obviam patri, hymnum Domino dicentes. Suscepimus Deus misericordiam tuam, in medio templi tui. Egredientibus Episcopo & populo, etiam intrat Eugenia cum lacincto & Protho comitibus suis, tamen ei nota, cum quo sermonem habuerat. Perfectis igitur matutinis laudibus, paululum requieuit Episcopus, & iussit sibi ad sextam preparari, ut diuina mysteria celebraret, & dum sextam cepisset, nonam ad refecti-
 onem ieiunantium oportune præueniret.

Requiescens autem Episcopus somnium uidit, in quo ad simulachrum scemine ducebatur, ut illi sacrificaret. Tunc dixi, inquit, in somnio, his qui me tenebant, permittite me, ut loquar cum dea uestra. Et cum me permississent loqui, dixi ei: Cognosce te creaturam Dei esse & descende, & noli te permittere adorari. At illa his auditis descendit & secuta est me dicens: Non te deseram, quousq; me creatori meo restituas, & conditori.

VITA SANCTÆ

Igitur cum ista in animo Episcopi uoluerentur, accessit ad eum Eutropius, cum quo fuerat locuta Eugenia, & dixit ei. Tres pueri fratres unanimiter culturam simulachrorum relinquentes, Christo seruiuentium numero in isto Monasterio se sociari desiderantes, & hodie uestigia tua prosequentes, huc ingressi sunt, poscentesq; me cum lachrymis postulauerunt, ut mereantur noticia tuæ beatitudinis reuelari. Tunc beatus Elenus dixit Gratias tibi Iesu bone refero, qui ad me peruenire fecisti huius rei noticiam. Tunc conuocari ad se præcepit pueros, & apprehendens manum Eugeniæ sudit orationem, quam cum compleisset, tulit sequestratim eos & gratissimo uultu quid nam dicerent, interrogat, uel cuius nationis essent credidit inquirendum. Ad hæc Eugenia respondit, ciues inquit Romani sumus, unus ex his duobus fratribus meis Prothus dicitur, alius Iacinctus. Ego uero Eugenius nuncupor. Cui beatus Elenus dixit. Recte te Eugenium uocas, uiriliter enim agis & confortetur cor tuum, pro fide Christi. Ergo recte uocaris Eugenius, Nam & hoc scias, quia spiritu sancto nos, & te Eugeniæ corpore ante preuidimus, & qualiter huc ueneris, & quod isti tui sint, nõ me passus est præterire, Sed hoc mihi Dominus reuelare

EVGENIÆ.

151

reuelare dignatus est, quod gratissimum ei habitaculū in corpore tuo præparasti, custodiendo uirginitatis præmium, & præsentis temporis blandimenta fallacia respuendo. Scito autem te pro castitate multa passuram, sed non te deserit ille, cui te ex integro tradidisti. Ad Prothum autem & Iacinctum conuersus est. In corpore seruitutis positi, ingenuam dignitatem animi, tenuistis fortiter & tenetis. Vnde uobis me tacente Christus Dominus loquitur dicens. Amen amen dico uobis, iam non dicam uos seruos, sed amicos. Vnde & uos beatos annuncio, quia concordastis Spiritui sancto, quia unanimiter consensistis monitis salutaribus, simul ad gloriam peruenientes percepturi. Hæc beatus Elenus nullo alio teste, præter Deum, loquutus est in medio & iussit eam sic in uirili habitu permanere, & non eum deseruerunt quousq; Baptismatis sanctificatione instructi, monasterio ad quod festinauerant, sociarentur.

Redeamus autem ad illud tempus, quo Prothus & Iacinctus auferentes Eugeniæ abierunt. Basterna igitur, iumentis ambulancibus & pueris qui præibant, uacua peruenit ad matrem. Videntes autem eminus properantes pueros et Basternam uenientem, occurrunt cum gaudio uniuersi.

X S

G

& inuenientes uectorium uacuum, omnes simul
 rugitum reddiderunt, sit quoq; repente totius ci-
 uitatis strepitus. Quis enim audire poterat, præ-
 factum filiam carissimam perdidisse? Erat itaq;
 plauctus inestimabilis, fletus immensus, lugebant
 uniuersi confusi, parentes filiam, sororem fratres,
 serui dominam, & tenebat uniuersos mœror &
 infinita animi tribulatio. Fitq; per totam prouin-
 ciam inquisitio, interrogantur aruspices, inquiruntur
 Phytones, sacrificijs quoq; & sceleratis
 superstitionibus Dæmonia interrogantur, ut quo
 uenisset Eugenia indicarent. Hoc solum omnes
 dicebant, quod eam dii cœlo rapuissent. Cuius
 responsa didit factum pater, & fletum ad consolationem
 de Eugenia reuocans, dat festa responsis, & deorum illam num-
 mero consecrans, ex auro puro, eius fecit fieri si-
 mulachrum. Quod ita cœpit excoli, ut non mino-
 rem honorem quam dijs suis exhiberent.

Eugenia
 mores in
 Monaste-
 rio.

Mater tamen eius Claudia, & fratres Auitus
 & Sergius, nulla poterant uocatione consolationē
 accipere, sed erant intollerabiliter lugentes eam.
 Beata autē Eugenia uirili habitu et animo, in præ-
 dicto uirorum Monasterio permanebat, atq; ita
 in diuinis eruditionibus profecit, ut intra secun-
 dum annum omnes scripturas dominicas memoris
 retinere

retineret. Tanta in ea erat animi tranquillitas, ut
 unam illam omnes dicerent ex numero esse Ange-
 lorum. Quis enim deprehenderet quod esset fœ-
 mina, quam uirtus Christi & uirginitas immacu-
 lata protegebat, ut mirabilis esset & uiris? Sermo
 enim eius erat humilis in caritate, clarus in medi-
 ocritate, uitijs carens & facundiam fugiens, om-
 nes in humilitate superabat. Nullus illa ad oratio-
 nem inueniebatur anterior, efficiebatur autem
 omnibus omnia, tristem consolabatur, leto con-
 gaudebat, irascentem uno sermone suo mitigabat,
 superbientem ita suo edificabat exemplo, ut ouem
 subito è Lupo factam se credere delectaretur.
 Tantam à Deo est gratiam consecuta, ut quem-
 cunq; in dolore positum uisitasset, statim omnis
 dolor recederet, & omnes salubritas adueniret.
 Comites autem eius Iacinctus & Prothus comitas
 bantur eam, & erant in omnibus obtemperantes
 ei.

Tertio igitur anno conuersionis eius, Abbas
 qui præerat fratribus in Monasterio, migravit ad
 Dominum. Post cuius abscessum omnibus uisum
 est, ut sibi beatam Eugeniā eligerent Abba-
 tem. Tunc beata Eugenia metuens se fœminam
 contra regulam uiris proponi. Item timens ne om-
 nes unanimiter deprecantes sperneret, ait ad eos.
 Obsecro

VITA SANCTÆ

Christus in omnibus auscultandus. Obsecro vos, ut Euangelium in presenti adhibeatis. Quod cum fuisset allatum dixit. Quotienscunq; Christianis aliquid eligendum est, Christus est ante omnia auscultandus. Videamus ergo in hac electione uestra quid ipse precipiat, ut & uestris iussis & ipsius monitis intendamus. Et reuoluens codicem, uenit ad locum & cepit legere dicens. Dixit autem Iesus discipulis suis. Scitis quid principes gentium, maiores sunt his quibus dominantur, & principatum eorum gerunt. Apud uos autem non est sic, sed si quis in uobis uult primus esse, sit uester ultimus, & si quis inter uos uoluerit esse dominus, sit uester seruus. Et his dictis adiecit. Ecce, inquit, & uestris iussis obtemperans, decreui primatum suscipere, & Domini iussionibus obedire, ultimum me uestræ caritati constituo. Exiit autem ante omnes opus Monasterij, quod infirma solebat exercere persona suscepit, in omnibus aquam portare, ligna concidere, mundicias adhibere. In eo deniq; loco habitaculum sibi elegit, ubi hostiarius Monasterij manebat, ne uel ipso se superiorem ostenderet. Sane refectionem fratrum sollicitè curabat, & psallendo DEO ordinem fortiter custodiebat, & tertiam, sextam, nonam, uesper-

EUGENIÆ.

153

tinis uel nocturnis, atq; matutinis horis, tam cautiſſime inſiſtebat, ut uideretur iam periſſe DEO, ſi horarum uel quippiam ſpatij, abſq; diuinis laudibus aliqua præteriſſent: Ita deniq; in hoc opere eſſe Deo carior cœpit, ut Dæmones ex obſeſſis corporibus pelleret, & cæcorum oculos aperiret, Sed quia multa ſingulatim narrare intendo, per ordinem, quantum permittit breuitas accedamus.

Matrona quædam Alexandrina cæteris matronis præſtantior, nomine Melancia, audiens opinionem eius, uenit ad eam, quia quartano typo grauiffime & iam per annum, & eo amplius uexabatur, quam cum beata Eugenia oleo perunxiſſet, & omnem continuo uiolentiam fellis cuomuit, & ſaniſſima reddita pedibus ad ſuum diuerſorium properauit, quod in uicino Monasterij poſidebat. Ordinat interea munera Ciphos argenteos tres, implet ſolitè & hos ſalutationis ſuæ gratia, mittit ad beatam Eugeniã, Cui grãtãnter remittens quæ miſerat, ait, abundamus & ſuperabundamus omnibus bonis. Vnde te parens cariſſima Melancia, ut iſta egentibus magis ac neceſſitatem patientibus diuidas, hortor & monco. Audiens Melancia contriſtata eſt, & ueniens cœpit rogare & ampliora promittere. Fit aſidua circa beatam Eugeniã

Miracula
Eugenie.

geniam, et in nullo deprehendens quod esset scœmia elegantia decipitur iuuentutis. Videns eam iuuenem per ueritatem putabat esse terrenum; se autem non sanctitate eius, sed aliqua arte existimans fuisse saluatam. In concupiscentia eius elabatur, & putans amplioris pecunie cupidior, cœpit infinita offerre & ampliora promittere.

Cumq; sæpius eadem precaretur, & grato animo oblata sibi ab Eugenia cerneret reddi, declinat ad maiorem interitum, & gratitudinem simulans.

Quam cū beata Eugenia rogata uisitaret, sedenti ante lectum sanctæ Eugeniæ talia cœpit producere. Intolerabilis circa te amor pectus meum exagitat, nec ullum remedium fatigatione meæ reperiri nunc potui, nisi ut te omnium rerum mearum Dominum instituam. Quid te ipsum uanis & inanibus abstinentijs crucias? Ecce possessionum locupletatio infinita, & ecce auri pondus immensum, & argenti ministerium copiosum, & familie infinitus est numerus, dignitas generositatis est mihi, hoc anno absq; filijs uiduata sum, succede pro eodem in facultatibus meis, & non solum rerum mearum, sed meus esto iam Dominus. Cumq; hæc & his similia loqueretur, dixit ad eam Eugenia. Recte nomen tuum nigredinis testatur perfidiam

diam, magnum enim te Diabolo habitaculum præparasti, discede à seruis DEI deceptrix, & illecebrosa Melanchia, nos enim aliter militamus, Habeant opes tuæ, tui similis dominos, nos delectat mendicare cum Christo. Affatim diues est, qui cum Christo pauper est. Fugiant à te imagines concupiscentiæ, non est enim salutis tua, ista quæ te inuasit insania, Draconis habitaculum facta, uenum effundis, sed nos Christi inuocato nomine uenenorum tuorum uirus euadimus, & misericordiam Domini inuenimus.

Tunc illa deceptionis suæ pudorem non ferens, sperans se detegi, nisi prior ipsa detegeret, reuersa Alexandriam, adire præfectum statuit, hoc ordine dicens. Scelestum iuuenem simulantem Christianam religionem incurri, & ad me arte dummedendi gratia, quæ dicitur posse infirmantibus prodesse, uenire permetterem, unam me ex illis estimans, de quarum pudore bachatur, ausus est impudenter alloqui, & uerbis procatibus ad crimen hortari, & nisi dedissem uocem in præsentia ancillæ meæ, fuisset liberata solatio, more barbarico suæ me libidini captiuasset. Audiens hæc Præfectus nimio furore inflammabatur, et iubet ad loca Monasterij destinari, qui cum uinctum ferrocum omnibus commorantibus deponerent.

Depos

Deponuntur itaq; omnes in uinculis, & quia unius carceris eos non ferebat locus, per diuersas custodias diuiduntur. Post hæc statuitur dies funeris, in quo alij ad bestias, alij uero ad ignes, alij ad diuersa supplicia damnarentur. Fit rumor immensus, impudens quoq; fama cunctam Aegypti peragrat prouinciam. Omnes credunt, omnes condemnant, & omnibus uerisimile uidetur, Melanciam illustrem fœminam mentiri non posse. Quid multa? Venit dies funerum constituta, & in qua uniuersæ ciuitates, in uicino positæ conueniunt, ut uiderent ferarum tradi moribus, corruptores introducuntur in cathenis, & collaribus ferreis cum beata Eugenia, & nullo agnoscente quod esset fœmina, clamor populi diuersis sententijs ingruebat. Cum iuberetur adduci propinquius, ut non per inter nuncios eam perfectus audiret, sed ex ore eius addisceret ueritatem. Aptantur aculei, & uerbera, flammæ, tortores, & cætera quæ solent abscondita cordis exculpere, præparantur.

Tunc Præfectus Philippus dixit, diē sceleratissime Christianorum, hoc uobis CHRISTUS uester tradidit in mandatis, ut operam corruptionibus detis, & pudorem atq; uerecundiam matronalem fraudulenta astutia capietis? Dic nunc furcifer, quid

quæ te temeritas coegit, ut illustrem fœminam Melanciam appellares, & ingressus sub specie Medici, castitatem generosissimam ad Lupanariã ignominiam prouocares? Audiens hæc beata Eugenia, capite demisso ne posset agnisci, taliter dedit Præfecto responsum. Dominus meus IESVS Christus, cui ego serui, castitatem docuit, & integritatem custodientibus uitam promittit æternam. Hanc autem Melanciam falsam testem nunc possumus declarare, sed melius est, ut nos patiamur mala, quam illa, dum conuicta fuerit, aliquid patiatur, ne & fructus patientiæ nostræ depereat, sed tamen, si per uictoriam principum testetur uestra sublimitas, quod non in eam ipsam retorquetis sententiam, & hæc fallax testis nihil patiatur mali, nunc probabimus crimen, quod nobis obijcit, redundare in eam. At ubi testatus est per principum salutem Præfectus, promittens ad omnia postulabat effectum, dixit Eugenia,

O Melancia nigredinis nomen, & tenebrosa Melancia applicari fecisti aculeos, suspendi precipis Christianos. Damna, percuti, incendi, bene nos accipis, non tamen tales habet famulos Christus, quales tu testaris. Tamen adduci præcipe ancillam, quam testem nostri criminis esse dixisti, ut ex ore possit denudari mendacium. Cumq; applicata

cata fuisset in conspectu Iudicis, cœpit dicere. Istum iuuenem impudicissimum, frequenter quidem circa uiles personas deiectum in adulterijs ipsa impunitas ad hoc eum perduxit, ut etiam domine mee, circa primam horam diei, cubiculum impudenter ingressus, primo quidem sermone, quasi pro salute eius ueniret, indicaret. Secundo pro sua concupiscentia, et tertio etiam ad uolentiam si cursim ego egressa, familiam non uocassem, que hodie huius criminis testis est. Tunc præ seclus ex familia adesse iubet aliquos, qui ita gestum esse suo testimonio confirmarent. Cumq; applicarentur singuli, ita esse ut illa dixerat testabantur. Tunc iudex uehementer commotus ait: Quid ad hæc infauste dicturus es, quem tortæ uincunt testes, tantaq; indicia manifestant.

Ad hæc beata Eugenia ait. Tempus loquendi est, quia tempus tacendi transijt. Optaueram quidem crimen obiectum in futuro iudicio denudari, et castitatem meam illi soli ostendere, cuius amore seruanda est. Tamen ne gloriatur in seruis Christi fallax audacia, et paucis pandam uerbis ueritatem, non ad iactantiam humana declamationis, sed ad gloriam nominis Christi. Tanta enim est uirtus nominis eius, ut etiam foemine in timore eius

eius posita, uirilem obtineant dignitatem, et neq; ei sexus diuersitas fide potest inueniri superior, cum beatus Paulus Apostolus, magister omnium Christianorum dicat, quod apud Dominum non sit discretio masculi et foemine, omnes enim in Christo unum sumus. Huius ergo normam animo feruente suscepi, et ex confidentia, quam in Christo habui, nolui esse foemina, sed uirginitatem immaculatam tota animi intentione conseruans, uirum gessi, constanter in Christo. Non enim inuitam honestatis simulationem assumpsi, ut uir foeminam simularem, sed foemina uiriliter agendo, uirum gessi, uirginitatem quæ in CHRISTO est, fortiter amplectendo. Et dicens scidit à capite tunicam, qua erat induta, et apparuit foemina. Et statim ad præfectum ait. Tu mihi quidem secundum carnem pater Claudia mater est, et fratres hi duo qui tecum sedent Auitus et Sergius. Ego autem Eugenia filia tua, quæ pro amore Christi mundum omnem cum delitijs respui, tanquam stercus. Ecce Prothus et Iacinctus Eunuchi mei, cum quibus Scholam Christi ingressa sum, Christus autem tam idoneus ibi extitit, ut uetricem libidinum omnis pollutionis me faceret, per misericordiam suam, cui credo usq; in finem, iugiter permansuram.

Eugenia
agnoscitur à parentibus.

X 2
Agnos

Agnoscentes itaq; pater filiam, & sororem fratres, serui dominam, currunt statim ad eam, & effundentes lachrymas in conspectu populi, amplexibus eius incumbunt. Nunciatur factum Claudie matri, & statim cursu concito ad spectaculum uenit. Defertur uestimenta auro texa, & licet inuita induitur, atq; in excelso tribunali posita, in sublime attollitur, et ab omni populo clamatur, Vnus Christus, unus et uerus Deus Christianorum: Sane Sacerdotes & Episcopi qui cum multo populo Christiano in amphiteatro erant, ut dum fuissent interfecti hi qui accusabantur, ab eisdem sepelirentur, ingrediuntur, Deo hymnum dicentes, atq; omnes una uoce clamantes. Dextra Domini glorificata est in uirtute, dextera manus tua Domine confregit inimicos. Tollitur ergo in triumpho Eugenia, ne tanto gladio populi, eius defuisset probatio castitatis. Visus est ignis de caelo descendens, qui ita circumdedit domum Melanciae, ut nec uestigium alicuius rei, quæ ad eam pertinebat remanserit. Fit gaudium populi, cum timore DEI, Ecclesia quæ iam quasi uiduata octauo anno clausa fuerat reseratur.

Reuocatur Christianorum populus, baptizatur Prefectus in fascibus constitutus, baptizantur filij

filij eius, baptizatur mater eius Claudia. Restituit Tota Alexandria uera Christianis et mittit relationem ad Alexandriæ Seuerum Imperatorem de Christianis, et memorat conuersiōis satis Reipub. Christianos prodesse, Ideo debere eos tur ad absq; persecutione aliqua inurbibus habitare, Conuersiō sentit relationibus Imperator, & fit tota Alexandria ciuitas, quasi una Ecclesia. Eratq; omnibus ciuitatibus gaudium, & dignitas Christiani nominis florescebat.

Sed quia semper sanctitatem emulatio sequitur inimici, & contra bonitatem pugnat malicia consilio diaboli, aliqui ex honoratis Alexandriae cultores Idolorū accipientes ægre, quod Christianis priuilegia tribuisset, uenientes ad Regē, dixerunt statum Reipublicæ conturbatum à Philippo, qui cum nono anno in fascibus irreprehensibiliter administrauerit, nunc decimo anno perdidit omnia. Deniq; deorum immortalium deseruit ceremonias, & omnem ciuitatem ad culturam cuiusdam hominis, quem Iudæi occiderunt, conuertit. Non est legibus uestris ulla reuerentia. Passim quisq; ut uoluerit templa reuerenda ingreditur, non ut colendi beneuolentiam prætendat, & non ut deos esse quos colimus, sed ut dicat, infinitas blasphemias saxa aut metalla potius quam diuini nominis signa, hæc & similia multa dicta sunt

Philippus accusatur coram Imperatoribus, propter Christi doctrinam.

Seueri & Seuero & Antonio Augustis. Qui commoti di-
 Antonij xerunt ad eum huiuscemodi decreta. Diuus pa-
 Imperato-rens noster, Commodus quondam Augustus, non
 rü decre= ut præfectum, sed ut regem te Alexandria ordi-
 tū aduer= nauit, atq; constituit, ut dum in uita maneres, suc-
 sus Philip cessorem nullum susciperes. Vnde his beneficijs
 pum Præa eius superaddere cupientes, statuimus ut dijs om-
 fectum A= nipotentibus, solitam culturam exhibeas, & deo
 Alexandria. posita dignitate etiam proprijs facultatibus cedis.

Accepta igitur hac Augusti auctoritate, si-
 mulat ægritudinem, quousq; uniuersa distraheret
 & donaret per omnem prouinciam Ecclesijs &
 pauperibus. Ipse autem Præfectus in timore DEI
 & in cultura Christi, etiam alios confortabat in
 CHRISTO. Interea omnis Alexandria conspirat in
 Episcopatum eius, & cœpit eum Republica ha-
 bere Præfectum, quia successor ei nondum ue-
 nerat, & Ecclesia habere Episcopum, quia meri-
 to fidei sibi eum elegerat sacerdotem. Durauit au-
 tem in Episcopatu, unū annum et mensibus tribus.
 Post hæc autem spacia temporum, ueniens Perennius
 Præfectus, dum Alexandria quæreret percu-
 tere eum, & non posset, quia omnis ciuitas in
 amore eius durabat, immisit ei qui se fingerent
 Christiani.

Philippus
 ex Præfe-
 to fit E-
 piscopus
 Alexan-
 drie.

Christianos, & ingredientiẽs percusserunt eum in Philippum
 oratione Dominica constitutum. Post traduntur occiditur
 percussores Præfecto Perennio. Ille autem con- dolo Per-
 scius iusionis suæ, & quasi audiendos custodiæ ennij præ-
 mancipauit, post paucos autem dies Principum secti Ale-
 indulgentia relaxatos dimisit. Beatissimus autem xandria.
 Philippus, post percussuram tribus diebus, in cor-
 pore esse permissus est, non ad aliud, nisi ad cor-
 da dubia confirmanda, nam ut migraret ad Domi-
 num, martyrij se noluit corona fraudari, & ipse
 hanc ut reciperet, orauit. Nam qui in corpore pos-
 titus Demonia fugabat, & illuminabat oratione
 cæcos, quantomagis se noluisse palma priuari?
 Poterat utiq; quod uolebat impetrare sine dubio,
 & ita recepit ut particeps nominis Philippi, esset
 particeps & coronæ, & susciperent martyres col-
 legam, quem merito Ecclesia susceperat sacerdo-
 tem. Iuxta atria itaq; ibi, sancta Eugenia filia
 eius Monasterium CHRISTI uirginibus colloca-
 uerat, illic suum iussit collocari corpusculum,
 quo loco beatissima Claudia xenodochium fabri-
 cabat, & constituit prædia, quæ susceptionibus
 peregrinantium deseruirent, ipse autem cum A-
 uito & Sergio filijs & cum beata Eugenia re-
 gressa est Romam.

X 4

Igitur

VITA SANCTÆ

Igitur filios Philippi cum omni gaudio senatus
recepit Romanorum, & unum proconsulem
Carthaginem, alium uicarium Africa dirigit.
Ad beatam autem Eugeniã cum multæ matrone
conuenirent, & pene omnes uirgines quascumq;
potuisset, notas aut amicas faceret, etiam Christo
credere, & in uirginitate dominica permanere,
quædam ex regio genere uirgo Basilla, cupiebat
eam attingere. Sed quia causa nominis Christiani
ad eam ire non poterat, rogabat per internuncium
fidelem, ut eam de religione Christiana instrueret.
Tunc beata Eugeniã conuocat ad se beatissimos
comites suos Prothum & Iacinctum & dicit eis:
Accingimini militiæ ad quam uos conuocat Chris-
tus, quo uos Basillæ offeram sub specie muneris,
ut uos eam Christo faciatis ancillam.

Fit itaq; huius muneris gratia, & suscipit Basilla
quasi famulos, quæ nos quasi Apostolos hono-
rabit. Vacabat autem cum eis omni hora, &
quasi Eunuchos seruitio habens, non diebus, non
Episcopus noctibus à colloquijs DEI et orationibus cessabat.
Romanus. Igitur Cornelius, cum esset in urbe Roma, sacre
legis antistes, peruenit ad eam latenter, & bap-
tizauit eam. Confirmata autem beata Basilla in
timore Dei, procurante misericordia Christi pene
omnibus

Basilla.

EUGENIÆ.

159

omnibus noctibus mutuis se fruebantur aspectibus,
ipsa et beata Eugeniã. Omnibus itaq; uiduis Chri-
stianis conuentus erat ad beatam Claudiam, &
omnibus uirginibus conuentus erat ad beatam Eu-
geniã. Sanctus autem Cornelius Papa urbis Ro-
mæ, omni uespere Sabbati, quæ lucebat in Domi-
nico die, dabat eis noctem Hymnis peruigilem
& pullorum canoribus noctis quiete agebat eius
sacrosancta mysteria, & ita confirmabat eas Sab-
bato. Eugeniã autem & Basilla ut memorauimus,
omnibus se pene noctibus fruebantur in Christo
& alterno se eloquio renouabant. O quantas per
Eugeniã uirgines saluator inuenit, quantas etiam
per Basillam Christus sponsas obtinuit, quantæ
per Claudiam uiduitatem prompta uoluntate ser-
uarunt, quanti iuuenes Prothum & Iacinctum
Christo Domino crediderunt.

Valeriano itaq; & Galieno imperantibus
orta seditio de Christianis est, eo quod Cyprianus
Carthaginem euerteret, & Cornelius Romam.
Data est ergo autoritas ad paternum proconsulem
ut Cyprianum occideret. Cornelius autem quia à
multis Romanis etiam illustribus fovebatur, erat in
abditis. Tunc beata Eugeniã uidens Basillam, ait.
Reuelatum est mihi à Domino, quod pro uirgini-
tate passura sis. Et Basilla ad Eugeniã respondit.

Cyprianus
accusatur
quod Car-
thaginem,
Cornelius
Romam
euertere
rent.

X S

Et

Et mihi inquit dignatus est Dominus demonstrare quod martyrij coronam duplicem cupias, unam quam apud Alexandriam pro iustis laboribus acquisisti, & aliam quam in effusione tui sanguinis consecutura es.

Tunc beata Eugenia expandens manus suas dixit. Domine Iesu altissimi fili, qui ad salutem nostram uenisti, per uirginitatem matris tue, per uirginitatis premium, omnes quas mihi credidisti, perduc ad regnum glorię tuę. Residentibus autem sanctis uirginibus Christi, quę erant cum Eugenia & Basilla, dixit omnibus beata Eugenia. Ecce uenit demeritum tempus est, quo succiduntur botri & pedibus conculcantur, sed post hæc regalibus conuiujs apponuntur. Absq; eorum sanguine, nulla potestas imperij, nulla illustris dignitas decoratur, & uos palmites mei, et meorum uiscerum botri, estote parati in Domino, uirginitas enim est primę uirtutis indicium, Deo proximum, similis Angelis, parens uitę, amica sanctitatis, uia securitatis, domina gaudij, dux uirtutis, fomentum & corona fidei, admimiculum & subsidium caritatis. Nihil ita nobis laborandum, nihil ita est enitendum, nisi cū uirginitate uiuamus, aut quod est gloriosius pro uirginitate etiã moriamur. Quę sunt huius se-

culi

culi blandimenta fallacissima, & cum gaudio temporalium ueniunt, et cum perpetuo dolore discedunt, faciunt momentaneum risum, ut æternum fletum infligant, tribuunt fugitiuos flores, ut marcidiores perseverantes aduectent, mentiuntur securitatem transeuntis temporis, ut perpetui seculi cruciatibus tradant.

Ideoq; carissimę uirgines, quę mecum in agone uirginitatis nunc usq; accurristis, permanete in amore Domini melius quam cœpistis. Tempus flendi temporaliter sine fastidio & honore sufferte, ut tempora gaudij æterni cum omni positis dilectione suscipere. Ego enim commendauit uos Spiritui sancto, et credo quod uos mihi integras omnes illibatasq; constituat. Nolite itaq; faciem meam ex hoc corporaliter querere, sed gesta & actus per spiritum contemplatiuam. Et his dictis osculata est uniuersas, et flentes fortissimo animo consolabatur. Dicentibus autem sibi uale inuicem, Basilla & Eugenia oratione facta discedunt.

Ecce eodem die perrexit una ex ancillis ad Pompeium sponsum Basillę, quę & dixit. Quod te dominam nostram Basillam nouimus ab Imperatore meruisse, sextus & eo amplius est annus, quam tu in tenero ætatis anno, ut postea acciperet, distulisti, sed patruclum eius Helenum scias

Pompeius
postulat
sponsum
Basillam

scias esse Christianum, & hanc ita factam Christianam, ut tibi omnino non nubat. Nam & dios Eunuchum Prothum & Iacinctum simulauit se illi donum offerre Eugenia, quos illa quasi dominos excolit, & quotidie pedes eorum ac si deorum immortalium osculatur, quia ipsi auctores sunt artis Magicæ, quam Christiani committunt, His auditis Pompeius statim cucurrit ad Helenum patrem eius, qui & nutritor eius erat & tutor, & dicit ei.

Intra hoc biduum nuptias meas celebrare disposui, pro qua re fac me uidere sponsam meam, quam mihi Domini rerum, inuictissimi principes fieri coniugem præceperunt. Ille his auditis agnouit proditum negotium, ait ad eum, quousque anni transirent infantie eius, meam circa eam tutelam pro germanitate patris eius, & pro ipso nutrimento exercui, nunc uero quia coepit sui esse arbitrij, in sua uult esse potestate. Vnde si illam uidere desideras, eius erit arbitrij non mei imperij: Audio ens hæc Pompeius, uehementius coepit ardere & pergens ad Basillæ domum, ut nunciaretur ianitoribus imperabat. Cui ista sunt à Basilla mandata, causam te uidendi penitus nullam me habere cognoscas, neque uidendi neque salutandi.

Pompeius
accusat
Christiana
nos coram
Imperatore
Galieno

His auditis, turbatus est uehementius, & omni penè senatorum fauore usus, prostravit se coram Imperatore dicens. Subueniant Romanis uestris sacratissimi principes, & deos nouos, quos Eugenia secum adduxit, ab Aegypto ueniens, ab hac urbe separate. Diu est enim quod hi qui Christiani dicuntur, Reipublicæ nocent, qui irrident legum nostrarum sacrosancta ceremonialia, & omnipotentes deos nostros, ac si uana simulachra despiciunt. Iura quoque ipsius naturæ peruertunt, separant coniugium, gratiam sponсарum sibi associant & dicunt iniquum esse, si sponsum suum sponsa accipiat. Quid faciemus piissimi Imperatores? Inuenti sunt dii, qui homines prohibeant, & quibus ista uidebunt, si nati non fuerint, quibus ualeat imperari. Vbi reparatio Romanarum uirginum? Vbi Romani exercitus rediuiua certamina? Decretum Proh quibus uictrices dextræ uestre hostium cerui, Imperatores inclinabunt, si iam uxores habendæ non erunt? Si sponsas amittimus et tacemus? Hæc & his similia, in Basillâ, lia dum prosequeretur, & omnis senatus eam flebili querela depromeret. Decreuit Galienus Augustus, ut aut sponsum suum Basilla acciperet, aut gladio interiret, Eugeneam uero aut sacrificare nos, aut crudeliter interire, & dedit licentiam, ut quicumque

His

quicunq; Christianum penes se absconderet, puniretur. Conuenitur Basilla ut sponsum recipiat dicit illa se Regem regum habere sponsum, qui est
Basilla cō CHRISTVS filius DEI. Et cum hæc dixisset, glori-
fiditur . dio transfossa est.

Tenti statim Prothus & Iacinctus trahuntur ad templum, sed orationem illis facientibus, simulachrum Iouis ad quod ducebantur sacrificare, cecidit ad pedes eorum, & ita comminutum est, ut ubi fuerit non adpareret. Non uirtuti diuinæ, sed Magicæ arti hæc imputans, iubet eos decollari Nicetius urbis Præfectus. Qui etiam acquisitam ad se Eugeniam, cœpit de Magicis artibus ab ea flagitare sermonem. At illa constanter os suum aperiens dixit, Polliceor tibi, quod ars nostra uehementior magis est, nam magister noster habet patrem sine ulla matre, & matrem absq; patre. Deniq; sic eum genuit pater, ut omnino fœminam nunquam sciret, sic eum genuit mater, ut masculum omnino non nosset, hic ipse habet uxorem uirginem, quæ illi quotidie filios creat, etiam innumerabiles ei filios parit, quotidie carnem eius, carnibus coniungit. Oscula eius circa eam sine intermissione sociantur, in amore suo inuicem omnino perdurant, & tanta integritate subsistunt, ut omnis uirginitas, &

**Eugenie
 confessio.**

tas, & omnis caritas, & omnis integritas, eorum coniugio dirimatur.

Audiens hæc Nicetius obstupuit, & ne ad Imperatorem perueniret, quod eam libenter audiret, iussit eam ad templum duci Dianæ, et ita spiculator imminens dixit ei. Redime uitam tuam, patrimonium tuum Eugenia, & sacrificia Deæ Dianæ. Tunc beata Eugenia expandens manus suas cœpit orare ac dicere. Deus qui cordis mei arcana cognoscis, qui uirginitatem meam sinceram in tuo amore seruasti, qui me filio tuo Domino meo Iesu Eugeniæ, Christo sociare dignatus es, qui spiritum sanctum qua euer-
 tum in me regnare fecisti, adesto mihi nunc in tua confessione nominis tui, ut confundantur omnes Di-
 qui adorant hoc Idolum, & qui gloriantur in simulachris suis. Et dum oraret, fit terræ motus in eodem loco, & ita templi ipsius fundamenta uersa sunt, cum ipso Idolo, ut nihil aliud remanserit, nisi sola ara quæ fuit ante ianuam templi, ad quam stabat sancta Eugenia. Hæc in insula Licaonie gesta sunt coram omnibus qui sequebantur agonem Eugeniæ, fit concursus & populi Romani, & uaria acclamatio. Alij dicunt innocentem, alij Magam, Eugeniæ Nunciantur ista Præfecto, Præfectus Imperatori. liberatur Imperator eam iubet ligari saxo, & precipitari ex aquis in Tyberim, sed statim saxum disruptum est. & ignis

Beata

VITA SANCTÆ

Beata uero Eugenia ita sedens super fluuiali aqua
efferebatur, ut omnibus Christianos appareret il-
lum fuisse cum Eugenia in flumine ne absorberet-
tur, qui fuerat cum Petro in marine mergeretur.
Item inde sublatam in thermarum Seuerianarum
fornaces mittitur, quæ sic statim extinctæ sunt,
ut thermarum calor refrigerarent, & omnia in-
cendia lignorum ad nihilum deuenirent. Sic deniq;
chaos fecerunt, ut ulterius exhiberi non posset.
Mittitur post hæc in custodiam tenebrarum, &
per decem dies iubetur nullum cibum accipere,
& lumen penitus non uidere. Ibi autem tantus
quotidie abundabat splendor, ut eum egrederetur
beata Eugenia, quasi lumen aliquot radiaret. Ap-
paruit autem illi saluator, ferens in manu panem
niuei candoris, & immense suauitatis & gratiæ,
& dixit ei. Eugenia accipe cibum de manu mea,
ego sum saluator tuus quem tota mentis animi in-
tentione dilexisti & diligis. Eodem die te in cæ-
los recipiam, à quo ego descendi ad terram. Et hæc
dicens abscessit: Ipso autem die Natalis Domini,
missus est gladiator qui eam in custodia posita per-
cussit, & sublatum est corpus ab affinis Christi-
anis, & non est positum longe ab urbe, uia latina
in predio eius proprio, ubi multorum sanctorum
ipsa

Eugenia
trucidat-
ur in car-
cere.

EVGENIÆ.

163

ipsa sepelierat membra. Claudia autem mater eius,
cum ad eius sepulchrum fletet, apparuit ei uigi-
lanti in medio noctis silentio, auro texta cyclade
induta, cum multo populo uirginum, & dixit ei.
Gaude & letare, quia & me introduxit Christus
in exultatione sanctorum, & patrem meum in
Patriarcharum numerum. Ecce die Dominico, &
te suscipiet in gaudium sempiternum. Commenda
filijs tuis fratribus meis custodire signaculum Cru-
cis, & efficientur nostri participes. Ecce loquente
ea, facta est claritas, quam oculus sufferre non po-
terat, & Angeli transeuntes Hymnum dicebant
Deo, inenarrabilibus uocibus, hoc solum intelli-
gebatur, quod nomen, Iesu Christi & Spiritus sancti
& in ipsius laudibus resonabat. Gloria & ho-
nor Patri et Filio et Spiritui sancto,
& nunc & semper, & in se-
cula seculorum,
Amen.

FINIT VITA BEATÆ
EVGENIÆ.

Z

VITÄ

VITA
VITA BASILII.

BASILIVS septennis factus, datur à genitoribus literis, uacans autem doctrinis quinque annis, fructum acquisiuit multam philosophicam disciplinam, dulcedini nature, deinde relinquens patriam (capadox enim erat natione) apprehendit matrem uerborum Athenas. Castitate & multa abstinentia decoratus adiit præceptorum Græcorum sapientia, nomine Eubolum, & sic seipsum dedit doctrinis admirandis, etiam & Magistris, factiq; sunt ipsius conscolastici, Gregorius magnus Nazanxi postea factus Episcopus, qui & Apostolicæ sedis gubernacula in duo & decem annorum pergubernauit tempora, Iulianus etiam à paruo Christianus atq; Libanius, is autem ab omnibus uir admirandus, posuit in corde suo nihil sumere panis & uini, donec superna prouidentia intellexerit diuinæ sapientiæ arcana. Morans quoq; in doctrinis quinque & decem annis, omnemq; Græcalem Philosophiam percurrens, in fine Astronomiam, ac optima quæq; colligens & nullatenus inuenire ualens per ipsa omnia creatorem, in una noctium uigilante eo, diuinus quidem splendor fidei accendit eum perlustrare totius religionis.

Basilii Cappadox operam datur literis.

Basilii et Gregorius Nazianzenensis condiscipuli.

Basilii quindecim annos in Philosophia studij.

ligionis scripturam. Surgens ergo abiit in Aegyptum. Et accedens uni Archimanditarum Porphirio nomine, supplicauit sibi dare libros sacros, ad comprehensionem diuinorum dogmatum: Quod consecutus mansit ibi delectans meditationi diuinorum sermonum, et aqua ac herbis se enutriens.

In Aegypto discit sacras literas.

Annuo uero tempore ibidem commorans, & uerbum ueritatis fide considerans permansit, scrutans ueritatis sermonem: Sicq; postulauit dimitti se Ierosolimam orationis gratia, & quæ ibi sunt uidentur miracula. Iam autem superiorans illum, dimisit eum. Veniens namq; ubi Græcorum Philosophiam didicit, coepit persuadere multis Philosophis et multitudini gentilium, atq; afferre Christo ostendens eis uiam salutis, quæ rebat nihilominus et suum præceptorem Eubolum qui erat obstinatissimus uerbi, ad retributionem in ipsum laboris afferre immaculata fidei, sicut se bene currentem ad eum, omnes etiam eum sicut magistrum sequebantur, qui Philosophiam sectabantur. Querens autem illum per omnia eruditoria, inuenit illum in suburbano, conquirentem in sermone cum cæteris Philosophis. Hoc enim erat apud illos, festinabatur aut dici quid, aut audiri, plus noui.

Basilii gratus erant præceptorem.

Disputante ergo eo reprehendit eum superueniens
 Basilius. Et hi qui cum illo erant, quis (inquunt)
 reprehendit, te o Philosopho? Ipse autem ait. Aut
 Deus aut Basilius. Recognoscens igitur Basilium,
 coessentes sibi dimisit Eubolus, et coherentes Basilio,
 tribusque diebus incibati permanentes, conquerebantur
 inuicem. Interrogauit ergo Eubolus Basilium
 dicens. *Quæ est definitio Philosophiæ, Qui ait.*
Prima definitio Philosophiæ est, meditatio mortis.
Ille admirans dixit. Quid est mundus?
Qui ait. Quid est super mundum? Et dulces quidæ sunt mundi sermones, amarus autem ualde illi mundus, qui eum continet uitiose. Et altera est uoluptas corporis, et altera in corporeæ naturæ, et simul hæc coesse cuidam, non de licitis est. Nemo enim potest duobus dominis seruire. Verumtanquam ut uirtus est, frangimus esurientibus panem scientiæ, et per malitiam intectos, pro uirtute ducimus sub tectum. Si autem et nudum uidemus, circumamicimur, et ut proprii germen seminis non despicimus. Hæc dicens, et exacuens eum Parabolice, saluatoris quæ erga nos est clementia per poenitentiam tres cathinos menti proposuit in uestibulum cogitationis. Super liminare quidem portarum, uirtutem adducentem prudentiam, uirilitatem

rilitatem, iusticiam, castitatem, quæ autem sinistra parte, suasionem in utraq; uero parte eius intemperantiam, libidinem, ebrietatem, impudicitiam, segnicem, criminationem, linguositatem, incantationem, et quoddam talium examen, poenitentiam autem decenter stantem, intrementem, subridentem, lenem, aduersarios quidem increpantem, propriorum autem indigentem populorum, iuxta eam uero abstinentiam, intellectum, lenitatem, timorem, clementiam, et multorum bonorum plebem, ipsius historie mens diuina cautela, audientibus autem zelorum meliorum occasio. Hæc ego ipse uidens benigne factus sum, et isto ductus sum o Eubole: Sunt enim in nobis non imagines, neque enigmata, se ipsa plane ueritas ducens ad salutem.

Resurgemus enim omnes hi in uitam æternam, et illi in opprobium et confusionem æternam, et astabimus tribunali Christi, sicut docent nos magni uocibus Prophetæ, Esaias, Heremias, Ezechiel, Daniel, et Dauid Rex, atque diuinus Paulus post illos. Ipse enim poenitentia dator, et ipsius retributionis Dominus, qui ouem quæ siuit perditam et apostatam puerum ex patris sinu cum multis diuitijs, et seipsum prodige consumentem,

Et postea reuertentem, fame afflictum sincere amplexatus est & ueste splendida ornauit, ac annulo induit precioso, suadetq; peccanti puero seculenti, sicut fratri indulgentiam dare. Iste in inuido Dominus preuolens benignitate, qui equalem mercedem circa undecimam horam uenientibus tribuit, & nobis poenitentibus ac suscipientibus ex aqua et Spiritu sancto regenerationem, dabit etiam que oculus non uidit, & auris non audiuit, & in cor homines non ascenderunt, qua preparauit Deus diligentibus eum. His ex sensu factus Eubolus dixit. O Basili celestis demonstrator trinitatis, per

Basilius te credo in unum Deum, Patrem omnipotentem, et conuertit deinceps usq; expecto resurrectionem mortuorum, et uitam seculi futuri, Amen. Ego autem hanc rem Eubo que in me est ostendam tibi fidem, quia omnium ad que mihi sunt in manus tuas dans, reliquum tempus. Christus. pius uite mee tecum ero, si placitum in conspectu Domini fuerit suscipiens ex sancta aqua & Spiritu regenerationem. Basilius dixit. Benedictus Dominus DEVS noster, anmodo & usq; in seculum o Eubole, qui splenduit lucem ueram in mente tua, et transtulit te de multimodo errore, in agnitionem ipsius misericordiae. Quia uere, ut dixisti, mihi coesse uis, ostendam tibi quomodo saluati nos

luti nostre provideamus, uinculis istius uite nos liberantes uenundemus omnia que nobis sunt, & demus indigentibus, & sic in sanctam ciuitatem abeamus, ipsi uisuri que sunt ibi miraculorum & apud Deum acquiramus fiduciam, & sic uterq; que eorum erant dispensantes, ad sanctam Baptistam indumenta tantum ex ipsis ementes, Ierosolimam ibant, conuertentes ad Deum gentilium multitudinem magnam.

QUOMODO EUBOLUS baptisatus est in Iordane.

Apprehendentes autem Ierosolimam, & omnem locum sacrum fide & amore requirentes, & ipsis locis, qui est super omnia Deum adorantes, manifesti fiunt Episcopo ciuitatis nomine Maximio. Et se ei prosternentes, postulabant consequi regenerationem in Iordanis flumine diuinam. Quos uidens idem uir sanctus, plenus cum esset benignitate, adimpleuit postulationem eorum, & simul cum fidelibus uiris uenit ad Iordanem. Basilius autem iuxta ripam factus, proiecit se in humum, & cum lachrymis & clamore forti postulabat signum reuelari eius fidei.

Z 4

Resur-

Resurgensq; cum tremore, despoliauit se uestimen-
tis suis & cum ipsis uere uetusto homine, & de-
scendens in aquam orabat. Descendens autem Sa-
cerdos baptizauit eum. Et ecce fulgur ignis uenit
super eos, & columba ex eodem fulgore uenit in
Iordanem & turbans aquam reuolauit in caelum.

Basilii
conuertit
Præcepto
rem Eubo-
lum ad
Christum.

Astantes autem in tremore facti glorificauerunt
Deum, baptizatus uero Basilii exiuit de aqua.
Admirans quoq; Maximus Episcopus Basilij in
Deum dilectionem, orans uestiuit eum resurrectio-
nis Christi indumentis, baptizauit autem & Euo-
bolum atq; ungens eos sancto crismate, tradidit il-
lis uiuificam communionem. Postulauitq; Basilium
DEI Sacerdos per orationem sumere cibum, quod
& fecit dicens. Iesu Christe Deus noster, credo
Euangelicæ tuæ uoci, & spero in tua benignitate,
comedens & bibens contra egredientem nobis
Diabolum, cooperationem nobis Sancti spiritus
fieri. Stupens uero sacerdos Dei in fide eius, reuer-
sus est cum ipsis in sanctam ciuitatem. Annualli
autem tempore inibi commorantes, com-
muni sententia uenerunt Antiochia-
am, & ibi gradum Dia-
coni suscepit.

DE QVO

DE QVODAM NE-
gante Christum scripto suo
proprio Chirographo &
iterum conuerso.

CLADIVS autem ipsius sanctissimæ me-
morie uisor & minister factus ab eo per-
fectorum miraculorum & successor sedis post
obitum iam dictæ memorie Apostolicæ Basilij, uir
mirabilis & omni uirtute decoratus, enarrauit
mihi quia senator quidam fidelis nomine Prothe-
rius, abiit ad sancta uenerabilia loca, & ibi filiam
suam consecrare, ac in uno de bene actionalibus
domibus Monasteriorum mittere atq; sacrificium
DEO offerre uolens. Sed ab initio homicida Di-
abolus inuidens diuinæ uoluntati mouit unum de
seruis suis, & incendit ad puellæ amorem. Is au-
tem cum fuisset huiusmodi inchoationis indignus,
& non audens appropinquare ad propositum, al-
loquitur unum abominandorum incantatorum
promittens se, si meruerit dominari ipsius puellæ,
multam auri tribuere ei quantitatem. Maleficus
uero dixit ad eum. Homo, ego in istud non pre-
ualco: Sed si uis mitto te ad meum procuratorem
diabolum,

Z S

diabolum, & ipse perficiet uoluntatem tuam. Qui ait ad eum. Quaecumq; dixeris mihi, faciam. Et ait ad eum. Abrenuncia Christo in scripto. Dixit ei. Etiam. Iniquitatis autem operator dicit ei. Si in isto paratus extiteris cooperator tibi fiam.

Qui ait ad eum, paratus sum, tantum ut consequar meum desiderium. Et faciens malignitatis Magister epistolam ad Diabolum, misit eam ad illum habentem sensum istum. Quoniam quidem nū domine & procurator oportet me à Christianorum religione abstrahere, & tuæ adducere uoluntati ut multiplicetur pars tua, nisi tibi hunc qui presentes meas desert literas, cupiditate in puellam exarsum, et postulo eum actionem istam consequi, ut in isto glorier & cum multa alacritate congregem placidiores tuos. Et dāns Epistolam dixit, uade secundum talem horam noctis, & sta super monumentum gentilis, et exalta cartham in aere, & astabunt tibi qui debent te ducere Diabolo. Qui alacriter hoc faciens iactauit miseram uocem inuocans Diaboli auxilium. Et continuo astiterunt ei principes potestatis tenebrarum, spiritalia nequitiæ, & apprehendentes errantem, cum gaudio magno duxerunt eum ubi erat Diabolum, Et ostenderunt ei ipsum sedentem in sede alta, & in circui

in circuiui eius malignitatis spiritus stantes. Et suscipiens missas à malefico literas, dixit ad miserum. Credis in me? Qui ait. Credo. Et abnegas CHRISTVM tuum? Qui respondit, abnego. Dicit ei Diabolus.

Perfidi estis uos Christiani, Et quandoquidem me opus habetis, tunc uenitis ad me, quando autem consequimini desiderium uestrum, negatis me, & acceditis ad DEVM uestrum, qui est benignus ac clementissimus, & suscipit nos, sed fac mihi manu scriptam CHRISTI tui & baptismatis abrenunciationem uoluntariam, ut quæ à me sunt sequaris uoluntaria professione, te quia mecū sis in die iudicij, condelectans mihi in preparatis æternis tormentis, & ego statim desiderium tuum adimplebo. Qui disposuit propria manu scriptum, sicut quesitus fuerat. Statim autem animarum corruptor Draco tortuosus, misit illos qui sunt super fornicationem Dæmones, & inflamauerunt puellam in amore iuuenis. Quæ promittens se in terram, cœpit clamare ad patrem.

Miserere mei, miserere mei mi pater, quia dire torquor propter talem puerū nostrum. Miserere uisceribus tuis, ostende in unigenita tua paternum amorem, & coniunge me puero nostro quem amo.

Si autē

Si autem non uis hoc facere, uidebis me post modicum amara morte morientem, & sermonem dabis pro me Deo in die iudicij. Pater autem eius cum lachrymis dicebat: Heu mihi peccatori, quid euenit misere filie mee? Quis meum thesaurum furatus est? Quis meam inquinauit filiam? Quis dulce lumen oculorum meorum extinxit? Ego coelesti te uolebam nubere sponso Christo, & Angelorum cohabitaticem constituere, & in psalmis & Hymnis & canticis spiritualibus Deo canere festinabam, tu autem in amorem lasciuiae insanisti. Sine me sicut uolo desponsare te Deo, ne ducas senectutem meam cum tribulatione ad inferos, neque nobilitatem parentum tuorum confessione operias. Illa autem pro nihilo reputans, que a patre dicebantur, instabat clamans. Pater mi, pater mi, aut fac desiderium meum, aut post mortentem me uidebis. Pater ergo in magna dejectione factus, ac immensurabilitate tristitie absorptus ac amicorum consilijs credulus, hortantium ei deferre uoluntatem eius, aut seipsam exponere, concredens pater, precepit fieri desiderium puellae uexituali se traderet morti. Et adduxit questum puerum, ac propriam filiam, dansque ei omnem substantiam suam, dixit filie sue. Vade filia uere mi-

sera. Multum enim plangens, poenitens in nouissimo, quando nihil habes proficere. Iniquo ergo coniugio facta, & Diabolico facinorositate completa, ac modico transeunte tempore, designatus est a quibusdam puer non introire Ecclesiam neque appropinquare immortalibus & uiuificis mysterijs, & dicunt misere coniugi eius. Scis quia uir tuus quem elegisti, non est Christianus, sed peregrinus fidei & alienus. Tenebrarum & dolorose plage repleta, prosternit se in humum, & cepit discerpere se ipsam unguis suis & percutere pectus ac clamare. Nemo, non obediens parentibus, saluus fuit unquam. Quis annunciabit patri meo meam confusionem? Heu mihi misere, inquantam profunditatem preditionis descendi? Cur nata sum, & nata continuo rapta non fui? Ista ergo lamentari eam discens erratissimus uir eius, occurrit ad eam, contendens non haberi ita ueritatem. Illa autem consolationem ueniente suadibilibus eius sermonibus ait ad eum. Si uis mihi satisfacere & misere anime mee, crastina ego & tu unanimiter eamus ad Ecclesiam, & coram me participa incontaminatorum misteriorum Christi, & sic satisfacta ero. Tunc coactus dixit ei sententiam capituli. Continuo deponens illa muliebrem

muliebrem infirmitatem & consilium bonum con-
silians illi, cucurrit ad pastorem & ad discipulum
Christi sanctum Basilium, aduersus impietatem
clamans. Miserere mihi, miserere mei sancte Dei,
miserere mihi discipule Domini, qui cum Demo-
nibus causam egi. Miserere mihi, miserere proprio
patri non obediendi. Et docet eum rerum gestarum
ordinem. Sanctus autem Dei uocans puerum, sci-
scitatus est ab eo, si ista in hunc modum se habe-
rent. Qui ad sanctum DEI cum lachrymis ait,
etiam sancte Dei, si ego siluero, opera mea clama-
bunt. Et enarrauit ei etiam ipse à principio usque in
finem consequentem Diaboli malam operationem.
Tunc dicit ei sanctus Basilius. Vis reuerti ad Do-
minum Deum nostrum? Ad quem puer. Vis. Nolo,
sed non ualeo. Dicit ei sanctus, quare? Respon-
dit. Scripto abnegauit Christum & professus
omnes peccata sum Diabolo, dicit ei sanctus. Non sit tibi cura.
nitentes Benignus est enim Deus noster, & recipiet te peccata
benignus. nitentem, compatitur etiam malicijs nostris. Et
iactans se puella ad pedes sancti, Euangelice depre-
cata est eum dicens. Discipule Christi DEI nostri,
quantum potes, adiuua nos, dicit ad puerum sanctus.
Credis saluari? Qui ait. Credo Domine, de-
inuis incredulitatem meam. Et continuo apprehen-

hendens manum eius, faciensque signum Christi in
ipso, & orans reclusit eum in uno loco interioris
sacri periboli. Et dans ei regulam, collaborabat ei
per tres dies, post quos uisitauit eum, & dicit ei.
Quomodo habes fili? Dicit ad eum. In magna Do-
mine sum defectio. Sancte Dei, non fero clamo-
res eorum, & terrores ac iaculationes seu lapida-
tiones eorum, tenentes manu scriptam meam, cau-
santur me dicentes. Tu uenisti ad nos, non nos
ad te, & dicit ei sanctus. Noli timere fili, tantum
crede. Et dans ei modicam escam, faciensque
super eum Christi signaculum, ac orans reclusit
eum, & post paucos dies uisitauit eum, &
dicit ei, quomodo habes fili? Dicit ei, pater sancte
à longe clamores eorum audio & minas, sed non
uideo eos. Et iterum dans ei escam, & orans,
claudensque ostium, abiit: Et quadragesimo die re-
dijt, & dicit ei. Quomodo habes frater mi? Re-
spondens dicit ad eum. Bene habeo sancte DEI,
uidi enim te hodie in uisu pugnans pro me, &
uincens Diabolum. Mox ergo sanctus secun-
dum consuetudinem faciens orationem eduxit eum
& deduxit eum in dormitorium suum. Mane autē
facto uocauit clericum sacrum, & Monasteria, &
omnem Christi amabilem populum, & dixit eis.

Filioli

Filioli mei dilectissimi, omnes gratias agamus Domino, ecce enim ouem perditam, debet pastor bonus in humeris suis reportare & offerre Ecclesie, quapropter debitum est & nos uigiliam facere nocte ac postulare eius benignitatem, ut non corruptor animarum uincat etiam in hoc facto. Et alacriter populo aggregato, per totam noctem postulauerunt DEVM cum bono pastore cum lachrymis clamantem pro eo Kyrieleison. Et mature cum omni multitudine populi accepit sanctus puerum, & tenens dexteram manum eius ducebat illum in sanctam DEI Ecclesiam, cum Psalmis & Hymnis. Et ecce Diabolus omnium festinans in tristem uitam cum omni pernitiosa uirtute aduenit, & inuisibiliter apprehendens puerum, conabatur rapere eum de manu sancti. Et coepit clamare puer. Sancte Dei adiuua me, Et tanta instantia improbus aggressus est, ut etiam memorabilem uirum compelleret trahens puerum. Conuersus ergo sanctus ad Diabolum dixit. Improbissime & animarum corruptor, pater tenebrarum & perditionis, non sufficit tibi tua perditio qua te & eos qui sub te sunt affecisti, nisi etiam & Dei mei tenentes plasma? Diabolus autem dixit ad eum. Preiudicas me o Basili, ita ut plurimi ex nobis uoces audirent

Demod.

Demonum hæc dicentium, clamante populo, Kyrieleison. Sanctus autem Dei ait ad illum. Incepit te Dominus Diabole, qui respondens ait ad eum, Basili preiudicas me. Non ego abij ad eum, sed ipse uenit ad me. Abnegauit Christum suum, & mihi professus est. Et ecce manu scriptam habeo, & in die iudicij ad communem Iudicem eum duco. Sanctus Dei dixit, Benedictus Dominus Deus meus, non defleat populus iste manus de altitudine coeli, donec reddas manu scriptam. Et conuertens se dixit populo. Erigite manus uestras in coelum, clamantes cum lachrymis Kyrieleison, Christeeleison, Kyrieleison. Et stante populo in horam multam extensas habente manus in coelum, ecce manu scripta pueri per aërem delata, & ab omnibus uisa uenit, & imposita est manibus memorabilis patris nostri Basiliij. Suscipiens autem eum & gratias agens Deo, gauisus factus est ualde, & coram omni populo dixit ad puerum. Cognosceis literulas has frater? Qui ait ad eum. Etiam sancte Dei manu scripta mea est. Et dirumpens manu scriptam sanctus Basilius, perduxit eum ad Ecclesiam, & dignum fecit sancto ministerio, & communioni mysteriorum CHRISTI. Et faciens susceptionem magnam, refrigerauit omnem populum. Et

Vis orationis.

lum. Et ducens puerum ac instruens, seu dans ei gloriam decentem, reddidit eū mulieri eius intactiore glorificantem & laudantem Deum, Amen.

DE MULIERE CV- ius peccata per oratio- nem deleuit.

Exemplū
pœnitentis.

MULIER quædam diuitijs & nobilitate ornata & ceteris uitæ istius uanis minimisationibus superelata, quasi uindictam cõplectens, indecorose usa est potestate, castrimargia & prodigalitati semper inserviens, nihil placidè Deo possidens, sed porcorum more se sceno uoluptatis inuoluens, sero quandoq; secundū dispensationem Dei ad mentem rediens, immensurabilitatem suorum delictorum illuminata silenter sola cogitabat, et multitudinem peccatorum suorum flebiliter suspirans dicebat. Heu mihi peccatrici et prodige, quomodo excusabo de actis delictis meis? Templum Spiritus sancti corrupti, & animam in corpore habitantem pollui, Heu mihi abiectissima. Putas dicam me sicut meretricem anteriorem, an Publicanum, sed nemo sicut ego peccaui. maxime post sanctum Baptisma. Quomodo ergo certa ero,
quia

quia pœnitentem suscipiet me Deus? Et hæc cogitante ea, qui omnes uult saluare & ad agnitionem uenire ueritatis, in mentem ei misit de iuuentute usq; in senectutem peccata sua scribere in charta. Quæ perscripta, nouissime omnium scripsit, quod erat ei maximū peccatum, et plumbo signauit eā. Considerans autem tempus oportunum, quando sanctus Basilius ad consuetas orationes ibat ad sanctam Ecclesiam, cucurrit clam, & proiecit chartam secus pedes eius, & super faciem iactans se ipsam, clamabat dicens, miserere mei sancte DEI super omnes peccatrici. Stans autem beatus Christi famulus, sciscitabatur ab ea causam doloris.

Quæ ait. Ecce domine omnia peccata mea scripsi in ista charta et iniquitates meas, & sigillaui eas. Tu autem sancte Dei sigillum ne amoueas, sed tantum per orationem tuam ea dele. Qui enim dedit mihi talem cogitationem, omnino exaudiet te pro me postulantem. Magnus autem Basilius, tollens chartam & respiciens in cœlum ait. Domine tibi soli est opus istud. Qui enim mundi peccatum tollis, et unius animæ istius facilius delere potes peccatum, omnia enim nostra delicta numerata sunt apud te, misericordia autem tua innumerabilis & inuestigabilis est.

Oratione
deleta
peccata
mulieris.

Solus Deus
tollit
peccata.

Et hec dicens, intrat Ecclesiam tenens chartam
& prosternens seipsum & ponens chartam secus
Altare, mansit per omnem uigiliam orans, &
crastino per omne sanctum mysterium deprecans
Deum, Et post completionem sanctorum mysteri-
orum, uocauit mulierem secrete astantibus paucis
Clericis, & ostendens eis chartam dixit ad eam.
Audisti mulier, quia nemo potest dimittere peccata
nisi solus DEVS? Quae dixit. Audiui senior, &
per hoc admoui te ad intercessionem misericordis-
simi Dei. Et haec dicens soluit chartam, & inuen-
ta est tota inscripta, mansit autem magni peccati,
scelestem opus non deletum. Videns autem mulier,
pusillanimis effecta est, & percutiens pectus suum
manibus cecidit ad pedes Episcopi clamans, misere-
rere mei serue DEI altissimi, & quemadmodum
pro omnibus iniquitatibus meis certasti, sic &
pro isto postula & omnino delebitur. Archiepis-
copus autem lacrimatus est, propter indulgen-
tiam dicens. Surge mulier, quia & ego peccator
sum, indigens indulgentia. Qui deleuit tua peccata
quanta uoluit, potens est tollere & istud a te, qui
tollit peccata mundi. Si custodieris a modo non
peccare, & uias Domini ambulaueris non tantum
indulgebit tibi, sed & gloria digna eris. Vade ergo ad

ergo ad Eremum, & inuenies uirum sanctum &
nominatum in omnibus nomine Effrem. Isti da
chartam, & postulantes placabit Deum pro te.
Mulier autem concite a sancto ad Eremum cucur-
rit, et transfiliens longitudinem uiae ad praedictum
sibi locum magni heremite peruenit. Et pulsans os-
tium clamabat dicens, miserere mei sancte Dei.
Qui praesciens propter quam causam astitit, dixit
ei, uade a me mulier, quia homo peccator sum,
indigens et ipse auxilij. Illa autem proiecit char-
tam dicens. Archiepiscopus Basilius misit me ad te
ut orans ad Deum deleat iniquitatem meam, quae
in ipsa charta conscripta iacet. Ceteras omnes ipse
sanctus orans deleuit, tu autem pro una noli pro-
gritari deprecari Deum. Ad te enim missa sum.
Non filia, non. Qui enim pro multis preualuit pla-
care Deum, & pro uno poterit plus me, uade ergo
& noli stare, ut comprehendas eum ante eius
transitum. Mulier autem concite a sancto Effrem
reuerfa est Cesaream, & intrante ea in ciuitatem,
obuiavit corpus portantibus sancti Basilij. Et uis-
dens coepit clamare uolens se in humo, & causa-
batur cum sancto dicens. Heu mihi misera, heu
mihi sancte Dei, propter hoc misisti me ad Ere-
mum ut immolestatus a me transires, & ecce in-

*Charta reuerſa ſum, inuanum pertransiens pelagus
mea, uideat Deus, & iudicet inter me & te, quia
placare potens Deū ad alternū me miſiſti. Et hæc
clamans proiecit chartam ſuper feretrum, ſubiti-
liter enarrans de cauſa omni populo. Vnus autem
de clero uolens uidere quale peccatum eſſet, tulit
chartam. Et abſoluens inuenit eam ſuper totum
inſcriptam, & clamauit uoce magna dicens ad
mulierem. Inſcripta eſt charta o mulier quid la-
boras, neſciens in te factam clementiam!*

Exemplū
etiā gra-
uiſſima
peccata
condona-
ri.

Multitudo ergo uidens ammirabile miracu-
lum glorificauit Deum qui dedit poteſtatem homi-
nibus ſuper terram dimittere peccata, dāns etiā
gratiam ſeruis ſuis, & poſt mortem ſanare om-
nem infirmitatem, & omnem languorem, ſed &
peccata fide accedentium dimittere.

DE IOSEPH HEBRAEO INSER-
TVR HISTORIAE.

Ioſeph He-
braeus Me-
dicus con-
uerſus ad
Chriſtum
per Baſi-
lium.

Hic Ioſeph egregius in arte Medicinalis diſci-
pulus, ualde probatus, ſimul & illuſtris cū fuiſſet,
in ipſa peritia ſummā ſcientiā habebat, tactu eius
uene præſcire, caute ante tres uel quinque dies, ſi
quis deberet de his tranſire tumultibus, ad meliorem
ſtabilitatem, Inuidioſum autē multitudini Medicorum

rum Deifer pater noſter Baſilius, ex diuino ſplena-
dore præſciens, quod deberet dari ei diuini Ba-
ptiſmi donum, ualde amabat eum & aſidue ad
colloquium uocabat illum, docens cum regiam ui-
am ſalutis et ueritatis ambulare, poſtulabatq; illum
diſcedere de polluta religione, & per Baptiſmum
inducere Chriſtum. Qui non acquieſcebat dicens,
quia in fide qua natus ſum, in ipſa & ſiniam. Sano-
ctus autem Dei dixit ei. Crede Ioſeph, nec tu, nec
ego de iſtis tranſibimus tumultibus, donec renouet
te Dominus meus Ieſus CHRiſtus, per aquam &
ſpiritum, ſine iſtis enim impoſſibile eſt introire in
regnum cœlorum. Nunquid & patres tui non Ba-
ptizati fuerunt in nube & mari, biberunt ex
ſpiritali ſequenti eos petra. Petra autē erat Chri-
ſtus. Qui in nouiſſimis diebus ex uirgine incarna-
tus, & propter noſtram ſalutem humanatus, &
mirabilia agens, paſſus, ac pro patribus tuis Cru-
cifixus & ſepultus, & tertia die reſurgens, in cœ-
lum aſcendit, & ſedet ad dexteram Patris, &
ueniet in multa gloria cum Angelis ſuis iudicare
uiuos & mortuos, & reddere unicuiq; ſecundum
opera eius.

Impoſſibile eſt ergo, ſicut dictum eſt, omnem
hominem in regnum Dei introire, niſi per aquam
& ſpiritum & participationem uiuificorum

& incontaminatorum mysteriorum corporis &
 sanguinis Iesu Christi. Et talibus orationibus pro-
 batur operarius Dei cultor colloquebatur cum eo,
 ipse autem non audiebat eum. Quando uero pro-
 sperauit Deus qui segregauit eum ex utero matris
 sue, suscipere eum sancti spiritus gratiam, debens
 sanctus de his transferri tumultibus duxit eum oca-
 sione ad se medicinalis discipline, & dicit ei,
 Quomodo uides qua erga me sunt? Ille à tactu
 uenæ sentiens uirtute eius mortem imminere, di-
 xit ad domesticos ipsius, quæ ad sepulturam sunt
 indumenta preparate, iste enim pene moritur. Di-
 cit ei magnus Basilius. Nescis quid dicis. Dicit ad
 eum Ioseph Hebræus. Crede domine, Sol cum sole
 occidit hodie, Et dicit ei sanctus. Et si non morior
 usq; ad matutinum, quid? Dixit Hebræus. Non est
 possibile domine hoc fieri, uix enim una hora erit
 anima tua in te. Sed dispone iam Ecclesiam tuam
 & res tuas, non enim obscurabit dies hodie in te.
 Dicit ei sanctus. Et si uera in crastinum usq; ad
 horam sextam, quid facies? Qui ait. Ego moriar.
 Dicit ei sanctus. Etiam ut moriaris peccato, uiuam
 autem in Christo tuo, dicit ei Hebræus. Scio quid
 dicis, & facio inuersionem tuam, si sicut dicis, fit,
 Cum iuramentis horribilibus promittens, quia si
 uixeris

uixerit Dei discipulus omnino accipere sancti spi-
 ritus gratiam, DEI cultor pater noster postulauit
 Deum, additionem uitæ dari sibi, ut illum Hebræo
 um saluaret, misit ergo sanctus mane, & uocat
 Hebræum, Qui diffidens aduenit, putans omnino
 eum mortuum, & uidens illum uiuentem in stu-
 pore factus est, & proiciens se ad pedes eius dixit,
 in uero corde dico, non est Deus magnus sicut
 Christianorum, & non est Deus amplius eo. Nego
 ergo Christe odibilem religionem Iudeorum, &
 accedo fideliter ueritati Christianorum, iube ergo
 sine dilatione dari mihi in Christo signaculum, &
 sanctum Baptisma, & toti domui meæ, dicit et
 sanctus Dei. Ego manibus meis baptizo te, &
 omnem domum tuam. Procedens ergo iterum
 Medicus, & tangens dexteram manum eius, di-
 xit ei, lassæ factæ sunt uirtutes tuæ domine, &
 natura ualde defecit. Dicit ei sanctus. Habemus
 naturæ creatorem confortantem nos. Et surgens
 uenit in sanctam Dei Ecclesiam, & coram omni
 populo baptizauit eum cum tota domo eius, uo-
 cans nomen illius Iohannes. Communicans autem
 eum uiuificis mysterijs, assumpsit eum & duxit in
 dormitorium suum, dans ei escam, & docebat eum
 quæ sunt æternæ uitæ, adiciens eum ouili suo cum
 mulieris

mulieribus & filiis nouiter electum militem,
 Medicus autem frequentibus diebus pertransi-
 bat benedictionales domos, & dabat donatam
 sibi de Medicina pecuniam, & quod ei erat reser-
 uatum. Et circa horam nonam stetit magnus
 pater noster Basilius ad ministerium Missæ in san-
 cta Ecclesia simul cum electis Cleri, et ciuitatis Ca-
 pitaneis, & iterum cum ipsis sumens panem, dimi-
 sit eos, instruens & osculans eos in osculo sancto,
 & nouum Christi militem commendans, etiam &
 omnes Domino, atq; dispositam sibi consepelire
 sumpsit tertiam partem, quæ à Domino data fuit
 ei communionis, & recumbens in lecto, gratias
 egit extense Domino & Deo nostro, in peregrina-
 tione à corpore, & fide Medici, & adhuc gra-
 tiæ cum esset in ore eius reddidit Domino spiri-
 tum, & additus est principibus Sacerdotum,
 predicatoribus quoq; magnis, magni uerbi toni-
 truum. Videns autem ex Hebræis fidelis Medico
 eius, qui sicut dixit, homo Dei & magnus prin-
 ceps Sacerdotum Basilius, sic & requieuit, eadem
 super pectus eius cum lachrymis, dicebat, uere ser-
 ue Dei Basiliij, si non uoluisses, nec modo mortuus
 fuisses. Crastino autem congregata est multitudo,
 & duxit honorificum corpus eius qui uicit mate-
 riales

rialem instationem in sanctam Ecclesiam, cum om-
 ni oblacione aromatum & thymiamatum sepe-
 lientium. Audiens autem Gregorius Na-
 zanti Episcopus currens & ipse aduenit, &
 uidens honorificum corpus, procidit super illud.
 Et lamentans multum ad orationem hortabatur
 populum, in Hymnis & canticis spiritualibus,
 cum decenti honore, gloriosam memoriam magni
 sacerdotis facere, simulq; concurrentibus duode-
 cim Episcopis, & multitudine ciuitatis, deposue-
 runt eum in Archaismum marmoreum, in templo
 sancti & gloriosi martyris Isichij, ubi & Leoni-
 tius ante eum Episcopus cum ceteris dormit. Re-
 quieuit autem Angelicam uitam in terra agens
 magnus Basilius, mense Ianuario die prima, quinto
 anno imperij Valentis et Valentiniani, memoriam
 suæ uitæ derelinquens Ecclesie, quæ est secundum
 operationem Sancti spiritus conscripta cum eo in
 ecclesti Libro, in gloriam & laudem Domini no-
 stri IESV CHRISTI, cui cum patre est gloria si-
 mul & sancto ac uiuifico spiritu, nunc & sem-
 per & in secula seculorum, AMEN,

Explicit uita beatissimi Basiliij
 Archiepiscopi Cesareæ
 Capadocie.

INCIPIT

VITA PATRIS
INCIPIT VITA S.
patris Effrem.

Reuelatio
Effrem fa-
cta de S.
Basilio.

FRATRES enarrationem uolo facere de Basilio memorabili & Effrem Syro, qui sunt apud Deum, & patre nostro uisore, quæ etiam de sancto & non mentiente ore eius audiuit, Est autem sic. Effrem memorabilis cum esset in Eremito quadam, splendore Spiritus sancti illustrante, uidentem quendam de amatoribus eius, et interrogatione discens mirabilia opera patris nostri Basilij, sine intermissione postulabat reuelari sibi qualis esset magnus Basilius. In extasi ergo factus, uidit columnam ignis cuius caput pertingebat celum, & uocem de super dicentem audiuit. Effrem, Effrem, quemadmodum uidisti columnam istam ignis, talis & magnus est Basilius. Et continuo accipiens interpretem, eo quod nesciebat loqui Græcam linguam, uenit ad magnam Ecclesiam magni nominis Cesareæ Capadocia, perueniens in ipsa sancta festiuitate sanctæ Theophaniæ, & intrans clam uidit procedentem in Ecclesia magnum Basilium & dicit sequenti se. In uanum laborauimus, ut suspicor, frater. Iste enim in tali ordine cum sit, non est quem

est quemadmodum uidi, uidit enim eum indutum Non Erastola candida, et qui circa eum erant sacrum Clemus candidiferum. Et procedente eo stans in loco sanctum, occulto Ecclesiæ, desperabat pro huiusmodi materia sed fides uera dicens secum. Nos qui portauimus pondus diei uera, ueritas & astus, nihil consecuti sumus, & hic in tali cum rus amor sit stipatione & honore humano, columna ignis & timor est, Miror ualde. Ista igitur eo sic loquente, mit-

DEI.
tit sanctus Basilius Archidiaconum suum dicens.

Vade circa portam occidentalem, & in angulo Ecclesiæ inuenies Abbatem Effrem, habentem cucullam, cum altero quodam cum parua barba pusillum & cætera de uultu eius, & dices ei. Iubeo, intra presbyterium, uocat te pater tuus Archiepiscopus. Et dicens Dominus Effrem per interpretem quæ dicebantur, respondit dicens. Errasti frater, nos peregrini sumus. Et abiens Archidiaconus, retulit beato Basilio ista.

Magno autem Basilio sacros libros legente, uidens sanctus Effrem linguam igneam loquentem per os eius. Et dicit sanctus Archidiacono, uade & dic ei. Domine Effrem, iubeo, intra sanctum Presbyterium: Obstupuit ergo in istis sanctus Effrem glorificans Deum, & genu flectens respondit dicens, Vere magnus Basilius, uere columnus

lumna ignis, uere spiritus sanctus loquitur per os eius. Postulauit autem Archidiaconum excusare se, & ut magis post ministerium in secretario salutaret eum. Intrans itaq; post completionem ministerij Basilus magnus in secretarium uocauit sanctum Effrem, & in Domino salutationem reddidit ei dicens: Beneuenisti o pater filiorum Eremitarum, beneuenisti qui multiplicasti discipulos Christi in ipsa eremo, et Demones eminasti in Christo. In quibus laboribus tuis pater uenisti uidere peccatorem hominem, det tibi Deus mercedem secundum laborem tuum. Et respondens ei honorificentissimus Effrem & predicans omnia que in corde eius erant colenda, simul cum coessente suo Abbate communiuicauit, de sanctis manibus eius, & faciente eorum caritatem, dixit sanctus Effrem. Pater honorificentissime, unam postulo gratiam a te, annue eam dare mihi. Qui ait ad eum. Iube et dic que uidentur tibi. Multa enim debeo maxime pro labore tuo ad meam presentiam. Dicit ei honorificentissimus Effrem. Scio pater sancte, quia quantacumque postulaueris a Deo, tribuet tibi, & uolo ut depreceris Dominum quatenus loquar Græce. Qui ait, super uirtutem meam postulasti, sed quia fideliter petisti, ueni pater honorificentissime, & Eremitarum Magister, postulauit

Vis orationis.

lemus Dominum, potest enim facere uoluntatem tuam. Scriptum est enim: Voluntatem timentium se faciet, & deprecationem eorum exaudiet, & saluos faciet eos, Et facientes orationem in multam horam, resurgentibus eis, dixit magnus Basilus, Cur domine Effrem, non accipis ordinatiorem Presbyterij, quia decet te? Dicit ei per interpretem sanctus Effrem. Quia peccator sum? Respondit ei sanctus. Utinam peccata tua ego habuissem, & dicit ei. Flectamus genua. Et iacentibus eis in humo, posuit manum suam in sanctum Effrem magnus Sacerdos, & dixit ei que sunt Diaconi.

Et dixit, iube, surgere nos fac. Aperta ergo Effrem lingua eius, dicit sanctus Effrem Græca lingua sua per orationem scipe, salua, miserere, & custodi nos Deus gratia onem contra te. Tunc impletum est quod scriptum est in Propheta. Tunc saliet claudus sicut ceruus, & aperta facultas erit lingua mutorum. Et loquente eo Græce in ipsa loquendi hora, glorificauerunt Deum omnipotentem et exaudientem postulationem deprecantium, et timentium se. Et spiritualiter letantes per tres dies, atque ordinans sanctus sacerdos interpretem in Diaconum, ipsum uero beatum Effrem in Presbyterum dimisit eos in pace, glorificantes Deum in omnibus que audierunt & uiderunt sicut locutus est ad eos.

FINIT

FINIT VITA BEATI
patris Effrem, & liber
primus Vitaspa-
trum.

SECUNDA
PARS CONTINENS
PATRVM SELE-
cta facta ac dicta me-
morabilia.

ABSTI

ABSTINENTIAE
Exemplum.

BBAS Macharius quoties-
cunq; cum fratribus facta
caritate reficiebatur. Hoc
in proprio corde statuerat,
ut quantos uini calices ob-
latos hausisset, tantis die-
bus nec ipsam aquam gusta-
ret omnino. Cum ergo ei fratres uinum porrigeret
cum gaudio sumebat, ut postea se siti maceraret,
quod cum discipulus eius uidisset, patefacto senis
consilio, ne ei uinum porrigerent, coniurabat
tormenta illi potius esse quam pocula manifestans.

ALIVD.

Facta congregatione in Ecclesia cum esset fe-
stiuitas, & ceteri Monachi comederent, unus
ministrantibus dicit, quia nihil coctum comedo,
sal mihi deferri precipito, Quo uerbo minister
audito, cum clamore audientibus ceteris, alij im-
perauit dicens. Quoniam coctum ille frater non
comedit, parum illi salis afferto. Tunc beatus The-

Bb

odorus

ABSTINENTIAE.

odorus dixit ei. Oportuit te magis frater carnis in cella tua comedere, quam hunc presentibus fratribus audire sermonem.

ALIVD.

Quidam peregrinus frater uenit ad Abbatem Siluanum in monte Syna, & uidit quod fratres operantur. Et dicit eis, quare operamini escam quae perit? Maris autem bonam partem elegit. Tunc senex dicit discipulo suo Zacharia, da illi codicem, ut legat, & mitte illum in cellulam in qua nihil habet, hora autem nona circumspicebat frater ille uiam si forte uocaret eum. Senex ad comedendum, Postquam uero transijt hora nona, uenit ad senem, dicens ei. Nunquid hodie non comederunt fratres, Abba? Cuique senex fateretur, ait ille, Quare me non uocasti? Tunc dixit ei Abba Siluanus, Tu homo spiritualis es, & non habes necesse hanc escam, nos autem tanquam carnales opus habemus comedere, ideo operamur, tu autem bonam partem elegisti. Legis enim omni die, & non uis carnalem escam accipere. Quod cum audisset, cepit poenitere ac dicere. Indulge mihi Abba. Tunc respondit illi Siluanus. Ergo necessa

EXEMPLVM.

180

ria est Martha Mariae, propter Martham enim & Maria laudatur.

ALIVD.

Dicebat de Abbate Iohanne breuis stature, qua dixerit aliquando fratri suo maiori. Volebam esse securus sicut Angeli sunt securi, nihil operantes, sed sine intermissione seruientes Deo. Et expolians se quo uestitus erat, abiit in Eremum, & fecit ibi hebdomadam unam, & reuersus est ad fratrem suum. Et dum pulsaret ostium, respondit ei, antequam aperiret, dicens. Quis es tu? Et ille dixit. Ego sum Iohannes. Et respondens frater, dixit ei. Iohannes Angelus factus est, & ultra inter homines non est. Ille uero pulsabat dicens. Ego sum, & non aperuit ei, sed dimisit eum affligi usque mane. Postea uero aperiens ei dixit. Si homo es, opus habeas iterum operari, ut pascaris. Et ille poenitentia agens dixit, Ignosce mihi frater quia peccaui.

ALTIORA TE
ne quesieris.

Dixerunt quidam senes, si uideris iuuenem uoluntate sua ascendentem in caelum, tene pedem eius & projice eum in terram, quia non ita expedit ei.

Bb 2 Aliud

ALTIORA TENE QVE

ALIVD.

Abbas Antonius deficiens in consideratione profunditatis iudiciorum DEI, postulauit dicens, Domine, quomodo aliqui paruo tempore uita sue moriuntur, & alij ultra decrepitam ueniunt senectutem, et quare quidam egeni sunt et alij facultatibus ditantur? Et quomodo iniusti opulenti uent, iusti uero paupertate premuntur? Et uenit ei uox, dicens. Antoni ad te ipsum intende, hæc enim iudicia Dei sunt, te scire ea non conuenit.

AMBITIO FV-
gienda.

CONsiliu[m] inter se habuerunt seniores Pa- tres, & omnes Monachi habitantes in Eremo Scythie, & consenserunt, ut pater Isaac Presbyter eis ordinaretur, in Ecclesia que in Eremo sita est, ubi conuenit die & hora statuta multitudine Monachorum, qui in illa Eremo conuersantur. Audiens autem supradictus Abbas huiusmodi consiliu[m], fugit in Aegyptum, & abscondit se in quodam agro inter fruteta arbitrans indignum se esse honore Presbyterij. Quam plurimi autem fratrum sequebantur, ut comprehenderent eum.

AMBITIO FVGIEN.

131

Cum autem applicuissent ad uesperam in eodem agro, ut resicerent fatigata de itinere, erat enim nox, dimiserunt Asellum qui eis sumptus portabat in itinere ut pasceret. Cum autem pasceret Asellus, peruenit in locum ubi supradictus Abbas Isaac latitabat. Cuique illuxisset dies, requirentes Monachi Asellum peruenierunt ad eundem locum ubi se senior occultauerat, & admirantem ualde dispensationem diuinam comprehendentes, ligare & constringere eum uoluerunt, & ita producere. Venerabilis autem senior non permisit dicens. Iam non possum contradicere uobis, quia forsitan uoluntas DEI est, ut licet indignus suscipiam ordinem Presbyterij,

APPARITIONIBVS
non credendum.

FRater quidam sedebat in cella sua quiescens, & uolebant Demones seducere eum sub specie Angelorum. Excitabant enim eum ut iret ad collectam, & lumen ostendebant ei. Ille autem uenit ad quendam senem, & dixit ei. Abba ueniunt Angeli cum lumine & excitant me ad collectam, & lumen ostendunt mihi. Et dixit ei senex. Non audias eos fili quoniam Demones sunt, sed quando

Bb 3

APPARITIONIBVS

quando ueniunt excitare te, tu dic, Ego quando uolo, surgo, uos autem non audio. Accipiens autem frater præceptum senis, reuersus est ad cellam suam, & sequenti nocte iterum Dæmones secundum consuetudinem uenientes, & excitabant eum. Ille uero sicut præceptum sibi fuerat, respondebat eis dicens. Ego quando uolo surgo, uos autem non audio, Et illi dixerunt ei. Malus senex ille falsator seduxit te, ad quem frater uenit, uolens mutuare pecuniam, & cum haberet, mentitus est dicens, se non habere, et non dedit ei. Ex hoc ergo cognosce, quia falsator est. Frater ergo surgens diluculo uenit ad senem, & nunciauit ei hæc ipsa. Senex uero dixit. Verum est quia habebam, & quia frater uenit querens mutuare & non dedi ei, sed sciebam quia si darem ei, damnum anime sue faceret. Cogitauit ergo potius unum mandatum preterire, quam decem præuaricari, ex quibus in tribulationem uenire potuissimus pro illo, si à me pecuniam accepisset. Tu autem Dæmones qui te seducere uolunt, non audias. Et multum confortatus de uerbis senis, abiit in cellam suam.

ALIVD.

Cuidam fratri apparuit Diabolus transformatus in Angelum lucis, & dixit ad eum. Ego sum Angelus

NON CREDENTVM.

182

Angelus Gabriel, quare clausisti oculos tuos. Ego sum missus ad te. Ille autem dixit ei. Vide ne forte ad alium missus sis, ego enim non sum dignus ut Angelus mittatur ad me, Diabolus autem statim non comparuit.

ALIVD.

Dicebant senes. Quia si uel pro ueritate Angelus tibi appareat, non suspicias facile, sed humilia temetipsum dicens. Non sum dignus uidere Angelum, uiuens in peccatis.

ALIVD.

Narrauerunt de alio sene, quia sedens in cella sua & sustinens tentationes uiderit Dæmones manifeste, & contempserit eos. Cum autem diabolus se uideret uinci à sene, uenit et ostendit se ei dicens. Ego sum Christus, quare clausisti oculos tuos. Et respondens senex dixit ei, Ego hinc Christum uolo uidere, sed in alia uita. Audiens autem hæc Diabolus non comparuit.

ALIVD.

Alterum senem uolentem seducere, Dæmones dixerunt ei. Vis uidere Christum? Et ille dixit. Anathema uebis, & de quo dicitis. Ego autem meo Christo dicenti credo. Si quis uobis dixerit, ecce hic Christus, ecce illic, nolite credere. Quo dicto statim non comparuerunt.

Bb 4

Aliud

APPARITIONIBVS

ALIVD.

Narrauerunt de alio sene, quia perseverauit ieiunans septuaginta hebdomadas, semel in hebdomada reficiens. Hic postulabat à DEO de quodam sermone scripturarum sanctarum, & non reuelabat ei Deus. Dixit ergo in semetipso, ecce tantum laborem assumpsi & nihil profeci, uado ergo ad fratrem meum & requiram ab eo. Qui cum egressus clauisset hostium ut abiret, missus est ad eum Angelus Domini dicens. Septuaginta hebdomade quas ieiunasti non te fecerunt proximum Deo, nunc uero quando ita humiliatus es, ut ad fratrem tuum pergeres, missus sum tibi indicare sermonem, Et aperiens ei de re quam querebat discessit Angelus ab eo.

ALIVD.

Dicebant de quodam fratre, quia sedebat in Eremito & seducebatur à Demonibus per multos annos, ipse uero existimabat, quia Angeli essent. Egrediebatur autem pater eius secundum carnem per tempus & uisitabat eum. Vna autem dierum pater tulit bipennem secum dicens, quia reuertens afferam mihi pauca ligna. Et perueniens unus Dæmon, dixit ad filium eius. Ecce Diabolus ueniet ad te similitudine patris tui, habens bipennem

NON CREDENDVM.

183

pennem ut impugnet te. Te ergo praecuriens tolle illam bipennem ab eo & occide eum. Igitur pater secundum consuetudinem uenit, & accipiens filius eius bipennem ab ipso percussit eum & occidit, & continuo adhæsit ei spiritus malignus & suffocabat eum.

ALIVD.

Hero Monachus tanto rigore animi sui immutabilem ieiunij continentiam semper exercuit, & solitudinis ac cellulae secreta iugiter sectatus est, ut nec die sancti Pasche rigorem abstinentiae solueret. Cumq; omnes Eremitæ pro tanta solennitate ad Ecclesiam pariter conuenissent, solus ille non affuit, ne quantumcunq; perceptione leguminis parui, à suo proposito uideretur relaxasse, qua praesumptione deceptus angelum Sathanae uelut angelum lucis suscipiens cum summa ueneratione, eiusq; praecipitis obediens, semetipsum in puteum profundissimum praecipitem iactauit, magnum scilicet uirtutis suae meritum probaturus, cum inde exisset illæsus, de quo puteo cum grandi fratrum labore seminiuus extractus, uitam tertia die finiuit, & quod his deterius eis, ita in deceptionis sua obstinatione permansit, ut ei nullatenus potuisset persuaderi, quod Dæmonum calliditate fuisset delusus.

Bb 5

Aliud

APPARITIONIBVS

ALIVD.

Quid etiam de illo Monacho commemorem, eius nomen, qui adhuc superest, silco? Qui dum longo tempore Dæmonem in Angeli cœpit claritate, reuelationibus eius saepe deceptus, credidit eum internumcium esse iusticiæ. Nam per omnes noctes in cellula eius lumen absq; ullius lucernæ officio prebebat Diabolus, ad extremum uero iussit eum, ut filium suum qui cum eo pariter in eodem Monasterio commanebat, deuotus Deo offerret uictimam, ut scilicet hoc sacrificio Abrahæ Patriarchæ meritis coequaretur, cuius uerbis illi in tantum est seductus, ut hoc confestim opere percussisset, nisi puer de cella manibus eius elapsus concitatus aufugisset.

ALIVD.

Fuit & alius Monachus qui nimiam semper tenuit abstinentiam, Quiq; per annos multos singulariter in cella reclusus, per paucis imitabilem exhibuit abstinentiam. Hic ad extremum ita est Diabolicis reuelationibus delusus, ut post annos labores atq; uirtutes, quibus alios Manachos excesserat, at Iudaismum & circumcisionem carnis miserabiliter sit lapsus. Post multa namq; tempora, Diabolus uelut nuncius ueritatis, ostendebat

NON CREDENTVM.

184

debat illi per uana somnia & per quasdam inanes reuelationes, Christianorum atq; Monachorum exercitum, tenebrosam ac tetrum omniq; macie tepidum atq; deformem, & e contra ostendebat illi Iudeorum plebem summa leticia tripudiantem, ingentiq; lumine coruscantem. Ac proinde contumonebat eum, ut si mallet beatitudinis illorū particeps effici, circumcisionem quoq; suscipere, festinaret.

CONTRA SPIRITUM
blasphemix

QUIDAM frater impugnabatur à spiritu blasphemix, & erubescere dicebat, & quoscunq; audisset magnos senes, pergebat ad eos, ut illis declararet, & mox ut perueniebat, uerecundabatur dicere. Cum autem frequenter ad Abbatem Pimenium ueniret, uidit eum senex habentem cogitationes, & dicit ei. Ecce frequenter uenis ad me habens cogitationes, & sic iterum reuocatus, tristis tecum illas portans, dic ergo mihi fili, quid est quod habes? At ille dixit. In blasphemix impugnat me Diabolus, & erubescere dicere. Et mox ut aperuit causam, leuior impugnationis eius apparuit.

Et

CARITATIS EXEM.

Et dixit ei senex, ne contristeris fili. Quando enim hæc cogitatio aduenit, dic. Ego hac causa opus non habeo, blasphemia tua super te sit Sathana. Hanc enim causam anima non uult. Quamcumq; enim causam anima noluerit non diu permanebit. Et ita frater ille discessit.

CARITATIS EXEM-
plum, ut alter alterius
onus portet.

DVO fratres Monachi abierunt in proximam ciuitatem, ut distraherent que manibus suis per totum annum operati essent. Vnus autem ex eis egressus est, ut quedam sibi necessaria emeret, alius autem solus in hospitio remansit & instigante Diabolo, cecidit in fornicationem. Cum autem reuersus uenit frater dixit ei. Ecce distraximus que necessaria erant, reuertamur nunc ad cellulam nostram. Respondens autem frater, dixit ei. Non possum reuerti. Cumq; deprecaretur eum frater suus dicens, qua propter non reuerteris ad cellulam. Ille confessus est ei dicens. Quia ego cum discessisti a me, cecidi in fornicationem, ideo nolo reuerti. Volens autem lucrari & saluare animam

VT ALTER ALTE. 185

nam eius frater suus, cum sacramento dixit ei, Quia & ego cum separatus fuisssem a te, lapsus sum similiter in fornicationem, ueruntamen reuertamur ad cellulam, & ponamus nos in poenitentibus. Omnia enim possibilia sunt DEO, ut poenitentia nobis indulgentiam donare dignetur, ut in eterno igne tormentis & poenis inferni tartara non cruciemur, ubi poenitentia non est, sed ignis semper sine cessatione & dira tormenta. Ita ergo reuersi sunt ad cellulam suam. Abierunt autem ad sanctos patres, & prostrauerunt se ad uestigia eorum cum multo ululatu & lachrymis gementes, & confessi sunt illis, que euenisset eis ruina tentatio. Quicquid autem preceperunt sancti seniores & docuerunt eos in causa poenitentia ita omnia fecerunt. Ille ergo alius frater, qui non peccauerat, pro fratre qui peccauerat, poenitentiam agebat quasi et ipse peccasset, eo quod multam caritatem circa eum haberet. Videns autem dominus laborem caritatis eius, infra pauca tempora reuelauit sanctis patribus, qualis esset causa, & quia propter caritatem illius qui non peccauerat, & se affligerat pro salute fratris, idcirco indulgentiam donauit ei dominus, qui peccasset. Ecce hoc ita est sicut scriptum est, quia posuit animam suam pro salute fratris sui. IN

IN COENA DOMI
ni, Panem uerum corpus, Vi
num uerum sanguinem
Christi esse.

Narrauit iterum Abbas Daniel dicens, di
xit pater noster Arsenius de quodam sene
in Scithi qui erat magnus in hac uita, simplex au
tem in fide, & errauit pro eo quod erat idiota, &
dicebat non esse naturaliter corpus Christi panem
consecratum quem sumimus, sed figuram eius esse.
Hoc audientes duo senes, quod diceret hunc sermo
nem, & scientes quia magna esset uita eius et con
uersatio, cogitauerunt, quia innocenter et simpli
citer diceret hoc, uenerunt ad eum & dicunt ei.
Abba audiimus sermonem cuiusdam infaelis, qui
dicit, quia panis quem sumimus, non naturaliter
corpus Christi est, sed figura eius. Senex autem ait
eis, ego sum, qui hoc dixi. Illi autem rogabant
eum dicentes. Non sic teneas Abba, sed sicut Ec
clesia Catholica tradidit, nos autem credimus quia
panis ipse, corpus Christi est, calix ipse sanguis
Christi secundum ueritatem, & non secundum fi
guram, sed sicut in principio puluerem de terra
accipiens, plasmauit hominem ad imaginem suam,
& nemo potest dicere, quia non erat imago Dei,
quam

quamuis de terra & puluere sit, ita et panis quem
dixit, quia corpus meum est, credimus quia secun
dum ueritatem corpus Christi est. Senex autem ait
eis. Nisi re ipsa cognouero, non mihi satis faciat
ratio uestra. Illi autem dixerunt ei, deprecemur
Deum hebdomada hac de mysterio hoc & credi
mus, quia Deus reuelabit nobis. Senex autem cum
gaudio suscepit sermonem istum, & deprecabatur
Deum dicens, Domine, tu cognoscis, quoniam non
per malitia incredulus sum rei huius sed per igno
rantiam errorem, reuela ergo mihi Domine IESU
Christe, quod uerum est, sed & illi senes abeuntes
in cellas suas, rogabant & ipsi Deum dicentes. Do
mine Iesu Christe, reuela seni isti mysterium hoc,
ut credat & non perdat laborem suum. Exaudiuit
autem Dominus utrosque, & hebdomada completa,
uenerunt Dominica die in Ecclesiam, & sederunt
ipsi tres soli super sedile de scirpo, quod in modum
fascis erat ligatum, medius autem sedebat senex il
le. Aperti sunt autem intellectuales oculi eorum,
& quando sunt positi panes in Altare, uidebatur
illis tantummodo tribus tanquam puerulus iacens
super Altare, & cum extendisset Presbyter ma
nus ut frangeret panem, descendit Angelus de cae
lo habens cultrum in manu et sacrificauit puerulum
istum, sanguinem uero eius excipiebat in calicem.

Cum

CIBI CVM GRATIA.

Cum autem frangeret Presbyter in paruis partibus panem, etiam Angelus incidebat membra pueri in modicas partes. Cum autem accessisset senex ut acciperet sanctam communione[m], data est ipsi soli caro sanguine cruenta. Quod cum uidisset, pertimuit et clamauit dicens. Credo Domine, quia panis qui in Altari ponitur, corpus tuum est, & calix sanguis tuus est. Et statim facta est illa caro in manu eius panis secundum mysterium, & sumpsit illud in ore agens gratias Domino Deo.

CIBI CVM ORATIONE & gratiarum actione percipiendi.

ERAT quidam magnus senex praeuidus, & contigit eum manducare cum pluribus fratribus, & comedentibus illis uidebat in spiritu idem senex sedes ad mensam quosdam edentes mel, alios autem panes, alios uero sterces. Et mirabatur intra semetipsum, & deprecabatur Deum dicens. Domine reuela mihi mysterium hoc, quod idem cibus omnibus appositus est super mensam, & in manducando ita immutatus uidetur, ut qui

ELEEMOSINA.

187

dam edant mel, quidam autem panem, alij uero sterces. Et uenit ei uox de super dicens. Illi qui manducant mel, hi sunt, qui cum timore & tremore & gratiarum actione edunt ad mensam & incessanter orant, & oratio eorum sicut incensum ascendit ad Deum, ideoque mel comedunt.

Qui autem panem manducant, hi sunt qui gratias agentes percipiunt ea quae à Deo donata sunt illis. Alij uero qui sterces manducant, hi sunt qui murmurant, & dicunt, hoc bonum est, id malum est, haec autem talia non oportet cogitare, sed magis glorificare Deum atque laudes ei offerre, ut in nobis impleatur illud quod dictum est. Siue manducatis, siue bibitis, siue aliud quid facitis, omnia in gloriam DEI facite.

ELEEMOSINAM PRAEBENTES benedicuntur.

SENEX quidam cum alio uno fratre, habebat communem uitam. Erat autem ille senex misericors. Contigit autem ut fieret fames, & coeperunt quidam ad hospitium eius, ut acciperent Agapem. Senex uero omnibus uenientibus ministrabat panem. Videns autem frater quod fiebat,

Cc dicit

ELEEMOSINA

dicit seni. Da mihi partem meam de panibus, & quod uis de parte tua fac. Senex autem diuisit panes, & faciebat more solito Eleemosinam de parte sua. Multi autem concurrebant ad senem, audientes quod omnibus daret. Videns autem DEVS propositum uoluntatis eius benedixit panes, frater autem ille qui acceperat partem suam, & nulli dabat, consumpsit panes suos, & dixit seni. Quoniam modicum est quod adhuc habeo de panibus meis Abba, suscipe me ad communem uitam. Et dixit ei senex. Quomodo uis, facio. Et coeperunt iterum simul esse & communiter uiuere. Facta autem iterum abundantia uictualium, ueniebant iterum indigentes ut acciperent Agapem. Contigit autem una die, ut intraret frater ille, & uideret quomodo deficerent panes. Venit autem & pauper postulans Agapem. Senex autem dixit fratri illi, Da ei panem. Et dixit. Iam non habeo pater. Et dixit senex. Intra & quere. Ingressus autem frater, attendit & uidit repositiones in quibus panes haberi solent repletas panibus. Quod cum uidisset, timuit, & tollens dedit pauperi, atq; ita agnoscens fidem & uirtutem senis glorificauit Deum.

FIDES

FIDES RESVR:

188

FIDES RESVRRE-
ctionis mortuorum.

Abbas Sysoius cum habitaret in monte, in quo erat beatus Antonius reclusus, quidam secularis ad eum cum filio proprio percipiendae benedictionis gratia properabat. Contigit autem ut infans moreretur in uia. Quem pater sine ulla perturbatione mentis sublatum cum fide portauit ad senem, ingressusq; cellulam, tam se, quam infantem, proiecit in terram, ut est moris postulantium benedictionem. Oratione autem expleta, exurgens pater, egressus est, filij corpusculo derelicto ante pedes Abbatis. Quem cum adhuc senex orandi causa iacere speraret, surge inquit fili & egredere, defunctum enim esse nesciebat. Confestimq; puer exurgens egressus est. Cumq; uidisset pater eius, obstupuit, regressusq; in cellulam adorato senem, tam causam filij, quam luctum cum fide narrauit. Sed senex ualde moestus effectus est, non enim a se quicquam tale uolebat audiri factum. Sed per discipulum suum homini illi, ne cuiusquam ad transitum suum hoc diceret imperauit

Et 2

Aliud

FIDES RESVR:

ALIVD.

Dicebat Abbas Sysoys, quando eram in Scithi cum Abba Machario ascendimus metere cum eo septem nomina, & ecce una fidua colligebat spicas post nos, & non cessabat plorans. Vocauit ergo senex Dominum agri illius, & dixit ei. Quid est anicula huic, quod sic plorat? Qui dixit ei, quia uir eius habuit depositum cuiusdam, & mortuus est, non loquens, non dixit ubi posuit illud, & uult Dominus depositi illius accipere eam, & filios eius in seruitutem. Et ait ei senex. Dic illi ut ueniat ad nos, ubi requiescimus in caumate. Et cum uenisset dicit ei senex. Ut quid sic ploras? Qui ait. Vir meus defunctus est accipiens commendatum alicuius, & non dixit moriens ubi posuerit illud. Et ait ei senex. Veni & ostende mihi sepulchrum uiri tui. Et assumptis secum fratribus abiit cum ea, & cum uenissent ad locum ubi positus erat uir eius, dixit ad illam senex. Recede hinc in domum tuam, & orantibus illis uocauit senex cum qui mortuus fuerat, dicens, Vbi posuisti alienum depositum? Qui respondens dixit ei. In domo mea absconditum est sub pede lectuli mei. Et ait illi senex. Dormi iterum usque in diem resurrectionis. Videntes autem fratres, praetimore ceciderunt ad pedes eius. Quibus dixit

RECTIONIS MORT. 189

dixit senex. Non propter me factum est hoc, nihil enim sum, sed propter illam uiduam & orphanos ipsius fecit Deus rem hanc. Hoc autem scitote, quia sine peccato uult Deus esse animam, & si quid petierit, accipit. Veniens autem nunciauit uiduae illi ubi positum erat illud, commendatum. At illa sumens illud, reddit domino suo, & liberauit filios suos, et qui audierunt hoc glorificauerunt Deum.

ALIVD.

Transiens aliquando Abbas Acmilus per quendam locum, uidit quendam Monachum, detentum a quibusdam tanquam homicidam. Accedens autem senex interrogauit causam, & comperto quam ob causam calumniarentur ei, dicit ad eos qui eum tenebant, ubi est ille qui occisus est? Et ostenderunt illi. Tunc approximans ipsi defuncto dicit omnibus. Orate. Ipse uero expandente manus ad Deum, surrexit is qui defunctus erat, & dixit ei coram omnibus. Dic nobis quis est qui interfecit te? Qui respondens ait. Ingressus Ecclesiam commendavi pecuniam Presbytero, ipse uero surgens occidit me, & portans proiecit me in monasterium Abbatis huius. Sed rogo uos ut tollatur ipsa pecunia ab eo, & dentur filijs meis. Tunc ait ad eum senex. Vade dormi donec ueniat Dominus & resuscitet te, & confestim obdormiuit.

FIDES RESVR.

ALIVD.

Venerunt aliquando plures seniores ad Abbatem pastorem, et ecce quidam de cognatis ipsius Abbatis, habebat filium, & erat facies eius per operationem Diaboli conuersa retrorsum. Videns autem pater eius multitudinem Patrum, accipiens puerum sedebat foris plorans. Contigit autem ut unus seniorum egrederetur foras. Qui cum uidisset patrem pueri, ait illi. Quid ploras homo? Qui ait. Cognatus sum Abbatis pastoris, & ecce contigit huic puero tentatio ista, & uolens eum isti seni offerre ut curaret eum timui. Non enim uult nos uidere, et nunc si cognouerit quia hic sum persequens mittit & minat me hinc. Ego uero uidens presentiam uestram, presumpsi uenire hic. Ergo quomodo uis miserere mei, & introduce intus puerum istum & ora pro ipso, & accipiens eum senex intrauit & usus est prudenter, & non statim eum obtulit Abbati pastori, sed incipiens a minimis fratribus dicebat. Consignate puerum istum. Cum autem fecisset omnes per ordinem consignare eum, ad ultimum obtulit eum Abbati pastori, qui nolebat tangere eum. At illi rogabant eum dicentes ut omnes, ita & tu pater fac. Et ingemiscens surrexit & orauit dicens.

Deus

FIDEI EXEMPLVM. 190

Deus salua plasma tuum, ut non dominetur ei inimicus. Et consignans curauit eum, ac reddidit patri suo sanum.

FIDEI MIRACVLO-
sum Exemplum.

Senex quidam erat solitarius iuxta Iordanem fluum, & ingressus propter Cauma in speluncam & inuenit ibi Leonem, & cepit fremere Leo dentibus suis ac rugire. Dixit autem ei senex, quid angustiarius? Est locus qui capiat me & te. Si uero non uis, surgens egredere hinc. Leo autem non fremens egressus est inde foras.

ALIVD.

Ascendit quidam senex aliquando de Scithi in Terimytum, & ibi diuertit, & uidentes homines laborem abstinentie eius obtulerunt ei modicum uini. Alij autem audientes de ipso, adduxerunt eum ad hominem quendam Dæmonum habentem. Cæpit autem Dæmon ille maledicere senem illum dicens. Ad istum potatorem uini me adduxistis? Et senex quidem propter humilitatem nolebat eum eijcere, propter improprium uero eius dixit.

Cc 4

Credo

FIDV CIA OPERVM.

Credo in Christo, priusquam finem faciam bibens, di calicem istum, egredieris ab eo. Et cum cepisset senex bibere, clamauit Dæmon dicens. Incendis me. Et antequam consumeret bibens exiit Dæmon per gratiam Dei.

CONTRA FIDVCI-
am operum.

ASTiterunt aliquando Abbati Arsenio Dæmones in cella sedenti, & tribulabant eum. Superuenerunt autem ei fratres, qui ei ministrare solebant, stantesq; extra cellam audiebant eum clamantem ad Dominum & dicentem, Domine non me derelinquas, quia nihil boni feci coram te, sed præsta mihi secundum benignitatem tuam saltem, modo assumere initia bene uiuendi.

ALIVD.

Dicebant de Abbate Bambo, quia in ipsa hora, qua discedebat ex hac uita, dixit astantibus sibi sanctis uiris, Quia ex quo ueni in hunc locum solitudinis, & fabricaui mihi hanc cellam & habitauit hic, extra laborem manuum mearum non recolo me comedisse panem nec pœnituisse de sermone

HÆRETICI CRIMEN. 191

mone quem locutus sum usq; ad hanc horam, & sic uado ad Dominum, quasi qui nec initium fecerim seruiendi Domino.

HÆRETICI CRIMEN
confutandum, ad alia non
uere obiecta crimina ta-
ceri posse.

FVit etiam de magnis partibus quidam senior nomine Agathon, nominatissimus in uirtute humilitatis & patientiæ. Quodam autem tempore perrexerunt ad uisitandum eum fratres. Audientes enim de eo quod magnam humilitatem haberet, uolentesq; probare, si uere humilitatis patientiam possideret, dixerunt ei, Multi scandalizantur in te pater, quia nimis uicio superbiæ tenearis, & ideo alios despicias, & pro nihilo eos habcas, sed & detractiones aduersus fratres non cesses loqui. Affirmant etiam quam plurimi, quod hæc ideo agas, quia fornicationis uicio tenearis, & ne solus uidearis errare, idcirco alijs non cesses detrahere. Ad hæc respondens senior, ait. Hæc omnia quæ dixistis uicia in me esse cognosco, nec possum negare tantas iniquitates meas, Procidensq; pronus

HÆRETICI CRIMEN.

pronus in terram adorabat eosdem fratres dicens. Deprecor uos fratres, ut intentius pro me misero, & multis peccatis obnoxio, Christum Dominum exorare non cessetis, ut indulgentiam tribuat iniquitatibus meis multis ac malis. Ad hæc supradicti fratres addentes dixerunt ei. Non te lateat etiam hoc, qui Hæreticum te esse quam plurimi affirmant. Hoc autem cum audisset senior, dixit eis. Licet in alijs multis peccatis obnoxius sim, absit hoc ab anima mea. Tunc omnes qui ad eum uenerant prostrauerunt se in terram ad pedes eius, obsecrantes eum ac dicentes. Precamur te Abba, ut dicas nobis, cur tanta uicia & peccata dicentibus nobis de te in nullo commotus es, de uerbo autem Hæretici ualde te commouisti. & abominatus es, nec sufferre potuisti auditum. Dicit eis senior. Illas priores culpas ac peccata propter humilitatem sustinui, ut peccatorem me esse crederetis. Nouimus enim si custodiatur humilitatis uirtus, magnus fructus est animæ. Nam Dominus & saluator noster Iesus Christus, cum ei Iudæi multas contumelias & conuicia irrogassent, patienter cuncta tollerauit, ut nobis humilitatis preberet exempla. Immisit enim falsi testes multa aduersus eum falsa dixerunt, & usq; ad mortem cuncta sustinuit. Ita enim & Apostolus Petrus prædicabat dicens, Christus passus est

HÆRESIS FUGIENDA. 192

sus est pro uobis, uobis relinquens exemplum, ut sequamini uestigia eius. Oportet igitur ut patienter cum humilitate cuncta aduersa sustineamus. Sermonem autem quem obiectis de Hæresi non potui sustinere, quia Hæresis separatio est à Deo. Hæresis Hereticus enim separatur à Deo uiuo & uero, & pestis. coniungitur Diabolo & Angelis eis. Alienatus enim à Christo, non habet Deum quem exoret pro peccatis suis, quia ex omni parte perijt. Si autem conuersus fuerit ad ueram & Catholicam sanctæ Ecclesiæ fidem, suscipitur à bono & pio saluatore nostro Christo, & reconiungitur Deo uero creatori & saluatori nostro Christo.

HAERESIS FUGIENDA cuius acerrimus hostis fuit Antonius, de quo uide eius uitam.

Dixit Abbas Theodorus de Firme. Si habes amicitias cum aliquo, et contigit eum temptationem fornicationis incurrere, si potes da ei manum & trahere illum sursum, si autem errorem aliquem fidei incurrit, & non tibi acquiescit reuertenti, cito incide amicitias eius abs te, ne forte remorans traharis cum eo in profundum.

Contra

CONTRA HIPPOCRI.
fin & uitam Monasticam.

Quidam de fratribus in Panepho ad Abbatem Ioseph perrexerunt, ut requirerent de susceptione fratrum, si liceret cum his illo tempore uel fiduciam habere uel leticiam. At ille antequam requirerent eum, dicit discipulo suo.

Quod facturus sum hodie fili ne mireris. Et posuit duo sedilia illis qui uenerant, & dicit eis, sedete. Et posuit unum a dextris suis, & alternum a sinistris, & ingressus cellulam suam, misit sibi uestimenta corrupta, & egressus transijt in medio eorum. Et iterum ingressus misit alia meliora, quibus solebat die festo uti, & egressus est postea ad eos. Iterum autem ingressus quotidiano uestimento suo uestitus uenit, & scdit inter eos. Illi autem mirati sunt, & obstupuerunt propter hoc factum. Dicit eis senex: Vidistis quid feci? Cum autem illi annuissent, dicit eis. Et quid feci? Et dicunt ei. Primum uestimento corrupto usus es, et postea alio meliori. Et dicit eis. Nunquid mutatus sum, ex illo inhonesto, aut ex illo meliore? Dicunt ei, non. Quibus senex ait. Si ergo idem ego sum in utriusque, & non sum mutatus, & sicut illud primum non mihi nocuit,

euit, ita nec secundum mutauit. Sic ergo debemus facere in occurssione fratrum, ut quando presentes sunt, cum fiducia et leticia suscipiamus eos. Quando autem soli sumus, opus est ut luctus et abstinentia permaneant in nobis. Illi uero audientes, quae in cordibus suis habebant, antequam requirerent eum, glorificauerunt Deum & laeti discesserunt.

ALIVD.

Abbas Siluanus sedens aliquando cum fratribus in Spelco, factus est in excessu mentis, & cecidit in faciem suam, & post multum surgens plorabat. Et interrogauerunt fratres eum dicentes. Quid habes pater? Ille uero tacebat & flebat. Compellantibus autem illis dixit. Ego ad iudicium raptus sum, & uidi multos de habitu nostro cuntes in tormenta, & multos seculares ad regnum. Et lugebat senex, & nolebat deinceps exire de celula sua. Sed si exire cogebatur, operiebat capucio faciem suam dicens, Quid necesse est uidere lumen istud temporale in quo nihil est utile.

ALIVD.

Misit aliquando sanctus Epiphanius Episcopus Cyprius, ad Abbatem Hylarionem, rogans eum & dicens. Veni ut nos uideamus, antequam de corpore

de corpore excernimus. Qui cum uenissent ad inimicum, manducantibus eis allatum est de auibus quidam. Quod tenens Episcopus, dedit Abbati Hyplarioni. Et dixit ei senex. Ignosce mihi pater quia ex quo accepi habitum istum, non manducaui quicquam occisum. Et dixit ei sanctus Epiphanius. Ego autem ex quo accepi habitum istum non dormi nisi aliquem dormire qui habebat aliquid aduersum me, neque ego dormiui habens aliquid aduersus aliquem. Et dixit ei senex. Ignosce mihi pater, quia tua conuersatio maior est mea.

ALIVD.

Venit aliquando quidam Monachus ab urbe Roma, qui in plateis magnum nomen habebat, et habitabat in Scithi, in ciuitate Ecclesie. Habebat autem secum unum seruum, qui ministrabat ei, uidens autem Presbyter Ecclesie infirmitatem eius, et cognoscens, quia de delicijs esset uir ille, ex eo quod ei Deus donauit, uel quod Ecclesiam intrabat, transmittēbat ei. Qui cum fecisset uiginti et quinque annos in Scithi, factus est uir contemplator, prouidens et nominatus. Audiens autem quidam de magnis Monachis Aegyptijs opinionem eius, uenit uidere eum, sperans corporalem conuersationem apud eum, plus arduam

arduam inueniri. Qui cum intrasset, salutauit eum, et facientes orationem sederunt. Videns autem eum Aegyptius uestitum mollibus rebus, et mattam de papiro, et pellem stratam sub ipso, et modicum capitale de carica sub capite eius, sed et pedes mundos habentem cum caligulis, scandalizatus est intra se de eo, quia in illo loco non erat consuetudo taliter canuersandi, sed magis duram abstinentiam habere consueuerant. Senex autem ille Romanus, habens contemplationem, siue prouidentie gratiam intellexit, quia scandalizatus fuisset Aegyptius Monachus in eo, et dixit ministerio suo. Fac nobis hodie propter Abbatem qui uenit, bonam diem. Et coxit parua olera quae habebat, et surgentes hora competenti manducabant, habuit etiam et modicum uini, propter infirmitatem suam, et illud biberunt. Et cum factum esset uespera, dixerunt duodecim psalmos et dormierunt, similiter autem et nocte. Surgens autem mane Aegyptius, dixit ei. Ora pro me pater. Et egressus est non edificatus in eo. Et cum paululum discessisset, uolens eum senex ille Romanus sanare misit post eum, et reuocauit ipsum. Qui cum uenisset, eum gaudio iterum suscepit eum, et interrogauit eum dicens.

Ex qua prouincia es? Et ille dixit. Aegyptius sum.
 Cuius ciuitatis? Et respondit. Ego omnino non fui
 de ciuitate, nec habitauit aliquando in ciuitate. Et
 dixit ei. Antequam Monachus esses quid operaba-
 ris in possessione qua manebas? Et ille respondit.
 Custos eram agrorum. Et dixit ei, Vbi dormiebas?
 Respondit, in agro. Et dixit, habebas aliquod stram-
 tum? Respondit, Ego in agro ubi haberem stramen-
 ta in quibus dormirem? Et dixit. Quomodo dormi-
 ebas? Respondit. In terra nuda. Et dixit. Quid man-
 ducabas in agro, aut quale unum bibeas? Iterum
 respondit. Quae sunt escae, aut qualis potus in a-
 gro? Et dixit, Quomodo ergo uiuebas? Respondit.
 Manducabam panem siccum, & si inueniebam
 quodcumq; de salsamentis, & bibebam aquam. Et
 dixit senex. Grandis labor. Et dixit. Erat ibi uel
 balneum in possessione ubi lauareris? Et ille dixit.
 Non. Sed in flumine lauabar, quando uolebam.
 Cum ergo haec omnia ab eo senex ex responsione
 ipsius exegisset, & cognouisset modum prioris ui-
 tae eius atq; laboris, uolens eum proficere, narra-
 uit ei uitam suam praeteritam, quam habebat, cum
 esset secularis dicens. Me miserum quem uides de
 magna illa ciuitate Romana sum, in palatio ha-
 bens maximum locum apud Imperatorem, &

eum audisset Aegyptius initia uerborum eius com-
 punctus est, & solicite quae dicebantur, audiebat.
 Et ille adiecit. Reliqui ergo Romam, & ueni in
 solitudinem istam. Et iterum dixit. Me quem ui-
 des habui domos magnas, & pecunias multas, &
 contemnens eas, ueni in istam paruam cellam: It-
 rum dixit, Me quem uides, lectos ex auro uestitos
 habui, habentes preciosissima stramenta, & pro
 his dedit mihi Deus stramentum hoc de papiro, et
 hanc pellem. Sed & uestes meae inestimabili precio
 dignae erant, pro illis utor his uilibus rescellis, ite-
 rum dixit, in prandio meo multum auri expende-
 batur, & pro illo dedit mihi Deus modica olera
 haec, & paruulum calicem uini. Erant autem &
 qui seruebant mihi plurimi serui, & ecce pro illis
 huic uni Deus inspirauit, ut ministraret mihi, pro
 balneo autem profundo modica aqua pedes meos
 lauo, et caligulis utor propter infirmitatem meam.
 Et rursus pro calamis & Cythara, uel alia Mu-
 sica opera, quo delectabar in conuiujs meis, dico
 mihi duodecim Psalmos in die, & duodecim simi-
 liter in nocte, sed & pro peccatis meis, quae ante
 faciebam, modicam requiem exhibeo, paruam &
 inutile ministerium Deo. Vnde rogo te Abba ut
 non scandalizeris propter infirmitatem meam.

Et hæc audiens Aegyptius, atq; in semet ipsum reuersus dixit. Væ mihi misero, quia de tribulatione & plurimo labore seculi, magis ad repausandum in conuersationem Monachi ueni, & quod non habebam tunc, modo habeo, tu autem ex multa delectatione seculi uoluntate propria in tribulationem uenisti, & ex magna gloria atq; delictis uenisti in humilitatem, & hanc paupertatem. Ex quo Aegyptius multum proficiens, discessit & factus est ei amicus, et sæpe ueniebat ad eum sua utilitatis causa. Erat enim uir discernens & repletus bono odore Spiritus sancti.

HONOREM HABENDUM CORPORI.

DICebant de quodam patre, quia secularis fuisset & postea conuersa, & de concupiscentia uxoris suæ, frequenter stimularetur, & narrabat hoc patribus. Qui cum uidissent, quod operarius esset, & maiora faceret quam ei dicebant, imponebant ei tam multa, ut debilitaretur corpus eius, ita ut nec surgere posset. DEO autem dispensante,

dispensante, uenit quidam pater ut applicaret in Scithi. Et cum uenisset ad cellam eius, uidit eam apertam, & pertransiuit admirans, quomodo nemo egressus esset in occursum eius. Et reuersus stabat dicens. Ne forte frater qui in ea habitat infirmetur. Et cum pulsasset, intrauit, & inuenit cum nimium infirmum. Et dixit ei. Quid habes pater? Et narrauit ei dicens, Ego de seculari uita sum, & sollicitat me modo inimicus in uxore mea, & narrauit patribus, & imposuerunt mihi conuersationis onera diuersa, & cum obedienter implere uellem, & ecce defeci, & tamen stimulus crescit. Audiens hoc senex, contristatus est, & dixit ei. Equidem patres ut potentes uiri, bene tibi imposuerunt onera quibus graueris, sed si me paruulum audis, iacta hæc à te & sume parum cibi in tempore suo, & recolligens uires tuas, fac aliquantulum operis DEI, & iacta in DOMINO cogitatum tuum, quoniam tuo labore hanc rem non poteris superare. Corpus enim nostrum uelut uestimentum est, si illud diligenter tractaueris, stat, si autem neglexeris illud putrescit. Qui cum audisset eum, fecit ita, & intra paucos dies recessit stimulus ab eo.

SACERDOS IDOLO:
SACERDOS IDO-
lorum conuersus ad Domi-
num ex Dæmonum
colloquio.

ERant duo fratres secundum carnem quidem germani, ueruntamen uterq; in spiritali proposito Monachi existentes, insidiabaturq; eis malignus Diabolus. ut quomodocunq; eos separaret ab inuicem. Quadam igitur die ad uesperam secundum consuetudinem ille iunior frater accendens lucernam, posuit super candelabrum, faciente autem malicia Dæmonum ruit candelabrum et extincta est lucerna. Per hanc occasionem insidiabatur eis malignus Diabolus, ut in litem eos incenderet. Surgensq; senior, cœpit percutere cum furorē fratrem suum. Ille uero prostratus in terram, deprecabatur germanum suum dicens. Magna nimis esto domine, & ego rursus accendo lucernam. Ergo quia non respondit ei turbulentum sermonem, statimq; malignus spiritus, confusus recessit ab eis. Et pergens eadem nocte nuntiavit principi Dæmonum dicens, Quoniam propter humilitatem illius Monachi qui prostratus in terram ueniam postulabat de fratre suo, non preualui in

eis, uidentq; Deus humilitatem eius, effudit super eum gratiam suam, & ego sentio me ualde torqueri atq; cruciari, quoniam non preualui separare eos ab inuicem. Hec autem omnia uerba audiens Sacerdos Idolorum, qui ibi commanebat, compunctus est in timore Domini & amore IESV Christi. Considerans enim quam magna seductio & perditio animarum est cultus Idolorum, relinquens omnia festinanter, perrexit ad sanctos patres ad Monasterium, & retulit eis omnia que per maliciam Dæmones inter se loquebantur. Cunq; monitis salutaribus instruxissent eum sancti patres de doctrina salutari baptizatus est, & sancti propositi Monachorum uitam arripuit, & adiuuante & cooperante gratia Dei, factus est probatissimus Monachus, tantumq; ueneratus est, & tenuit uirtutem humilitatis, ut omnes nimiam humilitatem eius admirarentur. Dicebat enim, quoniam omnem uirtutem aduersariorum nostrorum Dæmonum, soluit humilitatis intentio. Deniq; & Dominus noster IESUS CHRISTUS per humilitatem triumphauit Diabolum, & omnem eius uirtutem contriuit. Addebat etiam dicens, quoniam frequenter audisset Dæmones inter se loquentes, quia quando ad iracundiam succendimus corda hominum,

IEIUNIVM.

num, si quis sustinuerit patienter conuicia iniuriarum, conuersus magis rogauerit ea que ad pacem sunt dicens, quia ego peccaui statim senimus omnem nostram uirtutem marcescere, quia approxi- mant eis gratiæ diuinæ potentie.

IEIUNIVM.

REQVISTUS Abbas Poemen quemadmodum oporteat ieiunare, respondit. Ego uolo Monachum ita quotidie parum comedere, ut non satietur. Nam biduana & triduana ieiunia uana glorie uacant. Hæc enim omnia examinauerunt sancti patres, & inuenerunt quia bonum est quotidie ieiunare & parum comedere, ut sitiant quotidie & esuriant. Hanc enim uiam regiam leuicam nobis esse demonstraerunt.

ALIVD.

Abbas Siluanus dum cum discipulo suo Zacharia ad quoddam Monasterium peruenissent antequam egrederentur, fecerunt eos Monachi parum comedere. Postquam ergo egressi sunt inuenit discipulus eius aquam, & uolebat bibere, Cui Abbas Siluanus, Zacharia, Hodie ieiunium est.

At

IEIUNIVM.

598

At ille dixit. Nunquid hodie comedimus pater? Et dixit ei senex. Illa esca caritatis erat fili, nos autem nostrum ieiunium teneamus.

ALIVD.

Quomodo opus est ieiunare? Et dixit Abbas pastor. Ego uolo ut quotidie manducans, subinde paululum subtrahat sibi ne satietur. Dixit ei Abbas Ioseph. Ergo quando eras iuuenis, non ieiunabas biduanas leuando. Et dixit senex. Crede mihi, quia & triduanas & hebdomada, sed hæc omnia probauerunt senes magni & inuenerunt, quia bonum est quotidie manducare, per singulos dies parum minus, & ostenderunt nobis regularem hanc uiam, quia leuior est & facilis.

ALIVD.

Dicebat aliquis senex, Quia est homo comedens multum, & adhuc esuriens, & est alter homo, qui parum comedit & satietur, maiorem tamen mercedem habet ille, qui plus comedit, & esuriens permanet, illo qui parum comedit & satietur.

D d 4

LADSI

LAPSI QVOMODO
LAPSI QVOMODO
tractandi.

ERat quidam frater omnino in conuersatione sollicitus. Et cum ualde à fornicationis Demone turbaretur, uenit ad quendam senem, & restulit ei cogitationes suas. Ille autem audiens, quia expers erat, indignatus est, & miserabilem dicebat esse fratrem illum, & indignum Monachi habitu, quia eiusmodi cogitationes reciperet. Et hæc audiens frater, desperans seipsum, reliquit propriam cellam, & ad seculum redibat. Secundum autem dispensationem DEI occurrit ei Abbas Apollo, & uidens eum perturbatum, & nimium tristem, interrogauit eum dicens. Fili, quæ est causa tantæ tristitiæ tuæ? Ille autem prius ex multa confusione animi sui, non respondit quicquam. Postea autem cum multum rogaretur à sene, quæ circa se agerentur, confessus est dicens, Quia cogitationes fornicationum inquietant me, quod confessus sum seni illi, & secundum uerba eius iam mihi spes salutis non est, desperans ergo me ipsum ad seculum redeo. Hec autem pater Apollo audiens uelut sapiens medicus, multum eum rogabat, & monebat dicens. Noli mirari fili, neq; desperes
de te

TRACTANDI.

199

de teipso, ego enim in hac ætate atq; conuersatione ualde ab huiusmodi cogitationibus inquietor. Ne ergo deficias in huiusmodi tentatione, quæ non tantum humana sollicitudine quantum Dei miseratione curatur, tantum hodie dona mihi quod peto, & reuertere in cellam tuam. Fecit autem frater ille sic. Abbas autem Apollo discedens ab eo, perrexit ad cellam illius senis, qui ei desperationem fecerat, & stans foris deprecatus est dominum cum lachrymis dicens. Deus qui tentationes utiliter infers conuertere bellum quod patitur frater ille in hunc senem, ut per experimentum in senectute sua discat, quod tempore longo non didicit, quatenus compatiatur his qui huiusmodi tentationibus perturbantur. Qui cum orationem compleisset, uidit Aethiopem stantem iuxta cellam, & sagittas dirigentem contra illum senem, quibus quasi perforatus, statim tanquam ebrius à uino huc atq; illuc ferebatur. Et cum non posset tolerare, egressus est de cella eadem uia, qua & ille iuuenis ad seculum redibat. Abbas autem Apollo intelligens quod factum erat, occurrit ei, & accedens ad eum dixit. Vbi uadis & quæ causa perturbationis tuæ quæ obtinuit te? Ille autem sentiens quod intellexisset, sanctus uir, quæ ei euenerant, præ uerecundia nihil

D d s

nihil dicebat. Dixit autem ei Abbas Apollo. Re-
 uertere in cellam tuam & de cætero agnosce in-
 firmitatem tuam, et cogita apud temetipsum, quia
 ignotus sis, à Diabolo usq; modo autē contemptus,
 propter quod nec meruisti secundum uires uirtus-
 tum, habere contra Diabolum luctamenta. Quid
 autem dico luctamenta, quia nec una die aggressio-
 nem ipsius portare potuisti? Hoc autem tibi conti-
 git, quia iuuenem illum à communi aduersario in-
 pugnatum suscipiens, cum debuisses eum contra
 Diabolicum certamen consolatorijs uerbis mone-
 re, etiam in desperationem misisti, non cogitans
 illud sapientissimum præceptum, quo iubemur eri-
 pere eos, qui ducuntur ad mortem, & iterum non
 negligas redimere occidendos, sed neq; parabolam
 saluatoris nostri dicentis, harundinem quassatam
 non debere confringi, & linum fumigans non ex-
 tingui. Nemo enim ferre posset insidias aduersa-
 rij, neq; ebullientis naturæ ignem extinguere, uel
 retinere, nisi Dei gratia conseruaret infirmitatem
 humanam, quæ in nobis salutari dispensatiõe eun-
 da disponit. Omnes ergo Dominum deprecemur,
 ut & aduersum te diuissimum flagellum auertat,
 quoniam ipse & dolere facit & iterum saluti re-
 stituit, percutit, & manus ipsius sanat, humiliat
 & exaltat, mortificat & uiuificat, deducit ad
 inferos

inferos & reducit. Hæc dicens orationem imple-
 uit, et statim ab illato sibi bello senex liberatus est.
 Quem commouit Abbas Apollo, ut peteret sibi
 dari linguam eruditam, ut sciret tempus quo opor-
 teret loqui sermonem.

ALIVD.

Ad quendam solitarium uenit Presbyter cu-
 iusdam Basilicæ, ut consecraret ei oblationem ad
 communicandum. Veniens autem quidam ad illum
 solitarium, accusauit apud ipsum eundem Presby-
 terum. Qui cum ex consuetudine iterum uenisset
 ad eum, ut consecraret oblationem, scandalizatus
 ille solitarius nō aperuit ei. Presbyter hoc uiso di-
 scessit. Et ecce uox facta est ad solitarium dicens,
 Tulerunt sibi homines iudicium meum. Et factus
 est uelut in excessu mentis, & uidebat quasi pute-
 um aureum, & aquam bonam ualde. Videbat au-
 tem & quendam leprosum haurientem & refun-
 dentem in uias, & cupiebat bibere, et non bibebat,
 propter ea quod leprosus esset ille qui hauriebat.
 Et ecce iterum uox facta est ad eum dicens. Cur nō
 bibis ex aqua hac? Quam causam habet qui implet?
 Haurit enim solummodo et refundit in uias, et non
 inquinatur ab eo aqua. In se autem reuersus soli-
 tarius, & considerans uirtutem uisionis, uocauit
 Presbyterum & fecit eum sicut & prius sancti-
 ficare sibi oblationem. Aliud

ALIVD.

Dixit senex. Quia aliquando quidam lapsus in graui peccato, & compunctus ad pœnitentiam, abiit indicare seni cuidam, & non dixerat ei quod fecerat, sed quasi interrogauit, dicens. Si alicui ascendit cogitatio talis, habet ne salutem? Ille uero quia nesciebat discretionem, respondit ei, perdidisti animam tuam, hoc audiens frater, dixit. Ego si perij, uado ad seculum. Pergens autem frater ille, deliberauit ire, & indicare cogitationes suas Abbati Siluano. Erat enim hic Siluanus magnus discretor. Veniens ergo ad eum frater, non dicit ei quod fecerat, sed iterum eo modo quo & prius seni illi dixerat hoc, & si ascenderint alicui tales cogitationes, habet ne salutem? Aperiens autem Abbas Siluanus os suum, cœpit de scripturis dicere ei. Non omnium iudicium est tantum cogitationibus de peccato. Audiens autem frater & suscipiens uirtutem dictorum, in animo sumpta spe, indicauit ei etiam actum suum. Audiens autem Abbas Siluanus quod egerat, tanquam bonus Medicus posuit Cataplasma animæ eius, de diuinis scripturis assumptum, dicendo esse pœnitentiam his, qui pro caritate uera conuertuntur ad Deum. Post aliquot autem annos, contigit Abbatem memoratum

moratum ad illum senem applicare, qui ei desperationem fecerat, & narrauit ei ista, & dixit. Ecce frater ille, qui de responso tuo desperauerat & ad seculum redibat, uelut stella splendida est in medio fratrum. Hæc autem ideo retuli, ut sciamus quale periculum sit, quando aliquis, siue in cogitatione, siue in actu, aliquid indicat peccatum his qui discernere nesciunt?

ALIVD.

Dixit quidam senex, non quia intrant cogitationes male condemnatur ex eis, sed si male utimur cogitationibus. Fit enim ut per cogitationes naufragium patiamur, & iterum de cogitationibus coronemur.

ALIVD.

Quidam nomine Timotheus Anachorita negligentem quendam fratrem audiens, interroganti Abbati, quid illi fratri faceret, dedit consilium ut eum expelleret. Cum ergo ille expulsus esset, tentatio uenit super Timotheum, Et cum ploreret in conspectu DEI, & diceret, peccauit, miserere mei, uenit ad eum uox dicens. Timothee, ideo tibi hoc euenit, quia fratrem tuum in tempore tentationis suæ despectisti.

LIBERTATIS CHRIS-
tianæ Exempla.

PERRExerunt aliquando quidam patrum ad Abbatem Iosepho in Panefo, ut interrogarent eum, de susceptione fratrum, qui superueniunt ad eos, si deberent sibi relaxare abstinentiam cum ipsis & congaudere cum eis, & priusquam interrogarent eum, dixit senex discipulo suo. Considera quod facio hodie & expecta, & posuit duas sedilia e scirpo in fasciculis ligata, unum ad dexteram suam, & unum ad sinistram, & dixit. Sedit. Et intrauit cellam suam, & uestiuit seres uetustas, & exiens processit in medium illorum. Et iterum intrauit & uestiuit se rescellis suis, quibus prius indutus fuerat, & egressus iterum sedit in medio eorum. Illi autem stupentes de eo quod fecerat senex interrogauerunt eum quid hoc esset, & dixit eis. Vidistis quid feci, qui dixerunt, etiam, & ille dixit. Ne mutatus sum ego propter contumeliosam uestem, & dixerunt, non, dixit iterum senex, ne laesus sum de meliori ueste, Et responderunt, non, & ille dixit. Sicut ego ipse sum in utriusq; & sicut priori ueste mutatus non sum, nec sequenti laesus, ita debemus in fratrum susceptione

ptione facere, sicut in Euangelio sancto Dominus loquitur, date inquit, quæ sunt Cesaris Cesari, & quæ sunt Dei, Deo. Quando ergo est presentia fratrum, cum gaudio debemus suscipere eos, quando uero soli sumus, opus habemus lugere. Illi autem audientes, admirati sunt quod ea quæ in corde eorum erant ut interrogarent, prius agnouit, & glorificauerunt Deum.

ALIUD.

Dixit Abbas Casianus. Quia uenimus à palestina in Aegyptum ad quendam patrum & cum hospitalitatem nobis impendisset, interrogauimus eum, quare tempore susceptionis fratrum, regulam non custodiret ieiunij, sicut in palestina fit. Et respondit. Ieiunium semper mecum est, Vos autem non semper mecum tenere possum. Et ieiunium quidem, quamuis utile & necessaria res sit, in nostra uoluntate est, caritatis autem plenitudinem, Lex DEI exigit à nobis. Unde suscipiens uos in CHRISTO, debeo exhibere quæ caritatis sunt cum omni solitudine. Cum autem dimisero uos, regulam ieiunij possum recuperare, quoniam non possunt filij sponsi ieiunare quam diu cum illis est sponsus, cum autem ablati fuerit sponsus, tunc ex sua potestate ieiunabunt.

Aliud

LIBERTATIS CHRIS-

ALIVD.

Dixit iterum qui supra. Quia uenimus ad alium senem, & fecit nos gustare, & hortabatur nos iam satiatos adhuc sumere cibum. Et cum dixissent, quia iam non possum, ille respondit, Ego hodie superuenientibus fratribus sexies mensam posui, & dum singulos hortor, etiam ego sexies manducaui, & adhuc esurio, tu uero semel manducans, ita satiatu es, ut iam manducare non possis?

ALIVD.

Datum est aliquando mandatum in Schithis, ut ieiunarent illa hebdomada, & facerent Pascha. Contigit autem, ut in ipsa hebdomada uenirent ad Abbatem Moysen fratres quidam ab Aegypto, & fecit eis pulmentum. Et cum uidissent uicini firmum, dixerunt Clericis Ecclesie qua illic erat. Ecce Moyses persoluit mandatum, & coxit apud sepulmentum. Illi autem dixerunt. Quando uenerit loquimur ei & nos. Facto autem Sabbato, uidentes Clerici magnam conuersationem Abbatis Moysi, dicunt ei coram omni plebe. O Abba Moyses, mandatum quidem hominum soluisti, sed Dei mandata fortiter alligasti.

ALIVD.

Dicabant de quodam sene in Syria, quia iuxta

STIANÆ EXEMPLA: 203

iuxta uiam Eremiti habitabat, et hoc erat opus eius, ut quacumque hora ueniret Monachus de Eremito, cum fiducia faciebat eum reficere. Venit ergo aliquando unus solitarius, & ille petebat ab eo, ut gustaret. Qui cum nollet gustare dicens, ego ieiunium non uiolabo, contristatus senex, dixit ei. Ne prater eas puerum tuum obsecro, neque despicias, sed ueni oremus, ecce enim arbor est hic, qua cui nostrum orante & genu curuante inclinata fuerit, ipsam sequamur. Curauit ille solitarius genu in oratione, & nihil factum est. Flexit autem senex ille qui eum susceperat genu, & statim curuata est etiam arbor illa cum ipso. Quod cum uidissent, Timor gauisi sunt, & gratias egerunt DEO semper mirabilia facienti. DEI res medium

Venerunt aliquando duo fratres ad quendam malarum senem. Consuetudo autem erat seni, non manducare cotidie. Qui cum uidisset fratres, gaudens numerum. suscepit eos, & dixit, ieiunium suam mercedem habet. Et iterum, Qui manducat propter caritatem duo mandata implet, quoniam uoluntatem propriam dereliquit, et mandatum implebit reficiens fratres.

ALIVD.

Erat quidam senum in Aegypto habitans in deserto loco. Erat etiam alter longe ab eo Manicheus,

LIBERTATIS

cheus, & hic erat Presbyter, ex his quos ipsi uocant Presbyteros, qui cum uellet pergere ad eiusdem erroris hominem, comprehendit eum nox in illo loco quo erat uir ille sanctus, & Orthodoxus, & anxiebatur uolens pulsare ut maneret apud eum. Sciebat enim quia cognosceret quod esset Manicheus, & reuocabatur à cogitatione sua, ne forte non acquiesceret suscipere eum. Compulsus autem necessitate pulsauit, & aperiens ei senex, et cognoscens eum suscepit eum hilaritate, & coegit eum orare, & reficiens eum collocauit ubi dormiret. Manicheus autem cogitans in se nocte, mirabatur dicens, quomodo nullam suspicionem habuit de me? Vere iste seruus Dei est. Et surgens mane, cecidit ad pedes eius dicens. Ab hodie orthodoxus sum, & non recedam à te. Et deinceps permansit cum eo.

MELCHISEDECH
esse hominem, non filium Dei.

Abbas Daniel narrauit de quodam magno sene qui habitauit in inferioribus partibus Aegypti

MELCHISEDECH.

204

Aegypti, quia diceret per simplicitatem, quod Melchisedech ipse sit filius Dei: Hoc autem indicatum est sanctae memoriae Cirillo Archiepiscopo Alexandrino de eo, & misit ad eum. Sciens autem quia signifer esset ipse senex, quicquid peteret à Deo reuelaretur ei, & quia simpliciter diceret hoc uerbum, usus est huiusmodi ratione dicens.

Abba rogo te quia in cognitione mea est quod Melchisedech ipse sit filius Dei, & rursus alia cogitatio mea dicit, quia Melchisedech non sit Deus, sed homo sit, et sumus Sacerdos Dei fuerit. Quoniam ergo hesito de hoc, idcirco misi ad te, ut depreceris Deum, quatenus tibi reuelare dignetur de hoc quid ueritas habeat. Senex autem de conuersatione sua presumens cum fiducia dixit. Da mihi tres dies indutias, & ego deprecor Deum de hac re, & renuncio tibi quod mihi fuerit reuelatum de hoc. Intrans ergo in cellam suam, deprecabatur Deum de uerbo hoc, & ueniens per tres dies dixit sanctae memoriae Cirillo Episcopo. Homo est Melchisedech. Archiepiscopus respondit ei. Quomodo constat apud te Abba? Et ille dixit ei. Deus ostendit mihi omnes Patriarchas, ita ut singuli eorum coram me transirent ab Adam usque ad Melchisedech.

Et

Et

Et Angelus mihi assistens dixit. Ecce iste est Melchisedech. Et ideo Archiepiscopo certus esto quia sic est. Abiens autem senex, per semetipsum predicabat, quia homo esset Melchisedech, & gausus est magnifice sanctae memoriae Cyrillus Episcopus.

MONASTICA VITA illaudata.

REFEREBAT beatus senior Poemen fratribus dicens, Quoniam fuit quidam nuper Monachus in Constantinopoli temporibus Theodosij Imperatoris, habitabat autem in parua cella foris ciuitatem, prope Prascium, qui uocabatur in septimo, ubi solent Imperatores egressi de ciuitate libenter degere. Audiens autem Imperator quod ibi esset quidam Monachus solitarius, qui nunquam egrediebatur de cella, coepit deambulando pergere ad eum locum ubi erat supradictus Monachus, praecipitq; sequentibus se Eunuchus, ut nullus appropinquaret ad cellulam Monachi illius. Ipse autem solus perrexit, pulsauitq; ostium. Surrexit autem Monachus & aperuit ei, & non cognouit eum quod esset Imperator. Tulerat enim sibi coronam de capite suo, ut non cognosceretur. Post

orationem

orationem autem resederunt pariter. Et interrogauit eum Imperator dicens. Quomodo sancti patres degunt in Aegypto? Respondensq; Monachus ait. Omnes exorant Deum pro salute sua. Aspicebat autem Imperator intente cellulam ipsam, & nihil in ea uidit nisi paucos panes siccos in sporta pendentes, & dixit ei. Da mihi benedictionem Abba, ut reficiamur. Statimq; festinauit Monachus, & misit aquam & sal, & misit bucellas, & comederunt pariter, Porrexitq; ei calicem aquae & bibit. Tunc Theodosius Imperator dixit. Scis quis sum ego? Respondens Monachus dixit, Nescio quis sis domine. Dixit ei. Ego sum Theodosius Imperator, & ob deuotionem ueni huc. Hoc cum audisset Monachus, prostrauit se ante illum. At ille dixit ei. Beati estis uos Monachi qui securi ac liberi de negocijs seculi, tranquilla & quieta perfrui uita, & solummodo de salute animarum uestrarum habetis sollicitudinem, quomodo ad uitam eternam, & ad coelestia, nobis uobisq; promissa praemia, peruenire possitis. In ueritate enim dico tibi, quia certe in palatio natus sum, & nunc in regno dego, & nusquam sine sollicitudine cibum capio. Post haec autem ualde honorifice salutauit eum Imperator, & ita egressus est ab eo.

Et 3

Aliud

MONASTICA

ALIVD.

Quodam tempore orante beato Machario Abate uox ad eum personuit dicens. Machari nec diu ad mensuram duarum mulierum peruenisti, que in proxima habitant ciuitate. Quo audito, senex exurgens, arrepto baculo, in designatam peruenit ciuitatem, cumq; ostium quaesita domus atq; inuentae pulsaret, egressa una ex illis cum magna exultatione eum suscepit. Quas utrasq; senex conuocatas ita est alloquutus, propter uos tantum laborem ueniens ex solitudine longinqua sustineo ut opera uestra cognoscerem, qua mihi uos concedet enarrare. Cui illae, sic dixerunt. Crede nobis sanctissime pater quia nec praesenti nocte a maritorum lectulis fuimus separatae. Quaha ergo opera a nobis exquiris? Sed senex in precibus persistebat, ut ei uita sua ordinem declararent. Cui tunc illae compulse dixerunt. Nos nulla inter nos sumus consanguinitatis affinitate coniunctae. Coniigit autem ut duobus fratribus iungeremur, & cum his quindecim annis in domo una pariter permanentes, neq; turpe uerbum altera dixit ad alteram, neq; litem aliquando commisimus, sed in pace haestenus uiuimus, & consensu tractauimus, quatenus pariter relictis maritis, in congregatione religio-
ligiosarum

VITA ILLAUDATA. 206

ligiosarum uirginum proficisceremur, & multis precibus hoc a coniugibus non ualuimus obtinere. Quo non adepti, inter nos & Deum posuimus testamentum, ut usq; ad mortem nostram seculare uerbum non loqueremur omnino. Quae cum audisset beatus Macharius dixit. In ueritate non est uirgo, neq; maritata, neq; Monachus, neq; secularis, sed Deus tantum propositum querit, & spiritum uitae omnibus ministrat.

ALIVD.

Frater quidam erat in congregatione inquietus, & frequenter mouebatur ad iram. Dicit in seipso. Vado et solus habito in aliquo loco, & cum non habeo cum quo dicam uel audiam, ero quietus, & quiescit a me passio irae. Egrediens ergo manebat in spelunca solus. Vna autem die implens sibi furisculam aquae, posuit sibi in terram. Contigit autem ut subito uersaretur. Ille uero implebat secundo, Et iterum uersa est. Deinde tertio implens posuit, Et iterum uersa est. Qui commotus furore, tenuit uasculum & fregit. In se autem reuersus, cognouit quia ab eodem Demone iracundiae sit illusus, & dixit. Ecce & solus sum & uincit me. Reuertar ergo in congregationem, quia utiq; labore & patientia opus est, maxime Dei adiutorium, Et exurgens reuersus est in locum suum.

Es 4 Aliud

MORTIS
MORTIS CON-
temptus.

Dicebant de quodam sene, qui moriebatur in Scythia & circumdederunt fratres lectulum eius, & uestierunt eum, & cœperunt flere. Ille autem aperuit oculos suos, & risit, & adiecit iterum ridere, hoc autem factum est tertio, quod cum uiderent fratres, interrogauerunt eum dicentes, dic nobis Abba, quare nobis flentibus, tu ridet? Et dixit eis, primo risi, quia uos timetis mortem. Secundo risi, quia non estis parati. Tertio autem risi, quia ex labore ad requiem uado, & uos ploratis. Hoc autem cum dixisset, statim, utpote mortuus, reclusit oculos senex.

ALIVD.

Venit aliquando frater manens in cella ad unum de patribus, & dixit ei, Quia à cognitione sua affligeretur, Et respondit ei senex. Tu proiecisti in terra ferramentum magnum, quod est timor Dei, & accepisti in manu tenere arundineam uirgam, quod sunt cogitationes male. Accipe ergo tibi magis ignem, quod est timor DEI, & quando appropinquat tibi cogitatio mala, uelut salamus igne timoris Dei comburetur, neq; enim preualet

CONTEMPTVS.

207

preualet malicia aduersus eos qui habent timorem DEI.

ALIVD.

Dixit quidam patrum, Nisi prius odio habueris, non potes diligere. Nisi ergo oderis peccatum, non facies iusticiam, sicut scriptum est. Declina à malo & fac bonum. Veruntamen in omnibus his propositum animi ubiq; requiritur. Adam enim in Paradiso consistens preuaricatus est mandatum Dei. Iob autem in stercore sedens custodiuit. Vnde constat, quia propositum bonum querit Deus ab homine, ut semper timeat eum.

MVLIEBREM SEX-
um non contem-
nendum.

ABBAS Paulus in tantam cordis puritatem quiete solitudinis silentioq; profecerat, ut non dicam uultum fœmineum, sed ne uestimenta quidem sexus illius in conspectu suo pateretur offerri. Nam cum quadam die pergeret ad cuiusdam senioris cellam, mulier ei obuiauit. Quam cum uidisset tanta fuga ad suum rursum monasterium, prætermisso quod arripuerat itinere cucurrit, quanta nullus à facie Leonis uel immanissimi Draconis

E e s

conis

conis auferet. Quod licet zelo castitatis & puritatis ardore sit factum, tamen quia non secundum scientiam præsumptum est, sed obseruanda disciplinae excessus est modus, ne elatio eum inuaderet, tali confestim correptione percussus est, ut totum corpus eius Paralyseos ualitudine solueretur, nullumq; in eo membrum, penitus suum officium praeualeret explere. Siquidem non solum pedes ac manus, sed etiam lingue motum, ipsaq; aures ita auditus proprii amiserunt sensum, ut in eo nihil amplius ex homine quam immobilis statuæ figura remaneret. Et ad hoc redactus est, ut infirmitati eius nullo modo uirorum diligentia deservire sufficeret, nisi sola ei muliebris sedulitas ministraret. Nam portato eo, ad Monasterium sacrarum uirginum, cibus ac potus foemineo ei imgebatur obsequio explendisq; omnibus naturæ necessitatibus, eadem illi diligentia per annos ferme quatuor, id est, usq; ad uitæ suæ terminum seruibat.

NATVRARERVM
libri loco est.

Philosofus

PHILOSOPHUS quidam interrogauit sanctum Amonum, Quomodo inquit, sustines pater qui codicum consolatione fraudaris. Ille respondit. Meus codex o Philosopho, natura rerum est creaturarum, quæ mihi quotiens uerba DEI legere cupio adesse consuevit.

NEGANTIVM DE-
um cognitum, pœna maior, quam ignorantium Deum.

Abbas Macharius dum ambularet in deserto, caput cuiusdam hominis aridum inuenit in terra. Quod postquam baculo suo conuertit, uocem uisum est emittere. Quod senex quidam esset interrogat. At ille respondit. Ego quidem princeps eram Sacerdotum Idolorum, qui in hoc loco habitabant, Tu autem es Abbas Macharius spiritu diuino repletus. Quacunq; enim hora misertus eorum fueris qui in pœna sunt, & pro cis oraueris consolationem aliquam sentiunt. Cui senex, Et quæ est consolatio uestra uel pœna responde. At ille.

O B E D I E N T I Æ

At ille altius ingemiscens, Quantum inquit cœlum distat à terra, tantum ignis est altus, in quo medio sumus à pedibus usq; ad caput undiq; perfusi, nec cuiquam licet faciem alterius intueri, sed facies nostræ & dorso coniunctæ sunt. Cum ergo oras pro nobis, ex parte uidemus alterutrum & hoc nobis pro consolatione constant. His auditis lachrymas fudit dicens. Væ diei illi in quo homo mandata Dei transgressus est. Et iterum ab eo, si esset altera pœna maior inquit. Cui ille respondit. Sunt nobis alij multo inferius. Cuius qui essent illi interrogaret, dixit. Nos quidem qui Deum non cognouimus misericordiam quamcumq; patimur, illi uero qui cognitum negauerunt, grauioribus et ineffabilibus pœnis subtus nos cruciantur. Quibus auditis beatus Macharius capite altius terræ defosso discessit.

O B E D I E N T I Æ Exemplum.

Dicebant sancti seniores de discipulo Abbatis Pauli nomine Ioannes, quoniam magnam haberet humilitatem, & uirtutem obedientiæ, ut etiam difficiles causas, imperante ei Abbate in nullo

in nullo contradiceret, sed nec leuiter in aliquo murmuraret. Cum enim necessarium esset in Monasterij utensilibus finus Boum, misit eum Abbas in proximo ut requireret ibi finum Boum, & cum celeritate afferret ad Monasterium. Erat autem in loco illo mala bestia Leena. Statim ergo egressus discipulus eius Ioannes ibat secundum præceptum Abbatis. Cumq; pergeret, dixit Abbati suo, Domine pater, audiui quam plurimos dicentes, quia in illo loco mala bestia Leena sit. Tunc senior quasi ioculariter dixit ei. Si uenerit super te, tene & alliga eam, & adduces eam tecum.

Cum autem uenisset ad locum iam uespere, statim egressa Leena irruit super eum. Et ille comprehendens tenere eam uoluit, illa uero excutiens se, de manibus eius aufugit. Sequebatur autem ille dicens quia Abbas meus præcepit, ut alligatam perducam te ad eum. Continuo autem stetit bestia, & tenens eam, reuertebatur ad Monasterium. Dum autem retardaret in itinere, Abbas nimis sollicitus pro eo, tristabatur grauius. Et ecce subito superuenit discipulus eius, tenens ligatam Leenam. Quod cum uidisset senior, admiratus ualde, gratias agebat saluatori nostro Domino. Dixit autem discipulus eius. Ecce domine, sicut præcepisti, adduxi Leenam

OBEDIENTIAE.

Leenam ligatam. Volens autem humiliare senem
suum eius senior, ne extolleret se in cogitationibus
suis discipulus suus, ait ei. Sicut tu insensibilis es,
ita etiam et istam insensibilem bestiam adduxisti,
solue ergo et dimitte eam ut pergat ad locum
suum.

ALIVD.

Abbas Siluanus habebat discipulum nomine
Marcum, cuius obedientia erat magna, et propter
rea senior diligebat eum. Habebat autem et alios
undecim discipulos, qui conristabantur, eo quod
illum plus diligeret. Quod postquam alij senes au-
dierunt, moesti uenerunt ad eam, ut ei renuncia-
rent, quia fratres illi qui cum eo erant conrista-
bantur. Sed antequam illi aliquid faterentur, ipse
cum illis ad singulorum cellas profectus est. Et
unumquemq; nomine proprio uocauit dicens.
Egredere foras frater, quia opus te habeo. Et nulus
ex illis uoluit egredi. Venerunt autem post
omnes ad cellam Marci, et cum pulsasset ostium
uocauit nomen eius. Ille autem mox ut audiuit
uocem senis, foras egressus est. Et ingressus Abbas
in cellam Marci, quoniam scriptor erat, reperit
quaternionem quem scribebat, et inuenit quod in
qua hora uocatus est, literam quam faciebat me-
atiam

OBTRACTATIONEM. 210

diam dereliquit, tanummodo ut obedientiam ad-
impleret. Noluit autem post auditam uocem senis
literam o, quam coeperat, percompellere. Vnde illi
alij senes dixerunt ei, in ueritate quem tu diligis,
et nos iam diligimus, quia et Deus eum propter
suam obedientiam diligit,

OBTRACTATIONEM
fugiendam.

Quidam frater requisituit Abbatem Poem
monem dicens. Quomodo potest homo
uitare ne loquatur malum de proximo suo? Re-
spondit senex. Ego et proximus meus duae ima-
gines sumus. Cum ergo meam imaginem repre-
hendero, inuenitur imago fratris mei apud me ue-
nerabilis. Quando autem meam laudauero, tunc
fratris mei imaginem paruam respicio. Tunc ergo
de alio non detrecto, si semper me ipsum repre-
hendo, quia magnum uirum despicit, qui seipsum
non considerat.

ALIVD.

Bonum est manducare carnem, et bibere
uinum, quam manducare carnes fratrum,

Aliud

OBTRECTIONEM.

ALIVD.

Dixit iterum qui supra. Susurrans serpens, Heuam eiecit de Paradiso. Huic ergo similis est qui proximo suo obloquitur, quia audientis se animam perdit, & suam non saluat.

ALIVD.

Solebat dicere Abbas Ioannes, paruam sarcinam dimisimus, id est, nosipfos reprehendere, & grauem portare elegimus, id est, ut nos iustificemus & alios condemnemus.

ALIVD.

Aliquando factus est conuentus in Scithi, & loquebantur patres de quodam fratre culpabili, Abbas autem Prior tacebat, postea autem surgens egressus est, tollens saccum impleuit arena, & portauit in humeris suis, & mittens in sporella modicum de hac harena, portabat etiam ipsam in ante. Interrogatus à patribus quid hoc esset. Ille respondit. Saccus iste qui multum harenæ habet, mea peccata sunt, quoniam multa sunt, & posui ea retro me, ne dolcam pro ipsis, & plorem, ista autem modica harena peccata sunt fratris istius, & sunt ante faciem meam, & ipsis exorator, iudicans fratrem. Quod non oportet ita fieri, sed peccata mea ante me magis esse, & de ipsis cogitare &

FUGIENDAM.

211

tare & rogare Deum ut ignoscat mihi. Audientes autem patres, dixerunt. Vere hæc est uia salutis.

ALIVD.

Venit Abbas Isaac Thebaide in congregatio- nem fratrum, & uidit quendam de fratribus cul- le iudican- papilem & adiudicauit eum. Cum autem regre- dos alios deretur ad Erenum, uenit Angelus Domini, & stetit ante ostium cellæ eius dicens. Non te dimitto intrare. Ille autem rogabat ut eius culpa manifesta- starctur. Et respondens Angelus dixit. Deus mis- sit me, ut dicerem tibi. Vbi iubes mittam illum fratrem quem adiudicasti? Et statim Abbas, Isaac pœnitentiam egit dicens. Peccaui, ignosce mihi. Et ait Angelus. Surge, ignouit tibi Deus, sed cus- stodi de cætero ne adiudices quenquam priusquam iudicet eum Deus.

ALIVD.

Frater interrogauit Abbatem pastorem dis- cens. Perturbatio mihi fit, & uolo derelinquere locum istum. Et dixit ei senex. Pro qua causa? Et ille dixit. Quia audio uerba de quodam fratre, quæ me non ædificant, Et dixit ei senex. Non sunt uera, quæ audisti. Et ille dixit ei. Etiam pater, quia uerum est. Nam frater qui dixit mihi, fidelis est.

ff

est.

OCIVM VITANDVM

est. Respondit ei senex. Non est fidelis, qui dixit tibi, nam si esset fidelis nequaquam diceret tibi talia. Deus enim audiens uocem Sodomorum non credidit, nisi descenderet & uideret oculis suis, Et ille dixit. Ego uidi oculis meis. Hæc audiens senex, respexit in terram & tenuit paruam festucam, & dixit ei. Quid est hoc? Et ille respondit, festuca est, iterum intendit senex ad tectum cellæ, & dixit. Quid est hoc? Et ille respondit. Trabes est quæ portat tectum. Et dixit ei senex. Pone in corde tuo, quia peccata tua sic sunt, sicut trabes hæc, illius autem fratris, de quo loqueris, uelut hæc parua festuca. Audiens autem Abbas Sysois hunc sermonem, admiratus est.

OCIVM VITANDVM.

QVODAM tempore Abbas Antonius, dum resideret in Eremo spiritu tentatus accipere dicebat ad Deum. Domine saluari desiderio, sed cogitationes uariæ, non me permittunt. Quid faciam in tribulatione mea, uel quomodo saluari ualeam, dignanter ostende? Et post paululum surgens quendam sibi similem conspicatur sedentem, torquentem

OPERA OMNIA

212

torquentem funiculum, & surgentem ex opere & orantem. Erat autem ad emendationem Angelus Antonij destinatus. A quo etiam hunc sermonem audiuit, Et tu ita faciens Antoni, saluaberis, At ille summo gaudio cumulatus, accepta confidentia, saluabatur.

OPERA OMNIA omnium non imitan- da omnibus.

FRATER interrogauit senem dicens. Quæ res sic bona est, quam faciam ut uiuam in ea? Et dixit senex. Deus solus scit, quod bonum est, sed tamen audiui, quid interrogauit unus patrum Abbatem Nesteronem magnum, qui erat amicus Abbatis Antonij. Et dixit ei. Quid est opus ut faciam? Et respondit ei. Non sunt omnia opera equalia. Scriptura dicit. Quia Abraam hospitalis fuit, & Deus erat cum eo, Et Helias dirigebat quietem, & erat cum eo Deus. Et Dauid humilis erat, & Deus erat cum ipso. Quod ergo uides animam tuam secundum Deum uelle hoc fac, & custodi cor tuum.

f. a.

Opera

OPERA QVAE PRAE- stantur proximo praestare ele- cticis operibus,

FRATER quidam interrogauit quendam senem
dicens. Duo sunt fratres, ex quibus unus
quiescit in cella sua, protrahens ieiunium sex die-
rum, & multum sibi laborem imponens, alter
uero aegrotantibus deseruit. Cuius opus magis ac-
ceptum est Deo? Respondit ei senex. Si frater ille
qui sex diebus ieiunium leuat, appendat se per na-
res, non potest esse aequalis illi qui infirmantibus
deseruit.

ORATIONIS VIS.

Dicebant de Abbate Arsenio quia a uespere
Sabbati, lucessente Dominica relinquebat
post se solem, & extendebat manus suas ad caelum
orans, donec mane dominico Sol illustraret ascen-
dens faciem eius, & sic residebat.

ALIVD.

Interrogauerunt fratres Abbatem Agatho-
nem dicentes. Pater quae uirtutum in conuersatio-
ne

one plus habet laboris? Et dicit eis. Ignoscite mihi, Oratio
quia puto non esse alium laborem talem, quam maximum
orare Deum. Dum enim uoluerit homo orare De- & diffici-
um suum, semper inimici Dæmones festinant in-
terrumperere orationem eius, scientes quia ex nulla opus,
re impediuntur, nisi per orationem susam ad De-
um, siquidem omnem alium laborem quem homo
in conuersatione religiosa positus assumpserit,
quamuis instanter & toleranter agat, habet ta-
men & possidet aliquam requiem, oratione autem
usq; ad ultimam exalationem opus est, ut habeat
magnum certamen.

ALIVD.

Venit quidam senex aliquando in montem Sina,
& cum exiret inde, occurrit ei frater in uia, &
ingemiscens, dicebat seni illi. Affligimur Abba,
propter siccitatem, quia nobis non pluit. Et dicit
ei senex. Quare non oratis & rogatis ad Deum?
At ille dixit. Et orationem facimus, & deprecamur
assidue Deum, & non pluit. Et ait senex.
Credo quia non oratis attentius, uis autem scire
quia ita est? Veni stemus pariter ad orationem.
Et extendens in caelum manus orauit, & statim
pluuia descendit, Quod cum uidisset frater ille, ti-
muit, & procidens adorauit eum. Statim autem
senex fugit illinc.

Ff 3

Aliud

ORATIONIS VIS.

A L I V D.

Multo tempore beatus Abbas Pachomius contra immundissimas Demonum impugnationes certamen bonum certauit, sicut Athleta ueritatis, tanquam & beatus Antonius, Deniq; intentissimis precibus exorauit Dominum, ut somnum non carperet per aliquod tempus, quatenus diebus ac noctibus peruigil maneret contra aduersarios Demones dimicando, donec prosterneret & superaret eos, sicut dicitur in Psalmo. Et non conuertar, donec deficiant. Præstitit ergo & concessit ei Dominus petitionem eius. Impossibiles enim & imbecilles sunt Demones, cum quis nostrum ex tota fide & ex tota intentione cordis, feruente sancto desiderio, & adiuuante nos uirtute saluatoris nostri Iesu Christi, contendimus contra eos. Referebant nobis fratres de eodem beatissimo patre Pachomio, qui fuit, ut diximus, Monasteriorum multorum in regione Tabennensiotarum Præpositus. Referebant ergo de eo, quoniam frequenter dicebat fratribus, quia sicut mihi testis est Deus, sæpe audiui immundos spiritus Demonum loquentes inter se diuersas ac uarias artes suas, quas contra seruientes Deo maximeq; contra Monachos habent. Quidam enim dicebant. Quia ergo certamen
contra

ORATIONIS VIS:

214

contra durissimum hominem habeo, & quotiens ei immitto peruersas cogitationes, ille statim surgit & prosternit se in oratione cum gemitu, orans adesse sibi diuinum auxilium. Ego autem illo exurgente cum grandi confusione egredior. Item alius Demon dicebat, ego ad illum quem obseruo, cum ei cogitationes immisero, consentit & suscipit & facit eas, sæpe enim exardescere eum in iracundia facio, & in contentiones rixæ, & pigritiam orationis, & dormitionem in Psalmodia, & non contradicet mihi. Ideoq; fratres mei dilectissimi semper oportet ut custodiatis sensum & animum uestrum, inuocantes nomen Domini nostri IESU CHRISTI, & secundum præcepta DEI conuersamini, tam in orationibus & Psalmodia, sicut dicit Apostolus, instantes orationi, & uigilantes in ea. Ideoq; cum compunctione & timore cordis uigilantibus non præualebit inimicus. Ipse autem beatus pater Pachomius docebat fratres, ut semper memores essent uerbi DEI in salutem animarum suarum. Postmodum uero discedebant unusquisq; fratrum in cellulas suas operantes manibus suis, & meditantes quæ de sanctis scripturis diderant.

Ff 4

Impossibile

ORATIONIS.

Impossibile est enim aliquem apud eos uerbum oculorum loqui, sed ea tantum quæ de sanctis scripturis didicerant, erant inter se loquentes, exponentes de capitulis scripturarum, quæ ad timorem Domini confirmarent, et illuminarent animas eorum.

ALIVD.

Temporibus Iuliani apostatæ cum ascenderet in Persidem missus est Dæmon ab eodem Iuliano ut uelocius uadens ad occidentem adduceret ei responsum aliquod inde: Cum autem peruenisset Dæmon in quendam locum, ubi quidam Monachus habitabat, stetit ibidem per decem dies immobilis, et non poterat ultra progredi, quia Monachus ille non cessabat orando, neque nocte, neque die, et regressus est Dæmon sine effectu ad eum qui miserat illum. Dixit ei Iulianus. Quare tardasti? Respondit ei Dæmon dicens. Et moram feci, et sine actione reuersus sum, sustinui enim decem dies Monachum, nomine Publium, si forte cessaret ab oratione ut transirem, et non cessauit, et prohibitus sum transire, et redij nihil agens. Tunc impiissimus Iulianus dixit. Cum regressus fuero, faciam in eo uindictam. Et inter paucos dies interceptus est per prouidentiam Dei, et continuo unus ex præfectis qui cum eo erant, uadens uendidit omnia

ORATIONIS VIS. 215

omnia quæ habebat et dedit pauperibus et ueniens ad senem illum factus est Monachus magnus, et sic quieuit in Domino.

ALIVD.

Tentatus est aliquando Abraam discipulus Abbatis Sysoy à Dæmone, et uidens eum senex quia cecidit, surrexit et expandit manus suas in cælum dicens. Deus uelis nolis non te dimittam, si eum non curaueris. Et illico curatus est frater ille.

ALIVD.

Habitabant plerique in Eremitis sine ullis tabernaculis, quos Anachoretas uocant. Viuunt herbarum radicibus, nullo unquam certo loco consistunt, ne ab hominibus uisitentur. Ad quendam igitur hoc ritu atque hac lege uiuentem, duo ex Nistria Monachi, licet longe diuersa regione, tamen quia olim ipsis in Monasterij conuersatione carus et familiaris fuisset, auditis eius uirtutibus tenderunt. Quem diu multumque questum tandem mense Iunio reppererunt in extremo illo deserto, quod est Memphis contiguum demorantem, quas ille solitudines iam per annos duodecim dicebatur habitare. Qui licet omnium hominum uitaret occursum tamen agnitis fratribus non refugit,

ff s

seqs

ORATIONIS VIS.

seq; carissimis per triduum non negavit. Quarto die aliquantulum progressus, cum prosequeretur abeuntes, Leenam miræ magnitudinis ad se venire conspiciunt. Bestia, licet tribus repertis non incerta quem peteret, Anachoretæ pedibus aduoluitur, ac deinde præcedentem sequuntur. Nam illa præiens & subinde restans in eos intendebat, ut facile posset intelligi id eam uelle, ut qua illa ducebat, Anachoreta sequeretur. Quid multis? Ad speluncam bestia peruenit ubi illa adulta hos iam quinque catulos malefeta nutriebat. Qui ut clausis luminibus ex alio matris exierant, cæcitate perpetua tenebantur. Quos singulos de rupe prolatos, ante Anachoretæ pedes mater exposuit. Tunc demum sanctus aduertit, quid bestia postularet. Inuocatoq; Christi nomine contrectauit manu clausa lumina catulorum ac statim cæcitate depulsa, apertis oculis bestiarum diu negata lux patuit. Ita fratres illo Anachoreta quoniam desiderauerant uisitatio fructuosa laboris sui mercede ad Monasterium redierunt, & fidem sancti, gloriamq; Christum quam ipsi uiderant narrauerunt.

ORANDVM
quomodo.

ORANDVM QVO. 216

CVM quidam fratres quemadmodum orarent, beatum Macharium requisissent, respondit illis dicens, Non sunt necessaria nobis superflua uerba, sed extendere manus ac dicere: Deus quomodo uis & sicut tibi placet ita fiat. Si autem tentatio irruerit, aut impugnatio, dicendum est, Domine Deus clementissime auxiliari dignare nobis, tu enim scis quid nobis expediat, fac nobiscum misericordiam tuam.

OSTENTATIO
doctrinæ.

QUIDAM Anachoreta, cum uenisset ad Abbatem Poemenen, suscepit eum senex cum læticia. Et cum se alterutrum amplexi fuissent, coepit Anachoreta de scripturis sanctis et de rebus cælestibus conferre. Tunc senex uertit faciem suam ad alium fratrem & non dedit Anachoretæ responsum. Ille uero uidens quod non loqueretur cum eo, egressus est tristis, & dicit discipulo illius. Sine causa tanti itineris laborem assumpsi, ut uenirem ad eum qui mihi loqui dedignatur. Ingressus autem discipulus ad Abbatem Poemenen dixit. Propter te huc uenit Abba iste homo magna

gnus, tantam gloriam in locis suis habens, & tu non uis loqui cum ipso? Respondens senex dixit, Iste homo de superioribus est, et caelestia loquitur, ego autem de inferioribus sum & terrena uix loqui possum. Si mihi loquutus fuisset aliquid de passionibus Monachi, forsitan & ego respondiissem illi. Si autem de caelestibus loquitur, ego me nescire confiteor. Egressus ergo discipulus, dicit ad Anachoretam, Senex iste non uult de altioribus quaestionibus loqui, sed si quis ei de passionibus loquutus fuerit, respondet illi. At ille compunctus in hoc sermone, ingressus ad senem dixit. Quid faciam Abba, quia dominantur mihi passionibus cordis mei? Tunc senex respexit eum gaudens, & dixit ei. Modo bene pater uenisti. Aperto ergo os meum & implebo illud bonis tuis. Et hoc sermone adiutus est Anachoreta & dixit. In ueritate bona est haec uia, quam tenes & uera, Et agens seni gratias, reuersus est in propriam regionem.

ALIVD.

Venerunt aliquando ad Abbatem Zenonem quidam fratres & interrogauerunt eum dicentes, Quid est quod scriptum est in libro Iob, nec caeli quidem esse in conspectu Dei, Respondit autem senex

senex dicens, Reliquerunt fratres peccata sua, & caelestia scrutantur. Haec est autem interpretatio sermonis quem requisistis, ut quoniam solus Deus est mundus, dictum sit neque caelum mundum esse in conspectu eius.

OSTENTATIO
sanctitatis.

Venit quidam frater ad Abbatem Siluanum in montem Sima, & uidit fratres laborantes, & dixit seni. Nolite operari cibum qui perit, Maria enim optimam partem elegit. Et senex discipulo suo, uocat Zachariam, & mittite fratrem istum in cellam ubi nihil sit. Et cum facta fuisset hora nona, intendebat ad ostium, si mitterent & uocarent eum ad manducandum. Et cum nemo loqueretur ei, surgens uenit ad senem, & dixit ei Abba, hodie fratres non comederunt? Et dixit ei senex, Etiam comederunt. Et dixit ei frater, & quare me non uocastis? Et respondit senex. Tu homo spiritualis es, tu non indiges hoc cibo, nos autem carnales sumus, & uolentes manducare, propterea operamur manibus nostris. Tu uero bonam partem elegisti, legens tota die, & nolens sumere carnalem

OSTENTATIO

carnalem cibum. Qui cum hæc audisset, prostratus se ad pœnitentiam dicens. Ignosce mihi Abba. Et dixit ei senex. Puto opus habet omnino Maria Marthæ, per Martham enim Maria laudatur.

OSTENTATIO VIR-
tutum & miraculorum.

CAsu per illos dies quibus illuc adueneram quidam solitario, qui nuper ad Eremum secesserat, neq; amplius ab hoc Monasterio quam sex milibus tabernaculum sibi constituerat, panem Abbas per duos pueros miserat. Quorum maior habebat ætatis annos quindecim, minor duodecennis annis erat. His ergo indigentibus, aspis mire magnitudinis uenit obuiam, cuius occursum nihil perterriti ubi pedes eorum præuenit, quasi incantata carminibus cerula colla deposuit, minor ex pueris manu eam apprehensam ac pallio inuolutam ferre coepit, deinde Monasterium quasi uictor ingressus, in occursum fratrum captiuam bestiam resoluta pallio non sine iactantia tumore deposuit. Sed cum infantium fidem atq; uirtutem ceteri prædicarent, Abbas ille altiori consilio ne infirmior ætas insolesceret, utrumq; uirgis compefcuit multum obiurgatos, cur ipsi quod per
cos

VIRTUTVM.

128

eos operatus fuerat Dominus prodidissent, opus illud non suæ fidei, sed diuinæ fuisse uirtutis, discerent potius Deo, in humilitate seruire, non in signis & uirtutibus gloriari, quia melior esset infirmitatis conscientia uirtutum uanitate. Hoc ubi ille frater audiuit solitarius et periclitatos infantulos serpentis occursum, & ipsos insuper multa uerba uisito serpente meruisse. Abbatem obsecrat ne sibi post hæc ullus panis aut cibus aliquis mitteretur. Iamq; octauus dies fuerat emensus quo se homo Christi, intra periculum famis concluderat ipse. Arebant membra ieiunio, sed deficere mens cœlo intenta non poterat, corpus inedia fatiscebat, fides firma durabat, cum interim admonitus Abbas ille per spiritum, ut discipulum uisitaret pia sollicitudine cognoscere cupiens, qua uitæ substantia uir fidelis aleretur, qui ministrari sibi panem ab homine nolisset, ad requirendum eum ipse Abbas proficiscitur. At ille ubi eminens senem uenire conspexit, occurrit ei obuiam, agit gratias, ducit ad cellulam, cum ingressi pariter ambo conspiciunt palmiciam sportam, calido pane congestam foribus affixam de poste pendere, ac primum panis calidus sentitur odore, tactu uero ac si ante paulum foco esset creptus ostenditur,
Aegypti

Aegyptij tamen forma non cernitur panis, obstru-
pefacti, ambo munus cœleste cognoscunt, cum ille
hoc Abbatis aduentu præstitum fateretur, Abbas
uero illius fidei ac uirtuti id potius ascriberet, ita
ambo cœlestem panem cum magna exultatione
fregerunt.

PACIENTIÆ Exempla.

Quidam ex fratribus passus ab alio iniu-
riam, uenit ad Abbatem Sysioium, &
contumeliæ genus exponens addebat, cupio me
uindicare pater. Senex autem rogare eum cepit,
ut relinqueret Deo uindictam. At ille inquit, non
desistam, nisi fortiter uindicauero. Cui senex ait.
Quatenus semel hoc in animo statuisti, uel nunc
oremus. Exurgens autem senex, his uerbis cepit
orare. Deus iam nobis non est necessarius, ut pro
nobis sit sollicitus, quia nos ipsi, sicut frater iste di-
cit, & uolumus & possumus nos uindicare. Quod
cum ille frater audisset, ante pedes senis effusus,
ueniam postulabat, promittens se cum illo cui iras-
cebatur, nunquam deinceps certaturum.

ALIVD.

Quidam

Quidam frater dum ab altero iniuriaretur,
uenit & nunciauit seni. Cui ille respondit, satisfac
cogitationi tuæ, quoniam non uult frater iniuri-
arite, sed peccata tua, nam in omni tentatione,
quæ tibi contingit per hominem, non arguas eum,
sed tantummodo dic, quia propter peccata mea
contingunt mihi hæc.

ALIVD.

Dicebat frequenter Abbas Poemen, maliciã
nunquam te cuperet. Si quis tibi malum fecerit,
tu illi bonum redde, ut per bonum uincas malum.

ALIVD.

Quidam frater quanto plus eum aliquis inu-
riabatur aut deridebat, tanto plus ille gaudebat
dicens. Isti sunt qui nobis occasionem præbent ad
profectum uestrum, qui autem beatificant nos,
conturbant animas nostras. Scriptum est enim,
quoniam hi qui beatificant uos, decipiunt uos.

ALIVD.

Alter senex Si quis detraxisset ei, ille festinas-
bat, (si uicinus ei erat) per seipsum bene illum re-
munerare, Quod si longius manebat, transmitten-
bat ei munera.

ALIVD.

Quidam magnus senex infirmanti discipulo
suo

gg

P A T I E N T I Æ

suo dixit. Ne contristeris fili ex infirmitate uel
plaga corporis tui. Summa enim religio est, ut in
infirmitate quis agat Deo gratias. Si ferrum es,
per ignem eruginem amittis. Si uero aurum es,
per ignem probatus à magnis ad maiora uenies.
Ne anxieris ergo frater. Si enim Deus te uult in
corpore torqueri, tu quis es, ut eius potestati resis-
stas, aut maleste feras? Sustine ergo & roga De-
um ut quæ ipse uult illa concedat.

A L I V D.

Senex quidam cum frequenter infirmaretur
corpore & langueret, contigit ut uno anno nulla
cum ægrotudo contingeret. Et propterea flebat
& grauiter ferebat dicens, Reliquisti me Domine,
& noluisti me presenti hoc anno uisitare.

A L I V D.

Dicebant de quodam sene, quia cum moreretur
in Scithi, circumsteterunt fratres lectum eius,
& uestierunt eum, & cœperunt flere. Ille autem
aperuit oculos suos & risit, & adiecit iterum ride-
dere. Hoc autem factum est tertio. Quod cum uide-
dissent fratres, rogauerunt eum dicentes. Dic nos-
bis Abba, quare nobis flentibus tu ridebas? Et dis-
cit eis. Primo risi, quia uos timetis mortem. Sec-
undo risi, quia non estis parati. Tertio risi quia

E X E M P L A.

220

à labore ad requiem uado. Hæc cum dixisset, sta-
tim clausit oculos in mortem.

A L I V D.

Ioannes minor Thebeus, discipulus Abbatis
Ammons duodecim annis ipsi seni infirmanti fecit
obsequium, senex tamen cum uidisset eum labo-
rantem, nunquam illi sermonem blandum ac placia-
tum loquutus est. Cum autem de hoc mundo tran-
siret, sedentibus alijs senibus tenuit manus eius, &
dixit ei ter uo, salueris, salueris, & tradidit illum
senibus dicens. Ille non homo, sed Angelus est, qui
tot annis mihi infirmanti seruiens, non bonum ser-
monem audiens, fecit tamen obsequium cum ma-
gna patientia.

A L I V D.

Plures diuersis laborantes necessitatibus con-
uenerunt fratres ad sanctum Antonium, inter quos
et Eulogius quidam Monachus Alexandrinus, cum
alio qui Elephantiaco morbo cruciabatur, quos
illuc propter huiusmodi causam uenisse memora-
bant. Hic Eulogius scolasticus erat, secularibus lite-
ris eruditus. Qui immortalitatis desiderio captus,
huic mundo renunciauerat, diuisisq; rebus suis om-
nibus atq; dispersis, parum aliquid pecuniarum re-
liquerat sibi, quibus, quia per se operari non pote-
rat uteretur.

Gg 2

Cum

PATIENTIÆ

Cum igitur eum quædam animi defectio fatigaret, & neq; cum multis in Monasterio degere, neq; solitariam uitam posset ferre patienter, reperit quendam publice in platea iacentem, ita inualitudine illa, quem superius dixi, impletum, ut sine pedibus & manibus uideretur, cui lingua tantummodo immunis in tantis cruciatibus erat, qua magis posset ab intuentibus malorum suorum remedium promereri, cunq; eum assistens uidisset Eulogius, oratione facta ad Deum, & facta quadam cum Domino pactione, his alloquutus est uerbis. Domine, inquit Deus in tuo nomine suscipio istum tam immani ualitudine præpeditum, ut propter istum possim & ipse saluari. Assis ergo mihi Iesu Christe, atq; patientiam in tali ministerio largiaris, moxq; ad iacentem illum ait. Vis frater suscipio te in domo mea, & quacunq; potuero ratione sustento? Cunq; hæc ille libenter amplecti se diceret. Vadam ergo inquit & asinum, quo uecharis adducam, cui uehementer exultans consensit egrotus, quodq; mox fecit Eulogius, memoratum ad hospitium suum sine dilatione transiit. Per quindecim igitur annos iugi curatione et perpetua ei solitudine seruebat, per quod omne tempus & ille cui tantum deferebatur obsequium

EXEMPLA.

221

cum gratiarum actione cuncta tolerabat & Eulogij manibus & medicamentis, cibisq; & balneis prout competebat ualitudini curabatur. Post XV uero annos instinctu Demonis, supradictus egrotus immemor tot laborum Eulogij tantorumq; meritorum, coepit ab eo uelle discedere, multisq; iniurijs atq; opprobrijs increpare eum dicens. Fugitiue, qui propriam domum deuorasti, furatusq; es alienam substantiam, in me occasionem salutis tuæ reperisse te credis? Eulogius autem rogabat eum, & satisfaciens animo eius dicebat. Noli mihi domine talia loqui, sed dic potius, quid te contristauerim, & emendo. Elephantiosus autem cum furore dicebat. Vade nolo istas adulationes tuas. Projice me in publicum, refrigeratione tua non egeo. Eulogius autem obsecro te inquit placare, aut quid te inquit, contristauerim uenerande senex edicito. Elephantiosus autem asperior in furore dicebat ad eum. Iam fraudulentas irrisiones tuas non fero, adulationes & subsannationes tuas non tolero. Nec mihi hæc arida parcaq; uita iocunda est, uolo caribus saturari. Cunq; ei exhibitæ à uiro patientissimo Eulogio carnes fuissent, coepit iterum proclamare. Non potes inquit me satisfacere uoluntati, neq; tecum solitarius habitare præualeo,

ualeo, populum uidere, ad publicum ire desiderio. Dicit ei Eulogius, Ego adduco tibi multitudinem fratrum, rursus ferocior ac pene blasphemus egrotus, ne inquit mihi tuam faciem uidere uolo, & adducis mihi similes tui solius panis deuoratores, concutiensq; semetipsum, inquieta uoce clamat dicens. Hic esse nolo, ad publicum ire desidero. O uolentia. In eum locum me projice, unde me sustulisti, **Tanta ergo erat eius insania, adeoq; sensus ipsius infirmis. quodammodo peruciterat Dæmon, ut à laqueo se forte suspendisset, si manus per quas hoc facere posset, habuisset. Ad Monachos itaq; uicinos pergit Eulogius, ita dicens eis, quid faciam quod Elephantiosus iste penitus desperare me fecit? Dicunt ei. Quam ob causam. Respondit eis, quia dura sunt quæ mihi conatur imponere, & quid agam ignoro, projiciam ne eum? Sed aliter Deo dexteris dedi, de hoc satis uereor. Non projiciam eum. Sed tot ac tanta iterum dierum ac noctium mala ferre non possum, quid de ipso igitur à me fuit ignoro. Ad quem illi his uerbis loquuntur dum adhuc uiuit et superest magnus ille, sic enim uocabatur Antonius, ascende ad eum ægrumq; nauis impositum in Monasterium eius defer, expectans ibi donec speluncam suam egressus adueniat.**

adueniat. Quem cum uideris, refers ista quæ pateris, atq; ab eo consilium postulabis, quicquid tibi super hoc dixerit facies, & eius munitioibus acquiesces, sciens à Deo iuberi tibi quod ille præcepit. Mox igitur sermonibus fratrum libenter instructus, supradictum ægrum blandis præcibus superans, littorali nauicula imposuit, sustulitq; de ciuitate per noctem, & ad discipulorum sancti Antonij habitaculum dixit: Euenit autem ut altera uo uespertinis horis superueniret illic beatus Antonius, referente mihi Cronio, quod chlamide ex pellibus facta indutus aduenerit. Solebat autem ueniens ad Monasterium fratrum uocare ex ipsis Macharium cumq; his uerbis interrogare. **Venerunt adhuc aliqui fratres? Et ille uenisse dicebat, De Aegypto inquit sunt an de Ierosolyma? Hoc autem signum ab his iusserat dari, ut quotiens aliqui non satis digni colloquio ipsius uenerent, aduenisse Aegyptij dicerentur, quotiens autem sancti quidam & spirituales uiderentur uiri, uenisse de Ierosolyma nunciarentur. Tunc ergo ueniens iuxta consuetudinem suam, cū interrogaret, utrum Ierosolymite illic fratres essent, an Aegyptij? Respondit Macharius dicens, ex utroq; genere uisisse se, cum autem dixisset illi sanctus Antonius,**

Eg. 1. fac

sic illis leticiam, & sumant cibum, una cum eis oratione completa iuebantur discedere, ac uero cum Ierosolymis uenisse didicisset, per totam noctem cum ipsis sedens ea illis quæ saluti eorū proficerent, loquebatur. Memorata igitur nocte consedissee reserebant, & unumquemq; ad se de his qui conuenerant, euocasse. Cūq; à nullo quis illic Eulogius uocaretur audisset, ipse in tenebris propria uoce sua illum ter nomine uocauit, cui cum supra dictus Scholasticus non responderet, putans quod alter aliquis Eulogius uocaretur. Dicit ei rursus: Te uoco Eulogi, qui ab Alexandria ciuitate uenisti, Dicit ei Eulogius. Quid quæso iubes? Et Antonius, Quid inquit huc uenisti? Respondit Eulogius dicens, Qui tibi nomen meū reuclare dignatus es, ipse etiam & aduentus mei causam proculdubio reuelauit. Tunc ille, quare, inquit. ueneris scio, sed ante omnes hos fratres ut omnes audiant refer. Iussus igitur à magno Antonio, seruus CHRISTI, Eulogius retulit ante omnes, Istum Elephantiosum in platea publica reperi proiectum, cuius curam nullus hominum gerebat, & promisi Deo, ut des seruirem egritudini eius quomodo possem, & ego per illum, & ille per me saluaretur. Ex quo autem pariter sumus, quintus decimus annus est sicut & uestre sanctitati credo omnia reuelata. Quia igitur post

tur post plurimos annos cum à me nihil mali pertulerit, uarijs me procellis ac tempestatibus uexerit ob quod & ego ipsum à me proijcere cogitauit, propterea ad sanctitatem tuam ueni, ut quid ex hoc faciam, digneris me tuis edocere consilijs, & orationibus adiuuare. Pessimis enim motibus totus fatigor & crucior, cui hæc tunc Antonius seueratq; iracunda uoce respondit. Tu illum à te proijcis Eulogi? Sed ille eum non proijcit qui eum à se factum esse cognoscit. Proijcis eum? Meliorem te inueniet, & eliget Deus qui colligat destitutum. Cūq; perterritus ad hæc Eulogius uerba tacuisset, relicto rursus sanctus Antonius Eulogio, cepit egrotum proprijs sermonibus uerberare, et hæc ad eum cum clamore maximo loqui. Elephantiosesceno ac luto horride, nec terra digne nec cælo non desinis iniuriam Dei uociferari?

Nescis, qui ministrat tibi, Christus est. Quem admodum ausus es contra Christum talia loqui? Nam propter Christum se iste seruitio tali & obsequijs subiugauit. Quem & ipsum mordaci sermone laceratum reliquit, conuersusq; uerbis ad alios fratres, ad unumquemq; ita ut ratio singulorum exigebat loquutus, rursus ad Eulogium & ad egrotum redit, dicitq; eis, Ne quis uestrum o

fili quoquam se uertat, neuter ab altero seperetur, sed ad cellam uestram in qua per tantum tempus uixistis redite, in pace omnem tristitiam deponentes. Iam nunc enim ad uos Dominus Deus mittit. Nam tentatio ista idcirco accidit uobis, quia ad finem uite ambo uenistis, etiam uterq; uestrum merebitur coronari. Nihil ergo aliter feceritis, uel forte uos Angelus ueniens, in eo loco quo dixi loco inuenire non possit, uterq; coronis fraudemini. Qui cum ad cellam suam uelociter redeundo re integrata pace uenisset, intra XL dies Eulogius prior obiit, & post aliquot triduum supradictus defecit ægrotus, animo uehementer incolumis.

PECCATVM ESSE in sanctis, sed seruiens non regnans.

QUIDAM senex cum uenisset ad alium senem dicit ei. Ego iam mortuus sum seculo huic, At ille alter respondit. Ne confidas in tempore sum, donec egrediaris de corpore hoc. Nam & tu dicas, quoniam mortuus sum, Diabolus tamen nec dum est mortuus, cuius innumerabiles sunt artis mala.

ALIVD.

Dicebant de quodam sene, quia fuerit quinquaginta annos, nec panem comedens, nec facile aquam bibens. Et dicebat, quia extincti fornicationem, & auaritiam, uanam gloriam. Et ueniens ad eum Abbas Abraham, audiens quod hoc dixisset, dicit ei. Tu dixisti hunc sermonem? Et ille respondit. Etiam, Et dixit ei Abbas Abraham. Ecce intrans in cellulam tuam & inueniens super matram tuam mulierem potes non cogitare quia mulier est? Et ait, Non, sed repugno cogitationi meae, ut non tangam illam. Dicit ei Abbas Abraham, Ecce non interfecisti fornicationem, quia uiuit passio ipsa, sed alligata est. Iterum si ambulas in uia, & uides lapides & testes uasorum, & inter ipsas iacens aurum potes mente tua aurum quod uides, uelut lapides reputare? Et respondit, Non, sed resisto cogitationi meae, ne colligant illud. Et dicit ei Abraham. Ecce ergo uiuit passio, sed alligata est. Et dixit iterum Abbas Abraham, Si audieris de duobus fratribus, quia unus diligit te, & bona loquitur de te, alius autem odit & detrahit tibi, & uenerint ad te uterq;, equaliter suscipis? Et dixit. Non, sed ex torquedo animo meo, ut similiter beneficiam ei qui me odit, sicut & illi qui diligit me, Et dixit ei Abraham.

Viuunt

NON PECCANDVM

Viuent ergo passionis, & tantummodo à sanctis
uiris quodammodo ligantur.

ALIVD.

Dixit Isidorus, quadraginta annos esse, ex
quo sentiret quidem motum peccati in mente sua,
nunquam tamen consentiret, neq; concupiscentie
neq; iracundie.

NON PECCANDVM etiam in occulto.

TRanseunte aliquando Abbate Effrem, una
prostituta ex immisione cuiusdam, cepit ei
blandiri, cupiens eum, si posset ad turpem com-
mixturem illicere, uel si hoc non posset saltem ad
iracundiam prouocare, quoniam nunquam uidit
eum quisquã irascentem uel litigantem. Ipse autem
dixit ad eam. Sequere me. Cum uenisset autem in
locum populorum, dicit ei. Veni huc, & sicut uol-
uisti, commisceor tecum, Illa autem uidens multitu-
dinem, dixit ei, Quomodo possumus hoc hic fa-
cere tanta multitudine astante, confundimur
enim? Ille autem dixit ei. Si homines erubescis,
quanto magis erubescere debes Deum, qui reuelat
occulta tenebrarum? Illa autem confusa & confu-
tata, recessit absq; opere uoluntatis sue.

Peccantibus

PECCANTIBVS

225

PECCANTIBVS SEM- per surgendum & agen- dam pœnitentiam.

CVM quidam Abbatem Sysioium frequenter
talem sermonem requireret, quid faciam pa-
ter quoniam cecidi, respondit, surge. At ille re-
spondit. Exurrexi. Et iterum se cecidisse confessus
est. Ait senex, Et iterum surge. Cum autem fra-
ter frequenter se surrexisset, & frequenter se ceci-
disse narraret eodem sermone senex utebatur, ex-
clamans. Non cesses exurgere fili. Cui frater. Vsq;
quo possum surgere pater explana. Tunc senex ait
Quousq; aut in bono opere aut in malo deprehen-
sus occumbas. In quo enim opere homo deprehen-
sus fuerit in eo iudicabitur.

PECCANTES IN spiritu lenitatis ar- guendi.

Contigit fratri cuidam culpa in Cenobio, &
ad ceteris increparetur ad Abbatem
profectus est Antonium. Et assecuti sunt eum fra-
tres;

PECCANTES

tres, volentes eum reducere, coeperuntque ei culpam exprobare. Ille uero fecisse culpam denegabat. Inuentus est ibi Abbas Paphnutius, cui cognomen erat Cephalus, qui talem retulit in congregatione fratrum auditam parabolam. Vidi inquit in ripa fluminis hominem usque ad genua in limo demersum, uenientes autem ut eum porrecta manu extraherent usque ad collum demerserunt. Tunc beatus Antonius de beato Paphnutio ait. Ecce homo qui ex ueritate potest animas saluare, Quo fratres illius sermone compuncti agentes poenitentiam, eum qui discesserat ad Cenobium reuocauerunt.

ALIVD.

Dixit quidam de senioribus. Si uideris aliquem peccantem, ne mittas culpam in eum, sed in illum qui impugnat eum, apud te metipsum dicentem. Veh mihi, quia sicut iste nolens uictus est, sic et ego hodie uel cras, et plange et inquire Dei solatium. Nemo enim uult peccare, sed omnes decipiuntur.

ALIVD.

Quidam Timotheus Anachoreta, negligentem fratrem aliquem audiens, interrogante ipsius Abbate, quid illi fratri faceret, dedit consilium, ut eum expelleret. Cum ergo ille fuisset expulsus, tentatio

IN SPIRITU.

226

tentatio uenit ad Timotheum. Et cum ploraret in conspectu Dei, et diceret, miserere mei, uenit ad eum uox dicens. Timothee ideo tibi hoc uenit, quia fratrem tuum in tempore suae tentationis despexisti.

ALIVD.

Quidam frater requisit senem dicens, putas Abba cognoscunt sancti uiri, quando uenit in eos gratia? Respondit senex dicens, non semper cognoscunt. Nam cuiusdam magni senis discipulus cum peccasset in aliqua re iratus senex dixit ei cum clamore. Vade et morere, et statim ille cecidit et defunctus est. Cuique senex uidisset eum mortuum, timor ingens irruit super eum et cum magna humilitate orauit, rogans Deum et dicens. Domine Iesu Christe, resuscita illum et iam ulterius sine consideratione, talem non loquar sermone, et cum haec dixisset, statim surrexit discipulus eius.

POENITENTIAE
Exempla.

Fuit quidam uir in palatio sublimis sub Theodosio Imperatore, nomine Arsenius, cuius filios, id est, Archadium et Honorium Augustos de Baptismate suscepit. Hic itaque Arsenius desiderio diuini

diuini timoris accensus, relinquens omnem seculi gloriam temporalem, perrexit ad Eremum Scithie, ut inter sanctos patres secretam & quietam ab omni strepitu huius mundi ageret uitam, separatus ab illecebris & delectationibus corporis, ut cum tota mentis intentione adhereret Domino saluatori, sicut scriptum est, Adhæsit anima mea post te, me suscepit dextera tua. Dicebant ergo de eo sancti seniores, quia sicut cum in seculi conuersatione esset, nimis preciosis uestimentis præ omnibus utebatur, ita post modum in Eremita Scithie degens, studebat ut ab omnibus Monachis uillora

Visio Arsenij, Abbas Daniel, quoniam sanctus Arsenius referrebat fratribus dicens, quasi de alio audisset, sed quantum datur intelligi ipse talem uidit uisionem. **Tria hominum genera** Sedebat inquit quidam de senioribus Monachis in cellula sua, & subito uenit ad eum uox dicens. **non saluantur.** Egredere foras & ostendam tibi opera hominum.

i Et surrexit inquit, & egressus est foras. Dixit autem eum & ostendit ei Aethiopem nigrum cum mitentes. secure cedentem ligna, & facientem grandem sarcinam, & tenebat subleuare sarcinam illam, et præ magnitudine non poterat portare eam, sed redibat & cedebat iterum alia ligna, & addebat supra

super sarcinam illam. Iterum autem ostendit ei alium hominem stantem super lacum, & haurientem aquam, & mittentem eum in collectaneum, & de alia parte per foramina defluebat aqua subter in eodem loco. Iterum dixit ei, Veni sequere me, & ostendam tibi aliud. Et uidit quasi quoddam edificium Templi, & duos sedentes in equis portantes super scapulas suas utriusque lignum unum, id est, perticam longam uolentes pariter ingredi portam Templi illius, & non permittebat eos lignum quod ex aduerso portabant ingredi portam illam. Non enim humiliabat se alter alteri, sed contendebant uterque pariter ingredi uolentes, & non preualebant. Nec enim humiliabat se unus eorum, ut alteri locum daret. **Expositio uisionis.** Exponebat ergo ei has uisiones dicens. Hi qui lignum portant, hi sunt qui habent iugum sanctum Monachorum, sed iustificantes se ipsos in cordibus suis cum exultatione superbie non humiliantur inuicem. Noluerunt enim ambulare in humilitate uiam saluatoris Domini nostri Iesu Christi, qui dixit, discite à me, quia mitis sum & humilis corde, & inuenietis requiem pro animabus uestris, ideoque propter superbiam cordis sui remanserunt foras, de regno regis celorum Christi exclusi. **Hi** autem cedebat ligna & super

2
Non uere
pœnitentes.

3
Hypocritæ.

Expositio
uisionis.

Исчужикова

super sarcinam addebat adhuc, homo est qui oneratus est multis peccatis, & super sarcinam peccatorum suorum addit semper alia peccata, quem oportebat ut magis poenitentiam ageret de prioribus peccatis, sed negligens uicia emendare peccatorum priorum, magnis alia addit supra priora peccata. Ille autem qui aquam de lacu hauriebat, homo est, qui aliqua bona operatur, sed quid mala etiam amplius peccatum operatur, ideo peccata reunt & delentur etiam bona opera que fecit, Oportet ergo hominem, sicut ait Apostolus, cum timore & tremore salutem suam operari. Dicebat autem Abbas Daniel de Abbate Arsenio, quia cum operaretur sp̄ntas & palmarum folijs mittebat aquam in peluim ut infunderentur palmae, et cum foeteret bramosa aqua odore, non permittebat ut aliam aquam mutarent, sed super illam scetidam addebat aquam, ut semper foeteret, interrogabant autem fratres eum dicentes. Cur non permittis pater ut aqua mutetur, sed pessimo foetore tota cellula tua repletur? Respondens autem beatus senior ait. Quoniam pro thimiate & muscatis et illis diuersis quibus in seculari conuersatione sine intermissione fruebar, oportet nunc me dum in hoc tempore sum sustinere istiusmodi foetorem pro
suauisa

suauissimo illo odore, ut in die iudicij de illo gehennae inenarrabili foetore liberet me Dominus, & non cum illo diuite, qui epulabatur in isto mundo delitiose & splendide condemnetur anima mea.

ALIVD.

Beatus Athanasius Episcopus, rogauit aliquando Abbatem Pamon, ut iret in Alexandriam. Qui descendens cum fratribus, cum uidisset quosdam seculares dicit eis. Surgite & salutate Monachos, ut benedicamini ab eis. Frequenter enim isti loquuntur cum Deo, & os eorum sanctum est. Et cum uidisset ibi mulierem theatricam lachrymansus est, Et requisierunt astantes cur plangeret. At senex respondens dixit, Due me res ad has lachrymas compulerunt. Vna quidem perditio illius mulieris. Secunda uero, quia ego tantam curam non habeo placendi Deo, quantum habet haec mulier ut omnibus turpibus placeat.

ALIVD.

De quodam sene dicebatur, quia quotiens illi sua cogitatio dicebat, dimitte hodie & cras poenitebis, ipse iterum respondebat. Non ita, sed hodie debemus poenitere, & cras uoluntas Dei fiat in nobis.

Quidam ex patribus de aliquo referebat Episcopo, eo quod audisset duos de plebe sua uiros, nimis impuritatis adulteros. Rogauit ergo Deum, ut si ita esset sibi ostenderet. Dum ergo post oblationem consecratam unusquisque ad communionem accederet, singulorum facies intelligebat & animos. Peccatorum enim facies nigras inspiciebat ut carbonem, & oculos eorum sanguine repletos, alios uero uidit clara facie & uestibus albis indutos. Cum autem corpus Domini suscepissent, in quorundam uultibus lumen, in quorundam flamma uidebatur. Ut autem agnosceret de illis quorum crimina audiebantur, communionem illis porrexit & uidit unum ex eis clara facie, & honorabili, albisque uestibus circumdatum. Alterum uero nigrum & horribili uultu. Et postquam diuinam gratiam mysterij perceperunt, illum uis quaedam illustrabat, istum uero alium, quasi flamma succendebat. Orauit autem Episcopus de singulis, quæ ei ostensa fuerant se doceri. Astitit autem Angelus Domini, dicens ei. Omnia quæ de ipsis audisti uera sunt, sed ille unus in sordibus suis permanet, & in uoluntate peccandi, ideo illum nigra facie & flamma succendi uidisti. Ille uero

alter

alter, similis eius quidam erat sicut audieras, sed ideo illum clara facie illustrari uidisti, quia recordatus de his quæ primum fecit, abrenunciatis illis malis operibus cum lachrymis & gemitibus Dei misericordiam postulabat promittens quod si præterita ei fuissent remissa peccata, ulterius ad eadem non rediret, & ideo prioribus deletis criminibus ad hanc gratiam quam uidisti, peruenit.

Cum autem Episcopus gratiam Dei iuraretur, eo quod non solum de tormentis tam turpis uitæ hominem eruerit, sed etiam tanto honore decorauerit, Respondens Angelus dixit. Bene miraris, homo enim es, Nam Dominus noster ac uester, naturaliter bonus & humanus est, cessantibus a peccatis pœnitentibus enim per confessionem non solum peccata dimittit, sed etiam honore efficit dignos. Sic enim dilexit DEVS hominem, ut unigenitum suum filium pro peccatoribus destinaret, & pro ipsis daret ad mortem. Qui ergo dum inimici eius essent, mori pro ipsis elegit, quanto magis quando illi proprij fiant. Hoc ergo scias, quia nullum peccatum humanum bonitatem Dei uincit, si tantummodo per pœnitentiam unusquisque ea quæ prius fecerat aboleuerit mala, misericors enim Deus, et infirmitatem gene-

H h 3

ris uec

ris uestri scit, & passionum fortitudinem, & Diabolus uirtutem uel malitiam, & cadentibus quidem hominibus in peccatum tanquam filijs indulgens, expectat emendationem, poenitentibus uero tanquam languidis compatitur, & mox soluens peccata eorum, iustorum illis etiam premia tribuit. Audiens uero hæc Episcopus miratus est nimis & glorificabat Deum.

ALIUD.

Abbas Paulus simplex habebat hanc gratiam, ut ingredientes in Ecclesiam aspiceret, & ex ipsa facie eorum uniuscuiusq; cogitationes seu male essent, seu bonæ sentiret. Cum ergo uenissent ad Ecclesiam, & ingrederentur, senex uidit eos clara facie, & leto animo ingredi, & Angelos eorum pariter cum gaudio cum ipsis. Vnum autem nigrum uidit & nebulosum habentem corpus, & Dæmones hinc atq; inde trahentes eum ad se misso freno in naribus, & Angelum sanctum eius à longe sequentem tristem. Beatus ergo Paulus coepit flere & pectus suum tundere, sedens ante Ecclesiam propter eum quem talem uideret. Omnes autem alij senes uidentes eum sic flentem, coeperunt rogare ut si quid in ipsis uidisset, manifestaret, aut cum eis ingrederetur in congregationem. Ille autem nolebat ingredi, sed semper flebat propter

pter eum quem sic uiderat. Post paululum autem cum absoluta congregatione discederent, iterum omnium uultus circumspeciebat, si tales egrederentur quales ingressi sunt, & uidit illum quem ante uidit nigrum & nebulosum, egressum de Ecclesia clara facie & candido corpore, & Dæmones à longe sequentes eum, sanctum autem Angelum eius prope eum hilarem, & gaudentem super eum nimis, Tunc Paulus exurgens cum gaudio uociferabatur benedicens Deum ac dicens. Quanta misericordia & benignitas Dei est? quanta miserationis eius est? Et ascendens in altiore locum, magna uoce dicebat. Venite & uidete opera DEI, uenite & uidete quemadmodum uult omnes homines saluos fieri, & ad agnitionem ueritatis uenire. Venite adoremus eum dicentes, quia tu solus potes peccata tollere. Cum autem omnes conuocassent, exposuit eis Paulus quid uidisset antequam ingrederentur in Ecclesiam & que postea, & petebat illum fratrem quem sic uiderat, ut ei ministraret cogitationes suas & actus, uel quemadmodum tantam commutationem illi Deus donasset. Ille autem ante omnes coepit referre dicens, Ego sum homo peccator, & multis temporibus sum deditus peccato,

h 4

Ingressus

POENITENTIÆ

Ingressus autem nunc in Ecclesiam Dei audiui uerba Esaiæ Prophetæ, magis autem Dei per ipsum loquentis. Lauamini, mundi estote, & tollite maculas de animabus uestris ante conspectum meum, uerbi Dei Discite beneficere, quærite iudicium, Et si fuerint peccata uestra tanquam coccinum, uelut nix dealbabuntur, & si uolueritis & audieritis me bona terræ comedetis. Ego autem miser et fornicator meum non tor compunctus in hoc sermone Prophetæ, & in reuertens ingressus intra pectus meum dixi ad Deum, Domine tur ad me tu es qui uenisti saluare peccatores. Hæc ergo quæ uacuum, nunc per Prophetam promisisti, opere comple in Esa. 55. me indigno peccatore. Ecce enim amodo profiteor tibi, ex toto corde profiteor, quia hoc ulterius non faciam malum, sed renuncio omni iniusticiæ, & amodo seruió tibi, & in conscientia munda, Ab hodie ergo Domine, & ab hac hora suscipe me penitentem & adorantem te, & renunciantem omnibus peccatis. Iurauí & statui apud me seruire omnes tuas iustificaciones. Sub hac ergo sponsione egressus sum de Ecclesia, statuens apud me nihil de prioribus peccatis ulterius facere. Tunc omnes senes exclamauerunt dicentes ad Dominum uoce magna. Quam magnificata sunt opera tua Domine, omnia in sapientia fecisti.

Aliud

EXEMPLA.

231

ALIVD.

Frater quidam impugnabitur à fornicatione. Contigit autem uenire in uicem Aegypti, & uidens filiam sacerdotis Paganorum, adhaeruit eam, dixitq; patri eius. Da mihi eam uxorem. Ille autem respondens, dixit ei. Non possum eam tibi dare, nisi interrogauero Deum meum, Et abiens ad Dæmonem queri colebat, dixit ei. Ecce Monachus quidam uenit, uolens accipere filiam meam. Do eam illi? Et respondens Dæmon dixit. Si negat Deum suum & Baptismum & propositum Monachi, da eam ei, Et ueniens sacerdos, dixit. Nega Deum tuum & Baptismum & propositum Monachi, & do tibi filiam meam uxorem. Ille uero consensit, & statim uidit uelut columbam exire de ore suo, & uolare in cælum. Pergens autem Sacerdos ad Dæmonem, dixit. Ecce promisit tria ista se facturum. Tunc respondens Diabolus, dixit ei. Non des ei filiam tuam in uxorem, quia Deus eius non integre recessit ab eo, sed adhuc adiuuat eum. Et ueniens Sacerdos, dixit. Non possum eam tibi dare uxorem, quia adhuc Deus tuus adiuuat te, & non recessit à te. Hæc audiens frater, dixit in semetipso. Si tantam bonitatem ostendit in me Deus, cum ego infelix nega-

H h 5

uerim

uerim ipsum, & Baptismum & propositum Monachi, bonus autem Deus etiam si cum tam grande scelus commisi, nunc usq; adiuua me, cur ego recedam ab eo? Et in semetipsum reuersus, recepit sobrietatem mentis, & uenit in Eremum ad magnum quendam senem, & narrauit ei rem qua fuerat facta. Et respondens senex, dixit ei. Sede mecum in spelunca: & ieiuna tres hebdomada continuas, & ego DEVM deprecor pro te.

Et laborauit senex pro fratre illo, & deprecatus est Deum dicens. Obsecro Domine, dona mihi animam hanc & suscipe poenitentiam eius. Et exaudivit orationem eius Deus. Et cum completa fuisset prima hebdomada, uenit senex ad illum fratrem, & interrogauit eum dicens. Aliquid ne uidisti? Et respondens frater dixit. Etiam, Vidi columbam sursum in altitudine coeli, contra caput meum stantem. Et dixit ei senex, Attende tibi metipsum, & deprecare Deum attente. Secunda uero hebdomada uenit senex iterum ad fratrem, & interrogauit eum dicens. Vidisti ne aliquid? Et respondit. Vidi columbam uenientem iuxta caput meum. Et præcipit ei senex dicens. Sobrius esto mente & ora. Et completa tertia hebdomada, uenit iterum senex, & interrogauit eum dicens,

gens. Ne aliquid plus uidisti? At ille respondit dicens. Vidi columbam quæ uenit & stetit super caput meum, & intendi manum meam ut tenerem illam, illa autem surgens intrauit in os meum, & gratias agens Deo, senex dixit fratri. Ecce suscipit Deus poenitentiam tuam. De cætero attende temetipsum, & esto sollicitus. Et respondens frater dixit. Ecce ammodo tecum ero, donec moriar.

ALIVD.

Fuit quædam meretrix nomine Thais, tantæ pulchritudinis, ut multi propter eam uenditis substantijs suis pene ad ultimam peruenirent paupertatem, & amatores sui præ zelo litibus inter se consertis, frequenter puellæ limina sanguine iuuenum replebantur. Quod cum uidisset Abbas Paphnutius, sumpto habitu seculari & uno solido, profectus est ad eam ad quendam ciuitatem Aegypti, deditq; ei solidum quasi pro mercede peccandi. Illa accepto precio, ait illi, Ingrediamur domum. Cum autem ibi essent & lectum preciosis uestibus seratum ascendere inuitaretur, dicit ad eam. Si est interitus cubiculum, in ipsum eamus. Illaq; dixit. Est quidem cubiculum ubi nullus ingreditur, sed Deo non est locus, qui diuinitatis eius oculis abscondatur. Quod cum senex audisset, dixit ei. Et scis esse Deum? Cum

Cum autem respondisset se scire Deum & regnum futuri seculi, nec non & tormenta peccatorum, Dixit ei senex, Si ergo hæc nosti, cur tantas animas perdidisti, ut non solum pro tua, sed & illorum animabus reddita ratione damneris? Illa uero hæc audiens peruoluta ad pedes Abbatis Paphnutij, exorabat dicens. Scio esse pœnitentiam pater, & confido remissionem peccatorum sortiri, te exorante. Tantum peto tribus horis indutias, ut post hoc ubi iusseris, ad te ueniam, et quodcumq; preceperis faciam. Cũq; locum illum Abbas constituisset quo uenire deberet, illa collectis omnibus quæcumq; ex peccato susceperat, perlatisq; in mediam ciuitatem combussit, clamans. Venite omnes qui peccastis mecum, & uidete quomodo ea quæ mihi contulistis, exuram. Erat autem preciorum bonorum, quadringentarum librarum aurum. Cũq; omnia consumpsisset, in locum quem ei Abbas constituerat, perrexit. Quem ille, repperit in virginum Monasterio, in cella parua claudens ostium celle plumbo signauit, paruamq; fenestram reliquit, per quam ei uictus modicus inferretur, inquitq; omnibus diebus parum panis & paululum æque à ministris ministrari. Cum autem senex ostio plumbato discederet, ait Thais. Quo iubet pater

pater, ut ex naturali meatu, aquam meam fundam? At ille respondit. In cella. Sic enim digna es. Cum iterum quemadmodum Deum deberet orare inquireret. Dixit ei senex. Non es digna nominare Deum neq; in labijs tuis nomen diuinitatis imprimere, sed nec ad coelum manus expandere, quoniam labia tua iniquitate sunt plena & manus tue sordibus inquinatæ, sed tantummodo incumbens contra orientem aspice, hunc sermonem semper iterans, qui me plasmasti miserere mei. Cum ergo tribus annis ita fuisset inclusa, condoluit ei Abbas Paphnutius, & mox profectus est ad Abbatem Amonium, ut ab eo requireret, si remisisset illi Deus peccata an non. Cum ergo causam rei narrasset, conuocatis discipulis suis Abbas Amonius precepit, ut illa nocte omnes uigilarent, & in oratione persisterent singulatim, quatenus uni alicui ex his declararet Deus causam pro qua Abbas Paphnutius uenerat. Cum ergo singuli secessissent & incessanter orassent, Abbas Paulus maior discipulus beati Amonij Abbatis, uidit subito in coelo lectum preciosis uestibus adornatum, quem quatuor uirgines clara facie custodiebant. Cũq; Paulus intra se diceret. Non est hæc gratia alterius, nisi patris mei Amonij, mox ad eum diuina facta est.

non

non patris tui Amoni, sed Thaidis meretricis est, quod cum mane facto Abbas Paulus retulisset, cognita Dei uoluntate Abbas Paphnutius cum gaudio discessit & profectus ad Monasterium, in quo erat inclusa, ostium quod obstruxerat, dissipauit. Illa uero petebat ut adhuc permaneret diutius inclusa. Cum uero aperuisset ostium dixit. Egredere, quoniam Deus dimisit tibi peccata tua. Illa respondit, testor Deum quoniam ex quo huc ingressa sum, ex omnibus peccatis meis feci uelut sarcinam, & statui ante oculos meos, Et sicut non discedit anhelitus de naribus meis una hora, sic nec discesserunt peccata mea ab oculis meis, sed flebam illa semper considerans. Cui Abbas respondit, Non propter poenitentiam tuam dimisit tibi Deus peccata tua, sed quia semper hunc timorem habuisti in animo, Et cum eam inde eduxisset, quindecim dies superuixit tantum & quieuit in pace.

AL IVD.

Quidam frater sedebat in cella in Aegypto, magna humilitate precipuus. Habebat autem sororem in ciuitate meretricem, quæ multis animabus perditio fuerat. Frequenter ergo monebant senes fratrem illum, & uix potuerunt ei persuadere, ut ueniret ad eam, quatenus per admonitionem

onem eius posset peccatum quod per eam fiebat terminari. Dum ergo ueniret ad locum, quidam ex notis uidens eum, precessit & nunciauit mulieri dicens. Ecce frater tuus uenit ad te de Eremito. Illa autem præ gaudio relictis amatoribus suis quibus ministrabat, capite disco operto ad occurrendum fratri egressa est. Et cum uidisset eum, dum tentaret illum amplecti dixit ille. Soror mea carissima, parce iam animæ tuæ, quoniam propter te multi pereunt. Considera quanta habeas tormenta preparata, nisi cito poenitere festinaueris, Illa autem contremiscens dicit ad eum: Et scis frater, quia est mihi salus uel ammodo? Cui ille dixit. Si uolueris, adhuc salus tibi est. Illa autem iactans se ad pedes fratris sui, petebat ut eam secum duceret in desertum. Cui frater suus dixit. Vade & cooperi caput tuum, & sequere me. Cui illa respondit. Eamus ait uelociter, Oportet enim me deformare, & inter homines potius nudo capite de ambulare, quam in officinam peccati me iterum ingredi. Dum autem pariter ambularent, monebat eam frater ad poenitentiam, Videns autem ille, quia quidam fratres obuiarent ei, dicit ad eam, Quoniã nec dum omnes sciunt, quod soror mea sis, parum de uia secede, donec isti transeant. Quod

Quod cum fecisset, postquam transierunt illi, uocauit eum frater suus dicens. Veni soror mea, carnis uiam nostram. Illa autem non respondit ei. Perquirens ergo ille, inuenit eam mortuam, & uestigia pedum eius plena sanguine. Erat enim discalciata. Tunc ille flens & eiulans nunciauit senioribus patribus omnia quæ facta fuerant. At illi contendebant inter se de saluatione eius. Manifestauit autem Dominus uni seni de ipsa, eo quod nulla cura illi fuit de re corporali sed ut proprium uulnus sanaret, neglexit omnia sua, & suspirauit grauiter, & fleuit pro peccato suo, propterea suscepit Deus poenitentiam eius.

AL IV D.

Narrauit iterum idem senex de quodam Episcopo, ut maxime ex eo fiduciam capiamus, quam facilis sit Deus ad ueniam, si tantum nos poeniteat peccatorum. Nunciabatur igitur à quibusdam eidem Episcopo, inter fidelium turmas duas consistere mulieres, quæ abruta seculi gradiendo impudice inuenirentur & uiuerent. Episcopus autem ex his quæ ei nunciata sunt, commotus, suspicatus est, ne forte & aliæ huiusmodi essent, & ad deprecandum Deum se conuertit, certus inde rogans effici, quod & meruit. Post diuinam enim

illam atq; terribilem consecrationem, dum accederent singuli ad participandum sancti mysterij Sacramenta per uultus eorum cernebat animas, quibus unaquæq; subiaceret peccatis. Et peccatorum quidem hominum uidebat facies nigras, quosdam uero ipsorum tanquam ab aestu exustas facies habentes, oculos autem rubeos ac sanguineos, iustos autem uidebat claros aspectu, & candidos amictu. Et alij quidem, dum acciperent corpus Domini exurebantur & incendebantur, alij autem sicut lumen efficiebantur in se, & per os ingressum omne eorum corpus illustrabat. Erant autem inter ipsos etiam qui solitariam uitam elegerant, & hi qui in coniugijs erant, qui & ipsi ita esse uidebantur. Deinde conuertit se et coepit etiam mulieribus ipsa distribuere mysteria, ut cognosceret quales & ipsarum essent animæ, & uidit simili modo fieri nigras atq; rubeas facies earum, sanguineas quoq; & albas. Inter ipsas autem aduenerrunt & illæ duæ mulieres quæ accusatæ erant apud eum, propter quas maxime ad hanc precem & præuidentiam uenerat. Cernit autem ipsas dum accedunt ad sanctum mysterium clarum habentes uultum & honorificum, candida quoq; stola circumamictas. Deinde cum & ipse participatæ fuissent

fuiſſent myſteria Chriſti, factæ ſunt uelut à lumi-
 ne illustratæ. Rurſum Epiſcopus ad ſolitam ſe pre-
 cem couertebat, ſupplicans Deo, diſcere cupiens
 modum reuelationum quæ ei demonſtratæ fuerat,
 Aſtitit autem Angelus Domini, & de ſingulis in-
 terrogare præcipiebat. Sanctus uero Epiſcopus
 continuo de illis duabus ſciſcitabatur mulieribus,
 ſi uera eſſet illa prima accuſatio an falſa. At uero
 Angelus affirmabat omnia uera eſſe quæ dicta de
 eis erant. Epiſcopus quoq; ait ad Angelum, Et
 quomodo in perceptione corporis Chriſti ſplendis
 de erant faciès earum, albam etiam ſtolam habebat
 bant lumineq; fulgebant non paruo? Ait autem ei
 Angelus. Eo quod pœnituerint de actibus ſuis &
 diſcedentes ab his, lachrymis et genatibus, atq; ele-
 emofinis pauperum, per confeſſionem diuinum ma-
 ruerunt numerum, de cætero nequaquam in his
 dem malis ſe caſuras promittentes, ſi tantum de
 prioribus delictis ueniam mereantur, & merue-
 runt per hoc diuinam immutationem et à crimini-
 bus abſolutæ ſunt, & uiuent deinde ſobrie & iu-
 ſte ac pie. Epiſcopus autem mirari ſe dicebat, non
 tantum de immutatione earum, hoc enim multis
 contigit fieri, ſed de DEI dono, qui non ſolum eas
 tormentis minime ſubiecit, ſed etiam tantam eis
 donare

Confeſſi-
 onem ne
 hic intel-
 ligas enu-
 meratio-
 nem pecc-
 atorum,
 ſed agni-
 tionem
 peccato-
 rum et ſi-
 dem re-
 miſſionis
 peccato-
 rum pro-
 ter filium
 Dei.

donare dignatus eſt gratiam. Ait autem ad eum
 Angelus Admiraris hoc iuſte quaſi homo, Domi-
 nus autem omnipotens ac Deus noſter ac ueſter
 cum naturaliter ſit bonus ac miſericors, hos qui di-
 ſcedunt à proprijs delictis, & per confeſſionem
 accedunt ad eum, non tantum perire non patitur,
 ſed etiam furorem ſuum aufert ab eis, & honore
 dignos fecit. Etenim ſic Deus dilexit mundum, ut
 filium ſuum unigenitum daret pro eo. Quia igitur
 cum inimici eſſent homines mori pro eis elegit,
 multo magis domesticos effectos eos & pœniten-
 tiam agentes ſuper his qui geſſerant, abſoluit à
 pœnis, & eis, quæ ab ipſo præparata ſunt bona
 preſtabit perfruenda. Hoc ergo ſcito, quia nulla
 delicta hominum uincunt clementiam Dei tantum
 ut per pœnitentiam ea quæ pridem quis geſſerat
 mala abluat actibus bonis. Cum enim ſit miſericors
 Deus ſcit infirmitatem generis humani & paſſio-
 num fortitudinem et Diaboli potentiam atq; aſtu-
 tiam & lapsis hominibus in peccatis quaſi filijs
 ignoſcit, & expectat correctionem eorum, pati-
 entiam habens in ipſis, conuertentibus uero atq;
 eius exorantibus bonitatem tanquam infirmis com-
 patitur, & abſoluit conſeſtim uincula eorum, &
 donat eis bona quæ præparata ſunt iuſtis. Ait
 autem Epiſcopus ad Angelum.

Obsecro te, dic mihi etiam uultuum differentias, et quibus peccatis unusquisq; eorum subiaceat, ut etiam de his cognoscens ab omni liberer ignorantia. Angelus autem dixit ad eum, Hi quidem qui splendido atq; hilari uultu sunt in sobrietate & castitate & iusticia uiuunt, modesti quoq; & condolentes ac misericordes sunt. Hi uero qui nigras habent facies, fornicationis & libidinis operarii sunt, cæterisq; sceleribus & delictis implicati. Hi uero qui apparuerunt sanguinei atq; rubei, in malignitate & iniustitia uiuunt, & amantes detractiones, blasphemias, dolosi, & homicide sunt. Rursum dicit ei Angelus. Aduua eos, si quidem salutem eorum desideras. Propterea etiam meritis orationum tuarum effectum ut uidendo discas discipulorum tuorum peccata, & per admonitiones atq; obsecrationes meliores eos per poenitentiam facias, ei quoq; qui pro ipsis mortuus est & resurrexit à mortuis IESU CHRISTO Domino nostro gratum facias. Quantacumq; igitur tibi uirtus est & studium & dilectio circa Dominum tuum Christum Iesum, omnem eorum gere prouidentiam, ut conuertantur à proprijs peccatis ad communem Dominum & manifesta, quibus delictis subiaceant, ne propriam desperent salutem. Ex hoc

Officium
Episcopi

hoc poenitentibus quidem illis & conuertentibus ad Deum animabus eorum salus erit & epulatio futurorum bonorum, tibi uero erit plurima merces imitanti Deum tuum, qui cælos quidem reliquit & in terris demoratus est pro salute hominum.

ALIUD.

Interrogatus est senior à quodam militante si Deus reciperet poenitentem. Qui cum eum pluribus edificasset sermonibus, postremo ait ad eum, Dic mihi dilectissime, si chlamis tua conscissa fuerit, proiicias ne eam, qui respondens ait, Non, Sed refartiens utor ea, Dicit ad eum senior. Si ergo tu parcis proprio uestimento, Deus suæ imagini non indulgeret?

ALIUD.

Alium æque singularem uirum uidimus paruo tugurio in quo non nisi unus recipi posset habitantem, huic Lupa solita erat astare cœnanti, nec facile unquam bestia fallebatur, quin illi ad legitimam horam refectionis occurreret, & tam diu pro foribus expectaret, donec ille panem, qui in cœna supererat, offerret. Ille manum eius lambere solita, atq; ita quasi impleto officio & prestata consolatione discedebat, sed forte accidit, ut sanctus

Etus ille dum fratrem qui ad eum uenerat deducere
 abeuntem, diutius abesset, & non nisi sub nocte
 remearet, interim bestia ad consuetum illud tem-
 pus coenæ occurreret, uacuum cellam cum famili-
 arem patronum abesse sentiret, ingressa est, curio-
 sius explorans, ubi nam esset habitator, casu con-
 tigua cum panibus quinque palmicia fiscella pende-
 bat, ex his unum sumit et deuorat, deinde perpetra-
 to scelere, discessit. Regressus Eremita, uidit sporid-
 lum dissolutam, non constantem panum numero,
 damnum rei familiaris intelligit, ac prope limen
 panis assumpti fragmenta cognoscit, sed non erat
 incerta suspicio, quæ futurum persona fecisset. Er-
 go cum sequentibus diebus secundum consuetudi-
 nem bestia non ueniret, nimirum audacis facti cons-
 scientia ad eum uenire dissimulans, cui fecisset ini-
 iuriam, egre patiebatur Eremita se alumna solitudo
 destitutum, postremo illius oratione reuocata, se-
 ptimum post diem affuit, ut solebat ante fores cer-
 nanti, Sed ut facile cerneret uerecundiam peni-
 tentis non ausa proprius accedere, delectis propu-
 do pudore in terram luminibus, quod palam li-
 cebat intelligi quandam ueniam precabatur.
 Quam illius confusionem miseratus Eremita, in-
 bet eam propius accedere, ac manu blanda caput

triste permulcet, deinde pane duplicato eam refe-
 cit, ita indulgentiam secuta, officij consuetudinem
 deposito mœrore reparauit. Intuemini quæso Chri-
 sti etiam in hac uirtute, cui sapit omne quod bru-
 tum est, cui mite est omne quod scæuit, Lupa offi-
 cium prestat, bestia furti crimen agnoscit, conscio
 pudore confunditur, uocata adest, caput prebet,
 & habet sensum indultæ sibi ueniæ, sicut pudor-
 em gessit irati. Tua hæc uirtus Christe, tua hæc
 Christe miracula, Etenim quæ in tuo nomine ope-
 rantur serui tui, tua sunt mirabilia, & in hoc in-
 gemiscimus quod maiestatem tuam fere sentiunt
 homines non uerentur.

PIOS HIC AFFLIGI,
 ut postea floreat, & econtra
 impios hic florere, ut in al-
 tera uita affligantur.

Narrauit alter patrum quidam, Quia erat
 aliquis solitarius in Eremo Nylopoleos, &
 ministrabat ei quidam secularis, sed fidelis, Erat au-
 tem in eadē ciuitate homo qui erat diues et impius.

Contigit ergo ut moreretur ille diues & deducebat eum tota ciuitas simul, & Episcopus cum lam padibus, Egressus autem & ille qui ministrabat illi solitario secundum consuetudinem portans ei panes, & inuenit quia comederat eum belua, Et cecidit in faciem suam in conspectu Domini dicens. Non surgam hinc donec demonstretur mihi à Deo quæ sint hæc. Quia ille quidem impius talem apparatus habuit in deducendo, hic uero qui seruauit Deo die noctuq; ista pertulit. Et ecce Angelus Domini ueniens dixit ei, Ille impius habuit paruum bonum in hoc seculo, & recepit illud hic ut illic nullam requiem inueniat, iste autem solitarius, qui homo erat ornatus ad omnem uirtutem, habebat uero & ipse ut homo modicum aliquid culpe, & recepit hic illud, ut ibi inueniatur purus coram Deo. Et ita consolatus in his uerbis abiit, glorificans Deum super iudicia eius, quia uera sunt.

ALIVD.

Narrauit quidam senex dicens, quia erat quædam uirgo prouecta etate, ualdeq; profecerat in timore Dei, & interrogata est pro me, quæ res ad eam adduxerat conuersationem. At illa ingemiscens, ita coepit dicere. Mihi quidem uenerande pater cum adhuc essem paruula, erat pater modestus ac

stus ac mansuetus moribus, debilis uero & infirmus corpore, qui ita uixit, curam suam agens, ut uix aliquando in publico uideretur ab his, qui in eodem habitabāt uico. Terram suam autem assidue operabatur, & ibidem semper occupabat nitam suam. Si quando fortassis sanus fuisset, fructus culture sue domum portabat. Plurimum autem temporis in lecto & languoribus detinebatur, tantaq; erat taciturnitas, ut ignorantibus cum sine uoce crederent esse. Mater uero mihi erat econtrario curiosa absq; modo, atq; ultra omnes mulieres quæ erant, in regione hac turpior. Sermones uero eius ita ad uniuersos mouebantur, ut putaretur omne corpus ipsius lingua esse, lites frequentius committebantur ad omnes ad ipsa, in ebrietate autem uini cum uiris luxuriosis demorabatur. Dispensabat autem & ea quæ intus domi erant tanquam meretrix pessima, ut etiam substantia multa ualde non potuerit nobis sufficere. Nam huic à patre meo delegata erat dispensatio domus. Corpus autem suum ita turpitudine abutebatur, ut pauci de uico ipso potuissent effugere libidinem eius. Nunquam corpori eius morbus occurrit, nec dolorem aliquem sensit uel aliquantulum, sed à natiuitate usq; ad ultimum diem suum, integrum sanumq; corpus

corpus suum possedit. Inter hæc contigit ut pater meus longa ægritudine fatigatus, moreretur, & continuo aër commotus est, & pluuia & choruscationes atq; Tonitrua aërem conturbabant & neq; nocte neq; die Imber cessando triduo super lectum sine sepultura fecit eum manere, ita ut homines uici illius mouentes capita admirarentur, quod tantum malum uniuersos lateret dicentes.

Siccine DEI inimicus erat iste, ut nec terra eum recipiat ad sepulturam. Sed tamen ne intra domum membra eius dissoluta ingressum habitantibus prohiberent, imminente adhuc aëris tempestate & pluuia descendente, uix aliquo modo sepulture eum tradidimus, At uero mater mea post hæc licentia plurima accepta cum improbitate maxima corporis sui libidine utebatur, & probulum deinceps faciens domum nostram, in tanta luxuria uixit atq; delitijs, ut dum adhuc paruula essem, deficeret nobis substantia nostra. Vix enim aliquando cum timore sicut mihi uidetur morte illius adueniente, tantam meruit funeris prosperitatem, ut etiam putaretur aër simul in exequijs deducere funus illius, Ego autem post obitum eius puellari egressa etate & desideria titillationis corporis mei, ieiunijs refrenans quadam die ad uesperam

uesperam ut fieri solet cogitare coepi atq; considerare cuius uitam magis eligerem imitandam, utrum matris aut patris qui modeste & mansuete ac sobrie uixit. Sed rursus cogitabam illud, quia nihil in uita sua consecutus sit boni pater meus, sed per omne tempus infirmitate & tribulatione consumptus est, & ita finem suum accepit, ut nec sepulturam eius terra reciperet, Si igitur bona esset huiusmodi conuersatio apud Deum, quare ergo tanta mala affecutus est qui sic uiuere delegit? Sed bonum est inquit cogitatus meus sicut mater mea uixit, me quoq; uiuere, tradere uoluptati & luxuria ac libidini corpus meum. Etenim nullum opus illa turpe prætermisit, in ebrietate omne tempus incolumis atq; prospere degens, itaq; uitam suam expleuit. Quid ergo? Sic oportet me uiuere sicut mater, Melius est enim proprijs oculis credere, quæ uel manifeste sunt cognita & nihil præmittere. Et cum hoc placuisset mihi misere eiusdem me constituere uite, superuenit nox & continuo mihi sopor accessit. Post hos sermones astitit mihi quidem, grandis quidem corpore, aspectu autem terribilis, deinde intuendo me perterritus iracunda uisione et aspera uoce interrogabat me dicens. Dic mihi, inquit, qui sunt cogitatus cordis tui? Ego

Ego autem aspectu eius & habitu tremefacta, neque aspicere in eum audiebam. Maiori uero uoce usus, iterum iussit ut ea quae mihi placerent sibi pronuntiarem. Ego autem praeter timore dissoluta & omnem oblita cogitatum nihil esse dicebam. Ille uero neganti mihi reuocabat ad memoriam uniuersa quae in corde meo meditata fueram. Ego autem conuicta ad precem conuersa, supplicabam ueniam consequi, & causam ei narrabam huiusmodi cogitatus, Qui ait mihi. Veni ergo & fide utrosque patrem, scilicet & matrem, & cuius deinde uolueris tibi elige uitam. Et apprehendens mihi manum trahebat me. Ducens autem me in quendam campum magnum, habentem paradisos multos & diuersos fructus, uariasque arbores & pulchritudinem inenarrabilem, & introduxit me illuc. Cecurrens autem mihi pater meus amplexatus est in me, & osculabar, filiam me uocans. Ego uero circumplexa cum rogabam ut manerem cum ipso, At ille. Nunc inquit non potes hic esse, si uero uolueris mea uestigia sequi uenies huc non post multum tempus. Cum autem adhuc ego deprecarer, ut manerem cum ipso, trahens me rursus manu qui ibi me duxerat, ueni ait, ostendam tibi & matrem tuam quae in igne exurit, ut scias ad cuius

eorum

eorum imitationem declinare uelis uitam tuam. Stantes autem me in domo tenebrosa, atque obscura, omni stridore & perturbatione repleta, ostendit mihi fornacem ignis ardentem, & picem feruentem, & quosdam illic terribiles aspectu stantes super fornacem. Ego autem inspiciens deorsum uideo matrem meam in fornace usque ad collum demersam, stridentem dentibus & igne ardentem, & uermium multorum foetorem fieri. Videns autem me mater, cum ululatu clamat filiam me uocans, heu me filia de proprijs operibus & peccatis meis haec patior, quia quasi deliramenta mihi uidebantur uniuersa, quae de sobrietate erant. Opera enim fornicationis & adulterij non uidebantur mihi habere tormenta, ebrietatem quoque & luxuriam non arbitrabar lucrari poenas, & ecce propter exiguas delicias, quanta exoluo tormenta, ecce pro contemptu Dei quales recipio mercedes. Apprehenderunt me uniuersa immobilia mala, Nunc tempus auxilij o filia, nunc recordare nutrimentorum, quae a me consecuta es, nunc retribue beneficium si quid boni aliquando a me accepisti. Miserere mei filia, quia in igne ardeo, & ab ipso igne non consumor, miserere mei, quae in huiusmodi cruciatibus exanimor. Miserere mei filia,

Et porrigens manum tuam, educ me de loco hoc,
 Me autem recusante, hoc facere propter eos, qui
 ibi astabant rursus cum mater clamabat. Filia
 mea adiuua me, Et noli despicere sletum proprie
 matris tue. Memento doloris mei in die parturi-
 entis te, Et ne me despicias quæ gehennæ ignibus
 depereo. Ego autem à uoce eius lachrymis com-
 mota, humanum aliquid patiebar, Et cæpi cum
 clamore condolens ei ingemiscere. Exurgentes
 uero hi qui in domo mea erant, Et accedentes
 ignem causam mugitus mei interrogabant. Ego
 autem narraui eis quæ uideram, Et sic iam in unum
 hoc deliberaui, ut patris mei sequerer uitam certa
 facta per ineffabilem misericordiam Dei, quia pœ-
 næ repositæ sunt his qui male uiuere non merentur.
 Alia siquidem multa beata uirgo ex ipsa uisione
 cognoscens per reuelationem Dei, multam esse
 Deo, Et bonorum operum retributionem, Et
 malorum actuum Et turpis uitæ maximas esse
 pœnās, annunciabat. Ideoq; dilectissimi,
 efficiamur melioris consilij nobis
 metipsis, ut beati fieri sine
 sine possimus.

CONTRA

 CONTRA PRÆESVM-
 ptionem sanctitatis.

Dixit Abbas Mutues Quantum homo Deo
 approximauerit, tantum se peccatorem
 uidebit. Esaias enim Propheta uidens Dominum,
 miserum se Et immundum uocauit. Nos ergo non
 simus hic sine sollicitudine. Dicit enim scriptura,
 Qui stat, uideat ne cadat. In incerto enim nauigamus
 in hoc mundo, Sed nos quidem quasi in
 tranquillo mari nauigare uidemur, seculares uero
 quasi in periculosis locis. Nos quasi in die sola ius-
 titiæ illustrati, illi uero in ignorantia quasi per
 noctem, Sed frequenter contigit, ut secularis in
 tenebrosa nocte nauigans, propriam nauim sal-
 uet, nos autem dum in tranquillo nauigamus, se-
 pius ex ipsa securitate negligemus, Et primum hu-
 militatis gubernaculum relinquentes, sepe pericu-
 losa naufragia patimur. Sicut enim impossibile est
 nauim firmam fieri sine clauis, ita impossibile est,
 hominem sine humilitate saluari. Idem dixit. Hu-
 militas nec ipsa irascitur, nec alios permittit iras-
 ci. Idem dixit, Humiliatus est si quando peccauerit
 in te frater tuus, antequam poeniteat ille, in-
 dulseris ei.

Aliud

CONTRA PRÆ

ALIVD.

Item beatus Antonius cum in cella propria oraret, uenit ad eum uox dicens, Antoni nondum peruenisti ad mensuram coriarij, qui est in Alexandria, Quo audito, senex surgens mane, arrepto baculo in ciuitatem Alexandriam festinus uenit. Cuncq; ad designatum hominem fuisset ingressus, ille uiso tanto uiro obstupuit. Cui senex dixit. Refer mihi opera tua, quia propter te relicta Eremita huc ueni. Qui respondens ait, Nescio me aliquid quando aliquid boni perpetrasse, Vnde ex cubili proprio, mane consurgens antequam in opere meo resideam, Dico quod omnis hæc ciuitas a minore usq; ad maiorem ingrediuntur regnum Dei, quod me sint iustiores, Ego autem solus propter peccata mea poena sempiterna dignus forem, nisi me propter misericordiam Dei saluari crederem, Quod uerbum antequam quiescam sero, ex cordis mei recenseo ueritate, Quod audiens beatus Antonius respondit, In ueritate fili sicut bonus artifex sedens in domo tua cum requie regnum Dei adeptus es, ego autem uelut sine discrimine omne tempus meum in solitudine conuersatus, nec dum uerbi tui assumpsi mensuram.

ALIVD.

SUMPTIONEM.

243

ALIVD.

Abbas Pamon in ipsa hora quando transibat iam de corpore, dixit alijs uiris sanctis astantibus sibi, Quia ex eo quo ueni in hunc locum solitudinis & fabricaui mihi cellam, & habitauim in ea, extra manum mearum laborem non recolo me comedisse panem, neq; me loquutum fuisse sermonem quem me protulisse poeniteret, usq; in hanc horam & sic uado ad Dominum, quomodo qui nec initium seruiendi Deo adhuc fecerim.

ALIVD.

Abbas Agathon dum moreretur, per tres dies oculos apertos tenuit, non eos mouens, fratres autem tangentes eum dixerunt, Vbi nunc es Abba? At ille dixit, In conspectu iudicij Dei sto, Et dicunt ei fratres, Nunquid & tu times? Quibus ille respondit, Interea quantum fuit ad uirtutem meam, semper consideraui, ut mandata DEI mei facerem, Sed homo sum, & unde scio, si opera mea Deo placent? Cui fratres dixerunt, Non confidas in opera tua, quia secundum Deum sunt? At ille respondit, non confido in conspectu DEI, quia aliud est iudicium Dei, & aliud hominum.

ALIVD.

Abbati Sysio cum tempus dormitationis eius aduenisset

Kk

aduenisset, & multi alij senes conuenissent, uiderunt faciem eius fulgore quodam radiantem, Et dicit eis ipse, Ecce Abbas Antonius uenit ad nos, Et post parum ait, Ecce & chorus Prophetarum. Et iterum facies eius clariore luce aspersa est, Et dixit eis, Beati quoq; Apostoli assunt, Visusq; est cum quibusdam loqui. Cum ergo postularent ab eo patres, ut cum quibus loqueretur, ediceret, ait ille, Angeli inquit, uenerunt auferre animam meam & supplico illis, ut paululum me pro pœnitentiã agenda sustineant. Dicunt autem ei patres, Tu iam non indiges pœnitentiã agere. Abba, At ille respondit. In ueritate dico uobis, quia nec initium pœnitentiã me reminiscor arripuisse. Ex quo dicto serunt quod in timore Domini esset perfectus, Tunc in splendore solis effigie eius relucente, dicit ad eos ipse. Videte, uidete, quia Dominus uenit, in hoc sermone reddito spiritu, omnis locus ille grato odore repletus est.

ALIVD.

Quid dicam de illis duobus fratribus, qui habitantes ultra illam Eremũ ubi quondam fuerat beatus Antonius commoratus, minus cauta discretione permoti, euntes per extentam solitudinis uacuitatem, nullam escam penitus sumere decreuerunt, nisi

runt nisi quam per semetipsum illis Dominus præstitisset? Cũq; errantes eos per desertã, & deficientes iam fame, conspexissent à longe Mazites, quã gens cunctis nationibus immanior atq; crudelior est. non eos ad effusionem sanguinis, desiderium prædæ, sed sola ferocitas mentis instigat. Visi ergo eis, contra naturam ferocitatis suã cum panibus illis occurrerunt, tunc unus ex illis fratribus subueniente discretione uelut à Deo porrectos sibi panes cum gratiarum actione suscepit, reputans escam sibi diuinitus ministrari, nec sine Dei iussu factum esse dicens, ut illi qui semper hominum sanguine gauderent, nunc deficientibus eis, uitæ substantiam largirentur. Alius uero recusans cibum, uelut ab homine sibi oblatum, inediã labore consumptus, mortuus est, quorum scilicet, quamuis initia ex reprehensibili persuasione descenderint, unus tamen subueniente discretione, id quod incaute conceperat. emendasse cognoscitur, alius autem stulta præsumptione perdurans, mortem quam Dominus ab eo auertere uoluit, ipse sibi sciuit.

SATISFACTIO PRO
peccato improbata.

Kk 2

Frater

Frater quidam interrogauit Abbatem pastorem dicens, Feci peccatum grande, & uolo triennium poenitere, Dixit autem Abbas pastor, Multum est, Et dixit frater, Iubcs ne unum annum, Et dixit iterum senex, Multum est, Qui autem presentes erant, dicebant, Vsq; ad quadraginta dies? Senex iterum dixit, multum est, Et adiecit dicens, Ego puto quia si ex toto corde homo poenituerit & non apposuerit facere iterum, unde poenitentiam agat, etiam triduanam poenitentiam suscipiat Deus.

ALIVD.

Remediū malarum cogitationum. Interrogauit aliquando eum Abbas Ammon de immundis cogitationibus, quæ in corde hominis generantur, & de uanis desiderijs, Et dixit ei Abbas pastor, Nunquid gloriabitur securis sine eo qui incidit in ipsa? Et tu ergo non eis porrigas manus, & ociose erunt. Interrogauit eundem sermonem Abbas Esaias, et dixit ei Abbas pastor sicut capsula plena uestibus, si dimissa fuerit tempore longo, putrefiunt uestes in ea, ita & cogitationes in corde nostro, si non fecerimus eas corporaliter, tempore longo exterminabuntur aut putrefiūt. Interrogauit Abbas Ioseph, Abbatem pastorem, de eadem re, Et dixit abbas pastor, Sicut clausus serpens uel scor-

uel scorpio in uase, & obturatus, procedente tempore omnino moritur, ita malignæ cogitationes quæ studio Dæmonum pullulant, patientia eius cui immittuntur paulatim deficiunt.

SPIRITUALIA PRÆFERENDA CARNALIBUS.

Quodam tempore cum batus Antonius à sancto Athanasio Alexandriae Episcopo propter confutationem Hæreticorum in urbem esset adductus, perrexit ad eū Didimus, uir cruditissimus captus oculis, Cūq; multa de scripturis sanctis loquerentur, inter cæteras sermocinationes, quas de sanctis uoluminibus habebant, cum Antonius miraretur ingenium eius & acumen animi eius collaudaret, sciscitans ait ad eum. Num tristes quod oculis carnis careas, Et cum ille pudore reticeret, secundo, tertioq; eum interrogans Antonius, tandem elicuit ut merorem animi simpliciter fateretur, Cui Antonius ait. Miror prudentem uirum eius rei dolere damnum, quam fornice & muscæ & culices habent, & non potius letari illius possessione, quam Sancti & Apostoli meruerunt, Melius enim nullo est spiritu uidere

quam illos qui solo uisu per concupiscentiam pos-
sunt hominem in interitum gehennæ mittere,

SVPERBIA ET IN-
anis gloria uitanda.

Quidam frater requisituit Abbatem Pime-
nium, melius esset remotius, an cum alijs
manere? Respondit senex, homo si semetipsum re-
prehenderit, ubiq; potest persistere, si autem se
magnificet nusquam stat sicut scriptum est, qui se
existimat aliquid esse cum nihil sit, ipse se seducit,
Quicquid enim boni fecerit homo, ne exultet in
eo, quia mox perdet illud.

ALIVD.

Abbas Macharius, si quis illum cum timore
uelut sanctum uirum uolisset audire, susceptus,
nullum pœnitens à sene percipiebat responsum. Si
quis uero uelut contemnens eum, talibus uerbis
compelleret, Abba Machari, quando eras Came-
larius, & nitrum furaberis, nunquid non uapula-
bas à magistris, deprehensus in furto, libenter ei,
quicquid requisisset cum gaudio respondebat.

ALIVD.

Abbas Nesteron dum cum alijs ambularet
fratribus in deserto, uiderunt Draconem & sus-
gerunt. Dicit ei unus ex eis. Et tu times Abba?
Cui

Cui senex. Non time o fili, sed oportuit me fugere,
quia nisi fugissem cogitationem uanæ gloriæ, non
uitassem.

ALIVD.

Venit aliquando ad Abbatem Zenonem in
Syria aliquis frater Aegyptius, & cœpit cogita-
tiones proprias accusare, præsentem senem. Ille autem
audiens hoc, admiratus dixit, Aegyptij quas habent
uirtutes celant, & uitia quæ non habent, manife-
stant. Syri autem & Græci uirtutes quas non ha-
bent prædicant, & uitia quæ habent, abscondunt.

ALIVD.

Quidam senex cum uenisset ad alium senem,
dixit, Ego mortuus sum huic seculo. Cui ille alter,
ne confidas in te, donec egrediaris de corpore hoc
Nam etsi dicis tu, quia mortuus sum, Diabolus ta-
men est, nec dum mortuus est, cuius innumerabis
les sunt malæ artes.

ALIVD.

Abbas Sysois, cum sedens præsentem fratre alte-
ro factus esset in extasi, et altero audiente, nesciens
suspiraasset, cœpit pœnitere ac dicere, indulge mihi
frater exposco, nec dum enim me cognosco esse
Monachum, quia audiente altero suspirauit, quoti-
ens autem in oratione senex idem stans manus suas
erexit ad cœlum, cito deponebat manus, propterea
frater præsens esset, ne hoc ipsum illi laude con-
staret.

Kk 4

Aliud

SVPERBIA ET

ALIVD.

Quidam senex habitabat in inferioribus partibus Aegypti, & sedebat quiescens, Vnus autem secularis religiosus ministrabat ei, Contigit autem ut filius secularis infirmaretur, Multis ergo precibus postulabat senem ut ueniret ad domum suam, & faceret orationem pro infante, Exurgens uero senex, ambulabat cum eo, Ille autem praecessit & ingressus in domum suam dixit, Venite in occursum Anachorita, Quos cum senex uidisset à longe egressos cum lampadibus, sensit quod ad se uenirent, & statim despolians se uestimenta sua, misit in fluium & coepit lauare stans nudus, Ille autem qui ministrabat ei, Videns hæc, erubuit, Et rogabat homines dicens, Reuertimini, Senex enim noster sensum perdidit, Et ueniens ad eum, ait illi, Abba quid est hoc quod fecisti? Omnes enim qui te uiderunt, dixerunt, quia Dæmonium habet senex, Cui ille, Et ego uolebam hoc audire,

ALIVD.

Idem alia uice uolebat eum aliquis uidere ex iudicibus, & praecesserunt Clerici dicentes ei, Abba præpara te, quoniam Iudex audiens opera tua, ueniet ad te, benedici cupiens à te. Ille autem dixit, Ita faciam, ego præparabo me, Vestitus erogo Leo

IN ANIS GLORIA.

237

go Lebetone suo, & tollens panem & caseum in manibus, ascendit in portam & diuarcatis pedibus sedens coepit manducare, Veniens autem cum officio suo Iudex, & uidens eum dixit, Iste est Anachoreta, de quo talia audiebamus? Et contemnens eum ita discessit.

ALIVD.

Idem dixit, Quando cogitatio superbia uel certe uana gloria te impugnat, perscrutare te ipsum, si omnia madata Dei seruasti, si inimicos diligis, si gaudes de gloria inimici tui, et contristaris in deiectione eius, si apud te habes, quoniam seruus inutilis es, & quod plus omnibus hominibus sis peccator, & neq; tunc tam grande aliquid sapias, tanquam aliquid boni feceris, sciens quod elata cogitatio illa bona omnia dissoluit.

ALIVD.

Dixit senex cuidam. Non apponas cor tuum aduersus fratrem tuum dicens, Quomodo tu amplius sobrius es quam ille, & continentior? Sed subditus esto gratia Dei in spiritu paupertatis, & per caritatem non fictam, ne spiritu exaltationis perdas laborem tuum. Item dixit senex, Quantumcunq; enim se deposuerit homo in humilitate, tantum proficit in altum. Sicut enim superbia, si ascenderit

Kk 5

TENTATOS OPORTET

ascenderit in caelum usq; ad infernum deducitur,
ita & humilitas, si descenderit ad infernum, tunc
exaltabitur ad caelum.

TENTATIONES
prodesse sanctis.

Discipulus cuiusdam sancti senioris impu-
gnabatur à spiritu fornicationis, sed au-
xilante gratia Domini resistebat uiriliter pessimis
& immundis cogitationibus cordis sui, ieiunijs
& orationibus, & in opere manuum affligebat
se uehementer. Beatus autem senior uidens eum
ita laborantem, dixit ei, Si uis ò fili deprecor Do-
minum ut auferat à te istam impugnationem, Ille
uero respondens dixit. Video pater, quia etsi la-
borem sustineo, sentio tamen fructum in me pro-
ficere bonum, quia per occasionem impugnationis
huius & amplius ieiuno, & amplius in uigilijs
& orationibus tolero. Veruntamen deprecor te
ut ores pro me misericordiam Domini, ut det mihi
uirtutem, quatenus possim sustinere & certare
legitime, Tunc senior sanctus dixit ei, Ecce nunc
cognoui fili, quia fideliter intelligis, quod hoc spi-
ritale certamen per patientiam ad salutem aeter-
nam

PRODESSE.

248

nam animæ tuæ proficiat. Ita enim sanctus Aposto-
lus dicit. Bonum certamen certavi, cursum consu-
maui, fidem seruaui, de cætero reposita est mihi
corona iustitiæ, non solum autem mihi, sed & om-
nibus qui diligunt aduentum eius.

ALIVD.

Dicebat Abbas pastor de Abbate Ioanne breui
statura, quia rogauerat Deum, ut tolleret ab eo
omnes passiones, & fieret securus, & ueniens di-
xerat cuidam, uideo me quietum, & nullam ha-
bentem pugnam, & dixit ei senex, uade & roga
Deum, ut iubeat in te moueri pugnam, quoniam
pugnando proficit anima, Et cum redisset pugna
ulterius nõ orauit ut auferretur ab eo, sed dicebat,
Domine da mihi tolerantiam sustinendi pugnas.

TENTATOS OPOR-
tet perseverare in certamine.

ET alius etiam frater impugnabatur ab imo-
mundo spiritu fornicationis, Exurgens au-
tem nocte, abiit ad quendam sanctum et probatum
in uirtutibus seniore, & confessus est ei, quia pa-
tiebatur impugnationem ab spiritu fornicationis.
Hac cum audisset senior, consolabatur eum,
docens

TENTATOS OPORTET

docens spiritualibus uerbis de uirtute patientie dicens, sicut scriptum est uiriliter age & confortetur cor tuum, & sustine Dominum: Reuersus est frater ad cellulam suam, & ecce iterum impugnatione insistebat ei. Ipse autem festinauit denuo pergere ad supradictum seniore. Videns autem eum senior, iterum docebat eum ut patienter & indefesse sustineret, dicebatq; ei, crede fili, quoniam mittet tibi Dominus Iesus Christus auxilium de caelo sancto suo, ut possis superare passionem hac. Confortatus autem frater monente sancto seniore, remeauit ad cellulam suam, & iterum impugnatione ualde conturbabat cor eius. Et statim eadem hora noctis reuersus est ad seniore, & deprecabatur eum ut intentius pro eo Dominum exoraret, Dixitq; ei senior. Ne pertimescas fili, neq; resoluaris, neq; abscondas cogitationes tuas, ita enim confusus spiritus immundus discedit a te, Nihil enim ita allidit uirtutem Demonum, quomodo si quis secreta immundarum cogitationum reuelauerit sanctis ac beatissimis patribus. Viriliter age fili, & confortetur cor tuum, & sustine Dominum. Vbi enim durior est pugna, ibi gloriosior erit & corona. Deniq; sanctus Propheta Iesaias dicit: Nunquid inualida est manus Domini ad saluandu,

aut

PERSEVERARE.

249

aut aggrauata est auris eius ut non exaudiat? Considera ergo filiole, quia certamen tuum expectat Dominus, tibiq; contra Diabolam dimicanti parat aternitatis coronam. Ideo monet nos sancta scriptura dicens, quia per multas tribulationes oportet nos introire in regnum caelorum. Hac autem audiens frater, confirmatum est cor eius in Domino, & permansit apud seniore, noluitq; ultra reuerti ad cellam suam.

TENTATIS ADESSE
diuinam opem.

BEato Abbati Moysi, qui habitabat in loco qui appellabatur Petra, quodam tempore intantum imposuit durissimam impugnationem Demon fornicationis, ut non proualeret sedere in cellula sua, sed abiit ad sanctum Abbatem Isidorum, & retulit ei uiolentiam impugnationis suae, Cuiq; de scripturis sanctis, Abbas Isidorus proferens testimonia, consolaretur eum, & ut ad cellulam suam reuerneretur, rogaret eum, noluit Abbas Moyses pergere ad cellulam suam, Tunc Abbas Isidorus pariter cum Abbate Moyses ascenderunt in superiora cellulae suae, Et dixit ei Isidorus,

Respice

TENTATIS ADESSE,

Respice ad occidentem & uide, Cūq; respiceret, uidit multitudinem Dæmonum uehementer cum furore perturbari, & quasi ad prelium paratos, festinantesq; pugnare. Dixit autem ei Abbas Isidorus, Respice iterum ad orientem, & uide, Cūq; respiceret, uidit innumerabilem multitudinem sanctorum Angelorum, gloriosum & splendentem super lumen Solis cœlestium uirtutum exercitum. Ait autem ei Abbas Isidorus, Ecce quos in occidente uidisti, ipsi sunt, qui etiam impugnant sanctos Dei. Nam quos ad orientem conspexisti, ipsi sunt quos ad adiutorium sanctis suis mittit, Cognosce ergo, quia plures sunt nobiscum, sicut dicit Heliseus Propheta. Verum etiam sanctus Ioannes dicit, Quia maior est qui in nobis est quam qui in hoc mundo, & his auditis, confortatur in Domino sanctus Abbas Moyses, & reuersus est in celulam suam, gratias agens & glorificans Domini nostri Iesu Christi bonitatis patientiam.

TENTATOS OPORTET quoq; ipsos orare, et non laxare frena tentationibus,

Alius

TENTATOS OPORTET. 250

Alius etiam frater molestiam sustinebat ab spiritu fornicationis, Abijt autem ad quendam probatissimum seniore, & precabatur eum dicens. Pone tibi sollicitudinem beatissime pater, & ora pro me, quia grauiter me impugnat passio fornicationis. Hęc cum audisset senior, orabat intente diebus ac noctibus pro eo deprecans Domini misericordiam, iterum autem ueniebat idem frater & rogabat seniore ut magis intentius pro eo oraret. Similiter autem cum omni sollicitudine, beatus senior orabat intentius pro eo. Frequenter autem uenientem ad se Monachum, uidens senior, & deprecantem se ut oraret, ualde contristatus, mirabatur, quia non exaudiret Dominus orationem eius, Eadem autem nocte reuelauit ei Dominus, quæ circa illum Monachum erat negligentie & ignauie resolutio, & delectationes corporæ cordis eius, Ita autem ostensum est sancto seniori. Vidit sedentem illum Monachum, & spiritum fornicationis in diuersis mulierum formis ante illum ludentem, & ipsum cum eis delectari. Videbat autem & Angelum Domini astantem, & indignantem grauiter contra eundem fratrem, quia non surgebat neq; prosternebat se in orationibus ad Deum, Sed magis delectabatur cogitationibus suis.

Hęc

TENTATOS OPORRET

Hæc autem ostensa sunt per reuelationem sancto seniori, cognouit autem quia culpa & negligentia illius Monachi erat, ut non exaudirentur orationes eius. Et tunc dixit ei senior, Quia tua culpa est frater qui condelectaris cogitationibus malis, impossibile est enim discedere à te spiritum fornicationis in mundum, alijs orantibus & Deum pro te deprecantibus, nisi & tu ipse laborem assumas, in ieiunijs & orationibus, & uigijs multis cum genuitu deprecans tu misericordiam suam & adiutorium suæ gratiæ prebeat tibi Dominus IESVS CHRISTUS, ut possis resistere cogitationibus malis. Nam & Medici qui corporibus hominum medicamenta consciunt & adhibent, quamuis omnia cum summa diligentia faciant, ueruntamen si ille qui infirmatur à noxijs cibis uel de alijs quæ solent lædere infirmitates abstinere noluerit, nihil ei proficit cura & diligentia & sollicitudo Medicorum. Similiter etiam & in animæ languoribus eueniet. Licet enim omni intentione & ex toto corde, sancti patres qui sunt Medici spirituales exorent misericordiam Domini saluatoris nostri pro eis, qui orationibus eorum se postulant adiuuari, nisi & ipsi cum omni intentione mentis, tam in orationibus quam in omni opere spirituali quæ Deo placita sunt,

QVOQVE ORARE: 251

sunt, fecerint, non eis proficient negligentibus & resolutis, & de salute animæ minime cogitantibus orationes sanctorum. Et hæc audiens frater compunctus est corde, & cum omni sollicitudine secundum doctrinam senioris, tam in ieiunijs quam in orationibus & uigijs semetipsum afflixit, & meruit misericordiam Domini, Et recessit ab eo spiritus immundæ passionis.

TENTATIONI BLASPHEMIÆ quomodo resistendum.

Quidam frater impugnabatur à spiritu blasphemiae, & erubescerat dicere, Et quoscunq; audisset magnos senes, pergebat ad eos ut illis declararet, sed mox cum peruenisset iterum uerecundabatur illis dicere, Cum ergo frequenter ad Abbatem Poemen ueniret, uidit eum senex habentem cogitationes, & dicit ei, Ecce frequenter uenis ad me habens cogitationes, & sic iterum remeas, tecum illas reportans. Dicit ergo mihi fili quid habes? At ille dixit, in blasphemia impugnat me Diabolus, & erubesceram dicere, Et mox ut speruit, leuior fuit eius impugatio, Et dicit ei senex

CONFESSIO

nex, Non contristeris fili, Quando hæc cogitatio ad te uenit, Dic, Ego hac causa non indigeo, blasphemiam tua super te sit Sathanas. Hanc enim causam anima mea non uult. Quamcunq; autem causam noluerit, non diu permanebit, Et ita sanus factus frater ille discessit.

CONFESSIO TENTATIONUM SALUTARIS.

Abbas Macharius dum in illa solitudine in qua solus erat, maneret, inferior autem plena esset fratribus, sero per uiam circumspiciebat, & uidit Dæmonem uenientem in figura hominis, uestitum tunica linea perforata, & per singula foramina uascula parua dependebant. Et dicit illi senex, quo uadis maligne? Et respondit ei, Vado commouere fratres hos qui sunt inferius, Cui senex dixit, & propter quid tot uascula fers tecum, At ille dixit, Gustum fero fratribus, & ideo tanta fero, ut si unum displicuerit, ostendam aliud, & si illud non placet porrigam aliud, & fieri non potest nisi unum ex ipsis aliquod placeat eis, Et hæc dicens, discessit, Permansit autem senex iterum uiam circumspiciens usq; quo rediret, et cum rediret dicit ei.

BLASPHEMIÆ.

cit ei. Salueris, Dicit & ille. Quomodo istud mihi uerbum dicis, quia omnes mihi contrarij facti sunt, & nullus meis consilijs acquiescit, Et dicit ei senex, Ergo nullam habes amicum? At ille respondit, Vnum habeo amicum, uel ipse consentit mihi & quotiens me uiderit conuertitur huc atq; illuc. Cuiq; nomen eius ab eo requisisset, ait. Quia Theopentus dicitur. Discedente illo, mox surrexit Abbas Macharius, & descendit ad inferiorem Eremum, Quod cum audissent fratres, egressi sunt illi obuiam, & unusquisq; sperans, quod apud se maneret, preparauit se, At ille requirens cellam Theopenti, ad eum profectus est. Cuiq; cum gaudio suscepisset, & essent uterq; simul soli, Dicit ei senex. Quemadmodum est tecum fili? At ille respondit, Orationibus tuis bene sum, Et senex ait, Non uos impugnant cogitationes, At ille respondit, Interim bene sum, Erubescere enim dicere, Et dicit ei senex, Ecce quod annos sum in solitudine, & ab omnibus honoror, & in hac etate cum sim senex, molestant me cogitationes mee, Respondit Theopentus, Crede mihi Abba quia similiter & mihi faciunt. Tunc senex singulas cogitationes quasi se impugnantes fingebat usq; quotum illi Theopentus cōfiteretur. Post hæc dicit ei.

TENTA: BLASPHEMIÆ.

Quemadmodum ieiunas? At ille dixit ei, Vsq; ad nonam, Cui senex ait, Vsq; ad uesperam ieiuna, & de Euangelio uel de alijs scripturis sine cessatione semper aliquid meditare, & quotiens tibi aliqua immunda cogitatio superuenerit, nunquam deorsum aspicias, sed sursum, & mox Dominus tibi adiutor est, Et mox ita discessit Abbas Macharius in propriam solitudinem. Iterumq; uiam circumspiciens, uidit Dæmonem redeuntem, & requirit eum, Quo uadis? At ille respondit, Simili modo commouere fratres, Cum autem reuenteretur, requisit eum quemadmodum agerent fratres. At ille dixit, Male, quoniam omnes agrestes effecti sunt, et eum quem habui amicum obedientem mihi, & ipse nescio quomodo conuersus est, & iurauit non ibi accedere nisi post inultum tempus, Et hæc dicens discessit.

TENTATIONES NON
posse nos arcere, sed eis
resistere.

FRater quidam uenit ad Abbatem pastorem
Et dixit ei, Multæ cogitationes ueniunt in
animum meum & periclor in eis, Et eiecit eum
senex

TENTA: ARCERE.

253

senex sub aère nudo, & dixit ei, Expande sinum tuum, & apprehende uentos, Et ille respondit, Non possum facere, & dixit ei senex, si hoc non potes facere, nec cogitationes prohibere poteris ne introeant, sed tuum est resistere eis.

TENTATIONES
reuelandis pñs.

ABbas Serapion solebat frequenter iunioribus fratribus instructionis gratia, de seipso narrare dicens, Cum adhuc essem puerulus, & cum Abbate Theone commanerem, hæc mihi consuetudo erat inimico imminente, ut postquam refecissem cum sene hora nona unum paximatium quotidie in sinu meo latenter absconderem, quem sero ignorante sene occulte comedebam, Quod furtum licet quotidie perficerem, expleta tamen concupiscentia fraudulenta, ad memetipsum reuertens super admissio furto acrius cruciabar, quam super esum illius fueram iocundatus, Cuius istud molestissimum opus singulis diebus explere, non sine cordis mei dolore compellerer, & clandestinum furtum patefacere seni confunderer, contigit per Dei prouidentiam, quosdam fratres adificationis
L 13 obtentu

TENTATIONES

obtentu cellulam senis auidissimos expetisse, Cūq;
refectioe transacta, confabulatio spiritalis in-
teresse cœpisset, respondensq; senex propositis in-
terrogationibus eorum de gastrimargiæ uitio, &
occultarum cogitationum, exponeret, ad ultimum
intulit dicens, Nihil sic noxium est Monachis &
lætificat Demones, quam si celent cogitationes
suas spiritales patres. Tunc ego compunctus cor-
de existimaui seni secreta pectoris mei patefacta,
& occulto primum gemitus excitatus, deinde cor-
dis mei compunctioe crescente in apertos singul-
tus, lachrymasq; prorumpens, cœpi amarissime fle-
re & continuo eieci de sinu meo paximatium, quod
uitiosa consuetudine clanculo paraueram com-
dendum, cūq; in medium proferens, quomodo
quotidie inuolucens eum occulte ederem, prostra-
tus in pauimento, cum ueniæ postulatione confes-
sus sum, & ubertim profusis lachrymis, orationi-
bus eorum ueniam apud Deum postulabam, Tunc
senex dixit, confide fili, quia liberauit te à Capti-
uitate ista confessio tua, uictorem namq; aduersa-
rium tuum hodie triumphasti, Validius eum tua
confessione elidens quam ipse fueras ab eo tua ta-
curnitate deiectus, Et idcirco post hanc publi-
cationem tuam, iste malignus spiritus non domi-
nabitur

REVELANDAS.

254

nabitur tibi, nec in te latibulum sibi teterrimus
Serpens hæcenus usurpabit, quia te tenebris cor-
dis tui, per hanc confessionem proiectus est, Nec
dum senex hæc uerba compleuerat, & ecce statim
uelut lampas magis accensa, de meo sinu procedens
tanto foetore cellam repleuit, ut uix in ea residere
possemus. Resumensq; senex dixit, Ecce probauit
tibi Dominus ueritatem sermonum meorum, ut
passionis illius intentorem de corde tuo confessio-
ne salubri fugatum, oculorum fide perciperes, pa-
tesfactum hostem nequaquam locum in te ulterius
habiturum, aperta eius expulsionem cognosceres,
Itaq; secundum sententiam senis, ita in me est uira-
tute confessionis dominatio Diabolica extincta
ut nunquam mihi ulterius, nec memori-
am concupiscentiæ, huius ten-
tauerit inimicus
ingerere.

VERBUM DEI TRA-
stantibus, adsunt Angeli, im-
pura colloquia habenti-
bus adsistunt Dæ-
mones.

LI

EVIT

Fuit quidam uir magnus de sanctis senioribus, cui talem gratiam donauerat Christus, scilicet reuelante ei Spiritu sancto, ut uideret quod alij non uidebant. Reserebant ergo sancti seniores, quia aliquando quam plurimi sedebant fratres, & simul loquebantur inter se, & loquebantur de sanctis scripturis, quæ ad salutem pertinent animarum. Stabant autem circa eos sancti Angeli latantes in hilari uultu considerantes, delectabantur enim de eloquijs Domini. Cum autem aliud quodcunq; loquerentur, statim sancti Angeli recedebant longius indignantes contra eos. Veniebant autem porci sordidissimi & uolutabant se inter eos, Dæmones enim in specie pecorum delectabantur superflua & uaniloquia eorum. Beatus autem senior hæc uidens, abiit in cellulam suam, & per totam noctem cum grandi fletu & ululatu gemitabat miserias nostras. Exhortabatur ergo sanctos patres per Monasteria, & commonebat fratres dicens. Cohibete à multiloquio, & ab ociosis sermonibus linguam, per quam malus interitus animæ generatur, & non intelligimus quoniam per hæc & Deo & sanctis Angelis odibiles sumus. Dicit enim scriptura diuina, per multiloquium non effugies peccatum. Hæc enim infirmam & uanam efficiunt mentem atq; animam nostram.

VERBI

VERBI DEI MEDITATIO ac uiris.

Quidam de fratribus dixit beato Arsenio, Ecce beatissime pater meditari festino de scripturis sanctis quæ didici, & non sentio compunctionem in corde, quoniam non intelligo uirtutem diuinæ scripturæ, unde & ualde contristatur anima mea, Respondens autem beatus Arsenius ait. Oportet te fili incessanter meditari eloquia Domini, Audiui enim quia dixit beatus Abbas Poemen, & alij multi sanctorum patrum, quoniam incantatores illi, qui serpentes solent incantare, non intelligunt ipsi uerba, quæ loquuntur sed serpentes audientes, intelligunt uirtutem uerborum illorum, & conuiescunt & subduntur eis, Sic etiam & nos faciamus, quamuis enim non ualeamus intelligere diuinarum scripturarum uirtutem, tamen Dæmones audientes diuini uerbi uirtutem, terrentur, & effugati discedunt à nobis, non sustinentes eloquia Spiritus sancti, quæ per seruos suos Prophetas & Apostolos est locutus.

LI 5

VERBI

VERBI DEI VIS
VERBI DEI VIS
& efficaciatia,

Interroganti cuidam Abbatem Pimenionem
de duritia cordis, Respondit senex dicens, na-
tura aque mollis est, & lapidis dura. Si autem
frequenter aqua stillat super lapidem, stillando
perforat illum, Sic & uerbum Dei dulce & molle
est, nostrum autem cor durum, homo ergo au-
diens frequenter aut meditans uerbum
DEI, dat locum timori DEI
ingredi in eum.

VERBUM DEI AS-
siduo tractandum &
audiendum,

Quidam frater dixit ad senem, Ecce Abba
frequenter interrogo seniores patres, ut
dicant mihi commonitionem pro salute anime
meae, & quicquid dixerunt mihi, nihil retineo.
Erant autem seni duo uasa uacua, & dicit ei se-
nex. Vade & affer unum ex illis uasis & mitte
aquam

ET EFFICATIA.

aquam, & laua illud & effunde, & pone nitidum
in locum suum Fecit ergo ita frater semel & bis,
Et dicit ei senex, utraq; uasa simul affer, & cum
attulisset dicit ei, Quale est ex utrisq; mundius,
Respondit frater, Vbi aquam nisi & laui, Tunc
senex dicit ei, Sic est & anima fili quae frequenter
audit uerba DEI, quamuis nihil retineat ex
his quae interrogat, tamen plus
mundatur quam illa quae
non requirit.

HIC FINIUNT VI-
TAE ET DICTA
PATRVM.

ГЕОР